

2018

ART WO RK S

αίου, Αύγουστος
Βλασσοπούλου,
ια, Κυριακή Γονή,
λης Δασκαλάκης
άτικας, Δήμητρα
άδη, Πέγκυ Ζάλη,
ρος Κακλαμάνος,
τής, Κωνσταντίνα
τσαλα, Χρυσάνθη
η, Μαρία Κριαρά,
λαυρής, Ορέστης
ουλας, Λουκιανός
ώργος Μωραΐτης,
ολαιΐδη Κωτσάκη,
ουλος, Σμαράγδα
ιοπούλου, Πάολα
ωτεινή Παλπάνα,

Ιωάννα Παναγιώτισση, Βασίλης Παπαγεωργίου,
Νεφέλη Παπαδημούλη, Ελένη Παπαναστασίου,
Μαρία Παπανικολάου, Βάλια Παπαστάμου, Ιωάννα
Πετειναράκη, Πάνος Προφήτης, Φώτης Σαγώνας,
Μαρία Σιδέρη, Αλέξανδρος Σιμόπουλος, Αλίκη
Σούμα, Αναστάσης Στρατάκης, Στεφανία Στρούζα,
Γιάννης Συμβώνης, Άγγελος Τζωρτζίνης, Παύλος
Τσάκωνας, Αλέξης Φιδετζής, Δέσποινα Φλέσσα,
Γιώργος Φουρτούνης, Δάφνη Χαιρετάκη

Χρήστος Βαγιάτας, Φίλιππος Βασιλείου, Αύγουστος
Βεϊνόγλου, Ειρήνη Βιανέλλη, Πάκυ Βλασσοπούλου,
Ζωή Γιαμπουλντάκη, Νίκη Γκουλέμα, Κυριακή Γονή,
Τζώρτζης Γρηγοράκης, Μανώλης Δασκαλάκης
Λεμός, Γιάννης Δελαγραμμάτικας, Δήμητρα
Δημοπούλου, Νατάσα Ευσταθιάδη, Πέγκυ Ζάλη,
Νεριτάν Ζιντζιρία, Αλέξανδρος Κακλαμάνος,
Ιωάννης Κολιόπουλος, Πάνος Κομπής, Κωνσταντίνα
Κοτζαμάνη, Κατερίνα Κότσαλα, Χρυσάνθη
Κουμιανάκη, Δέσποινα Κούρτη, Μαρία Κριαρά,
Ζακλίν Λέντζου, Μανώλης Μαυρή, Ορέστης
Μαυρουδής, Ιάσοντας Μέγκουλας, Λουκιανός
Μοσχονάς, Ράνια Μπέλλου, Γιώργος Μωραΐτης,
Πέτρος Μώρης, Δανάη Νικολαΐδη Κωτσάκη,
Κοσμάς Νικολάου, Γιώργος Νικόπουλος, Σμαράγδα
Νιτσοπούλου, Δέσποινα Οικονομοπούλου, Πάολα
Παλαβίδη, Γιώργος Παλαμάρης, Φωτεινή Παλπάνα,
Μαλβίνα Παναγιωτίδη, Βασίλης Παπαγεωργίου,
Νεφέλη Παπαδημούλη, Ελένη Παπαναστασίου,
Μαρία Παπανικολάου, Βάλια Παπαστάμου, Ιωάννα
Πετειναράκη, Πάνος Προφήτης, Φώτης Σαγώνας,
Μαρία Σιδέρη, Αλέξανδρος Σιμόπουλος, Αλίκη
Σούμα, Αναστάσης Στρατάκης, Στεφανία Στρούζα,
Γιάννης Συμβώνης, Άγγελος Τζωρτζίνης, Παύλος
Τσάκωνας, Αλέξης Φιδετζής, Δέσποινα Φλέσσα,
Γιώργος Φουρτούνης, Δάφνη Χαιρετάκη

Πρόγραμμα
Υποστήριξης
Καλλιτεχνών
Ίδρυμα
Σταύρος
Νιάρχος
(ΙΣΝ)

Stavros
Niarchos
Foundation
(SNF)
Artist
Fellowship
Program

■ «Μπορεί ένας νέος καλλιτέχνης να ζήσει από την τέχνη του στην Ελλάδα;»

Το συγκεκριμένο ερώτημα ήταν ένα από τα κρίσιμα ερωτήματα που μάς προβλημάτιζαν, ιδιαίτερα κατά την περίοδο της κοινωνικοοικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Με αποκορύφωμα το 2013, όταν, σύμφωνα με επίσημες στατιστικές, η ανεργία των νέων υπερέβη το 60% στην Ελλάδα. Μέσα από σειρά ανοιχτών συζητήσεων μεταξύ μας, ξεκινήσαμε να σκεφτόμαστε ενεργά πώς θα μπορούσαμε να βοηθήσουμε διαφορετικές κατηγορίες νέων ανθρώπων, με τους καλλιτέχνες να βρίσκονται στο επίκεντρο της προσοχής μας.

Πρόθεσή μας ήταν να βρούμε τρόπους να ενισχύσουμε οικονομικά όσο το δυνατόν περισσότερους καλλιτέχνες, για να έχουν τον χρόνο να αφιερωθούν στο έργο τους, χωρίς την αγωνία της καθημερινής επιβίωσης και χωρίς να τους περιορίζουμε ή να τους δεσμεύουμε να παραγάγουν καλλιτεχνικό έργο, σε έναν συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα. Όμως η προσπάθειά μας, όποια μορφή κι εάν τελικά έπαιρνε, όφειλε να χαρακτηρίζεται από τρεις βασικές αξίες, και συγκεκριμένα από: δημοκρατικότητα, συμπερίληψη και ισότητα ευκαιριών.

Στην πορεία αυτών των ζυμώσεων, γνωρίσαμε τη Δήμητρα και τη Μαρίλη, μέσα από το Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης που υποστήριζε το ΙΣΝ στο Museum of Modern Art (MoMA) της Νέας Υόρκης, και η προσπάθεια απέκτησε σαφή μορφή. Για να ιδρυθεί τελικά η ARTWORKS, με κεντρική της δραστηριότητα το Πρόγραμμα Υποστήριξης Καλλιτεχνών Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ). Η δωρεά μας για την ίδρυση του οργανισμού εντάχθηκε στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας μας για την Επανεκκίνηση & Ενίσχυση των Νέων.

Ήδη από την πρώτη της χρονιά, η ARTWORKS προσέφερε σε 60 καλλιτέχνες Stavros Niarchos Foundation (SNF) Fellows οικονομική υποστήριξη και τη δυνατότητα να δημιουργήσουν, χωρίς περισπασμούς αλλά και να εξελιχθούν μέσω σεμιναρίων, διαλέξεων και επισκέψεων σε χώρους πολιτισμού. Με μακροπρόθεσμο σκοπό να δημιουργηθεί μια κοινότητα καλλιτεχνών που κάθε χρόνο, με κάθε νέο πρόγραμμα, ολοένα και θα επεκτείνεται.

«Πώς αλλιώς μπορούμε να βοηθήσουμε;»

Η προσπάθειά μας, ωστόσο, δεν εξαντλήθηκε στη δωρεά μας για την ίδρυση του οργανισμού και του Προγράμματος. Όπως και με τις περισσότερες δωρεές μας, το πρόγραμμα εξελίσσεται δυναμικά και εμείς παραμένουμε ενεργά δίπλα του.

Για να δώσουμε στους καλλιτέχνες ακόμη περισσότερο χώρο, ερεθίσματα κι ευκαιρίες για προβολή, αρχίσαμε να σκεφτόμαστε ενδεχόμενες συνεργασίες κι οργανισμούς που έχουμε κατά καιρούς υποστηρίξει. Ενδεικτικά και στο πλαίσιο αυτό, προσκαλέσαμε τους καλλιτέχνες να εκθέσουν το έργο τους, στο Summer Nostos Festival το 2019, στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ) που είχε τότε συγκεντρώσει περισσότερους από 280.000 επισκέπτες. Ορισμένοι από τους SNF ARTWORKS Fellows συμμετείχαν σε ένα πρόγραμμα φιλοξενίας εικαστικών στη Βαμβακού, για τη δημιουργία τοιχογραφιών στο χωριό καταγωγής του ιδρυτή μας, όπου γίνεται μια προσπάθεια αναβίωσης με την υποστήριξή μας. Ενώ μια άλλη ομάδα επισκέφτηκε την ανακαινισμένη, με δωρεά μας, Οικία Leigh Fermor του Μουσείου Μπενάκη, στη Καρδαμύλη, για να δημιουργήσουν σε αυτόν τον κατεχοχήν τόπο έμπνευσης.

«Ποια είναι η επόμενη ημέρα;»

Με την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου, δεν σημαίνει ότι είχαμε αυτόματα τις απαντήσεις σε όλες τις ερωτήσεις. Οι ανάγκες, όπως κι η τέχνη, δεν είναι στατικές και μαζί με αυτές αλλάζουν τα ερωτήματα, αναδιατυπώνονται. Μόνο που πλέον σε σύγκριση με μερικά χρόνια νωρίτερα -πριν τη δημιουργία της ARTWORKS- έχει διαμορφωθεί ένας πυρήνας, μια κοινότητα καλλιτεχνών, που μπορεί συλλογικά να δώσει τις απαντήσεις στα εκάστοτε ερωτήματα. Κι εμείς από την πλευρά μας, θα προσπαθούμε, όσο το δυνατόν περισσότερο, να βρισκόμαστε δίπλα της. ●

Η ομάδα του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ)

■ “Can a young artist make a living from their art in Greece?”

This was one of the crucial questions on our minds as the socioeconomic crisis in Greece reached its nadir in 2013, when, according to official statistics, youth unemployment in Greece exceeded 60%. We started to brainstorm, thinking proactively about how we could help different groups of young people—artists foremost.

Our intention was to find ways to financially support as many artists as possible so that they have the time to concentrate on their work without the anxiety of day-to-day survival and without limiting their creativity or binding them to producing artistic works within a specific timeframe. We recognized that, regardless of the form it would eventually take, our effort would need to be guided by three core values: democracy, inclusion, and equality of opportunity.

In the course of this process, we met Dimitra and Marily through the internship program supported by SNF at the Museum of Modern Art in New York, and the effort took on a clear shape. ARTWORKS was ultimately established, with the SNF Artist Fellowship Program as its core activity. Our grant for the establishment of the organization was part of our broader Recharging the Youth initiative in Greece.

In its first year alone, ARTWORKS offered 60 Stavros Niarchos Foundation (SNF) Fellows financial support and the opportunity to create without distractions, but also the chance to grow through seminars, lectures, and visits to cultural institutions. The long-term goal is to create a community of artists that will expand every year with each new cohort.

“How else can we help?”

The establishment of the organization and the Fellowship Program were just the beginning. As with most of our grants, the program is evolving dynamically and we remain actively involved.

In order to give artists even more space, encouragement, and opportunity for exposure, we started to think about potential collaborations with other organizations we have supported over time. In this context, for instance, we invited ARTWORKS artists to exhibit their work at the Summer Nostos Festival in 2019, which drew more than 280,000 visitors to the Stavros Niarchos Foundation Cultural Center (SNFCC) in Athens. Some of the SNF ARTWORKS Fellows participated in an artist residency program in Vamvakou to create murals in the village where our founder has his roots, where a revival effort is underway with our support. Meanwhile, another group visited the Benaki Museum’s Leigh Fermor House in Kardamyli, renovated through an SNF grant, where the Fellows had the opportunity to create in an inspiring environment.

“What’s next?”

Completing the first cycle of the Fellowship did not mean that we automatically

had the answers to all of our questions. Needs, like art, are not static. Questions change alongside them and are reformulated. But now, unlike a few years ago before the creation of ARTWORKS, there is a nucleus, a community of artists, that can collectively provide answers to these questions. And for our part, we will continue to try to support this community as much as possible. ●

The Stavros Niarchos Foundation (SNF) Team

■ Οι καλλιτέχνες μας παρακινούν να αναστοχαζόμαστε κριτικά πάνω στα θεμελιώδη ζητήματα της ύπαρξης. Ερμηνεύουν το παρελθόν, σχολιάζουν το παρόν και φαντάζονται το μέλλον προσεγγίζοντας αυτά που συλλογικά βιώνουμε με τρόπους ευρηματικούς και απροσδόκητους. Μέσα από το έργο τους συμβάλλουν στη δημιουργία ενεργών κοινοτήτων και ασκούν πιέσεις για αλλαγές πέρα από αυτό. Η συμβολή τους στην παραγωγή πολιτιστικού κεφαλαίου και τη διαμόρφωση πολιτιστικής κληρονομιάς είναι καθοριστική. Στη χώρα μας, όπως και αλλού, υπάρχουν ακόμα σημαντικές ελλείψεις στους μηχανισμούς που διευκολύνουν και υποστηρίζουν το έργο των καλλιτεχνών, ορατές σε όλα τα στάδια της πορείας τους, πόσο μάλλον στα πρώτα τους επαγγελματικά βήματα. Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας και μέσα από την οικονομική και κοινωνική κρίση, η αγωνία της επαγγελματικής επιβίωσης και εξέλιξης εντάθηκε για όλους τους καλλιτέχνες και τους εργαζόμενους στον πολιτιστικό τομέα.

Ως ανταπόκριση στην κρίσιμη αυτή συνθήκη, η ARTWORKS, σε συνεργασία και με κοινή στόχευση με τον ιδρυτικό δωρητή της, το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ), συστάθηκε το 2017 για να θέσει στον πυρήνα δράσης της τους καλλιτέχνες ως επαγγελματίες. Βασική επιδίωξη αποτέλεσε η δημιουργία ενός ευνοϊκότερου κλίματος σεβασμού, φροντίδας και ευαισθησίας ως προς την αντιμετώπιση των καλλιτεχνών.

Με άμεσο στόχο την οικονομική αρωγή, σχεδιάσαμε το Πρόγραμμα Υποστήριξης Καλλιτεχνών Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ), μέσα από το οποίο ο οργανισμός μας απονέμει χρηματικά βραβεία σε νέους Έλληνες καλλιτέχνες. Για τον πρώτο και πιλοτικό κύκλο του Προγράμματος (Απρίλιος – Οκτώβριος 2018) και δεδομένου ότι δεν υπήρχε αντίστοιχο προηγούμενο παράδειγμα στην Ελλάδα, επικεντρωθήκαμε σε καλλιτέχνες μεταξύ 25–35 ετών που δραστηριοποιούνται στα πεδία των εικαστικών τεχνών και της κινούμενης εικόνας. Η επιλογή των 60 βραβευθέντων έγινε μέσα από ανοιχτή πρόσκληση και διαδικασία αξιολόγησης από επιτροπές που στελεχώθηκαν από επαγγελματίες του χώρου. Τα βραβεία αποτελούν υλική και ηθική αμοιβή για τους καλλιτέχνες, αλλά και επιβράβευση και κίνητρο για να συνεχίσουν να δημιουργούν παρά τις αντιξοότητες που υπάρχουν.

Η οικονομική στήριξη που παρέχουμε με τα βραβεία είναι το πρώτο και βασικό βήμα. Όμως, δε θελήσαμε να μείνουμε σε αυτό. Η καλλιέργεια σχέσεων που βασίζονται στην αλληλοϋποστήριξη και την αλληλεγγύη, μας οδήγησε να σχεδιάσουμε μια σειρά από δραστηριότητες που φέρνουν σε επαφή τους συμμετέχοντες μεταξύ τους και τους συνδέουν με άλλους επαγγελματίες του χώρου, τους οποίους επίσης οφείλουμε να συμπεριλαμβάνουμε στον προγραμματισμό μας. Η τόνωση του αισθήματος του ανήκειν, η έκθεση του έργου των καλλιτεχνών στους συναδέλφους τους, σε άλλους επαγγελματίες του πολιτισμού και στο ευρύ κοινό, οι ευκαιρίες για συνεργασίες και η παροχή χρήσιμων εργαλείων για την εξέλιξή τους, συντελούν στην ενεργοποίηση ενός δικτύου μεταξύ των συμμετεχόντων, το οποίο θα μπορεί να λειτουργήσει υποστηρικτικά σε βάθος χρόνου. Η ARTWORKS ξεκίνησε με τη λογική της περιοδικότητας του Προγράμματος, η οποία αφενός μας επιτρέπει να υποστηρίζουμε όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα και αφετέρου να επαναξιολογούμε τη δράση μας. Θέτοντας σε λειτουργία αυτόν το μηχανισμό ανά τακτά χρονικά διαστήματα, μεταμορφώνεται

εσωτερικά τόσο ο ίδιος ο οργανισμός -κάθε χρόνος, κάθε ανοιχτή πρόσκληση, κάθε Πρόγραμμα και κάθε καλλιτέχνης συνεισφέρουν στη διαδικασία αλλαγής— όσο και ο χώρος του πολιτισμού μέσα από συνέργειες με ολοένα και περισσότερους φορείς που, όπως η ARTWORKS, αγκαλιάζουν τον πειραματικό και ανοιχτό χαρακτήρα της τέχνης. Η μετάβαση σε ένα σύστημα που θα παρέχει σταθερά ευκαιρίες στους καλλιτέχνες απαιτεί χρόνο και συνεργασία, ώστε σταδιακά να διευρυνθεί η έννοια της στήριξης ακόμα και σε περιπτώσεις μη επείγουσας ανάγκης.

Όσο ο καιρός προχωρά και η ARTWORKS εξελίσσεται, ο πρώτος και πιλοτικός κύκλος του Προγράμματος παραμένει για εμάς σημείο αναφοράς. Καταλυτικός ήταν, είναι και παραμένει ο ρόλος του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) που είναι δίπλα μας από την αρχή. Χωρίς τη γενναιόδωρη στήριξη και αμέριστη συμπαράσταση του ιδρυτικού μας δωρητή, τίποτα από όλα αυτά δεν θα είχε πραγματοποιηθεί. Η θετική ανταπόκριση που είχε το Πρόγραμμα επιβεβαίωσε το σκεπτικό μας, ενώ ο χρόνος που περάσαμε με τους Fellows 2018 ήταν η αρχή μιας περιπέτειας στην οποία συνεχίζουμε να λαμβάνουμε μέρος με πολλή όρεξη, αμείωτο ενθουσιασμό, αφοσίωση και πείσμα. ●

Μαρίλη Κωνσταντινοπούλου και Δήμητρα Νικολού
Συνιδρύτριες ARTWORKS

■ Artists help us reflect on the fundamentals of our existence. They interpret the past, comment on the present and imagine the future by approaching our collective experience using inventive and unexpected forms. Through their work they help create and activate communities within the wider cultural sphere and push on for changes extending well beyond it. They help produce cultural capital and shape cultural heritage on a local and global level.

In Greece, same as elsewhere, the existing mechanisms for facilitating and supporting the work of artists remain inadequate. This is true for artists in all stages of their careers, but particularly so when it comes to early-career artists. In the midst of the economic and social crisis, which has shaken the country during the past decade, artists and art workers have been increasingly struggling to make ends meet and develop professionally.

Responding to this predicament, ARTWORKS was founded in 2017 in order to place artists as professionals at the core of its mission. Ever since, we have been working towards this goal with our founding donor, the Stavros Niarchos Foundation (SNF), with whom we share a common vision. Since the beginning, one of our key aspirations has been to create a more favorable environment in which artists will be treated with respect, care and sensitivity.

When we first set out to design the Stavros Niarchos Foundation (SNF) Artist Fellowship Program, our main objective was to form an organization which would award monetary prizes to young Greek artists in order to assist them financially. For the first cycle (April–October 2018), given that an initiative of such scale had never before been implemented in Greece, we focused on visual artists and filmmakers aged between 25 and 35. The participating artists were selected by committees of experts who evaluated the applications received through an open call. The prizes are intended to serve as moral and material recognition of the artists’ work, as well as to reward and encourage the participants to continue their work despite the adverse conditions they often face.

The financial support we offer is the Program’s first and foremost contribution. We did not, however, want it to be the only one. With the aim of nurturing relationships founded on mutual support and solidarity, we have come to develop a series of activities through which the participants can connect with other professionals in their field. Enhancing the artists’ sense of belonging; providing them with the opportunity to present their work to their colleagues, other professionals and the general public; and helping them develop collaborations and tap into useful tools, are all elements which can help activate a network among the Program’s participants, a kind of long-term support system.

Since the beginning of the Program we have sought to create a sense of continuity in order to support as many artists as possible and at the same time have the chance to regularly evaluate our own actions. The fact that this mechanism is activated yearly, transforms both ARTWORKS itself—with every year, every open call, every cycle and every artist contributing to this process of change—and the local arts scene. This is something we pursue through synergies developed with increasingly more organizations which, like ARTWORKS, embrace the openness and the experimentation that are inherent in artistic practice. Transitioning into a system which will steadily provide opportunities for artists requires time and many people working together, so

that eventually the concept of support could be also extended to non-emergency situations.

As time goes by and ARTWORKS gradually grows and evolves, the first cycle of the Program remains for us a point of reference. The Stavros Niarchos Foundation (SNF) was, is and remains a catalyst for our efforts since the very first moment. Without the generous support of our founding donor, none of this would have been made possible. The positive response our Program has elicited among artists has vindicated our initial assumptions, while the time spent with the SNF ARTWORKS Fellows 2018 marked the beginning of an adventure to which we continue to participate with undiminished passion, enthusiasm, dedication and persistence. ●

Marily Konstantinopoulou and Dimitra Nikolou
ARTWORKS Co-Founders

Ολισθηρές μεταφράσεις και η δράση στον ενδιαμέσο χώρο

■ Τι είναι ένα fellowship; Συντροφικότητα, συναδελφικότητα, φιλία, κοινότητα, υποτροφία: έννοιες που συνυπάρχουν και όμως μοιάζει να μην μπορούν να αποδοθούν ταυτόχρονα με μια λέξη στα ελληνικά. Κατά τον σχεδιασμό του Προγράμματος Υποστήριξης Καλλιτεχνών Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) της ARTWORKS, το λεξιλόγιο που υιοθετήσαμε περιγράφει τον βασικό μας στόχο: τη συνύπαρξη ατόμων που δραστηριοποιούνται επαγγελματικά στον χώρο της τέχνης, που βρίσκονται μαζί, που συνδέονται και συνεργάζονται. Η λέξη fellowship μοιάζει να παραπέμπει στην επιστημονική φαντασία, μια αναφορά κατά κάποιον τρόπο ταιριαστή σε ένα καλλιτεχνικό τοπίο από το οποίο λείπει η μεγάλης κλίμακας στήριξη του πολιτισμού και των μελών του. Επιλέξαμε συνειδητά αυτόν τον όρο επειδή συνοψίζει όσα η πρωτοβουλία μας επιδιώκει: να δίνει ώθηση στον πολιτισμό και να υποστηρίζει όσο το δυνατόν περισσότερους εργαζομένους σε αυτόν.

Η παρούσα έκδοση παρουσιάζει τους 60 καλλιτέχνες που συμμετείχαν στον πρώτο κύκλο του Προγράμματος Υποστήριξης Καλλιτεχνών ΙΣΝ και περιγράφει τις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν αυτή τη χρονιά. Επιστρέφει σε αυτές τις δράσεις με διάθεση καταγραφής της ενεργούς καλλιτεχνικής παραγωγής των ετών αυτών και του ρόλου των καλλιτεχνών στην εικαστική σκηνή και στον κινηματογράφο. Παρουσιάζει έργα 45 εικαστικών και 15 κινηματογραφιστών. Συνοδεύεται επίσης από κείμενα συνεργατών της ARTWORKS, με τους οποίους συνεργάστηκαν οι καλλιτέχνες κατά τη διάρκεια της συμμετοχής τους στο Πρόγραμμα.

Η Δάφνη Δραγώνα, στο κείμενό της, επικεντρώνεται στα ερωτήματα που προκύπτουν στην προσπάθεια καταγραφής της κοινής, βιωμένης εμπειρίας μιας γενιάς, στην αναζήτηση γνωρισμάτων και την αίσθηση του «ανήκειν» σε μια κοινότητα, περιοχή ή περίοδο. Με αφετηρία συγκεκριμένες καλλιτεχνικές πρακτικές εξερευνά τη σημασία της γεωγραφικής τοποθέτησης και των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών ενώ σκέφτεται τον τόπο και τον χρόνο ως ανοιχτά πεδία συσχετίσεων και συνδέσεων.

Ο Χριστόφορος Μαρίνος κάνει μια σύνδεση του Προγράμματος Υποστήριξης Καλλιτεχνών ΙΣΝ της ARTWORKS με ένα άλλο ιστορικό παράδειγμα, την ομαδική έκθεση με τίτλο «Νέοι Έλληνες καλλιτέχνες» που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα το 1963. Εστιάζει στην έννοια της νεότητας ως «κινητήρια δύναμη αλλαγής, στην έμφυτη δύναμή της να αναδιαμορφώνει ριζικά το καλλιτεχνικό τοπίο». Η έννοια της νεότητας έρχεται ως «αλλαγή παραδείγματος» μέσα από την καινοτομία, την έκπληξη ή την παρέκκλιση και πέρα από την αυστηρή αριθμητική κατηγοριοποίηση.

Ο Βασίλης Οικονομόπουλος αναφέρεται στη σημασία της πολυφωνικής συναρμογής των καλλιτεχνών μέσα στο Πρόγραμμα αλλά και στην ευρύτερη καλλιτεχνική σκηνή, στην αλλοίωση και την επιμόλυνση ως θετικές αλληλεπιδράσεις απέναντι στην υποτιθέμενη καθαρότητα. Φαντάζεται τις νέες γενιές καλλιτεχνών ως μια μορφή συμβίωσης διαφορετικών ειδών, μια συμβίωση που έχει τη βάση της στη φροντίδα, στην έκπληξη και στην αναμονή για απρόβλεπτες καταστάσεις και νέες περιπέτειες.

Ο Χρήστος Καρακέπελης επικεντρώνεται στη σημασία που έχουν τα βραβεία που δεν συνδέονται με την υποχρέωση παραγωγής έργου. Κάνει λόγο για την αναγκαιότητα υποστήριξης των νέων καλλιτεχνών ώστε να «είναι» προκειμένου να «κάνουν».

Αναφέρεται στον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η ενίσχυση της καλλιτεχνικής έκφρασης ιδιαίτερα σε κρίσιμες ιστορικά περιόδους.

Στην έκδοση περιλαμβάνονται όλες οι δράσεις που συνδέονται με τον πρώτο κύκλο υλοποίησης του Προγράμματος: οι δημόσιες δράσεις της ARTWORKS και συγκεκριμένα η εικαστική έκθεση και το πρόγραμμα προβολών «Still Here Tomorrow» που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Summer Nostos Festival (SNFestival) του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ). Επίσης, παρατίθεται η λίστα των επιμέρους δράσεων μας, ενδεικτικά, ομιλίες καλλιτεχνών/σκηνοθετών/επιμελητών, εργαστήρια και επισκέψεις σε εργαστήρια καλλιτεχνών. Παρουσιάζονται ακόμη, οι συνεργασίες της ARTWORKS με τα προγράμματα φιλοξενίας καλλιτεχνών: Delfina Foundation στο Λονδίνο και International Studio and Curatorial Program (ISCP) στη Νέα Υόρκη. Παράλληλα, γίνεται αναφορά και σε άλλες συνεργασίες που υλοποιήθηκαν με πρωτοβουλίες του ΙΣΝ, όπως η δημιουργία τοιχογραφιών στο χωριό της Βαμβακούς, καθώς και η συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη μέσω της οποίας οι συμμετέχοντες καλλιτέχνες δημιούργησαν υλικό αντλώντας έμπνευση από την επίσκεψή τους στην Οικία του Patrick και της Joan Leigh Fermor στην Καρδαμύλη, που επαναλειτουργεί ως χώρος φιλοξενίας σημαντικών προσωπικοτήτων των γραμμάτων και των τεχνών και ως κέντρο εκπαιδευτικού χαρακτήρα.

Η έκδοση αποτελεί παράλληλα μια χαρτογράφηση των φορμαλιστικών και θεματικών αναζητήσεων των καλλιτεχνών. Οι καλλιτέχνες πραγματεύονται έννοιες όπως η ιστορία, η γνώση, το μνημείο και επανοικειοποιούνται αντικείμενα και αρχιτεκτονικά στοιχεία. Δημιουργούν νέες χωρικές συνθήκες και διεκδικούν τη θέση τους στον δημόσιο χώρο. Οραματίζονται το μέλλον και ξαναδιαβάζουν το παρελθόν μέσα από διανοητικές προκλήσεις, επεξεργασίες συναισθημάτων και επιθυμιών. Σκέφτονται πάνω στα όρια φύσης, ανθρώπου και τεχνολογίας. Παράλληλα, φέρνουν στην επιφάνεια οικονομικές, κοινωνικές, έμφυλες ανισότητες και εστιάζουν στις σχέσεις παραγωγής (και της ίδιας της τέχνης), τις συνθήκες εργασίας και εκμετάλλευσης, δίνοντας χώρο σε φωνές που δεν είναι εύκολο να ακουστούν. Μέσα από το έργο τους στοχάζονται πάνω στις διαδικασίες σκέψης και παραγωγής γνώσης. Η σωματικότητα και η διάθεση να ξεφύγει κανείς ή και να επιτεθεί στα όρια του κειμένου καταλαμβάνουν επίσης δυναμική θέση. Δημιουργείται με αυτό τον τρόπο ένα πλέγμα πρακτικών που δεν λαμβάνουν απαραίτητα τις ίδιες θέσεις αλλά αποκαλύπτουν τα επιχειρήματα και τις εντάσεις που υπάρχουν. Ιδέες και πρακτικές ανατροφοδοτούν η μία την άλλη, συνυπάρχουν, αναπτύσσονται, ανασυγκροτούνται ή αναδιπλώνονται, καταλαμβάνοντας άλλοτε λιγότερο και άλλοτε περισσότερο χώρο.

Τα έργα που παρουσιάζονται δεν ακολουθούν ένα αυστηρό χρονικό πλαίσιο, αντίθετα δίνεται χώρος στην καταγραφή καλλιτεχνικής δουλειάς πριν αλλά και μετά από το βραβείο. Το Fellowship δεν περιορίζεται στον χρόνο απονομής του βραβείου αλλά γίνεται αντιληπτό ως μια σχέση που συνεχίζεται. Τα έργα αντικατοπτρίζουν αυτό το διευρυμένο χρονικό διάστημα και ανταποκρίνονται στις συνθήκες που τα δημιούργησαν. Τόσο το Fellowship όσο και η παρούσα έκδοση επιχειρούν να δημιουργήσουν έναν ενδιάμεσο χώρο στον οποίο συνυπάρχουν η συντροφιά των καλλιτεχνών, η θεσμική υποστήριξη, η θεωρητική και ιστορική τεκμηρίωση. Είναι ένας χώρος μονίμως ανοιχτός που συμπληρώνεται, διευρύνεται, ένα οικοσύστημα που επιδιώκει να λειτουργήσει μέσω της συνύπαρξης, της πολυμορφίας και της αμοιβαίας φροντίδας. ●

Slippery translations and action in the space in between

■ What is a fellowship? Is it companionship, collegiality, friendship, community, a scholarship? All these notions are linked yet no single term seems wide enough to encompass them all in Greek. Since the very first steps of the Stavros Niarchos Foundation (SNF) Artist Fellowship Program by ARTWORKS, the vocabulary we adopted was in line with our main objective: to bring art professionals together, to help them coexist, connect and collaborate. The word “fellowship” seems to be derived from the sphere of science fiction; as a reference, it is better fitted to a cultural landscape where there is no adequate mechanism in place to provide large-scale support for cultural workers. We consciously chose to use the term fellowship as it sums up everything our venture aspires to offer: to become a driving force spurring culture forward and to support as many people working in the sector as possible.

This edition presents the 60 artists who participated in the 1st SNF Artist Fellowship Program and documents the events and activities held during its course. It seeks to revisit these initiatives in an effort to create a record of that period’s artistic production and of the role of artists working in the fields of visual arts and moving image. It features works by 45 visual artists and 15 filmmakers, as well as essays by arts professionals who worked with the Fellows.

In her text, Daphne Dragona focuses on the questions that emerge when someone attempts to chronicle a generation’s common, lived experience; explores the characteristic features of this generation; and discusses the notion of belonging to a community, whether temporal or geographical. Taking specific artistic practices as her starting point, she examines the importance of geography and of sociopolitical becomings, and contemplates space and time as a trigger for the creation of open-ended relations and connections.

Christoforos Marinos links the SNF Artist Fellowship Program with an event from the past, namely the group exhibition *New Greek Artists* held in Athens in 1963. His contribution focuses on the notion of youth as a “driving force for change, with an inner power to radically reshape the artistic landscape”. Youth, here, is viewed as a notion enabling a “paradigm shift” by privileging innovation, surprise or deviation from the norm and by refuting fixed categorizations.

Vassilis Oikonomopoulos highlights the importance of bringing together a pluralistic consort of artists under the umbrella of the Program. He also discusses the Greek arts scene, as well as the positive interaction of alienation and cross-contamination with an image of alleged purity. He envisions the new generations of artists as activating a form of symbiotic coexistence between various different species, a symbiosis founded on care, surprise, as well as on an openness to welcome unpredictability and embark on new adventures.

Christos Karakepelis focuses on the importance of an award which is not attached to an obligation to produce work. He talks about the necessity of supporting new artists, enabling them to “be” so that they can then “do”. He

also discusses the significance of nurturing artistic expression, particularly so during key historical moments.

This publication showcases all the events and activities organized in the course of the Program's first cycle, including the exhibition and film screening event *Still Here Tomorrow*, as part of the Summer Nostos Festival (SNFestival) held by the Stavros Niarchos Foundation (SNF).

Furthermore, the edition comprises information about the events that were organized throughout the Program: talks by artists, directors and curators as well as workshops and studio visits. It also presents the international residency programs ARTWORKS has teamed up with: the Delfina Foundation in London and the International Studio and Curatorial Program in New York. Moreover, it encompasses collaborations with other SNF's initiatives, for example the mural project at Vamvakou village and ARTWORKS' collaboration with the Benaki Museum, which yielded stimulating responses by Fellows who visited the Patrick and Joan Leigh Fermor House in Kardamyli, now operating as a centre for residencies and to host educational activities.

The publication also endeavors to map out the Fellows' concerns in terms of form and chosen areas of interest. The artists tackle notions such as history, knowledge and monumentality; reappropriate objects and architectural elements; create new spatial configurations and claim their position in the public space. They envision the future and revisit the past by posing intellectual challenges and by processing emotions and desires. They contemplate the limits of nature, man and technology. What is more, they help bring economic, social and gender inequalities to the foreground and focus on relations of production (also within the cultural sector), as well as on working conditions and exploitation, thus lending a voice to those who are ordinarily silent. Through their artistic practice, they critically approach relational processes such as thinking and knowledge. Corporeality and the desire to break free from, or even go against, the limits of the text are also strongly present in the edition. The end result of this process is the emergence of a grid comprising various artistic practices which, without necessarily expressing the same positions, reveal the underlying arguments and tensions. Each idea and practice circles back to the other; the artists coexist and develop together or may take the decision to regroup, start anew, take up more or less space.

The artworks presented in this edition were created both before and after the award. The Fellowship does not end once the Program is completed but is rather perceived as a relationship designed to last. The works reflect this expanded time frame and respond to the conditions that gave rise to them. Both the SNF Artist Fellowship and the present edition seek to create an interstice within which artists, institutional support as well as theoretical and historical documentation can coexist organically. This space is permanently open and ever-growing, ever-expanding: an ecosystem founded on collaboration and mutual care. ●

FELLOWS

υχερός που, ως
ω την ευκαιρία
ράγματα με
ματιά. Μπορώ
ινευση και
τό τα βιώματά
ώθω την
δράσω εντός
ορίων ή
πλαισίων».

“I feel so lucky to be an artist —to be able to look in a more open manner. I can take inspiration and poetic feeling from what I experience, and not feel the need to adhere to strict boundaries or scientific delineations.”

also discusses the significance of nurture during key historical moments.

This publication showcases all the events in the course of the Program's first cycle, including the event *Still Here Tomorrow*, as part of the program held by the Stavros Niarchos Foundation.

Furthermore, the edition comprises information organized throughout the Program: talks by artists, as workshops and studio visits. It also includes programs ARTWORKS has teamed up with the International Studio and Curatorial Center and the International Studio and Curatorial Center encompasses collaborations with other artists, such as the project at Vamvakou village and ART Museum, which yielded stimulating responses. The program also includes residencies at the Rick and Joan Leigh Fermor House in Kefalonia, residencies and to host educational activities.

The publication also endeavors to map the form and chosen areas of interest. The artists' knowledge and monumentality; reappraisals; create new spatial configuration of space. They envision the future and revisit the past, challenges and by processing emotions and experiences of nature, man and technology. What is the role of and gender inequalities to the foreground (also within the cultural sector), as well as the role of art, thus lending a voice to those who are marginalized. In artistic practice, they critically approach relationships with knowledge. Corporeality and the desire for knowledge. The limits of the text are also strongly present. This process is the emergence of a grid comprising various artistic practices which, without necessarily expressing the same positions, reveal the underlying arguments and tensions. Each idea and practice circles back to the other; the artists coexist and develop together or may take the decision to regroup, start anew, take up more or less space.

The artworks presented in this edition were created both before and after the award. The Fellowship does not end once the Program is completed but is rather perceived as a relationship designed to last. The works reflect this expanded time frame and respond to the conditions that gave rise to them. Both the SNF Artist Fellowship and the present edition seek to create an interstice within which artists, institutional support as well as theoretical and historical documentation can coexist organically. This space is permanently open and ever-growing, ever-expanding: an ecosystem founded on collaboration and mutual care. ●

«Νιώθω πολύ τυχερός που, ως καλλιτέχνης, έχω την ευκαιρία να κοιτάζω τα πράγματα με μια πιο ανοιχτή ματιά. Μπορώ να αντλήσω έμπνευση και ποιητικότητα από τα βιώματά μου, χωρίς να νιώθω την υποχρέωση να δράσω εντός συγκεκριμένων ορίων ή επιστημονικών πλαισίων».

Γιώργος Παλαμάρης
Εικαστικές Τέχνες

“I feel so lucky to be an artist —to be able to look in a more open manner. I can take inspiration and poetic feeling from what I experience, and not feel the need to adhere to strict boundaries or scientific delineations.”

Giorgos Palamaris
Visual Arts

Χρήστος Βαγιάτας

Εικαστικές Τέχνες

Christos Vagiatas

Visual Arts

Ο Χρήστος Βαγιάτας (γεν. 1990) είναι κάτοχος προπτυχιακού και μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών από το Τμήμα Εικαστικών Τεχνών & Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, όπου φοίτησε με υποτροφία από το Ίδρυμα Ωνάση. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Έργα του έχουν εκτεθεί σε ατομικές και ομαδικές εκθέσεις και βρίσκονται σε δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Στη δουλειά του πραγματεύεται την έννοια του ορίου, ως προς την αναπαράσταση και τη σημασία του. Χρησιμοποιώντας το όριο ως δομικό στοιχείο, δουλεύει στον χώρο, επεμβαίνοντας και δημιουργώντας νέες χωρικές συνθήκες μέσω της χρήσης γραμμικών στοιχείων και αναγνωρίσιμων συμβόλων που παραπέμπουν σε απλές φόρμες. Η μορφή του ορίου γίνεται κωδικοποιημένος λόγος, θέτοντας ερωτήματα και προβληματισμούς σχετικά με την αντίληψη της φύσης του ορίου ως βίωμα. Στην πιο πρόσφατη δουλειά του σχεδιάζει έργα μεγάλης κλίμακας για ανοιχτούς, δημόσιους χώρους. Θεωρεί ότι οι χώροι αυτοί, πέραν των συγκεκριμένων αρχιτεκτονικών και πολεοδομικών χαρακτηριστικών που διαθέτουν, αποτελούν κοινωνικούς τόπους που διαμορφώνονται μέσω των χρήσεων και καταχρήσεών τους, καθώς και της καθημερινής πορείας που ακολουθούν οι χρήστες τους. ●

Χρήστος Βαγιάτας,
«But the darkness got that too», 2019,
εγκατάσταση, 7 x 2 x 3,5 μ.,
Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος
(ΚΠΙΣΝ)

Christos Vagiatas,
But the darkness got that too, 2019,
installation, 7 x 2 x 3,5 m,
Stavros Niarchos Foundation Cultural Center
(SNFCC)

Φίλιππος Βασιλείου
Εικαστικές Τέχνες

■ Ο Φίλιππος Βασιλείου (γεν. 1986) ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Βασικό στοιχείο της πρακτικής του είναι ο συνδυασμός πολεμικών και εικαστικών τεχνών. Είναι απόφοιτος της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών της Αθήνας (Α' εργαστήριο γλυπτικής, 2012). Ειδικεύτηκε στη γυψοτεχνία, τη χαλκοχτυκία, τη νομογραφία και την τεχνική των φορητών εικόνων. Το 2009–2010 παρακολούθησε το πρόγραμμα «Arte de Acción y Performance» στο Universitat Politècnica de València. Παρακολουθεί επίσης, το Μεταπτυχιακό Εικαστικών Τεχνών στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών το οποίο θα ολοκληρώσει το 2022. Ασχολείται κυρίως με την performance, τη γλυπτική, τη ζωγραφική και το βίντεο καθώς και με την κατασκευή μεγάλων διαδραστικών εγκαταστάσεων που θέτουν στο επίκεντρο το ανθρώπινο σώμα. Χαρακτηριστικό γνώρισμα του έργου του είναι η τέχνη με τη μορφή παρέμβασης στον δημόσιο χώρο, έντονο στοιχείο της οποίας είναι η διαπραγμάτευση των εννοιών «λόγος» και «άλογος». Από πολύ νεαρή ηλικία ασχολείται με το καράτε σε επίπεδο πρωταθλητισμού. Υπήρξε μέλος της Εθνικής Ομάδας Καράτε και είναι κάτοχος του 4ου dan, διαπιστευμένος προπονητής από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Είναι ένα από τα ιδρυτικά μέλη του Trojan Dao, μιας ομάδας καλλιτεχνών που έχει στόχο την εξέλιξη του blockchain ως εναλλακτικό μέσο παραγωγής τέχνης και έδρα την Αθήνα. Έχει συμμετάσχει μέχρι σήμερα σε αρκετές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (Ιταλία, Ισπανία, Ιαπωνία κ.ά.). ●

Filippos Vasileiou
Visual Arts

■ Filippos Vasileiou (b. 1986) lives and works in Athens. The combination of visual and martial arts is central to his practice. He is a graduate of the Athens School of Fine Arts (ASFA), where he specialised in plaster casting, copper casting, fresco and portable icon technique. In 2009–2010, he attended the *Arte de Acción y Performance* program at the Universitat Politècnica de València. He is also pursuing a Master's Degree at ASFA which he will complete in 2022. His chosen media are performance, painting, sculpture, video and the construction of large-scale, interactive installations focusing on the human body. His art takes the form of public space interventions testing the limits of freedom and prohibition, an essential aspect of which is the contrast between, on the one hand, rationality, verbal speech, cause and truth; and, on the other hand, irrationality, speechlessness and absurdity. From a very young age, he has been training in karate at a professional level. He has been a member of the National Karate Team and he is a 4th dan level holder and a registered trainer. He is one of the founding members of the Trojan Dao, an Athens-based artist group that aims to advance the use of blockchain as an alternative means of art production. He has participated in several exhibitions in Greece and abroad (Italy, Spain, Japan, etc.). ●

Φίλιππος Βασιλείου,
«Chickenman», 2010–2019,
performance,
Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος
(ΚΠΙΣΝ)

Filippos Vasileiou,
Chickenman, 2010–2019,
performance,
Stavros Niarchos Foundation Cultural Center
(SNFCC)

Αύγουστος Βεϊνόγλου,
«New Haven act.1. Spolia», 2012,
ξύλεια, παλαιά αντικείμενα,
Εργαστήριο Γλυπτικής του Εδιμβούργου

Augustus Veinoglou,
New Haven act.1. Spolia, 2012,
timber, old furnishings,
Edinburgh Sculpture Workshop

Αύγουστος Βεϊνόγλου
Εικαστικές Τέχνες

■ Ο Αύγουστος Βεϊνόγλου (γεν. 1982) είναι καλλιτέχνης, καλλιτεχνικός διευθυντής και εισηγητής σεμιναρίων τέχνης. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Σπούδασε γλυπτική στο Edinburgh College of Art του Πανεπιστημίου του Εδιμβούργου, διδακτική της τέχνης στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών και θεραπεία μέσω της τέχνης στο Πανεπιστήμιο Queen Margaret του Εδιμβούργου. Έχει διατελέσει διοικητικό μέλος στο Εργαστήριο Γλυπτικής του Εδιμβούργου (Edinburgh Sculpture Workshop) και είναι ιδρυτής και καλλιτεχνικός διευθυντής του Snehta Residency, μιας πρωτοβουλίας που αποσκοπεί στη διεύρυνση της καλλιτεχνικής δραστηριότητας και έρευνας καλλιτεχνώντας νέες σχέσεις και συνεργασίες τόσο εντός όσο και εκτός των ορίων της Αθήνας. Έχει εκθέσει το έργο του στη Μεγάλη Βρετανία, την Ελλάδα, την Ελβετία, την Ολλανδία, τις ΗΠΑ, την Εσθονία και την Τουρκία και έχει συμμετάσχει στα ακόλουθα προγράμματα φιλοξενίας καλλιτεχνών: John Kinross Scholarship της Βασιλικής Ακαδημίας Τέχνης και Αρχιτεκτονικής της Σκωτίας· Babayan Culture House Residency, Τουρκία· John David Mooney Foundation Residency, Σικάγο· Dordtyard Residency, Ολλανδία, Amorgos Erimia project, Ελλάδα· πρόγραμμα φιλοξενίας Colm Cille, «Convocation», Σκωτία. Το έργο του παίρνει τη μορφή παρεμβάσεων που πηγάζουν από την επανοικειοποίηση χώρων και αντικειμένων. Συχνά επιλέγει αρχιτεκτονικά στοιχεία και υλικά που περιγράφουν τη μεταβατική κατάσταση χώρων και γεγονότων. ●

Augustus Veinoglou
Visual Arts

■ Augustus Veinoglou (b. 1982) is an Athens-based artist, creative director and art educator. He has studied sculpture at the Edinburgh College of Art; art education at the Athens School of Fine Arts; and art therapy at Queen Margaret University, Edinburgh. A former board member of the Edinburgh Sculpture Workshop, he is the founder and artistic director of Snehta Residency, a project devoted to expanding artistic activity and research, as well as fostering new relationships and collaborations in the city of Athens and beyond. He has exhibited in the UK, Greece, Switzerland, Holland, US, Estonia, and Turkey. Residencies include: the Royal Scottish Academy John Kinross Scholarship in Florence; the Babayan Culture House Residency in Turkey; the John David Mooney Foundation Residency in Chicago; Dordtyard residency in Holland; Amorgos Erimia project in Greece; and *Convocation*, Colm Cille's Spiral residency in Rassey & Glasgow. Veinoglou's immersive installation works stem from the re-appropriation of spaces and objects, often using material and architectural elements that describe the transitory state of situations and spaces. ●

Ειρήνη Βιανέλλη
Κινούμενη Εικόνα

■ Η Ειρήνη Βιανέλλη (γεν. 1985) είναι σκηνοθέτις και animator. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Σπούδασε γραφιστική στο Camberwell College of Arts (BaHons) στο Λονδίνο και experimental animation στο Ινστιτούτο Τεχνών της Καλιφόρνιας (CalArts, Master of Fine Art), ως υπότροφος του Ιδρύματος Ωνάση. Οι ταινίες της έχουν προβληθεί σε διεθνή φεστιβάλ κινηματογράφου και animation, αποσπώντας σημαντικά βραβεία. Το μικρού μήκους animation «Icebergs» βραβεύτηκε στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Σαν Φρανσίσκο, μπαίνοντας στην προκριματική φάση για τα Oscar του 2018, ενώ τιμήθηκε από το 24ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Σαράγεβο με ειδική μνεία από την κριτική επιτροπή. Το 2018 δημιούργησε το animation που λειτούργησε ως σκηνικό για την παράσταση της όπερας της Λένας Πλάτωνος «Το αηδόνι του αυτοκράτορα» στην Εθνική Λυρική Σκηνή (ΕΛΣ), ενώ η συνεργασία της με την ΕΛΣ συνεχίστηκε και σε επόμενες παραστάσεις («Συνέλευση των Ζώων» και «Δον Κιχώτης»). Παράλληλα, συνεχίζει να φτιάχνει τις δικές της ταινίες. ●

Eirini Vianelli
Moving Image

■ Eirini Vianelli (b. 1985) is an award-winning director/animator based in Athens, Greece. She studied graphic design (BAHons) at the University of the Arts London (Camberwell) in 2007 and received a Master of Fine Arts in Experimental Animation from the California Institute of the Arts in 2017, with a scholarship from the Onassis Foundation. Her films have been screened in international film and animation film festivals, winning major awards. Her short film *Icebergs* qualified for the 2018 Oscar Academy Awards, after winning Best Animated Short at the San Francisco Film Festival. *Icebergs* also received a special mention at the 24th Sarajevo International Film Festival. In 2018, she created the animation that served as set design for the Greek National Opera (GNO) production of Lena Platonos' *The Emperor's Nightingale*, and continued to work with GNO in other shows (*Animal Assembly* and *Don Quichote*). She continues developing her own films. ●

Πάκου Βλασσοπούλου,
«Ψωμί», 2020, λεπτομέρεια,
εφημερίδα με δωρεάν διανομή στους
φούρνους του Ταύρου,
50 x 70 εκ.,
TAVROS/Locus Athens

Paky Vlassopoulou,
Bread, 2020, detail,
newspaper distributed for free in bakeries in
the broader neighbourhood of Tavros,
50 x 70 cm,
TAVROS/Locus Athens

“Οι άνθρωποι μοιράζονται τον αέρα
μεταξύ τους και με τα ζώα.
Μοιράζονται τις επιφάνειες του κόσμου.”

“Njerëzit ndajnë ajrin mes tyre dhe kafshëve. Ndajnë sipërfaqet e botës.”

«Մարդիկ օդը կը բաժնեն իրարու միջեւ եւ կենդանիներուն հետ. անոնք կը կիսեն աշխարհի մակերեսը.»

“Les hommes partagent l’air entre eux et les animaux. Ils partagent les surfaces du monde.”

“Люди делятся воздухом и с животными. Они делят мировые пространства.”

“ਲੋਕ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ
ਹਵਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ
ਸਤਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।”

"يتشارك الناس الهواء مع بعضهم البعض ومع الحيوانات. إنهم يتشاركون في أسطح العالم"

<https://truboot.org/articles/judith-butcher-mourning-is-a-political-act-amid-the-pandemic-and-its-disparities>

* *avéti-avéti/ avéti-avéti*
 που έχετε ένα παλιό

[illegible][illegible]

Always, by the way, keep in mind that the best way to improve your writing is to read good writing. So, if you're looking for a good read, check out the book *Writing with a Purpose* by John M. Swales and Christine Biber.

Wang, B. Y. To communicate with each other in organizations a clear line of authority and to report are in good fashion. This general idea was being to allow the communication with judgment to show you are in control in business and in communication.

Κι επειδή οι διαδικασίες και τα έγγραφα της ΔΕΑΤ
αυτά είναι για να μην είναι άρρηκτα, και τη
βελτίωση για τα πάντα. Ένας από τους σκοπούς του
εγκαιρίων να είναι:

Copyright © 2000 by John Wiley & Sons, Inc.
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, scanning, or otherwise, except as may be permitted in writing by John Wiley & Sons, Inc.

[illegible]

Καταγγέλλω σε δικαστήριο και σε αρμόδια αρχή, το ποσό που είχα πληρώσει, και να το πάρει ως το ποσό που με φέρει, για όλα τα άλλα που είχα πληρώσει ή να με πάρει όλα τα πληρωθέντα.

*anaplasmā (gregarij) / ana-
(parashitesē) +plasi (kapur):
gē kōmī grekur pārsdri, zānī

Unu e zece perechi trunzi, cumparati la un
dolar pe bucata. Si la 10 zile de la cumparare, pretul
unui trunzic se dubleaza. Cati trunzi va avea
la sfarsitul de luna, si cati bani va avea la sfarsitul
lunii? Raspundeti-mi la aceste intrebari.

I guess a pair. Heather might not mind this is phrasing
and I guess you guys will have the standard answer of
"both about the age."

[illegible]

1. Într-o zi, în jurul orei 14.00, un bărbat în vârstă de 45 de ani, cu o înălțime de 1,75 m, greutate de 75 kg, îmbrăcat în haine de culoare închisă, a fost văzut de un vecin din zonă. Bărbatul a fost văzut în timp ce se deplasa pe o stradă din zona centrală a orașului, în direcția nord-est. Bărbatul a fost văzut în timp ce se deplasa pe o stradă din zona centrală a orașului, în direcția nord-est. Bărbatul a fost văzut în timp ce se deplasa pe o stradă din zona centrală a orașului, în direcția nord-est.

gibberish again? no change in strength, no top further
any more I can give it and so forth, no further a
few, the usual lightest weight is 10.

I believe a standard that meets all "regional leaders" and "best practices" is likely to protect jobs, fill the gaps in demand and not hurt all workers and others.

*Mangrovinen / Mangrovinen-
systeme

[illegible]

Copyright © 2005 by John Wiley & Sons, Inc.

Copyright © 2006 by John Wiley & Sons, Inc.

Further, the fact that the company is not a public company and is not a subsidiary of a public company, and the fact that the company is not a public company and is not a subsidiary of a public company, are also factors that may be considered in determining whether the company is a public company.

Самостоятельно в зависимости от сложности задачи и количества участников группы можно использовать различные варианты организации работы. Например, для решения задачи можно использовать следующие варианты:

Capelli's *Flowers* has long been considered an elegant example of white, hand-dyed style fabric, although it is actually a machine-made rayon. It is known as being so soft and smooth that it is often used as a lining for hats and shoes.

Copyright © 2005 by John Wiley & Sons, Inc.
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without permission in writing from John Wiley & Sons, Inc.

Capital markets measurement of a portfolio's long-term growth is based on its long-term expected return.

Ζωή Γιαμπουλντάκη
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Ζωή Γιαμπουλντάκη (γεν. 1982) σπούδασε στο Τμήμα Εικαστικών Τεχνών & Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Το 2017 συμμετείχε σε πρόγραμμα φιλοξενίας καλλιτεχνών στη Villa Concordia στη Γερμανία με υποτροφία από το Υπουργείο Πολιτισμού της Βαυαρίας, ενώ το 2019 βραβεύτηκε με το βραβείο «Inspire» από το MOMus-Πειραματικό Κέντρο Τεχνών και το Inspire Project. Το έργο της εστιάζει στο ενδιαφέρον για το πώς τα διάφορα περιβάλλοντα αλληλεπιδρούν και εξελίσσονται με τα φυσικά υλικά και τους άυλους εδραιωμένους μηχανισμούς, όπως τα νομικά συστήματα, τα σύνορα και τα πρωτόκολλα. Πρόσφατες ατομικές εκθέσεις: «Servivorschlag», στην Villa Concordia, Μπάμπεργκ, Γερμανία (2018)· «So where does all this sweat end up», στην γκαλερί Elika, Αθήνα (2016)· «Erroneous Beliefs», στην γκαλερί Elika, Αθήνα (2014). Προσφατες ομαδικές εκθέσεις: «Sisterhood, Streaming Voices Unifying Energies», στο HausN Athen, σε επιμέλεια Άγγελου Πλέσσα, Αθήνα (2020)· «Mind Body», γκαλερί Petcoke, Ντιτρόιτ, ΗΠΑ (2019)· «Curved Arrows», στον χώρο τέχνης Kunstraum am Schauplatz, σε επιμέλεια Κωστή Βελώνη, Βιέννη (2019)· «Caritas Romana», στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, σε επιμέλεια Ορέστη Ανδρεαδάκη (2018). ●

Zoe Giabouldaki
Visual Arts

■ Zoe Giabouldaki (b. 1982) studied at the department of Fine Arts and Art Sciences of the University of Ioannina. In 2017, she was a resident artist at Villa Concordia in Germany, on a scholarship by the Bavarian State Ministry for Education and Culture, Science and Arts. In 2019, she was awarded the Inspire Prize by MOMus-Experimental Center for the Arts and the Inspire Project. Her work focuses on the way in which various environments interact with and evolve along natural materials and immaterial established mechanisms, such as legal systems, borders and protocols. Recent solo exhibitions include: *Servivorschlag* at the Villa Concordia, Bamberg, Germany (2018); *So where does all this sweat end up*, at Elika Gallery, Athens (2016); *Erroneous Beliefs*, at Elika Gallery, Athens (2014). Recent group exhibitions: *Sisterhood, Streaming Voices Unifying Energies*, Haus N Athen art space, curated by Angelo Plessas, Athens (2020); *Mind Body*, Petcoke Gallery, Detroit, USA (2019); *Curved Arrows*, at Kunstraum am Schauplatz gallery, curated by Kostis Velonis, Vienna (2019); *Caritas Romana* at the Contemporary Art Center of Thessaloniki, curated by Orestis Andreadakis, Thessaloniki (2018). ●

Ζωή Γιαμπουλντάκη,
«Double tap to ♥. Double tap to zoom»,
2016,
εγκατάσταση (τρίποδα, σίδηρο,
πολυαιθυλένιο, εκτύπωση UV σε ύφασμα,
βινύλιο, ρητίνη, ύφασμα, σορτς, δέρμα,
ακρυλικό, νερό, ενεργός άνθρακας και
ρητινούχοι κόκκοι ανταλλαγής ιόντων από
φίλτρα νερού, αλουμίνιο, μπρούντζος,
τεχνητός μύκητας, τρυβλία Petri),
μεταβλητές διαστάσεις,
Elika Gallery, Αθήνα.
Φωτογραφία: Ζωή Γιαμπουλντάκη

Zoe Giabouldaki,
Double tap to ♥. Double tap to zoom, 2016,
installation, (tripods, iron, polyethylene,
uv print on fabric, vinyl, resin, fabric, shorts,
leather, acrylic, water, activated charcoal
and ion exchange resin beads from water
filters, aluminium, bronze, artificial fungus,
Petri dishes),
variable dimensions,
Elika Gallery, Athens.
Photograph: Zoe Giabouldaki

A—W

Ζωή Γιαμπουλντάκη,
«Acheiropoieta», 2018,
σίδηρο, μυκήλιο *Pleurotus
ostreatus*, πλαστικό, πριονίδια
οξιάς και βελανιδιάς, νερό,
μεταβλητές διαστάσεις

Zoe Giabouldaki,
Acheiropoieta, 2018,
iron, mycelium of the *Pleurotus
ostreatus* fungus, plastic, beech
and oak sawdust, water,
variable dimensions

Νίκη Γκουλέμα,
«Untitled», 2019,
λάδι και λετρασέτ σε καμβά
25 x 33 εκ.

Niki Gulema,
Untitled, 2019,
oil and letraset on canvas
25 x 33 cm

Νίκη Γκουλέμα,
«Air hunger», 2018,
λάδι και λετρασέτ σε καμβά,
29,5 x 23,5 εκ.

Niki Gulema,
Air hunger, 2018,
oil and letraset on canvas,
29,5 x 23,5 cm

Νίκη Γκουλέμα
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Νίκη Γκουλέμα (γεν. 1988, Αλεξανδρούπολη) σπούδασε ζωγραφική στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας. Δουλεύει με διαφορετικά μέσα συμπεριλαμβανομένων του σχεδίου και της φωτογραφίας. Τα έργα της αποτελούν σημειώσεις της πραγματικότητας και των ονείρων που αλληλοσυνδέονται στον προσωπικό χώρο και εκθέτουν σκέψεις ή διατυπώσεις που θα μπορούσαν να είχαν μόλις γίνει. Γνώριμες αισθήσεις όπως η πτήση ή/και ο φόβος αυτής, η απόσταση από αγαπημένα πρόσωπα, η παραμονή σε αίθουσες αναμονής. Αφηρημένα σημάδια αναμνήσεων ανθρώπων και τόπων, αναμνήσεων συναισθημάτων που παρατηρούνται στο μέσο ως αρχή μιας ιδέας που πρόκειται να εξεταστεί και πάλι. Έχει συμμετάσχει σε ομαδικές εκθέσεις, μεταξύ άλλων στις: «Sunstreet», Enterprise Projects (Αθήνα 2019)· 15η Ετήσια Σιωπηρή Δημοπρασία και Φιλανθρωπική Εκδήλωση του οργανισμού τέχνης Transformer, Σχολή Τέχνης και Design Corcoran (Ουασινγκτον 2018)· «Θεωρήματα», Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (Αθήνα 2018)· «Found & Lost» στη Float Gallery (Αθήνα 2017)· «ROOMS 2017», St George Lycabettus και Αίθουσα τέχνης Καππάτος, σε επιμέλεια του Χριστόφορου Μαρίνου (Αθήνα 2016)· «Heatwave», Μέγαρο Πάνθεον, σε επιμέλεια των 3 137 (Αθήνα 2016)· «e-POP Vol.6», Project Space του six d.o.g.s. (Αθήνα 2013)· «ImagiNation», Πεδίο Δράσης Κόδρα (Θεσσαλονίκη 2012)· και «Art for all», Μέγαρο Γκύζη (Σαντορίνη 2012). Το 2017, σε επιμέλεια του Αντώνη Μπογαδάκη, παρουσίασε στον Φάρο Αλεξανδρούπολης το ατομικό πρότζεκτ «Στον Φάρο». ●

Niki Gulema
Visual Arts

■ Niki Gulema (b. 1988, Alexandroupoli) studied painting at the Athens School of Fine Arts. She works with various media including drawing and photography. Her works are notes on realities and dreams, interconnecting in the private sphere, exposing thoughts or wordings that could have been produced in just that moment. In her practice, she tackles familiar sensations such as flying and/or the fear of it, feelings emerging from being separated from one’s loved ones or being stranded in waiting rooms, abstract signs of remembering people and places, and memories of feelings as the beginning of an idea to be revisited. Group exhibitions include: *Sunstreet*, Enterprise Projects (Athens 2019); 15th Annual Transformer Silent Auction & Benefit Party, Corcoran School of the Arts & Design (Washington 2018); *Theorems*, National Museum of Contemporary Art (Athens, 2018); *Found & Lost*, Float Gallery (Athens 2017); *ROOMS 2017*, St George Lycabettus and Kappatos Art Gallery, curated by Christoforos Marinos (Athens 2016); *Heatwave*, Pantheon Hall, curated by 3 137 (Athens 2016); *e-POP Vol.6*, six d.o.g.s. Project Space (Αθήνα 2013)· *ImagiNation*, Action Field Kodra, (Thessaloniki 2012); and *Art for all*, Gyzi Mansion (Santorini 2012). In 2017, she presented at the Alexandroupolis Lighthouse the solo project *At the Lighthouse*, curated by Antonis Bogadakis. ●

Κυριακή Γονή
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Κυριακή Γονή είναι εικαστικός με έδρα την Αθήνα. Έχει πτυχίο στα εικαστικά και μεταπτυχιακό στις ψηφιακές μορφές τέχνης από την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας. Επιπλέον, είναι πτυχιούχος του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών και μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην πολιτισμική ανθρωπολογία και την κοινωνιολογία της ανάπτυξης από το Πανεπιστήμιο του Λέιντεν στην Ολλανδία. Το έργο της εστιάζει στην αλληλεπίδραση τεχνολογίας και κοινωνίας και υλοποιείται μέσω πολυμεσικών εγκαταστάσεων. Η ψηφιακή ιδιωτικότητα, η επιτήρηση, τα δίκτυα και οι υποδομές, καθώς και η σχέση ανθρώπου/μηχανής εντάσσονται στην έρευνά της. Το έργο της έχει παρουσιαστεί διεθνώς στο πλαίσιο ατομικών (Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση, Aksioma – Ινστιτούτο Σύγχρονης Τέχνης στη Λιουμπλιάνα, πολιτιστικός οργανισμός Drugo More στην Κροατία) και ομαδικών εκθέσεων (13η Μπιενάλε της Σαγκάης· έκθεση «Modern Love (or Love in the Age of Cold Intimacies)» στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης του Φράιμπουργκ· 5η Μπιενάλε Design της Κωνσταντινούπολης· Φεστιβάλ Transmediale στο Βερολίνο· έκθεση «13,700,000 km³» στον χώρο τέχνης Art Space Pythagorion στη Σάμο· δράση «The Glass Room San Fransisco», σε επιμέλεια της ομάδας Tactical Tech, κ.ά.). Το 2019, με την υποστήριξη της ARTWORKS φιλοξενήθηκε στο πρόγραμμα φιλοξενίας καλλιτεχνών του Delfina Foundation στο Λονδίνο με τη θεματική «Science, Technology, Society». Το 2020 το έργο της «Κήπος Δεδομένων» τιμήθηκε με το βραβείο INSPIRE από το MOMus-Πειραματικό Κέντρο Τεχνών Θεσσαλονίκης. ●

Kyriaki Goni
Visual Arts

■ Kyriaki Goni is an artist born and based in Athens. She holds a post-graduate degree in fine arts and an MA in Digital Arts (Athens School of Fine Arts); a BA in Cultural Anthropology (Panteion University of Social and Political Sciences, Greece); and an MSc in Cultural Anthropology and Development Sociology (Leiden University, Netherlands). Working across disciplines, she creates multi-layered installations focusing on the nexus between technology and society and critically touching upon questions of datafication, surveillance, distributed networks and infrastructures, ecosystems, human and other than human relations. She has presented her work internationally in solo (Onassis Stegi in Athens, Aksioma – Institute for Contemporary Art Ljubljana, Drugo More cultural organization in Croatia) and group exhibitions (13th Shanghai Biennale; exhibition *Modern Love (or Love in the Age of Cold Intimacies)* at the Museum of Modern Art in Freiburg; 5th Istanbul Design Biennial; Transmediale Festival in Berlin; exhibition *13,700,000 km³* at Art Space Pythagorion, Samos, Greece; *The Glass Room San Francisco* project, curated by Tactical Tech, etc.). In 2019, as an SNF ARTWORKS Fellow she was resident artist at the Delfina Foundation (thematic program *Science, Technology, Society*). In 2020, her work *Data Garden* received the biannual prize INSPIRE from the MOMus-Experimental Center for the Arts of Thessaloniki. ●

Κυριακή Γονή,
«Κήπος Δεδομένων», 2020,
πορτραίτο επαυξημένης
πραγματικότητας του Αόρατου Φυτού,
AR εφαρμογή, 3D μοντέλο, custom-
made AR στόχος,
μεταβλητές διαστάσεις,
Στέγη Ιδρύματος Ωνάση, Αθήνα.
Φωτογραφία: Νίκος Κόκκας

Kyriaki Goni,
Data Garden, 2020,
augmented Reality Portrait of the
Invisible Plant, AR App, 3D Model,
custom-made AR Target,
variable dimensions,
Onassis Stegi, Athens.
Photograph: Nikos Kokkas

A—W

Τζώρτζης Γρηγοράκης,
«Digger», 2020,
100'

Georgis Grigorakis,
Digger, 2020,
100'

Τζώρτζης Γρηγοράκης
Κινούμενη Εικόνα

Ο Τζώρτζης Γρηγοράκης γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Ελλάδα. Σπούδασε κοινωνική ψυχολογία στο Ηνωμένο Βασίλειο και στη συνέχεια απέκτησε τον μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών «Directing Fiction» από την Κρατική Σχολή Τηλεόρασης και Κινηματογράφου (NFTS) στο Λονδίνο. Από το 2007 γράφει και σκηνοθετεί ταινίες μικρού μήκους, οι οποίες έχουν διαγωνιστεί σε πάνω από 100 διεθνή κινηματογραφικά φεστιβάλ, αποσπώντας πολυάριθμα βραβεία και θετικές κριτικές. Το «Digger», η πρώτη του μεγάλου μήκους ταινία, αναπτύχθηκε μέσω του προγράμματος υποτροφιών Nipkow, του προγράμματος φιλοξενίας του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Καννών Résidence Cinéfondation και του εργαστηρίου Sundance Institute. Η ταινία έκανε την πρεμιέρα της στο Πανόραμα του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Βερολίνου, όπου και τιμήθηκε με το CICAΕ Art Cinema Award. Η ταινία απέσπασε το Βραβείο Καλύτερου Ηθοποιού στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Σαράγεβο και πέντε βραβεία στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης, ενώ συνεχίζει την πορεία της σε σημαντικά διεθνή φεστιβάλ ανά τον κόσμο. ●

Georgis Grigorakis
Moving Image

Georgis Grigorakis is a director based in Athens. He studied social psychology in the UK before completing the Master’s degree “Directing Fiction” at the National Film and Television School (NFTS). Since 2007, he has been writing and directing short films, which have been screened at over 100 festivals worldwide and have won numerous awards, garnering international acclaim. His work has been distributed on TV channels, movie theaters and VOD platforms. His debut feature film, *Digger*, was developed with the support of a fellowship from the Nipkow Programm, the Sundance Screenwriters Lab and the Cannes Festival Cinéfondation Residency. It premiered at the 70th Berlinale, where it received the CICAΕ Art Cinema Award. The film has won the Best Actor Award at the Sarajevo International Film Festival, as well as five more awards at the Thessaloniki International Film Festival, while it continues to screen in renowned international festivals around the world. ●

Μανώλης Δασκαλάκης
Λεμός
Εικαστικές Τέχνες

Ο Μανώλης Δασκαλάκης Λεμός (γεν. 1989, Αθήνα) είναι καλλιτέχνης και μουσικός που ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Το έργο του ενσωματώνει ποικίλα μέσα όπως η ζωγραφική, το βίντεο, η φωτογραφία, η γλυπτική, το κείμενο και η μουσική, προσεγγίζοντας διαφορετικούς τρόπους για έναν συναισθηματικό οραματισμό του μέλλοντος ή μια ανασκόπηση του παρελθόντος, ξεκινώντας συχνά από ένα προσωπικό σημείο αναφοράς και αναπτύσσοντας μια αφηγηματική δομή. Χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα παραδείγματα, αφαιρετικούς μηχανισμούς ή τεχνολογίες μηχανικής μάθησης και δουλεύοντας με συνεργάτες από διάφορα πεδία, κατασκευάζει εκφραστικές μετακινήσεις στον χρόνο. Η θολότητα, η ρευστότητα και η παραμόρφωση είναι στοιχεία που εντοπίζονται συχνά στο έργο του. Έχει φοιτήσει στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας (BFA, MFA) και στο Κολέγιο Τέχνης και Design Central Saint Martins του Πανεπιστημίου των Τεχνών του Λονδίνου. Έχει παρουσιάσει ατομικές εκθέσεις σε μουσεία και γκαλερί όπως το Palais de Tokyo στο Παρίσι, όπου συμμετείχε σε πρόγραμμα φιλοξενίας καλλιτεχνών (2016–17)· Galeria Duarte Sequeira, Πορτογαλία· γκαλερί CAN, Αθήνα· REH Transformer, Βερολίνο. Έχει συμμετάσχει σε διεθνείς ομαδικές εκθέσεις, όπως οι: Τριενάλε «Songs for Sabotage», New Museum, Νέα Υόρκη· «Filter Bubble», Ίδρυμα LUMA, Ζυρίχη· «Protexit!», Κέντρο Pecci, Πράτο Ιταλίας· «The Equilibrists», Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα· και «Tomorrows», Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση, Αθήνα και Ναυτ. Έχει πάρει μέρος σε πρωτοβουλίες του «89plus», ενός ερευνητικού εγχειρήματος που ίδρυσαν ο Simon Castets και ο Hans-Ulrich Obrist. ●

Manolis Daskalakis
Lemos
Visual Arts

Manolis Daskalakis Lemos (b. 1989, Athens) is an artist and musician who lives and works in Athens. His work incorporates a variety of media like painting, video, photography, sculpture, text and music to approach different ways of emotionally envisaging the future or reflecting on the past, often departing from a personal reference point and developing a storytelling structure. Using specific examples, abstract mechanisms or machine learning technologies and working with various collaborators from different fields, he aims to create expressive shifts through time. Blurriness, liquidity and distortion are elements commonly found in the artist's work, supporting its narrative patterns. He has studied at the Athens School of Fine Arts (BFA, MFA) and at Central Saint Martins College of Art & Design at the University of the Arts in London. He has presented solo exhibitions in museums and galleries, including at the Palais de Tokyo, Paris, where he was an artist-in-residence (2016–2017); Galeria Duarte Sequeira, Portugal; CAN gallery, Athens; and REH Transformer, Berlin. He has participated in international group exhibitions including *Songs for Sabotage*, New Museum Triennial, New York; *Filter Bubble*, LUMA Foundation, Zurich; *The Equilibrists*, Benaki Museum, Athens; *Tomorrows*, Onassis Stegi, Athens and Nantes. In addition, he has participated in various initiatives of *89plus*, an international research project co-founded by Simon Castets and Hans Ulrich Obrist. ●

Μανώλης Δασκαλάκης Λεμός,
«Stray Horizons, Future Landscapes
(The Road to the Light)», 2019,
λάδι, κερί & ακρυλικό σε λινό,
τελάρο αλουμινίου,
94 x 128 εκ.
Φωτογραφία: Αθανάσιος Γάτος

Manolis Daskalakis Lemos,
*Stray Horizons, Future Landscapes
(The Road to the Light)*, 2019,
oil, wax & acrylic on linen,
aluminum stretchers,
94 x 128 cm
Photograph: Athanasios Gatos

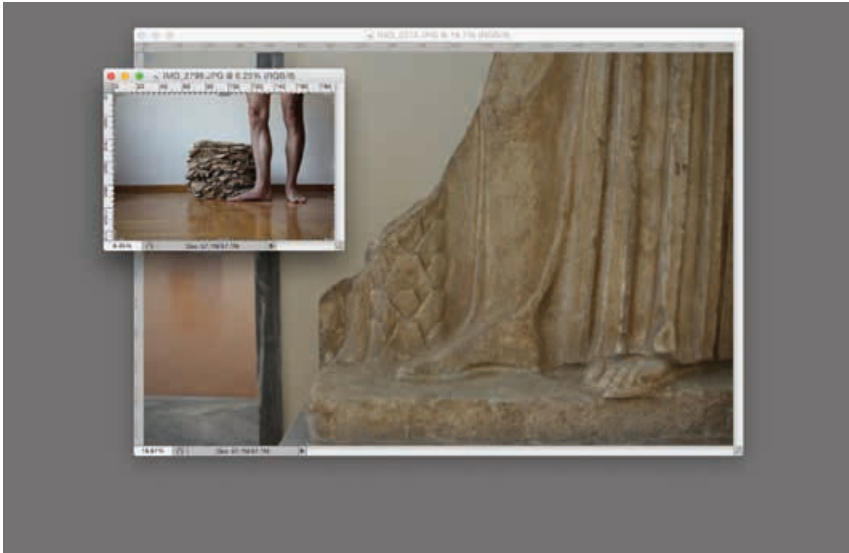
Μανώλης Δασκαλάκης Λεμός,
«Feelings», 2019,
HD βίντεο, 8'30" σε λούπα

Manolis Daskalakis Lemos,
Feelings, 2019,
HD video, 8'30" loop

Γιάννης Δελαγραμμάτικας,
«μεταφορά–μεταφοραί [world fairs, cultural transports and historiography]», 2016,
εγκατάσταση,
μεταβλητές διαστάσεις

Giannis Delagrammatikas,
μεταφορά–μεταφοραί [world fairs, cultural transports and historiography], 2016,
essay/installation,
variable dimensions

Γιάννης Δελαγραμμάτικας,
«demon, between mortals and gods –
redoubling», 2016,
ψηφιακή εκτύπωση
70 x 100 εκ.

Giannis Delagrammatikas,
*demon, between mortals and gods –
redoubling*, 2016,
digital print,
70x100 cm

Γιάννης Δελαγραμμάτικας
Εικαστικές Τέχνες

Ο Γιάννης Δελαγραμμάτικας (γεν. 1982, Αθήνα) είναι εικαστικός και ερευνητής. Σπούδασε αρχαιολογία και ιστορία της τέχνης στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (2005) και στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας (2012). Το 2010, παρακολούθησε μαθήματα στην ARTESIS Βασιλική Ακαδημία Καλών Τεχνών της Αμβέρσας με υποτροφία από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. Το 2016, ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές του σπουδές (MA Art in Context), στο Πανεπιστήμιο Τεχνών του Βερολίνου, με υποστήριξη από το Κληροδότημα Βικάτου. Το 2020, επιχορηγήθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού για την πραγματοποίηση εικαστικής έρευνας. Η καλλιτεχνική πρακτική του εστιάζει στις πολιτισμικές και πολιτικές επιταγές με τις οποίες συστήνεται η σύγχρονη εποχή. Υιοθετώντας την υποψία ως ερμηνευτικό σχήμα, αναζητά την υποκειμενικότητα των φαινομενικά σταθερών δομών που δημιουργούν τους όρους και τις συνθήκες πάνω στις οποίες οικοδομείται κάθε τι το καινούργιο. Η υποψία γίνεται αντιληπτή ως ελιγμός ή μεταστροφή για να διευρυνθεί η αντίληψη του παρόντος. Χρησιμοποιώντας διεπιστημονικές πρακτικές και εργαλεία, όπως την αρχαιολογία, την ιστοριογραφία και τη φιλοσοφία και μέσα όπως εγκαταστάσεις, κείμενα, αρχειακές διαχειρίσεις, φωτογραφία, σχέδια, εκτυπώσεις, βίντεο και ήχο, συλλέγει, καταγράφει, συσχετίζει και αναδιανέμει ιδέες, αντικείμενα και εικόνες. Έχει συμμετάσχει σε εκθέσεις, εργαστήρια και προγράμματα φιλοξενίας καλλιτεχνών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Μέρος της καλλιτεχνικής του πρακτικής είναι η συμμετοχή σε συλλογικά εγχειρήματα, όπως στην ομάδα Campus Novel και στο project «phantom investigations». ●

Giannis Delagrammatikas
Visual Arts

Giannis Delagrammatikas (b. 1982, Athens) is a visual artist, researcher and initiator. He studied archeology and art history at the National and Kapodistrian University of Athens (2005) and visual arts at the Athens School of Fine Arts (2012). In 2010, he was sponsored by the Greek State Scholarships Foundation to attend courses at the Royal Academy of Fine Arts Antwerp. He holds an MA in Art in Context from the Berlin University of the Arts (2016), where he studied under the Spyros Vikatos Bequest. In 2020, the Hellenic Ministry of Culture and Sports sponsored his artistic research. His practice focuses on cultural and political expressions which have shaped the modern era. Employing an interrogative form of suspicion as his interpretative medium, he seeks subjectivity in the seemingly stable structures serving as pillars for all that is considered ‘new’. Suspicion is perceived as a maneuver or a distorting lens enlarging the perception of the present. Using interdisciplinary practices and tools from archaeology, historiography and philosophy, and a wide range of media (installation, text, archives, photography, drawing, prints, videos and sound) he collects, records, associates and redistributes ideas, objects and images. He has participated in numerous shows, workshops, lectures and residency programs in Greece and abroad, and in collective ventures such as the Campus Novel group or the *phantom investigations* project. ●

Δήμητρα Δημοπούλου
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Δήμητρα Δημοπούλου (γεν. 1988) ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας και στη Σχολή Τεχνών και Design του Κολεγίου Central Saint Martins, Πανεπιστήμιο των Τεχνών του Λονδίνου («MA in Performance Design and Practice»). Στη δουλειά της χρησιμοποιεί ποικιλία μέσων, όπως ζωγραφική, φωτοτιστικές εγκαταστάσεις, ηχοτοπία, βίντεο-εγκαταστάσεις, εκδόσεις και φωτογραφία. Συχνά εστιάζει σε φαινομενικά ασύνδετες θεματικές που μελετούν case studies σχετιζόμενα με ιστορικές φιγούρες, αμφιλεγόμενες προσωπικότητες, πεδία γνώσης, ιστορικές εποχές, περιοχές και τοπία, την επικαιρότητα και τις τεχνολογικές εξελίξεις. Αυτές οι αφηγήσεις επιχειρούν να συνθέσουν ένα νέο ελληνικό ρομαντικό ιδεώδες, ένα μοντέλο κόσμου όπου το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον συνυπάρχουν. Είναι μέλος των Arbit City και συνιδρύτρια της εταιρείας μόδας Serapis Maritime. Πήρε μέρος στο πρώτο πρόγραμμα φιλοξενίας του Ιδρύματος Ωνάση, όπου οι φιλοξενοούμενοι καλλιτέχνες ταξίδεψαν με ένα δεξαμενόπλοιο που έπλεε πάνω στον Ινδικό Ωκεανό (Serapis). Η δουλειά της έχει παρουσιαστεί σε χώρους τέχνης όπως: Κέντρο Luigi Pecci, Πράτο Ιταλίας (Serapis)· ARCH, Αθήνα (Serapis)· RODEO gallery, Πειραιάς (Serapis)· The Breeder Gallery, Αθήνα (Arbit City)· Beton7 Gallery, Αθήνα· SECCMA Trust, Αθήνα· Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, Αθήνα· Enterprise Projects, Αθήνα (Arbit City)· 4η Μπιενάλε της Αθήνας AGORA (Arbit City)· 15η Μπιενάλε Νέων Καλλιτεχνών της Ευρώπης και της Μεσογείου στη Θεσσαλονίκη (Arbit City)· και την γκαλερί Clages, Κολωνία (Arbit City). ●

Dimitra Dimopoulou
Visual Arts

■ Dimitra Dimopoulou (b. 1988) lives and works in Athens. She studied at the Athens School of Fine Arts and earned an MA in Performance Design and Practice from Central Saint Martins College of Art and Design, University of the Arts, London. She employs a wide range of media, from painting to soundscapes, light and video installations, publications and photography. Her work explores seemingly unrelated topics in the form of case studies equally focusing on historical figures, controversial characters, fields of knowledge, eras, places and landscapes, current affairs and technological advancements. These narratives aim to propose a new Greek romantic ideal, a model of the cosmos, where the past, present and future coexist simultaneously. She is a member and founder of Arbit City and of the art-fashion label Serapis Maritime. She took part at the first Onassis Foundation tanker ship residency (Serapis). Her work has been shown in galleries and art spaces including: Centro Luigi Pecci, Prato, Italy (Serapis); ARCH, Athens (Serapis); RODEO gallery, Piraeus (Serapis); The Breeder Gallery, Athens (Arbit City); Beton7 Gallery, Athens; SECCMA Trust, Athens; Stavros Niarchos Foundation Cultural Center, Athens; Enterprise Projects, Athens (Arbit City); 4th Athens Biennale AGORA (Arbit City); 15th Biennale de la Mediterranée, Thessaloniki (Arbit City); and Clages Gallery, Cologne (Arbit City). ●

Δήμητρα Δημοπούλου,
«Gardens By The Bay», 2018,
ζωγραφική (λάδι σε καμβά), ξύλο,
φωτιστική εγκατάσταση

Dimitra Dimopoulou,
Gardens By The Bay, 2018,
painting (oil on canvas), wood,
lighting installation

Νατάσα Ευσταθιάδη,
«Diving Film», 2012,
δικάναλο video, 3'19''

Natasa Efstathiadi,
Diving Film, 2012,
two-channel video, 3'19''

Νατάσα Ευσταθιάδη
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Νατάσα Ευσταθιάδη (γεν. 1986) είναι καλλιτέχνις που ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Σπούδασε εικαστικά στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας και επιπλοποιία στη Σιβιτανίδειο Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων. Στην πρακτική της χρησιμοποιεί πολλαπλά μέσα, όπως είναι η γλυπτική, το σχέδιο και το βίντεο, ενώ αξιοποιεί εργαλεία από την κινηματογραφική αφήγηση. Αποτυπώματα από το παρελθόν, προσωπικές αφηγήσεις και φανταστικές ιστορίες ενθαρρύνουν και τροφοδοτούν τη σκέψη του θεατή πάνω στην αξία της απλότητας, τοποθετώντας την σε ένα πολιτικό πλαίσιο. Συμμετείχε σε πολλές ομαδικές εκθέσεις, ενώ το 2014 η δουλειά της παρουσιάστηκε σε ατομική έκθεση στην γκαλερί CAN στην Αθήνα. Παράλληλα, είναι μέλος των Arbit City, μιας ομάδας καλλιτεχνών και φίλων που πραγματεύεται θέματα του δημόσιου χώρου και του συλλογικού ασυνείδητου. ●

Natasa Efstathiadi
Visual Arts

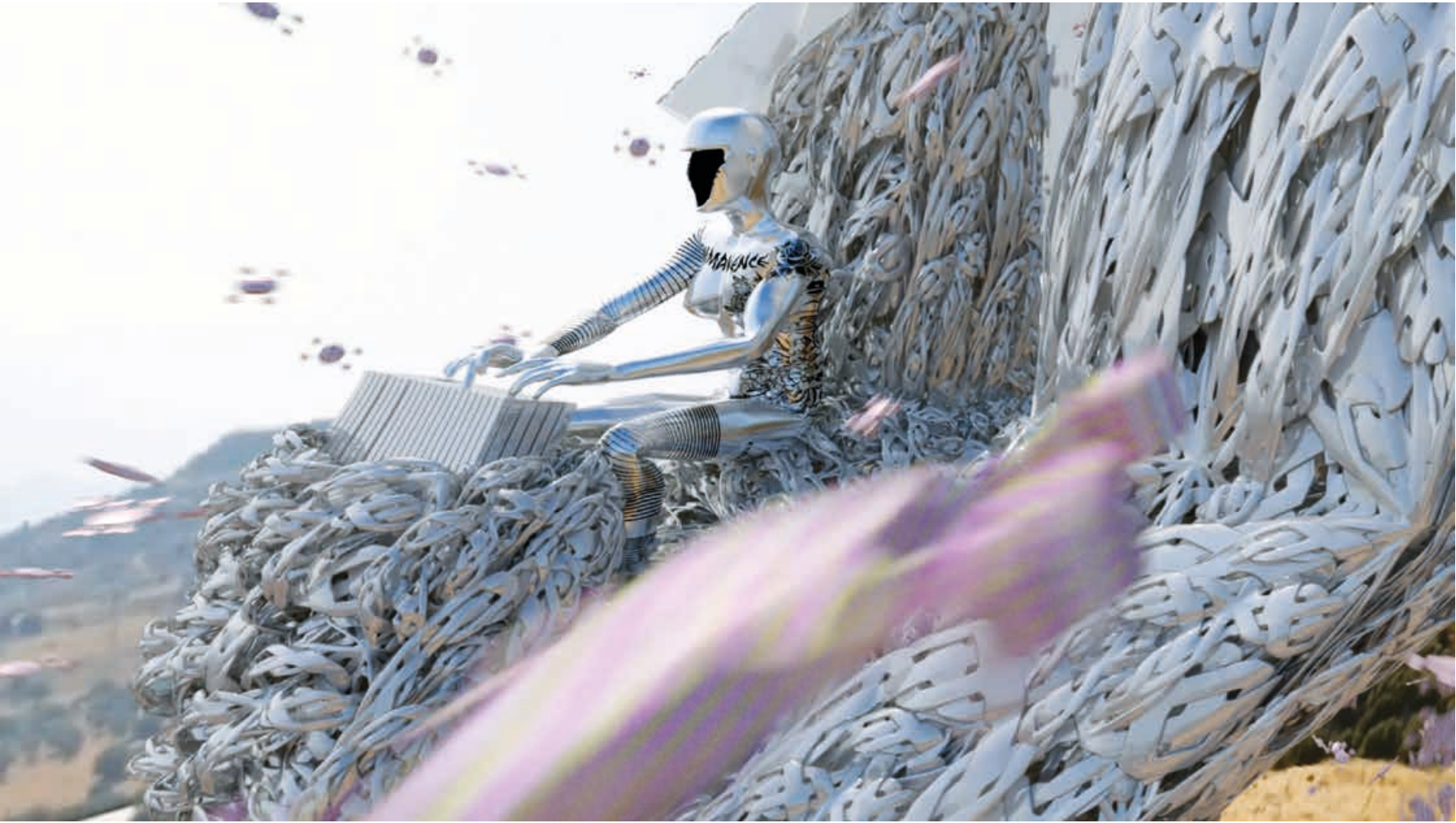
■ Natasa Efstathiadi (b. 1986) is an artist, living and working in Athens. She studied visual arts at the Athens School of Fine Arts, as well as wood-working at Sivitanidios Public Arts and Crafts School. Her practice extends to multiple media, including sculpture, drawing and video, putting visual cinematic strategies into action. Imprints from the past, personal narratives and fictional stories encourage and enable the viewer to reflect on the value of simplicity, placing it in a political context. In recent years, she has participated in many group exhibitions and presented her work in a solo exhibition held at CAN gallery in Athens (2014). She is also part of the art collective Arbit City, a group of artists and friends interested in matters relating to public space and the collective unconscious. ●

Πέγκυ Ζάλη
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Πέγκυ Ζάλη (γεν. 1983) είναι αρχιτεκτόνισσα και εικαστική καλλιτέχνιδα με έδρα την Αθήνα. Μελετά τις ασταθείς, αντικανονικές και άτυπες συλλογικές διαδικασίες, με την πρακτική της να αναπτύσσεται μέσω συνεργασιών με καλλιτέχνιδες, επιμελήτριες, ερευνήτριες και “ανειδίκευτους” φίλους. Είναι απόφοιτη της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ερευνα στην Αρχιτεκτονική» από την ίδια σχολή και κάτοχος του μεταπτυχιακού «MA in Contemporary Curating» από το London Metropolitan University σε συνεργασία με τη Whitechapel Gallery. Αυτό το διάστημα είναι υποψήφια διδάκτωρ αρχιτεκτονικής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Έχει παρουσιάσει τη συλλογική της δουλειά στο πλαίσιο ατομικών εκθέσεων σε γκαλερί SPACE, Union Pacific στο Ηνωμένο Βασίλειο και στους χώρους τέχνης CASK στην Λάρισα και P.E.T Projects στην Αθήνα. Επιπλέον, έχει συμμετάσχει σε ομαδικές εκθέσεις όπως: «Technology is the Answer but what was the Question?», διαδικτυακή έκθεση, 2020· «On the edge of the Blade we run», Saigon, Αθήνα, 2019· «Driftwood, Or How We Surfaced Through Currents», Αθήνα, 2017· Τριενάλε του New Museum, Νέα Υόρκη, 2018· και «The Equilibrists», Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα, 2016, μεταξύ άλλων. Είναι συνιδρύτρια της ομάδας «Εργαστήριο για τα Αστικά Κοινά» και της πρωτοβουλίας ρευστών συνεργασιών εντός των ρωγμών της σύγχρονης καλλιτεχνικής πρακτικής, με τίτλο [] (αγκύλες). Υπήρξε μέρος της καλλιτεχνικής ομάδας Kernel και της συλλογικότητας Νομαδική Αρχιτεκτονική. Είναι υπότροφος του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών για την εκπόνηση της διδακτορικής της έρευνας. ●

Pegy Zali
Visual Arts

■ Pegy Zali (b. 1983) is an architect and a visual artist based in Athens. Her practice focuses on the study of unsettled, abnormal and informal collective procedures and develops through collaborations with artists, curators, researchers and ‘unskilled’ friends. She holds an undergraduate degree and an MA in Architectural Research from the School of Architecture at the National Technical University of Athens; and an MA in Contemporary Curating offered jointly by the London Metropolitan University and the Whitechapel Gallery. Currently she is a PhD candidate in architecture at the University of Thessaly. She has presented her collective work in solo shows at such venues as SPACE and Union Pacific in the United Kingdom; and CASK and P.E.T Projects in Greece. In addition, she has participated in several group shows, including: *Technology is the Answer but what was the Question?*, online exhibition, 2020; *On the edge of the Blade we run*, Saigon, Athens 2019; *Driftwood, Or How We Surfaced Through Currents*, Athens, 2017; *New Museum Triennial*, New York 2018; *The Equilibrists*, Benaki Museum, Athens 2016. Pegy is one of the co-founders of the artistic research collective *Laboratory for the Urban Commons* and the [] (brackets) initiative. She has been part of the art group *Kernel* and the *Nomadic Architecture* collective. Her PhD research is supported by the State Scholarship Foundation in Greece. ●

[Άγγελος Ακριτίδης, Κωστής Δαμουλάκης, Δόμνα Δεγαΐτα, Paulo Doda, Πέγκυ Ζάλη, Βασίλης Ζαχαροκόπουλος, Ξένια Καλπακτσόγλου, Παναγιώτης Λιανός, Ηλίας Μόκας, Βασίλης Μπαρμπίνης, Αλέξανδρος Οικονόμου], «HCMAN: The Trap», 2020, βίντεο, 02’49”

[Aggelos Akritidis, Kostis Damoulakis, Domna Degaita, Paulo Doda, Pegy Zali, Vasilis Zacharakopoulos, Xenia Kalpaktsoglou, Panagiotis Lianos, Ilias Mokas, Vasilis Barbinis, Alexandros Economou], *HCMAN: The Trap*, 2020, video, 02’49”

Νερίτάν Ζιντζιρία,
«The Time of a Young Man
About to Kill», 2015,
19'.
Φωτογραφία: Mario Amura

Neritan Zinxhiria,
*The Time of a Young Man
About to Kill*, 2015,
19'.
Photograph: Mario Amura

Νερίτάν Ζιντζιρία,
«A Country of Two», 2016,
9'

Neritan Zinxhiria,
A Country of Two, 2016,
9'

Νερίτάν Ζιντζιρία
Κινούμενη Εικόνα

Ο Νερίτάν Ζιντζιρία γεννήθηκε στα Τίρανα και μεγάλωσε στην Αθήνα. Έζησε το δικό του «Σινεμά ο Παράδεισος» μέσα στο Τριανόν, έναν ιστορικό κινηματογράφο της Αθήνας. Σε ηλικία 18 ετών, παρουσίασε την πρώτη του μικρού μήκους ταινία ενώ τέσσερα χρόνια αργότερα, με την ταινία «Χαμομήλι», απέσπασε τα πρώτα βραβεία σε όλες τις σημαντικές εγχώριες διοργανώσεις. Η ταινία θεωρήθηκε μια από τις καλύτερες ελληνικές μικρού μήκους που έγιναν ποτέ, ενώ αναγνωρίστηκε και διεθνώς από το δίκτυο Cineuropa, ως μια από τις σημαντικότερες ταινίες για το 2013. Η τρίτη του ταινία, «The Time of A Young Man About To Kill», γυρισμένη στην Ιταλία σε παραγωγή των Γκαμπριέλε Ορίκιο και Βαλέρια Γκολίνο, έκανε την παγκόσμια πρεμιέρα της στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Μπουσάν της Ν. Κορέας. Οι ταινίες του έχουν παρουσιαστεί σε περισσότερα από 200 φεστιβάλ κινηματογράφου ανά την υφήλιο. Η τελευταία του ταινία «A Country of Two», μια πειραματική σύνθεση από αρχειακό υλικό και φωτογραφίες, παρουσιάστηκε με επιτυχία σε φεστιβάλ και μουσειακούς χώρους (Νέο Μουσείο της Νέας Υόρκης και ΔΕΣΤΕ, Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Encounters, καθώς και στο Φεστιβάλ Διαφορετικού και Πειραματικού Κινηματογράφου στο Παρίσι). Γνωστός για τη συνεργασία του με ερασιτέχνες ηθοποιούς και για το ιδιαίτερο κινηματογραφικό του σύμπαν, συνεχίζει να εξερευνά πώς το πένθος και η απώλεια διαμορφώνουν τη συλλογική μνήμη του ανθρώπου. ●

Neritan Zinxhiria
Moving Image

Neritan Zinxhiria was born in Tirana and raised in Athens. He lived his own version of *Cinema Paradiso* at Trianon, a legendary movie theatre in Athens. He created his first short film at the age of 18 and, four years later, he won all major Greek film festival awards with his second short film, *Chamomile*. Considered as one of the best Greek short films ever made, the film also received international acclaim after being named one of the most important short films of 2013 by Cineuropa. His third short, *The Time of a Young Man About to Kill*, produced by Gabriele Oricchio and Valeria Golino and shot in Italy, had its world premiere at the Busan International Film Festival in North Korea. His films have been screened in more than 200 film festivals around the world. His last short film, *A Country of Two*, an experimental mosaic of found footage and photos, had a successful run in film festivals, art venues and museums around the world (New Museum and DESTE, Encounters Film Festival, Paris Festival for Different and Experimental Cinema). Known for his work with non-professional actors and for drawing inspiration from the themes of loss and death, he continues to explore how mourning and loss shape our collective memory. ●

Αλέξανδρος Κακλαμάνος
Εικαστικές Τέχνες

Ο Αλέξανδρος Κακλαμάνος (γεν. 1982) ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Αποφοίτησε από την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας και από την Ακαδημία Καλών Τεχνών και Design St. Joost της Ολλανδίας, όπου σπούδασε με υποτροφία της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ ΕΛΛΑΣ. Το 2010 φοίτησε με υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών στη Βασιλική Ακαδημία Καλών Τεχνών της Αμβέρσας, με το πρόγραμμα ανταλλαγών φοιτητών Erasmus. Τον Σεπτέμβριο του 2012 εκπροσώπησε την Ελλάδα στο «World Event of Young Artists» που έλαβε χώρα στο Νότιγγχαμ στο πλαίσιο της πολιτιστικής Ολυμπιάδας. Το έργο του έχει παρουσιαστεί σε ατομικές και ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, μεταξύ άλλων: «Anatomy of silence», Χώρος Τεχνών της Τενερίφης (TEA), Ισπανία (2019)· «WOW: We are One World», Μουσείο Τεχνών Torrance, Λος Άντζελες (2018)· «Ταυτοποιώντας την απώλεια», The Symptom Project #7, Άμφισσα (2016)· «Αόρατη Πόλη», Μπέη Χαμάμ, Θεσσαλονίκη (2014)· «New Future», Μουσείο του παλατιού Poggi, Μπολόνια (2013)· και «Platform 20», Ινστιτούτο Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης, Αθήνα (2012). Το 2017 ήταν υποψήφιος για το Βραβείο Λάππα. ●

Alexandros Kaklamanos
Visual Arts

Alexandros Kaklamanos (b. 1982) is a visual artist living and working in Athens. He graduated from the Athens School of Fine Arts (2011) and the Academy of Art and Design (AKV) St. Joost in Holland, where he studied under a scholarship from Motor Oil Hellas. In 2010, after receiving a scholarship from the State Scholarship Foundation in Greece, he attended classes at the Royal Academy of Fine Arts in Antwerp as an Erasmus exchange student. In 2012, he represented Greece at the World Event of Young Artists, held in Nottingham as part of the Cultural Olympiad. His work has been presented in solo and group exhibitions in Greece and abroad, including: *Anatomy of silence*, Tenerife Arts Space, Spain (2019); *WOW: We are One World*, Torrance Art Museum, Los Angeles (2018); *Identifying Loss*, The Symptom Project #7, Amfissa (2016); *Invisible City*, Bei Hamam, Thessaloniki (2014); *New Future*, Palazzo Poggi Museum, Bologna (2013); and *Platform 20*, ISET Contemporary Greek Art Institute, Athens (2012). In 2017, he was nominated for the Lappas Award. ●

Αλέξανδρος Κακλαμάνος,
«Ephemeral landscape –
How to think like a mountain», 2019,
in situ εγκατάσταση, 256 μ., Σαμοθράκη.
Φωτογραφία: Πάννης Σκούρτης

Alexandros Kaklamanos,
*Ephemeral landscape –
How to think like a mountain*, 2019,
in situ installation, 256 m, Samothrace.
Photograph: Giannis Skourtis

«Η δουλειά μου τροφοδοτείται από διάφορα στοιχεία: την ερευνητική μου περιέργεια, μια συναισθηματική αφορμή, τα προσωπικά μου βιώματα —και, μάλλον το σημαντικότερο, την επιθυμία μου να κατανοήσω το Τώρα μέσα στο οποίο κατοικούμε όλοι μας, τόσο ως άνθρωποι όσο και ως πολίτες. Συγκεκριμένα, το έργο μου επικεντρώνεται στην παρατήρηση της τεχνολογίας και στη σύνδεσή της με την κοινωνία. Θέλω να καταλάβω πώς οι συγκεκριμένες διαδικασίες επηρεάζουν εμένα προσωπικά, αλλά και πώς διαμορφώνουν τον τρόπο που ζούμε, αντιλαμβανόμαστε και εκφράζουμε τα συναισθήματά μας».

Κυριακή Γονή
Εικαστικές Τέχνες

“My work is driven by a mixture of things: a research curiosity, some emotional trigger, my own experience—and perhaps most importantly, an urgency to understand the Now that we are all living in, both as human beings and as citizens. In particular, I focus on observing technology and how it’s connected to society. I want to understand how these processes affect me personally, and how they are shaping the way we all live, perceive, and express our emotions.”

Kyriaki Goni
Visual Arts

Hypercomf, με τον Στυλιανό Δήμου και τον Αλέκο Φλωράκη, «Resonate», 2020–2021, με την υποστήριξη της Πρωτοβουλίας για τις Δημόσιες Ανθρωπιστικές Επιστήμες του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (SNFPHI) του Πανεπιστημίου Κολούμπια

Hypercomf, with Stylianos Dimou and Alekos Florakis, *Resonate*, 2020–2021, supported by the Stavros Niarchos Foundation Public Humanities Initiative (SNFPHI) of Columbia University

Ιωάννης Κολιόπουλος
Εικαστικές Τέχνες

■ Ο Ιωάννης Κολιόπουλος (γεν. 1986) ζει και εργάζεται μεταξύ Αθήνας και Τήνου. Είναι φωτογράφος, μελισσοκόμος και συνιδρυτής της Hypercomf. Στην καλλιτεχνική πρακτική του χρησιμοποιεί ποικιλία τεχνικών και υλικών απαραίτητων για την υλοποίηση ενός έργου που βασίζεται στη συλλογική μνήμη και την πολιτισμική επανεφεύρεση. Από το 2017 δουλεύει αποκλειστικά για την Hypercomf, μια πολυεπιστημονική, εννοιολογική σχεδιαστική ταυτότητα που υλοποιήθηκε ως πλασματικό εταιρικό προφίλ από κοινού με την Πάολα Παλαβίδα και διάφορους συνεργάτες σε όλο τον κόσμο. Η Hypercomf έχει συμμετάσχει σε πολλές διεθνείς εκθέσεις και προγράμματα φιλοξενίας καλλιτεχνών, μεταξύ των οποίων: πρόγραμμα «Studiotoria» της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση, με την υποστήριξη του προγράμματος Creative Europe της Ευρωπαϊκής Ένωσης· δράση «Resonate», με την υποστήριξη της Πρωτοβουλίας για τις Δημόσιες Ανθρωπιστικές Επιστήμες Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (SNFPHI) του Πανεπιστημίου Κολούμπια· διαδίκτυακή έκθεση «Anthropocene on Hold», σε διοργάνωση του Polyeco Contemporary Art Initiative της (PCAI) και επιμέλεια της Κίκας Κυριακάκου· πρόγραμμα φιλοξενίας εικαστικών καλλιτεχνών στο πολιτιστικό κέντρο Pioneer Works στη Νέα Υόρκη· Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Λάγκο 2020 (ειδικό βραβείο Veneto Region)· «Στάση / Taking a Stance», 7η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης· «Overexposure», 7ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Σύρου. Το 2020 επελέγη για τη βραχεία λίστα του βραβείου COAL, η συγκεκριμένη έκδοση του οποίου εντάχθηκε στο πρόγραμμα «Le Vivant», με θέμα τη βιοποικιλότητα. ●

Ioannis Koliopoulos
Visual Arts

■ Ioannis Koliopoulos (b. 1986) lives and works between Athens and Tinos. He is a photographer, beekeeper and the co-founder of Hypercomf. In his artistic practice, he uses various techniques and materials necessary for the realization of artworks based on collective memory and cultural reinvention. Since 2017 he has been working exclusively for Hypercomf, a multidisciplinary, conceptual design identity implemented as a fictitious company profile together with his partner Paola Palavidi and various contributors and collaborators from across the world. Hypercomf has participated extensively in international exhibitions, projects and residencies. More recent ones include: *Studiotoria* at Onassis Stegi, with the support of the Creative Europe Program of the European Union; *Resonate*, at Columbia University, with the support of the Stavros Niarchos Foundation Public Humanities Initiative; *Anthropocene on Hold*, organized by Polyeco Art Initiative and curated by Kika Kyriakakou; Pioneer Works Visual Arts Residency; Lago Film Festival 2020 (Veneto Region Special Prize); *Στάση / Taking a Stance*, 7th Thessaloniki Biennale of Contemporary Art; and *Overexposure*, 7th Syros International Film Festival. Hypercomf has been short-listed for the COAL prize 2020, which on that year was part of the program *Le Vivant* tackling the theme of biodiversity. ●

Πάνος Κομπής
Εικαστικές Τέχνες

Ο Πάνος Κομπής (γεν. 1982, Αθήνα) είναι εικαστικός καλλιτέχνης. Μένει και εργάζεται στην Αθήνα. Το εικαστικό του έργο συνθέτουν εικόνες όπου το προσωπικό συναντά το συλλογικό σε μία αφήγηση με διαφορετική κάθε φορά αφετηρία. Η ανθρώπινη φύση και η σύγχρονη συνθήκη ύπαρξης με όρους άλλοτε αμιγώς ποιητικούς και άλλοτε πραγματολογικούς αποτελούν βασικό άξονα της εικαστικής του αναζήτησης. Σταθερή επιδίωξη της έρευνας του αποτελεί η συγχρονικότητα και η ερμηνευτική ανοιχτότητα. Σπούδασε συντήρηση έργων ζωγραφικής (2002) και φοίτησε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας (ΑΣΚΤ, 2007), όπου και συνέχισε τις σπουδές του στο Μεταπτυχιακό Εικαστικών Τεχνών (2012). Είναι υποψήφιος διδάκτορας στη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Έχει τιμηθεί με την υποτροφία του κληροδοτήματος Γεωργίου Ν. Μιχαλέτου (2003–2007). Το 2013 ίδρυσε από κοινού με άλλους καλλιτέχνες την εικαστική ομάδα Per Se. Έχει παρουσιάσει την καλλιτεχνική του δουλειά σε πολλές ομαδικές εκθέσεις, μεταξύ άλλων: «Overview Effect: Encountering the Cosmos», 60ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και MOMus-Πειραματικό Κέντρο Τεχνών (2019)· «Still Here Tomorrow», Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (2019)· 6η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης (2017)· «ΔΙΑ», Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο (2014)· 16η Μπιενάλε Νέων Καλλιτεχνών της Ευρώπης και της Μεσογείου (Ανκόνα, 2013)· κύκλος δράσεων «Against All Odds Project: Ethics/ Aesthetics», Μουσείο Μπενάκη (2011). Εργάζεται ως εικαστικός καλλιτέχνης και ως δάσκαλος εικαστικών τεχνών σε σχολεία. ●

Panos Kompis
Visual Arts

Panos Kompis (b. 1982, Athens) is a visual artist currently based in Athens. His artistic work consists of images where the individual meets the collective in a narration each time departing from a different starting point. The core visual pursuit of his artistic practice is the depiction of human nature and contemporary existence in terms at times poetic, at others factual. The unvarying axes traversing all his research are synchronicity and flexibility of interpretation. He studied painting conservation (2002) and continued his studies at the Athens School of Fine Arts (2007), where he also completed a postgraduate degree in visual arts (2012). He is currently a PhD student at the School of Architecture of the National Technical University of Athens. From 2003 until 2007, he was the recipient of the Georgios N. Michaletos trust scholarship. In 2013, he co-founded the art group Per Se. His work has been presented in several group exhibitions, including: *Overview Effect: Encountering the Cosmos*, 60th International Film Festival in collaboration with MOMus-Experimental Center for the Arts (2019); *Still Here Tomorrow*, Stavros Niarchos Foundation Cultural Center (2019); 6th Thessaloniki Biennale of Contemporary Art at the State Museum of Contemporary Art in Thessaloniki (2017); exhibition *DIA*, Byzantine and Christian Museum (Athens, 2014); *Mediterranea 16 Young Artists Biennial* (Ancona, 2013); project *Against All Odds Project: Ethics/ Aesthetics*, Benaki Museum (Athens, 2011). He currently works as a freelance visual artist and an art teacher in the Greek education system. ●

Πάνος Κομπής,
«Αποκαλύπτοντας την γη», 2019,
φωτογραφικό ντοκουμέντο, βίντεο,
διάρκεια 10΄48΄΄,
MOMus-Πειραματικό Κέντρο Τεχνών,
Θεσσαλονίκη

Panos Kompis,
Revealing the Earth, 2019,
photo documentation, video,
duration 10΄48΄΄,
MOMus-Experimental Center for the Art,
Thessaloniki

Κωνσταντίνα Κοτζαμάνη
Κινούμενη Εικόνα

Konstantina Kotzamani
Moving Image

■ Η Κωνσταντίνα Κοτζαμάνη γεννήθηκε στην Κομοτηνή. Σπούδασε αρχικά φαρμακευτική και στη συνέχεια αποφοίτησε από το Τμήμα Κινηματογράφου της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Οι ταινίες της έχουν παρουσιαστεί στα μεγαλύτερα ευρωπαϊκά φεστιβάλ κινηματογράφου (Καννών, Βενετίας, Βερολίνου, Λοκάρνο, κ.ά.) καθώς και σε διεθνή φεστιβάλ ανά την υφήλιο αποσπώντας πολλά βραβεία, ενώ έχουν συμπεριληφθεί σε πλατφόρμες όπως οι Criterion, Mubi κ.ά. Το έργο της έχει τιμηθεί τρεις φορές με το βραβείο της καλύτερης ταινίας μικρού μήκους της Ελληνικής Ακαδημίας Κινηματογράφου. Ήταν υποψήφια για τα βραβεία της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Κινηματογράφου (European Academy Awards) τις χρονιές 2015 και 2017. Το 2017 η μικρού μήκους ταινία της, «Limbo», μπήκε στην προκριματική φάση για τα βραβεία Όσκαρ. Η τελευταία της ταινία, «Electric Swan», γυρισμένη εξ ολοκλήρου στο Μπουένος Άιρες, απέσπασε το βραβείο της Ένωσης Γάλλων Κριτικών. Στο έργο της, ο ονειρικός της κόσμος ξυπνάει σε μια αλλόκοτη πραγματικότητα όπου το μαγικό και το μυστήριο διεισδύουν στο καθημερινό. ●

■ Konstantina Kotzamani was born in Komotini. After obtaining a degree in pharmacy, she graduated from the School of Film, Aristotle University of Thessaloniki. Her short films have premiered in major european (Cannes, Venice, Berlinale and Locarno) as well as international film festivals, receiving numerous awards; been broadcasted in Europe, Asia and the USA; and distributed on platforms like Criterion and Mubi. She has been thrice awarded by the Hellenic Film Academy in the best short film category and twice nominated (2015 and 2017) by the European Film Academy for best short of the year (EFA award). Additionally, her short film *Limbo* qualified for the Oscar Academy Awards 2017. Her latest film, *Electric Swan*, shot in Buenos Aires, premiered in Venice 2019 and was declared Best Short of the Year by the French Critics' Association. Her films explore primordial themes such as love and dreams, mystery and the surreal in everyday life, while creating alternative realities. ●

Κωνσταντίνα Κοτζαμάνη,
«Electric Swan», 2019,
40'

Konstantina Kotzamani,
Electric Swan, 2019,
40'

Κατερίνα Κότσαλα
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Κατερίνα Κότσαλα (γεν. 1982, Θεσσαλονίκη) έχει ως βάση τη ζωγραφική, εργάζεται όμως και με άλλα μέσα όπως είναι το ψηφιδωτό, η γλυπτική, το φυσητό γυαλί, το βίντεο και η land art. Στην καλλιτεχνική της πρακτική εστιάζει στη σχέση των βασικών πανανθρώπινων ζητημάτων, όπως η γέννηση και ο θάνατος, με τις προβολές τους στο φυσικό περιβάλλον. Χρησιμοποιεί φυσικά υλικά όπως πέτρες, μάρμαρο, γυαλί, ξύλο, σόφλια, χώμα και φως. Μέσα από μια αισθητηριακή διαδικασία που δίνει μεγάλη έμφαση στην αφή, δημιουργεί ονειρικά τοπία. Είναι απόφοιτη του Μεταπτυχιακού Εικαστικών Τεχνών της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών της Αθήνας (2015) και της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (2013). Έχει πραγματοποιήσει τρεις ατομικές εκθέσεις και έχει συμμετάσχει σε πολλές ομαδικές εκθέσεις, workshops και διεθνή συνέδρια. Εκπροσώπησε την Ελλάδα στην 16η Μπιενάλε Νέων Καλλιτεχνών της Ευρώπης και της Μεσογείου με τίτλο «Errors Allowed» στην Ιταλία, καθώς και στην έκθεση που πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης DA2 στη Σαλαμάνκα της Ισπανίας με έργα καλλιτεχνών που συμμετείχαν στη Μπιενάλε. Η Κατερίνα Κότσαλα ήταν μέλος της ομάδας της documenta 14 στην Αθήνα, όπου διετέλεσε coordinator-conservator και art handler, ενώ συνεργάζεται με τον Δανό καλλιτέχνη Peter Linde Busk στο τμήμα των ψηφιδωτών του Βερολίνου. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα. ●

Katerina Kotsala
Visual Arts

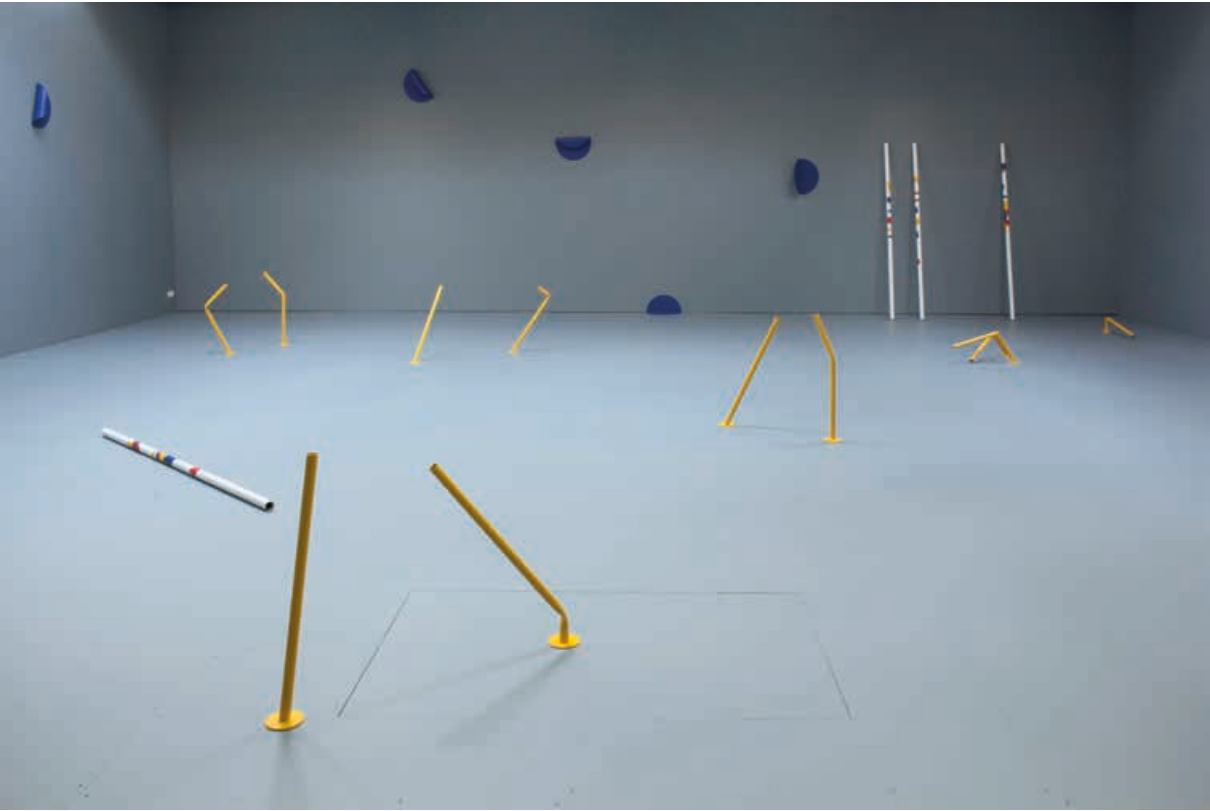
■ Katerina Kotsala (b. 1982, Thessaloniki) works with painting and other mediums such as mosaic, sculpture, glassblowing, video and land art. In her artistic practice, she focuses on the relation between universal human issues, namely birth and death, and their projection in the physical environment. She uses natural materials such as stone, marble, glass, wood, peanut shells, earth and light. Through a tactile and sensory process, she creates dreamscapes. She completed her BFA at the School of Fine Arts, Aristotle University of Thessaloniki (2013) and was obtained an MFA from the Athens School of Fine Arts in 2015. She has held three solo exhibitions and participated in many group shows, workshops and international conferences. She represented Greece at the Meditteranea 16 Young Artists Biennial entitled *Errors Allowed* in Italy, as well as the ensuing exhibition held at the DA2 Museum of Contemporary Art in Salamanca, Spain. Katerina Kotsala was part of the documenta 14 team, where she acted as coordinator, conservator and art handler. She has an ongoing collaboration with the Danish artist Peter Linde Busk for a project at the mosaic department in Berlin. She lives and works in Athens, Greece. ●

Κατερίνα Κότσαλα,
«This is The Night That Sun Refused to
Disappear», 2018–2019,
ζωγραφική, λάδι σε καμβά,
170 x 450 εκ. (τρίπτυχο 170 x 150 εκ.).
Φωτογραφία: Παναγιώτης Μπαξεβάνης

Katerina Kotsala,
*This is The Night That Sun Refused to
Disappear*, 2018–2019,
painting, oil on canvas,
170 x 450 cm (triptych 170 x 150 cm).
Photograph: Panagiotis Baxevanis

Χρυσάνθη Κουμιανάκη,
«They Keep Chewing Walls»,
άποψη εγκατάστασης, 2018,
Netwerk Aalst, Βέλγιο.
Φωτογραφία: Tom Callemin

Chrysanthi Koumianaki,
They Keep Chewing Walls,
installation view, 2018,
Netwerk Aalst, Belgium.
Photograph: Tom Callemin

Χρυσάνθη Κουμιανάκη
Εικαστικές Τέχνες

Chrysanthi Koumianaki
Visual Arts

■ Η Χρυσάνθη Κουμιανάκη είναι εικαστική καλλιτέχνις που ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Η δουλειά της ερευνά την ιδέα της μετάφρασης και της επικοινωνίας. Δημιουργεί σύμβολα, κωδικοποιήσεις, παρτιτούρες και αλφάβητα που εστιάζουν σε μια μη λεκτική επικοινωνία. Αναθεωρεί και χειρίζεται κανόνες και μεθόδους μιας παγκόσμιας οπτικής γλώσσας, δημιουργώντας νέες αφηγήσεις που αντικατοπτρίζουν διαφορετικούς χρόνους και τόπους. Το κύριο έργο της αποτελείται από εγκαταστάσεις που συνδυάζουν διάφορα μέσα, όπως ζωγραφική, εφήμερα σχέδια, performance, βίντεο, ήχο και μεταλλικές κατασκευές. Η δουλειά της έχει παρουσιαστεί σε ατομικές και ομαδικές εκθέσεις σε ιδρύματα, μουσεία και γκαλερί στην Ελλάδα και το εξωτερικό, μεταξύ άλλων: Ίδρυμα Hippocrène, Παρίσι (2018)· Netwerk Aalst, Βέλγιο (2018)· Kadist, Παρίσι (2017)· Danske Grafikeres Hus, Κοπεγχάγη (2017)· Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα (2016)· ΜΕΝΤΗΣ, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα (2016)· Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης (2015)· Μπιενάλε της Αθήνας (2013)· και Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Αθήνα (2013). Ακόμη, έχει λάβει μέρος σε εκθέσεις διεθνών ιδρυμάτων και μουσείων, όπως των: Ίδρυμα Prada (2017), New Museum (2016) και Ίδρυμα ΔΕΣΤΕ (2016). Έχει συμμετάσχει σε καλλιτεχνικά προγράμματα όπως τα «Studiotoria» (2020), Onassis Air (2019) και «Phenomenon» (2017). Μαζί με τους Πάκυ Βλασσοπούλου και Κοσμά Νικολάου, είναι συνιδρύτρια του ανεξάρτητου καλλιτεχνικού χώρου 3 137 που δραστηριοποιείται από το 2012 στην Αθήνα. ●

■ Chrysanthi Koumianaki is an artist based in Athens. Her practice investigates the idea of translation, creating symbolic systems, codings, scores and alphabets focusing on non-verbal communication. She reconsiders and manipulates rules and methods of a global visual language, creating new narratives which reflect upon different times. Her main body of work consists of installations combining various media, such as prints, drawings, performance, metal constructions, video and sound. Her work has been exhibited in solo and group exhibitions in institutions, museums and galleries, including: Hippocrène Foundation, Paris (2018); Netwerk Aalst, Belgium (2018); Kadist, Paris (2017); Danske Grafikeres Hus, Copenhagen (2017); Benaki Museum, Athens (2016); MENTIS Benaki Museum, Athens (2016); Thessaloniki Biennale of Contemporary Art (2015); Athens Biennale (2013); and National Museum of Contemporary Art (EMST), Athens (2013). Her work has been presented in exhibitions held in various spaces and museums, among others: Prada Foundation (2017), DESTE Foundation (2016) and New Museum, (2016). She has participated in programs and residencies such as *Studiotoria* (2020), Onassis Air (2019) and *Phenomenon* (2017). In 2012, together with Kosmas Nikolaou and Paky Vlassopoulou, she co-founded the artist-run space 3 137 in Athens. ●

Χρυσάνθη Κουμιανάκη,
«Ζωή Μαγική», performance
(performer: Εύα Βλασσοπούλου), 2020,
ομαδική έκθεση: «Αγαλατάκια, ακούνητα,
αμίλητα κι αγέλαστα».
Φωτογραφία: Νίκος Αλεξόπουλος

Chrysanthi Koumianaki,
Life Enhanced, performance
(performer: Eva Vlassopoulos), 2020,
group show: *Statues that don't move, don't
speak, don't laugh*.
Photograph: Nikos Alexopoulos

Δέσποινα Κούρτη
Κινούμενη Εικόνα

■ Η Δέσποινα Κούρτη γεννήθηκε στη Ρόδο. Μετακόμισε στην Αθήνα, όπου σπούδασε νομικά στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, παρακολουθώντας παράλληλα σπουδές κινηματογράφου. Η πρώτη της ταινία, «Η Κούκλα» (2014), συμμετείχε στο 20ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Αθήνας Νύχτες Πρεμιέρας. Η δεύτερη μικρού μήκους ταινία της, «Ουρανία» (2017), συμμετείχε στο 40ο Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους της Δράμας, αποσπώντας 4 βραβεία, καθώς και στο 23ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Αθήνας Νύχτες Πρεμιέρας, όπου και τιμήθηκε με το βραβείο σεναρίου. Η «Ουρανία» συμμετείχε επίσης στο 48ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, καθώς και στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου των Τιράνων. Το 2020 ολοκλήρωσε την τρίτη μικρού μήκους ταινία της με τίτλο «Old West», με παραγωγό την Μαρία Δρανδάκη (Homemade Films). Αυτό τον καιρό επεξεργάζεται το σενάριο της τέταρτης μικρού μήκους ταινίας της, καθώς και το σενάριο της πρώτης μεγάλου μήκους ταινίας, «Gasoline». ●

Despina Kourti
Moving Image

■ Despina Kourti was born in Rhodes, Greece. Alongside studying for a law degree at the National and Kapodistrian University of Athens, she pursued studies in film & TV. Her first short film, *The Doll* (2014), was screened at the 20th Athens International Film Festival. Her second short film, *Ourania* (2017), was screened at the 40th Drama International Short Film Festival, winning four awards. *Ourania* also won the Best Screenplay Award (Greek Short Stories category) at the 23rd Athens International Film Festival, while it has been presented in several film festivals worldwide, such as the Tirana International Film Festival. In 2020, she completed her third short film, *Old West*, which was produced by Maria Drandaki (Homemade Films). She is currently working on the script of her new short and co-writing her first feature film, *Gasoline*. ●

Δέσποινα Κούρτη,
«Ουρανία», 2017,
16'

Despina Kourti,
Ourania, 2017,
16'

You Are Here

Μαρία Κριαρά,
«The Crack», 2017,
μολύβι σε χαρτί, 50 x 35 εκ.,
με την ευγενική παραχώρηση
της καλλιτέχνης και της
CAN Christina Androulidaki Gallery

Maria Kriara,
The Crack, 2017,
pencil on paper, 50 x 35 cm,
courtesy of the artist and
CAN Christina Androulidaki Gallery

Μαρία Κριαρά
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Μαρία Κριαρά γεννήθηκε το 1982 στο Ηράκλειο. Έχει κάνει τρεις ατομικές εκθέσεις: «Το Λατομείο και οι Εγκυκλοπαιδιστές» (ΔΥΝΑΜΟ, Θεσσαλονίκη, 2011)· «Cogito(.) or “I think, therefore I am... a Rhinoceros”» και «The Pawnshop» (γκαλερί CAN, Αθήνα, 2014 και 2017). Έργα της έχουν παρουσιαστεί σε διεθνείς εκθέσεις, μουσεία και ιδρύματα, όπως: στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος· στο Μουσείο Μπενάκη· στην Kunstverein Herdecke στη Γερμανία· στην Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης· στο Ινστιτούτο για την Ενίσχυση των Ανερχόμενων Τεχνών (IDEA)· στο Μουσείο Tinguely στην Ελβετία· στο Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στη Θεσσαλονίκη· στην Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής της Βενετίας κ.ά. Είναι υποψήφια διδάκτωρ στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και από το 2019 διδάσκει εικαστικές τέχνες στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Η πρακτική της διερευνά τη δυνατότητα του σχεδίου ως ερμηνευτικού και αναπαραστατικού μέσου του πραγματικού όσο και του φανταστικού, εστιάζοντας σε ένα είδος εικοτολογικής γενεαλογίας ιδεών και εικόνων –στο λανθάνον αφηγηματικό φορτίο και στην υπαρκτή, υποθετική ή επινοημένη συγκειμενικότητα των αναπαραστάσεων. ●

Maria Kriara
Visual Arts

■ Maria Kriara was born in Heraklion in 1982. She has held three solo exhibitions: *The Quarry and the Encyclopédistes* (DYNAMO, Thessaloniki, 2011); *Cogito(.) or “I think, therefore I am... a Rhinoceros”* and *The Pawnshop* (CAN Christina Androulidaki Gallery, Athens, 2014 and 2017). Her work has been shown at international exhibitions and presented in museums and institutions, such as: the National Library of Greece; the Benaki Museum; the Kunstverein Herdecke in Germany; Thessaloniki Biennale of Contemporary Art; the Institute for the Development of Emerging Art / (IDEA); the Tinguely Museum in Basel, Germany; the State Museum of Contemporary Art in Thessaloniki; the Venice Biennale of Architecture, etc. She is currently a PhD Candidate at the School of Architecture, Aristotle University of Thessaloniki, and teaches visual arts at the University of Ioannina, School of Architecture. Her practice explores drawing as a possible means of interpreting the real and the imaginary, focusing on a speculative genealogy of ideas and images –on the latent narrative load and the factual, hypothetical or invented intercontextuality of representations. ●

Ζακλίν Λέντζου
Κινούμενη Εικόνα

■ Η Ζακλίν Λέντζου (γεν. 1989, Αθήνα) είναι καλλιτέχνης της οποίας η κινηματογραφική γλώσσα περιλαμβάνει την ανακάλυψη της ποίησης σε —φαινομενικά— καθημερινές συνθήκες. Τα εργαλεία της είναι η συσχέτιση λέξεων και εικόνων, η ονειρική κατασκευή και η διαίσθηση. Πειραματίζεται με τη φόρμα, τη διάρκεια και τη λειτουργία των συναισθημάτων. Μέσα από τη δουλειά της διερευνά μη παραδοσιακά οικογενειακά συστήματα και τις συνέπειές τους, για παράδειγμα τη μοναξιά, τη δυαδικότητα και την ενότητα, την αγάπη και, το πιο σημαντικό, την έλλειψη αυτής. Απόφοιτος της Σχολής Κινηματογράφου του Λονδίνου (LFS, 2013), η Ζακλίν έχει γράψει και σκηνοθετήσει πέντε ταινίες μικρού μήκους, όλες με επιτυχημένη πορεία σε φεστιβάλ και πρεμιέρες στο Λοκάρνο, το Τορόντο, το Βερολίνο και τις Κάννες. Έχει λάβει πολλά σημαντικά βραβεία, όπως το βραβείο Leica Cine Discovery για το «Έκτορας Μαλό: Η τελευταία μέρα της χρονιάς» (2018), καθώς και το βραβείο Gold Hugo (Chicago IFF) για «Το Τέλος του Πόνου (Μια Πρόταση)» (2020), μέσω του οποίου η ταινία πέρασε στην προκριματική φάση για τα Όσκαρ. Το σενάριο της πρώτης μεγάλου μήκους ταινίας της, «Moon, 66 questions», βραβεύτηκε στο πρόγραμμα ανάπτυξης σεναρίου «Torino Film Lab 2017» και συμμετείχε στο πρόγραμμα «Sundance Screenwriter’s Lab 2018». Αφιερώματα στη δουλειά της έχουν πραγματοποιηθεί στη Βιέννη (2017), στο Μόντρεαλ (2018) και, πιο πρόσφατα, στο Ελσίνκι (2020). ●

Jacqueline Lentzou
Moving Image

■ Jacqueline Lentzou (b. 1989, Athens) is an artist whose cinematic language involves discovering poetry in—seemingly—mundane situations. Her tools are word and image association, the dream-construct and intuition. She experiments with formats, durations and feelings. Through her work she explores non-traditional family systems and their consequences: loneliness, duality and oneness, love and, most importantly, the lack of it. A London Film School graduate (2013), Jacqueline has written and directed five short films to date, all of which have had successful festival runs, having premiered at Locarno, Toronto, Berlin and Cannes. She is the recipient of numerous prestigious awards, including the Leica Cine Discovery Award for *Hector Malot: The Last Day of the Year* (2018); and the Oscar-qualifying Gold Hugo award (Chicago IFF) for *The End of Suffering (A proposal)*. Her debut feature, *Moon, 66 questions*, won a development fund award at the Torino Film Lab 2017 and participated in the Sundance Screenwriters Lab 2018. Retrospectives of her work have been held in Vienna (2017); Montreal (2018); and, most recently, Helsinki (2020). ●

Ζακλίν Λέντζου,
«Έκτορας Μαλό: Η τελευταία μέρα
της χρονιάς», 2018,
25’

Jacqueline Lentzou,
*Hector Malot: The Last Day
Of The Year*, 2018
25’

Μανώλης Μαυρής,
«Maneki Neko», 2017,
19’

Manolis Mavris,
Maneki Neko, 2017,
19’

Μανώλης Μαυρής
Κινούμενη Εικόνα

Ο Μανώλης Μαυρής γεννήθηκε στην Αθήνα το 1987. Σπούδασε γραφιστική και κινούμενο σχέδιο στην Αθήνα και οπτική επικοινωνία στο Λονδίνο. Από το 2009 έως το 2011 ασχολήθηκε επαγγελματικά με το κινούμενο σχέδιο και κατά τη διάρκεια των σπουδών του στο Λονδίνο (2012–2015) εργάστηκε στο post-production αγγλικών τηλεοπτικών σειρών (για παράδειγμα στη σειρά «Sherlock» του τηλεοπτικού σταθμού BBC One). Το 2014, υλοποίησε την πρώτη του ταινία μικρού μήκους «Blue Train», η οποία προβλήθηκε, μεταξύ άλλων, και στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Ληντς, στην κατηγορία Best of British. Το 2017, η δεύτερη μικρού μήκους ταινία του, «Maneki Neko», έκανε τη διεθνή πρεμιέρα της στο 61ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Λονδίνου που διοργανώνει το Βρετανικό Ινστιτούτο Κινηματογράφου (BFI). Από τον Σεπτέμβρη του 2017 μέχρι σήμερα, το «Maneki Neko» έχει προβληθεί σε 39 φεστιβάλ παγκοσμίως και έχει αποσπάσει συνολικά 17 βραβεία. Τον Ιανουάριο του 2021, ο Μανώλης Μαυρής ολοκλήρωσε τα γυρίσματα της νέας μικρού μήκους ταινίας του, «Brutalia, εργάσιμες μέρες», μια Ελληνο-Βελγική παραγωγή που χρηματοδοτείται από το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου και το Κέντρο Κινηματογράφου και Οπτικοακουστικών Μέσων των Βρυξελλών. ●

Manolis Mavris
Moving Image

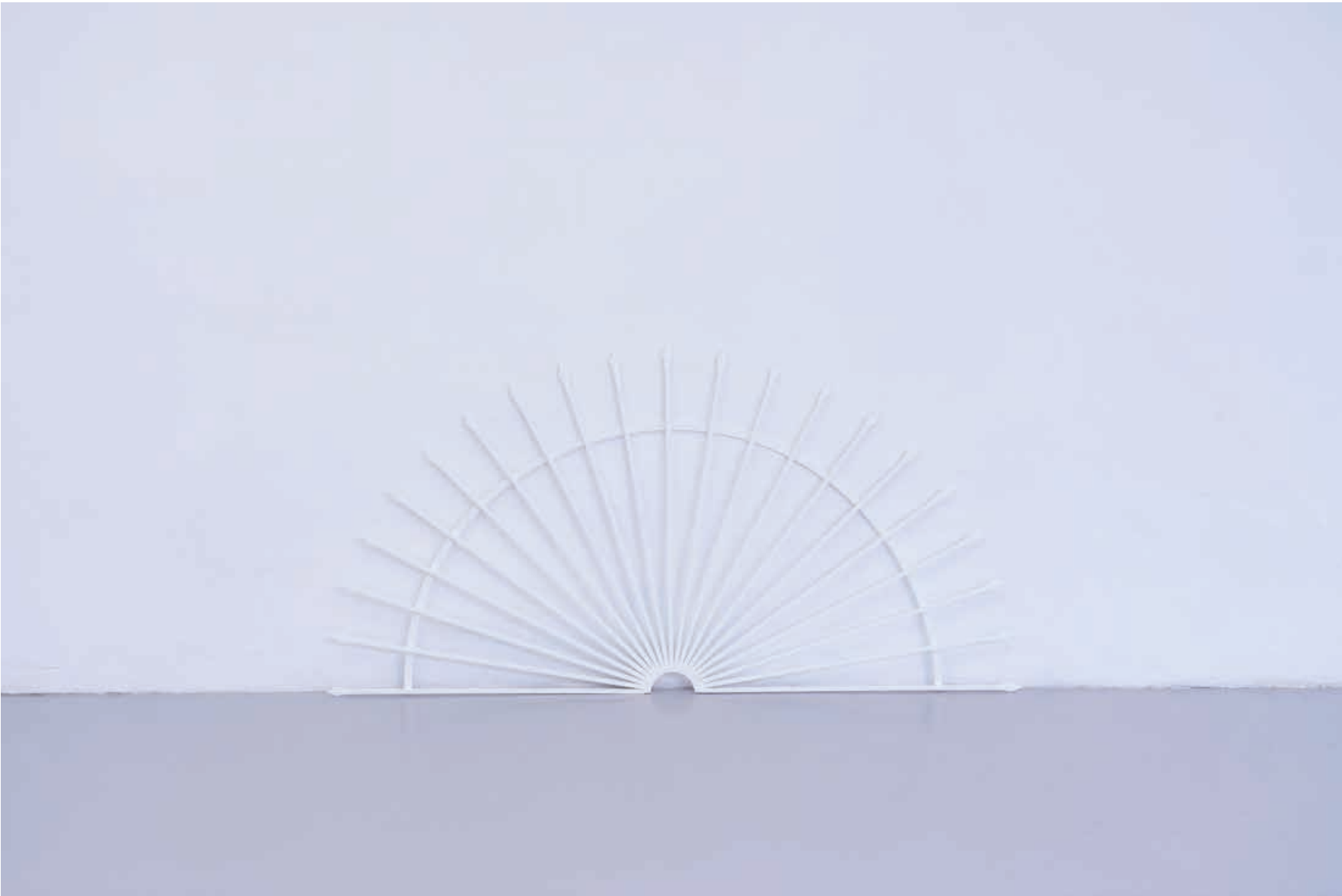
Manolis Mavris was born in Athens in 1987. He studied graphic design and animation in Athens and visual communication in London. From 2009 until 2011 he worked as an animator while, during his studies in London (2012–2015), he worked in the post-production of various English TV series (e.g. *Sherlock* at BBC One). In 2014, he completed his first short film *Blue Train*, which was screened in festivals in the USA and Europe (including the Leeds International Film Festival 2014, category Best of British). In 2017, his second short film *Maneki Neko*, had its international premiere at the 61st BFI London Film Festival. *Maneki Neko* was screened in more than 39 international film festivals around the world, winning 17 awards. In January 2021, Manolis completed the shooting of his new short film, *Brutalia, Days of Labour*, a Greek-Belgian co-production funded and supported by the Greek Film Center and the Brussels Cinema and Audiovisual Centre. ●

Ορέστης Μαυρουδής
Εικαστικές Τέχνες

Ο Ορέστης Μαυρουδής ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Η δουλειά του εστιάζει στην αφαίρεση, τη μετατροπή και τη μετατόπιση ως καλλιτεχνικές αξίες και χρησιμοποιεί μία λίγη αλλά υποβλητική γλώσσα. Αξιοποιώντας κυρίως ευρεθέντα πλάνα και υλικά, εμβαθύνει στις δυνατότητες δημιουργίας με όσο το δυνατόν λιγότερα στοιχεία. Αυτή η μέθοδος εργασίας ελαχιστοποιεί το κόστος παραγωγής και τις ανάγκες αποθήκευσης και αποτελεί μία πραγματιστική και εννοιολογική απάντηση στην τρέχουσα υπερπαραγωγή εικόνων και αντικειμένων. Τα έργα του εκδηλώνονται με ποικίλα μέσα και επηρεάζονται από την ιδιαιτερότητα των χώρων στους οποίους βρίσκονται: την αρχιτεκτονική, την οικονομία και τους ανθρώπους που τα περιβάλλουν. Έργα του έχουν παρουσιαστεί σε φεστιβάλ κινηματογράφου καθώς και ομαδικές και ατομικές εκθέσεις, μεταξύ άλλων: «That's IT!», επιμέλεια Lorenzo Balbi, Μουσείο Μοντέρνας τέχνης MAMbo, Μπολόνια (2018)· «The Equilibrists», επιμέλεια Gary Carrion-Murayari, Helga Christoffersen, Massimiliano Gioni, διοργάνωση New Museum και Ίδρυμα ΔΕΣΤΕ, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα (2016)· και «Imagine, titolo, spazio intermedio», Careof DOCVA, Μιλάνο (2012). Το έργο του έχει βραβευτεί από το Βασιλικό Ινστιτούτο Τεχνών της Στοκχόλμης (υποτροφία αρχιτεκτονικής, 2021)· επιλεγεί στο πλαίσιο του Προγράμματος Υποστήριξης Καλλιτεχνών Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) από την ARTWORKS (2018)· και υποστηριχθεί με υποτροφία από το Ίδρυμα Ωνάση (2013). Είναι συνιδρυτής της διαδικτυακής πλατφόρμας για τη μη ιεραρχική προώθηση της σύγχρονης τέχνης CURRENT Athens και του ανεξάρτητου, μη κερδοσκοπικού χώρου τέχνης CLOSING SOON. ●

Orestis Mavroudis
Visual Arts

Orestis Mavroudis lives and works in Athens. His practice focuses on subtraction, alteration, and dislocation as artistic values and employs a simple yet evocative language. Using mostly found footage and materials, he delves deep into the possibilities of creation with as little means as possible. This method helps keep production costs and storage needs low and seeks to respond, pragmatically and conceptually, to the contemporary overproduction of objects and images. Realized using a variety of media, his works are influenced by the specificity of the sites they appear in: the architecture, the economy and the people that surround them. His work has been presented in screenings, solo and group exhibitions, including *That's IT!*, curated by Lorenzo Balbi, Museum of Modern Art MAMbo, Bologna (2018); *The Equilibrists*, curated by Gary Carrion-Murayari and Helga Christoffersen with Massimiliano Gioni, organized by New Museum and DESTE Foundation, Benaki Museum, Athens (2016); and *Imagine, titolo, spazio intermedio*, Careof DOCVA, Milan (2012). He has been awarded an architecture grant by the Royal Institute of Art (2021); the Stavros Niarchos Foundation (SNF) Artist Fellowship by ARTWORKS (2018); and an Onassis Foundation Scholarship (2013). He is a co-founder of the online platform for the non-hierarchical promotion of contemporary art CURRENT Athens and of the independent, non-profit project space CLOSING SOON. ●

Ορέστης Μαυρουδής,
«Sunset», 2020,
σιδεριά ασφαλείας μπαλκονιού,
190 x 2 x 95 εκ.

Orestis Mavroudis,
Sunset, 2020,
found balcony railing,
190 x 2 x 95 cm

Ιάσοντας Μέγκουλας Εικαστικές Τέχνες

Yassonas Megoulas Visual Arts

■ Ο Ιάσοντας Μέγκουλας (γνωστός και ως Cacao Rocks), γιος του γλύπτη Γεωργίου Μέγκουλα, γεννήθηκε στην Αθήνα το 1985. Δραστηριοποιείται στην street art από το 1999. Σπούδασε γαλλική φιλολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Πανεπιστημίου του Ανζέ στη Γαλλία. Στη συνέχεια σπούδασε φωτογραφία και τέχνη του βίντεο στην σχολή FOCUS, ενώ το πρώτο βραβείο του διαγωνισμού Shoot it (2011) του χάρισε μια υποτροφία. Το έργο του έχει παρουσιαστεί σε πολλές γκαλερί, μουσεία και ιδρύματα ανά τον κόσμο, μεταξύ άλλων: Μουσείο Μπενάκη, Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης, Μουσείο Μπουζιάνη, γκαλερί Salomon Arts στη Νέα Υόρκη, γκαλερί AG18 (Βιέννη), και Γκαλερί Ζουμπουλάκη. Το έργο του και τις δραστηριότητες του έχουν καλύψει διεθνή μέσα, όπως τα: «The New York Times», «National Geographic», «The Guardian», το βρετανικό τηλεοπτικό δίκτυο BBC κ.ά. Ο Ιάσοντας Μέγκουλας έχει προσκληθεί από πανεπιστήμια και οργανισμούς στην Ελλάδα και στις ΗΠΑ για να κάνει διαλέξεις και εργαστήρια (Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν, TedX, Ίδρυμα Ωνάση, New School στη Νέα Υόρκη, Deree College, WETRANSFER). Τα δημιουργικά του μέσα κινούνται σε ένα ευρύ φάσμα, συμπεριλαμβανομένης της ζωγραφικής, της γλυπτικής, των εγκαταστάσεων, της κινούμενης εικόνας και της καλλιτεχνικής επιτέλεσης. Παράλληλα, έχει δημιουργήσει εικαστική ταυτότητα για διεθνείς εταιρείες όπως: NIKE, DUO, Remy Cointreau κ.ά. Το 2017 εκπροσώπησε την Ελλάδα στην 18η Μπιενάλε Νέων Καλλιτεχνών της Ευρώπης και της Μεσογείου. ●

■ Yassonas Megoulas (aka Cacao Rocks), son of the sculptor Georgios Megoulas, was born in Athens in 1985. He has been active in the street art scene since 1999. Megoulas studied French literature at the National and Kapodistrian University of Athens and the University of Angers in France. He also studied at the Focus School of Photography, after winning a scholarship from the video art competition Shoot It (2011). His work has been exhibited in several foundations, museums and galleries around the world including the Benaki Museum, the Onassis Cultural Center, the Michael Cacoyiannis Foundation, the Bouziani Museum, Salomon Arts Gallery in New York, AG18 Gallery (Vienna), the Zoumboulaki Gallery, etc. His work has been covered by the international press, notably: *The New York Times*, *National Geographic*, *The Guardian* and the UK national broadcaster BBC. Yassonas Megoulas has been invited by universities and organizations in Greece and the US to give lectures and workshops (University of Michigan, TedX, the Onassis Foundation, New School, Deree College, WETRANSFER). His artistic practice covers a wide range of media, including painting, sculpture, installations, video art, and performance. He has also created artwork and branding for international brands such as NIKE, DUO and Remy Cointreau. In 2017, he represented Greece at Mediterranean 18 Young Artists Biennial. ●

Ιάσοντας Μέγκουλας (Cacao Rocks),
«Η ισχύς εν τη ενώσει», 2020,
ακρυλικό σε καμβά, τοιχογραφία,
Βαμβακού

Yassonas Megoulas (Cacao Rocks),
Unity, 2020,
spray paint on wall,
Vamvakou village

Λουκιανός Μοσχονάς
Κινούμενη Εικόνα

Ο Λουκιανός Μοσχονάς γεννήθηκε το 1985 στην Αθήνα. Ελληνογαλλικής καταγωγής, σπούδασε σύγχρονη τέχνη στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών της Λυών και κινηματογράφο στο Εθνικό Στούντιο Σύγχρονων Τεχνών Le Fresnoy στην Λιλ της Γαλλίας. Οι μικρού μήκους ταινίες του έχουν προβληθεί και διακριθεί σε διεθνή φεστιβάλ κινηματογράφου (διεθνές φεστιβάλ ντοκιμαντέρ FID Marseille στη Γαλλία, New Directors/ New Films στις ΗΠΑ, Angers στη Γαλλία, Documenta Madrid στην Ισπανία, φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Vila do Conde στην Πορτογαλία, Janela στη Βραζιλία, Valdivia στην Χιλή, Mar de Plata στην Αργεντινή κ.ά.) χώρους τέχνης (Forum des Images και Κέντρο Georges Pompidou στο Παρίσι, Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης), και διαδικτυακές πλατφόρμες (Mubi, Criterion channel κ.ά.). Οι δύο τελευταίες μικρού μήκους ταινίες του «Manodopera» και «Νεαροί στο παράθυρό τους», έκαναν πρεμιέρα στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Λοκάρνο τις χρονιές 2016 και 2017, όπου η τελευταία απέσπασε το βραβείο EFA και ταυτόχρονα την υποψηφιότητα για τα βραβεία της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Κινηματογράφου (European Film Academy). Με συμμετοχές στα εργαστήρια «Torino Film Lab» και «Sundance Screenwriters Lab», ετοιμάζει την πρώτη μεγάλου μήκους ταινία του, «La Casa d'Irene». Η δουλειά του προσεγγίζει τις καθημερινές, ταξικές, υπαρξιακές και χιμαιρικές αφηγήσεις της γενιάς του. ●

Loukianos Moshonas
Moving Image

Loukianos Moshonas was born in 1985 in Athens. Of Greek and French descent, he studied art at the École Nationale Supérieure des Beaux-Arts in Lyon and filmmaking at the National Studio of Contemporary Arts Le Fresnoy in Lille, France. His short films have been screened and have won acclaim in international film festivals (FID Marseille international film festival, France; New Directors/New Films in New York, USA; Angers in France, Documenta Madrid in Spain, Vila do Conde in Portugal, Janela in Brazil, Valdivia in Chile, and Mar de Plata in Argentina, among others), art venues (Forum des Images and Centre Pompidou in Paris, MoMa in New York, etc.), and online platforms (Mubi, Criterion channel, etc.). His two last short films, *Manodopera* and *Young men at their window*, premiered at the Locarno film festival in 2016 and 2017, where the latter won the EFA award, nominating it for the European Film Academy awards. After attending the Torino Film Lab and Sundance Screenwriters Lab, he is developing his first feature film, *La Casa d'Irene*. His work tackles the mundane, class-related, existential and chimeric narratives of his generation. ●

Λουκιανός Μοσχονάς,
«Manodopera», 2016,
26’

Loukianos Moshonas,
Manodopera, 2016,
26’

Ράνια Μπέλλου,
«One Heart Wants What it Wants II», 2019,
σχέδιο με μολύβι σε χρωματιστά
αραχνοϋφαντα χαρτιά, 70 x 50 εκ.
με την ευγενική παραχώρηση της
καλλιτέχνης και των Kalfayan Galleries

Rania Bellou,
One Heart Wants What it Wants II, 2019,
pencil drawing on colourful tissue paper,
70 x 50 cm,
courtesy of the artist
and Kalfayan Galleries

Ράνια Μπέλλου Εικαστικές Τέχνες

Ράνια Μπέλλου,
«One Heart Wants What it
Wants I», 2019,
σχέδιο με μολύβι
σε χρωματιστά
αραχνοϋφαντα χαρτιά,
70 x 50 εκ.,
με την ευγενική παραχώρηση
της καλλιτέχνης και των
Kalfayan Galleries

Rania Bellou,
*One Heart Wants What it
Wants I*, 2019,
pencil drawing on
colourful tissue paper,
70 x 50 cm,
courtesy of the artist and
Kalfayan Galleries

Rania Bellou Visual Arts

Rania Bellou lives in Athens. Her works combine drawing—her main medium—photography and collage, which she submits to a continuous process of transformation. In her most recent research, drawing inspiration from multifaceted literary representations of urban Athens and invisible, controversial aspects of the city's history, she makes works highlighting the complexity of old Athens and its significations in the narrative space and delivers a synthetic world of perforated, fragmented but also interconnected multi-layered gossamer drawings. She holds an MA from Central Saint Martins College of Art and Design, University of the Arts, London; and a BA from the School of Visual and Applied Arts of the Aristotle University of Thessaloniki. She has been awarded the Stavros Niarchos Foundation Artist Fellowship (SNF) by ARTWORKS and a scholarship from the Onassis Foundation. Bellou has held solo and group exhibitions internationally, including at: the Athens Concert Hall (2017, 2019); the National Art Museum of China in Beijing (2017); the Vorres Museum in Athens (2017); the Ioanian Parliament in Corfu (2017); the Moscow Museum of Modern Art (2016); the State Museum of Contemporary Art in Thessaloniki (2016); the Contemporary Greek Art Institute ISET in Athens (2016); the ArtCurial auction house in Paris (2017); and the National Museum of Contemporary Art (EMST) in Athens (2013). She participated in III Moscow International Biennale for Young Art (2012). ●

Η Ράνια Μπέλλου ζει στην Αθήνα. Έχοντας ως μέσο το σχέδιο με μολύβι, το έργο της βασίζεται στο συνδυασμό σχεδίου, φωτογραφίας και κολάζ μέσα από μια συνεχή διαδικασία επεξεργασίας τους. Στην πιο πρόσφατη καλλιτεχνική της έρευνα, αντλώντας έμπνευση από την πολυστρωματική και πολύπλευρη αφηγηματική αναπαράσταση της αστικής Αθήνας μέσα από την λογοτεχνία, τις αθέατες και αμφιλεγόμενες πτυχές της ιστορίας της, η καλλιτέχνης αναδεικνύει όχι μόνο την πολυπλοκότητα μιας παλίμψηστης Αθήνας αλλά και τις νοηματοδοτήσεις του χώρου μέσα από την αφήγηση, επιδιώκοντας τη δημιουργία ενός συνθετικού κόσμου από διάτρητα, κατακερματισμένα αλλά και αλληλοσυνδεόμενα, στρωματοποιημένα επίπεδα λεπτών σχεδίων. Με σπουδές στο Κολέγιο Τέχνης και Design Central Saint Martins του Πανεπιστημίου των Τεχνών του Λονδίνου (MA) και στο Τμήμα Εφαρμοσμένων και Εικαστικών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, έχει λάβει υποτροφία από το Ίδρυμα Ωνάση και το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) μέσω της ARTWORKS. Η Μπέλλου είχε πραγματοποιήσει ατομικές και ομαδικές εκθέσεις διεθνώς, ενώ πρόσφατα έχει εκθέσει έργα της στους ακόλουθους χώρους: Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (2019)· Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης της Κίνας, Πεκίνο (2017)· Μουσείο Βορρέ· Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (2017)· Ιόνιος Βουλή στην Κέρκυρα (2017)· Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης στη Μόσχα (2016)· Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στη Θεσσαλονίκη (2016)· Ινστιτούτο Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης στην Αθήνα (2016)· οίκος δημοπρασιών ArtCurial στο Παρίσι (2017)· και Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στην Αθήνα (2013). Επίσης, συμμετείχε στην 3η Μπιενάλε Νέων Καλλιτεχνών Μόσχας (2012). ●

Γιώργος Μωραΐτης
Εικαστικές Τέχνες

■ Το έργο του Γιώργου Μωραΐτη επικεντρώνεται στη σφαίρα μεταξύ της ηχητικής γλυπτικής, των οπτικοακουστικών εγκαταστάσεων, των δισδιάστατων έργων και της performance. Η δουλειά του ενσωματώνει ήχους και ευρεθέντα αντικείμενα, τα οποία συχνά συνοδεύονται από σχέδια, μεταξοτυπίες, βίντεο, φωτογραφίες και διαδραστικές εγκαταστάσεις ελεγχόμενες από υπολογιστή. Το μεγάλο ενδιαφέρον του για τον ήχο επικεντρώνεται σε ακουστικά και ψυχοακουστικά θέματα, καθώς και σε θέματα που σχετίζονται με το σώμα, τη γλυπτική και το βίντεο, ως ένα μείγμα ιδιομορφιών αντίληψης, τεχνολογίας και υλικών. Οι ηχητικές του εγκαταστάσεις διερευνούν την ακουστική των μεγάλων αρχιτεκτονικών χώρων και το σώμα λειτουργεί ως όργανο προς εξέταση, αντικείμενο διαπραγμάτευσης, ζύμωσης και επανεπεξεργασίας. Ο ήχος τονίζει τη σημασία και τις ιδιότητες του χώρου μέσω της αντανάκλασης και του συντονισμού, και, με τη σειρά τους, αυτά τα χαρακτηριστικά επηρεάζουν τον ήχο και τον τρόπο που αυτός γίνεται αντιληπτός. Η αρχιτεκτονική του χώρου τίθεται υπό επεξεργασία και ανακατασκευάζεται μέσω της τοποθέτησης του ήχου σε σχέση με τη δεδομένη ακουστική του. Οι πολυεπίπεδες εγκαταστάσεις και performance του έχουν παρουσιαστεί σε χώρους τέχνης και καλλιτεχνικά ιδρύματα σε όλη την Ευρώπη, όπως το Μουσείο Reina Sofia, η documenta 14, η Μπιενάλε της Αθήνας, το Ινστιτούτο Γκαίτε, η Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση, το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, ο καθεδρικός ναός St. Mary's στη Γλασκώβη και η Μπιενάλε Némο στο Παρίσι. ●

George Moraitis
Visual Arts

■ George Moraitis' artistic approach combines sound sculpture, audiovisual installation, two-dimensional work and performance. His main media are sound and found objects, which are often accompanied by drawings, screenprints, video, photography and computer-controlled interactive installations. He has a keen interest in sound, focusing particularly on acoustic and psychoacoustic themes as well as themes related to the body, sculpture and video, as a mixture of idiosyncratic takes on perception, technology and materials. His sound installations explore the acoustics of large architectural spaces and the human body serves as an object of inquiry, negotiation, fermentation and reprocessing. The sound accentuates the importance of the space's materiality and properties through reflection and resonance, and, in turn, these elements have an impact on both the sound itself and on the way in which it is perceived. The space's architecture is processed and configured anew by positioning sound in relation to its specific acoustics. His multi-layered installations and performances have been presented at various venues and exhibitions across Europe, including the Reina Sofia Museum, documenta 14, the Athens Biennale, the Goethe Institut, Onassis Stegi, the Stavros Niarchos Foundation Cultural Center, St. Mary's Cathedral in Glasgow and the Némο Biennial in Paris. ●

Γιώργος Μωραΐτης,
«Attowatt», 2021,
εγκατάσταση, 550 x 240 εκ.,
Harvestworks, Νέα Υόρκη.
Φωτογραφία: Γεωργία Αρβανίτη

George Moraitis,
Attowatt, 2021,
installation, 550 x 240 cm,
Harvestworks, New York.
Photograph: Georgia Arvaniti

Γιώργος Μωραΐτης,
«Endurium», 2017,
γλυπτό, 200 x 130 εκ.,
Glasgow School of Art

George Moraitis,
Endurium, 2017,
sculpture, 200 x 130 cm,
Glasgow School of Art

Πέτρος Μώρης,
«Future Bestiary (Sphinx II)», 2020,
γλυπτό, 65 x 72 x 30 εκ.,
LilyRobert Gallery, Παρίσι.
Φωτογραφία: Maurine Tric

Petros Moris,
Future Bestiary (Sphinx II), 2020,
sculpture, 65 x 72 x 30 cm,
LilyRobert Gallery, Paris.
Photograph: Maurine Tric

Πέτρος Μώρης
Εικαστικές Τέχνες

Ο Πέτρος Μώρης (γεν. 1986, Λαμία) ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Το έργο του αναπτύσσεται στο διευρυμένο πεδίο της γλυπτικής και του κειμένου, διερευνώντας τις δυναμικές μεταξύ εκφάνσεων της μνήμης, εντροπικών υλικών, κοινωνικών διαδικασιών και της ανθρωπογενούς ιδέας του μέλλοντος. Είναι κάτοχος πτυχίου από την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας και MFA από το Κολέγιο Goldsmiths του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Έχει υπάρξει υποψήφιος για τα βραβεία ΔΕΣΤΕ (2015), ενώ έχει βραβευτεί με το πρώτο έπαθλο Σπυρόπουλου (2012). Είναι υπότροφος του Ιδρύματος Ωνάση, έχει βραβευθεί από το Πρόγραμμα Υποστήριξης Καλλιτεχνών Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) της ARTWORKS, ενώ μέσω του ίδιου προγράμματος έχει συμμετάσχει στο πρόγραμμα φιλοξενίας καλλιτεχνών Delfina Foundation. Έχει παρουσιάσει την καλλιτεχνική του δουλειά σε ατομικές εκθέσεις: Galeria Duarte Sequeira (Πορτογαλία), Point Center for Contemporary Art (Λευκωσία), Project Native Informant (Λονδίνο), Union Pacific (Λονδίνο), SPACE (Λονδίνο), Σπίτι της Κύπρου και Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση. Έχει συμμετάσχει σε διεθνείς ομαδικές εκθέσεις, όπως: Μπιενάλε της Σιγκαπούρης (2019)· 4η Τριενάλε του New Museum· «The Same River Twice» (2015) και «The Equilibrists» (2019) στο Μουσείο Μπενάκη σε διοργάνωση Ιδρύματος ΔΕΣΤΕ και New Museum· Έχει διατελέσει μέλος της καλλιτεχνικής ομάδας KERNEL και των επιμελητικών project SIM και Radical Reading, ενώ επιμελείται το εκδοτικό project AM. ●

Petros Moris
Visual Arts

Petros Moris (b. 1986, Lamia) is an artist based in Athens. His work develops in the expanded field covering sculpture and writing, and contemplates the dynamics between the various manifestations of memory, entropic material and social processes as well as the anthropogenic concept of the future. He has received a BFA from the Athens School of Fine Arts and an MFA from Goldsmiths College, University of London. He has been nominated for the DESTE Prize (2015) and awarded the Spyropoulos Prize (2012); the Stavros Niarchos Foundation (SNF) Artist Fellowship by ARTWORKS (2018); an Onassis Foundation Scholarship (2017–19); and a Delfina Foundation residency (2019) with the support of ARTWORKS. He has presented solo exhibitions in galleries and art spaces, including Galeria Duarte Sequeira (Portugal); Point Centre for Contemporary Art (Nicosia); Project Native Informant (London); Union Pacific (London); SPACE (London); the Cyprus Embassy in Athens; Onassis Stegi. In addition, he has participated in the Singapore Biennale 2019; the 4th New Museum Triennial; the exhibitions *The Same River Twice* and *The Equilibrists*, organized by DESTE Foundation and New Museum (Benaki Museum, Athens, 2015 and 2019). He was part of the art collective KERNEL, the online curatorial collaboration SIM and the curatorial project Radical Reading, and runs the publication project AM. ●

«Μου αρέσει να φτιάχνω αντικείμενα για το μυστήριο και την πολλαπλότητά τους. Μου είναι εύκολο να μιλήσω για τη δουλειά μου —για την έρευνα που κάνω, τις τεχνικές που χρησιμοποιώ, την προέλευση των μορφών και των υλικών μου— αλλά δύσκολο να μιλήσω για το ίδιο το έργο. Κάτι τέτοιο, σε τελευταία ανάλυση, θα οδηγούσε στη διατύπωση μόλις μίας από τις πιθανές ερμηνείες του έργου, και, αναπόφευκτα, από μία και μοναδική προοπτική πολλά στοιχεία διαφεύγουν. Η αισθητική πρακτική και εμπειρία μου καθορίζονται από μία παραγωγική διαδικασία ερμηνευτικής ανοιχτότητας, η οποία προκύπτει ως αποτέλεσμα μιας προσπάθειας τόσο προσωπικής όσο και συλλογικής».

Πέτρος Μώρης
Εικαστικές Τέχνες

“The reason I enjoy making objects is their mystery and multiplicity. It comes naturally to me to talk around my work—the research I undertake, the techniques I employ, the origins of forms and materials— but it’s hard to talk about the work itself. After all, that would be just one of its possible interpretations and, inevitably, there is so much that escapes a single perspective. For me, aesthetic practice and experience are defined by a productive process of interpretative openness, which is both a personal and collective endeavor.”

Petros Moris
Visual Arts

Δανάη Νικολαΐδη Κωτσάκη,
«Η Αλάνθαστη Μνήμη ενός Καιρού», 2016,
κινητικό γλυπτό, μέταλλο, ανοξείδωτο
μέταλλο, μπρούτζος, γυαλί, βωξίτης, μοτέρ,
250 x 200 x 200 εκ.,
εκθεσιακός χώρος ΕΛΜΙΝ Βωξίτες,
Βραβείο Λάππα, Άμφισσα

Danai Nikolaidi Kotsaki,
The Infallible Memory of a Time, 2016,
kinetic sculpture, steel, stainless steel,
bronze, glass, bauxite, moter,
250 x 200 x 200 cm,
exhibition area ELMIN Bauxites,
Lappas Award, Amfissa

Δανάη Νικολαΐδη Κωτσάκη
Εικαστικές Τέχνες

Danae Nikolaidi Kotsaki
Visual Arts

■ Η Δανάη Νικολαΐδη Κωτσάκη (γεν. 1992) αποφοίτησε το 2017 με άριστα από το Β' Εργαστήριο Γλυπτικής της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών της Αθήνας (ΑΣΚΤ). Το 2018–2019, σπούδασε με υποτροφία στο Ινδονησιακό Ινστιτούτο Τεχνών Yogyakarta, ενώ αναμένεται να αποφοιτήσει από το Μεταπτυχιακό Εικαστικών Τεχνών (MET) της ΑΣΚΤ το 2022. Η σωματικότητα και η διάδραση στις εγκαταστάσεις είναι χαρακτηριστικά στοιχεία που συγκροτούν τις δομές που δημιουργεί. Το ίχνος, η αντιστροφή και η αποδόμηση συμβολισμών βρίσκονται σε έναν διαρκή διάλογο μεταξύ ύλης και άυλου. Τα γλυπτά της έχουν κλίμακα βασισμένη σε μια αναλογία με το ανθρώπινο σώμα. Συνήθως παράγουν ήχο μέσω της κίνησής τους ή μέσω των performance της κι άλλες φορές επενδύονται με δικές της μουσικές συνθέσεις και ηχητικά περιβάλλοντα. Η Κωτσάκη στοχεύει στην ενεργοποίηση αισθητηριακών μηχανισμών και συναισθημάτων, μέσω του διαλόγου και της αλληλεπίδρασης με τον θεατή. Με κύριο μέσο της δουλειάς της το μέταλλο, χρησιμοποιεί διάφορα φυσικά, βιομηχανικά υλικά και τεχνοτροπίες. Το έργο της έχει βραβευθεί με το βραβείο Γιώργος Λάππας (2016). Το 2019, επιλέχθηκε για να συμμετάσχει στη μεγαλύτερη ετήσια έκθεση γλυπτικής δημόσιου χώρου της Αυστραλίας, «Sculpture by the Sea», λαμβάνοντας υποτροφία από το Ελληνικό Προξενείο και την Ελληνική Κοινότητα του Σίδνεϊ. Το 2020, βραβεύτηκε με την υποτροφία του Συμβουλίου της Αυστραλίας «Australia Council Funding for New & Innovative Artworks». ●

■ Danai Nikolaidi-Kotsaki (b. 1992) studied sculpture at the Athens School of Fine Arts (ASFA), graduating with distinction in 2017. In 2018–2019, she received a grant to attend classes at the Indonesia Institute of the Arts of Yogyakarta, and is expected to complete an MFA at ASFA in 2022. She creates corporeal and interactive structures. Traces, reversions and deconstructed symbolisms are in permanent conversation with matter and the immaterial. Her kinetic sculptures are constructed in proportion to the human body. Occasionally, she adds her own music compositions and sound environments to her installations or a performative component to her practice, through which the artworks produce their own sounds. Her work is designed to activate the public's sensory mechanisms and emotions by creating an interactive physical experience for the viewer. She works mainly with metal, using various natural and industrial materials and techniques. In 2016, she was the recipient of the Lappas Award. In 2019, the Consulate General of Greece and the Hellenic Club Sydney awarded her the Greek Artist Program scholarship to participate in the *Sculpture by the Sea* annual exhibition (Sydney, Australia). In 2020, she won the *Australia Council Funding for New & Innovative Artworks*. ●

Κοσμάς Νικολάου
Εικαστικές Τέχνες

Ο Κοσμάς Νικολάου (γεν. 1984, Αθήνα) ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Σπούδασε καλές τέχνες και αρχιτεκτονική στα Ιωάννινα, τον Βόλο και το Μιλάνο. Το έργο του Κοσμά Νικολάου περιστρέφεται γύρω από τις λειτουργίες της αρχιτεκτονικής, των χωρικών ιδιοτήτων, της μνήμης, της αφήγησης και της μη λεκτικής επικοινωνίας. Συχνά καταπιάνεται με τον μοντερνισμό, με διάσπαρτα τεκμήρια και αρχεία, προσωπικές αφηγήσεις, την προφορική αρχαιολογία, την πολιτική του κουτσομπολιού, τη μαγειρική, τη μαγεία και τις άυλες διαστάσεις του ήχου και της φωνής. Η σύνθεση των διαφορετικών αυτών στοιχείων οδηγεί σε νέες σχέσεις αλλά και σε μια καινούργια τοποθέτησή τους στον χώρο που ακροβατεί ανάμεσα στην πραγματικότητα και τη σκηνογραφία. Έχει συμμετάσχει σε ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα, στα Βαλκάνια, στην Ευρώπη και στη Μέση Ανατολή, οι οποίες έχουν λάβει χώρα σε μουσεία, ιδρύματα και ανεξάρτητους χώρους. Έχει πραγματοποιήσει ατομικές εκθέσεις στην αίθουσα τέχνης Ρεβέκκα Καμχή στην Αθήνα, στην γκαλερί Brauchbarkeit στην Κολωνία, στη Villa Bologna στη Μάλτα και στο DOC στο Παρίσι. Έχει λάβει μέρος σε διάφορα προγράμματα φιλοξενίας καλλιτεχνών στην Ελλάδα, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Πολωνία, τη Μάλτα, τη Ρωσία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, καθώς και στο πρόγραμμα «IdeasCity» του New Museum. Το 2012, ίδρυσε τον ανεξάρτητο καλλιτεχνικό χώρο 3 137 στην Αθήνα, μαζί με την Πάκυ Βλασσοπούλου και τη Χρυσάνθη Κουμιανάκη. ●

Kosmas Nikolaou
Visual Arts

Kosmas Nikolaou (b. 1984, Athens) lives and works in Athens. He studied fine arts and architecture in Ioannina, Volos and Milan. His work deals with the power of architecture, spatial qualities, memory, magic, narration and non-verbal communication, pseudoscience and oral archaeology. He is interested in modernism, documents and archives, oral stories and oral archaeologies, the politics of gossip, cooking, magic, as well as the immateriality of sound and the human voice. By combining these different materials and qualities, he creates new relations and configurations spanning the fields of scenography, reality and fantasy. He has taken part in group shows in Greece, the Balkans, Middle East, and Europe, held in museums, foundations, and independent spaces. He has had solo shows in Rebecca Camhi gallery in Athens, Brauchbarkeit gallery in Cologne, Villa Bologna in Malta, and DOC in Paris. He has been selected for several residency programs in Greece, Germany, Italy, Malta and the United Arab Emirates as well as for the IdeasCity program organized by the New Museum. In 2012, he co-founded the independent artist-run space 3 137 in Athens, with artists Paky Vlassopoulou and Chrysanthi Koumianaki. ●

Κοσμάς Νικολάου,
«Mental Radio», 2019,
άποψη εγκατάστασης,
D.O.C. Παρίσι

Kosmas Nikolaou,
Mental Radio, 2019,
installation view,
D.O.C. Paris

Γιώργος Νικόπουλος,
«THEOX», 2017,
64' 56"

Giorgos Nikopoulos,
THEOX, 2017,
64' 56"

Γιώργος Νικόπουλος
Κινούμενη Εικόνα

Ο Γιώργος Νικόπουλος αποφοίτησε το 2009 από το Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου, όπου ασχολήθηκε κυρίως με τον συνδυασμό animation και παραστατικών τεχνών όπως το σωματικό θέατρο και το κουκλοθέατρο. Έχει εργαστεί ως ηθοποιός στο θέατρο και ως βοηθός σκηνοθέτη δίπλα στον Δήμο Αβδελιώδη από το 2010 ως το 2013. Από τον Οκτώβριο του 2013 είναι υποψήφιος διδάκτορας στο Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας της Σχολής Μουσικής & Οπτικοακουστικών Τεχνών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Το θέμα της έρευνάς του είναι η συγγένεια του animation με το θέατρο σκιών και επιβλέπουσα καθηγήτρια της έρευνας είναι η video artist Μαριάννα Στραπατσάκη. Το 2014 ίδρυσε την BAYBΩ Productions και ολοκλήρωσε την πρώτη του animation μικρού μήκους ταινία, «Τα μουστοκούλoura του Αγησίλαγου», σε σενάριο του Δημήτρη Μπασλάμ. Η πρώτη του animation μεγάλου μήκους ταινία, «THEOX», έκανε πρεμιέρα στο διαγωνιστικό τμήμα του 58ου Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης τον Νοέμβριο του 2017 και συμμετείχε σε 21 φεστιβάλ στην Ελλάδα και το εξωτερικό, αποσπώντας 11 διακρίσεις. ●

Giorgos Nikopoulos
Moving Image

Giorgos Nikopoulos graduated in 2009 from the Ionian University, Department of Audio & Visual Arts. During his studies, he focused on combining animation and video with performing arts such as physical and shadow theatre. After his studies, in 2010, he started working with Dimos Avdeliodis as an actor and assistant director. He is a PhD candidate at the Ionian University, Department of Audio & Visual Arts, researching shadow theater and animation as two kindred arts under the supervision of the video artist Marianne Strapatsakis. In 2014, he founded BAUBO Productions and completed his first animated short film, *Butter Bunny and his Grape Must Cookies*, written by Dimitris Baslam. In 2017, he completed his first feature animated film, *THEOX*, which premiered during the 58th Thessaloniki International Film Festival. *THEOX* has been screened in 21 festivals worldwide, winning 11 awards. ●

Σμαράγδα Νιτσοπούλου
Κινούμενη Εικόνα

■ Η Σμαράγδα Νιτσοπούλου είναι video artist και σκηνοθέτις από την Ελλάδα. Μέσα από τα έργα της, εξερευνά τα θέματα της μνήμης και του θανάτου στην ανθρωπόκαινο εποχή. Χρησιμοποιώντας αρχειακά βίντεο για τα διαδραστικά της έργα, στοχεύει να ανακαλέσει την οικουμενική εμπειρία του θανάτου για τους ζωντανούς. Έχει συμμετάσχει σε πολλά διεθνή φεστιβάλ και εκθέσεις τέχνης, όπως η documenta 14, το φεστιβάλ Video Art Μηδέν και το Φεστιβάλ Simultan στη Ρουμανία. Το 2021 ολοκλήρωσε το πρώτο της μεγάλου μήκους ντοκιμαντέρ «Death Under Control». Είναι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Κολέγιο Τέχνης και Design Central Saint Martins, Πανεπιστήμιο Τεχνών του Λονδίνου, με αντικείμενο σπουδών την κινούμενη εικόνα. ●

Smaragda Nitsopoulos
Moving Image

■ Smaragda Nitsopoulos is a video artist and film director from Greece. Her practice explores the themes of memory and death in the Anthropocene era. Using found footage for her interactive pieces, she aims to evoke the universal experience of death among the living. She has participated in several international festivals and art fairs, such as documenta 14, Miden Video Art Festival in Greece and Simultan Festival in Romania. In 2021 she completed her first feature-length documentary, *Death Under Control*. She is currently attending Central Saint Martins College of Art and Design, to obtain her master's research degree in moving image. ●

Σμαράγδα Νιτσοπούλου,
«Death Under Control», 2021,
50'.
Διευθυντής φωτογραφίας:
Romnick Palo

Smaragda Nitsopoulos,
Death Under Control, 2021,
50'.
Director of photography:
Romnick Palo

Δέσποινα Οικονομοπούλου,
«Στην εκπνοή του χρόνου»,
εν εξελίξει

Despina Economopoulou,
A Breath in Time,
work in progress

Δέσποινα Οικονομοπούλου
Κινούμενη Εικόνα

■ Η Δέσποινα Οικονομοπούλου είναι κινηματογραφίστρια. Το έργο της κινείται ανάμεσα στο ντοκιμαντέρ, τη μυθοπλασία, το βίντεο τέχνης, χορού και κοινωνικής αφύπνισης, ανιχνεύοντας ένα υβριδικό σινεμά. Ο κινηματογραφικός φακός της χορεύει από το σκοτάδι στο φως, ως επέκταση της ματιάς και της αφής μας, μπροστά σε μια πραγματικότητα που μας αφήνει όλο και πιο μουδιασμένους. Το κινηματογραφικό της βλέμμα αφουγκράζεται τα μυστικά περάσματα από το σκοτάδι στο φως, την ακατέργαστη και άμορφη απτότητα του πραγματικού μέχρι την μυθοπλαστική του μεταμόρφωση. Οι θεματικές του έργου της ιχνηλατούν το νερό, τις κουλτούρες των ιθαγενών, την αμετάκλητη επιρροή του ανθρώπου στη φύση, αρχαίους μύθους που ενδημούν στο παρόν και την καλλιεργημένη ενσυναίσθηση σαν μια άλλη μορφή σύγχρονης πολιτικής συνείδησης. Το έργο της υφαίνει την κινηματογραφική γλώσσα σε συνέργεια με άλλους καλλιτέχνες και επιστήμονες, με κοινό παρονομαστή τη φύση και τον ρόλο του ανθρώπου μέσα σε αυτήν ως φύλακα και όχι ως εχθρό της, ενώ διαφοροποιείται στον βαθμό συμβολισμού και μεταφορικότητας, βαδίζοντας σε κάθε έργο όλο και πιο κοντά στον μύθο και τον μαγικό ρεαλισμό. ●

Despina Economopoulou
Moving Image

■ Despina Economopoulou is a director whose work moves between documentary, fiction, art video, dance and social awakening, navigating a hybrid cinema. Her cinematic lens dances from darkness to light, as an extension of our gaze and touch in front of a reality that leaves us increasingly more numb. Her gaze listens into the secret passages from darkness to light, from the raw and amorphous tangibility of the real to its fictional transformation. The themes of her work are water, indigenous cultures, the irreversible impact of man on nature, ancient myths in the here and now and cultivated empathy as another form of modern political consciousness and leadership. In her practice, the cinematic language is developed in synergy with other artists and scientists. Nature and man acting as its guardian, not its enemy, are the common denominator in Economopoulou's work, which uses symbolism and metaphor in varying degrees, with each project bringing her one step closer to myth and magical realism. ●

Πάολα Παλαβίδη
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Πάολα Παλαβίδη ζει και εργάζεται στην Αθήνα και την Τήνο. Έχει σπουδάσει ζωγραφική στο Κολέγιο Τέχνης και Design Central Saint Martins του Πανεπιστημίου των Τεχνών του Λονδίνου (2007), ενώ το έργο της έχει παρουσιαστεί στο πλαίσιο της ατομικής έκθεσης «Common Knowledge» που φιλοξενήθηκε στην Qbox Gallery στην Αθήνα (2015). Τα έργα της διερευνούν μια φανταστική σύντηξη φύσης, τεχνολογίας και ανθρώπινης ψυχολογίας. Έχει συμμετάσχει σε πολυάριθμες εκθέσεις, προγράμματα φιλοξενίας καλλιτεχνών και δημιουργικές δράσεις, τόσο ανεξάρτητα όσο και μέσω της καλλιτεχνικής ταυτότητας Hypercomf που ίδρυσε από κοινού με τον Ιωάννη Κολιόπουλο το 2017. ●

Πάολα Παλαβίδη,
«Αεροπαγίδα», 2020,
λάδι σε καμβά, 160 x 240 εκ.
Φωτογραφία: Μαρία Μαυροπούλου

Paola Palavidi,
Airlock, 2020,
oil on canvas, 160 x 240 cm.
Photograph: Maria Mavropoulou

Paola Palavidi
Visual Arts

■ Paola Palavidi lives and works between the city of Athens and Tinos island. A graduate of the Department of Painting at the Central Saint Martins College of Art and Design (2007), she has shown her work in the solo exhibition *Common Knowledge*, which was held at the Qbox Gallery in Athens (2015). Her works deal with an imaginary fusion of nature, technology and human psychology. She has participated in shows, residencies and creative projects in Greece and abroad, both independently as well as through the artist entity Hypercomf, which she co-founded with Ioannis Koliopoulos in 2017. ●

Πάολα Παλαβίδη,
«Data swamp, The mystery of
the Lady of the Lake», 2021,
λάδι σε καμβά, 200 x 250 εκ.

Paola Palavidi,
*Data swamp, The mystery of
the Lady of the Lake*, 2021,
oil on canvas, 200 x 250 cm

Γιώργος Παλαμάρης,
«Στρωματογραφίες», 2015,
γλυπτική, μεταβλητές διαστάσεις.
Φωτογραφία: Απόλλωνας Γλύκας

Giorgos Palamaris,
Stromatography, 2015,
sculpture installation, variable dimensions.
Photograph: Apollonas Glykas

Γιώργος Παλαμάρης,
«Castling Homeside», 2016,
εγκατάσταση, μεταβλητές διαστάσεις.
Φωτογραφία: Ηλίας Σιψάς

Giorgos Palamaris,
Castling Homeside, 2016,
sculpture installation, variable dimensions.
Photograph: Ilias Sipsas

Γιώργος Παλαμάρης
Εικαστικές Τέχνες

Ο Γιώργος Χριστόφορος Παλαμάρης γεννήθηκε το 1986 στο Ληντς της Αγγλίας. Το 2009 ολοκλήρωσε τη Σχολή Μαρμαρογλυπτικής Τήνου από όπου έπειτα εισήχθη με υποτροφία στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας (ΑΣΚΤ), στον τομέα της γλυπτικής. Το 2012–2013 ήταν υπότροφος με το πρόγραμμα Erasmus στη σχολή καλών τεχνών Universitat Politècnica de València στην Ισπανία. Το 2014–2015 συμμετείχε στις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν στον χώρο τέχνης Circuits and Currents από φοιτητές της ΑΣΚΤ και συνεργάστηκε με την Σχολή Καλών Τεχνών του Μονάχου. Έχει παρουσιάσει δύο ατομικές εκθέσεις στην Αθήνα και τη Βαλένσια και έχει λάβει μέρος σε ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, μεταξύ άλλων: «Κέλυφος // Η Πολιτική της Ύπαρξης», 15ο Λύκειο Αθηνών στην Κυψέλη (2018)· «Common Ground», Αίθουσα Τέχνης Καππάτος, Αθήνα (2018)· «Tidal Flow Revisited», Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιά (2017). Είναι ιδρυτικό μέλος της μουσικής κολεκτίβας Petra Luna και έχει συνεργαστεί με διάφορες ομάδες και χώρους δράσεων. Το 2018 επιλέχθηκε από τον οργανισμό Biennale des Jeunes Créateurs de l'Europe et de la Méditerranée (BJCEM) για να συμμετάσχει στο διεθνές πρόγραμμα φιλοξενίας καλλιτεχνών «LandXcapes» στην Πούλια της Ιταλίας. Τα τελευταία χρόνια συνεργάζεται με το Υπουργείο Πολιτισμού και τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή σε αναστηλωτικά και ανασκαφικά προγράμματα στην Δήλο και στο Δεσποτικό Αντιπάρου. Ζει και εργάζεται μεταξύ Ελλάδας και Ελβετίας. ●

Giorgos Palamaris
Visual Arts

Giorgos Christophoros Palamaris (b. 1986, Leeds, UK) studied marble sculpture at the Tinos Art School. In 2009, he earned a scholarship to continue his training at the Athens School of Fine Arts (ASFA), where he studied sculpture, performance, scenography and drawing. In 2012–2013, he attended classes at the Universitat Politècnica de València in Spain, on an Erasmus scholarship. In 2014–2015, he collaborated with the project space Circuits and Currents ran by ASFA students and with the Academy of Fine Arts, Munich. He has presented two solo exhibitions in Athens and Valencia and participated in several group exhibitions, including: *Shell // The politics of being*, 15th Athens High School (2018); *Common Ground*, Kappatos Gallery, Athens (2018); *Tidal Flow Revisited*, Municipal Portrait Gallery of Piraeus (2017). He is a founding member of the music group Petra Luna and has collaborated with various groups and project spaces. In 2018, the Biennale des Jeunes Créateurs de l'Europe et de la Méditerranée (BJCEM) selected him to represent Greece for the project *LandXcapes* in Puglia, Italy. For the last five years, he has been working with the Greek Ministry of Culture and Sports and the French Archaeological School of Athens for reconstruction and excavation projects on the islands of Delos and Despotiko in the Cyclades. He lives and works between Greece and Switzerland. ●

Φωτεινή Παλπάνα
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Φωτεινή Παλπάνα (γεν. 1984) είναι εικαστικός και εκπαιδευτικός που ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Είναι κάτοχος πτυχίου Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας από το Πανεπιστήμιο Αθηνών και απόφοιτος της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών και του Μεταπτυχιακού Εικαστικών Τεχνών με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση. Στο εικαστικό της έργο επεξεργάζεται είδη σχέσεων και αλληλεπιδράσεων με κατηγορίες του φυσικού περιβάλλοντος όπως είναι ο γεωλογικός χώρος και το τοπίο, μέσα από εγκαταστάσεις που συνδυάζουν γλυπτική, βίντεο, φωτογραφικά αρχεία, εκτυπώσεις, σχέδιο. Το ενδιαφέρον της σταδιακά εκτείνεται στη σχέση του σώματος με το παραγόμενο γλυπτικό αντικείμενο, συχνά μέσα από βίντεο διαμεσολαβημένης περφόρμανς. Παράλληλα με την εικαστική της πρακτική, εργάζεται στην εκπαίδευση με αντικείμενο τη διδασκαλία των εικαστικών. Το διάστημα 2011–2020 υπήρξε μέλος της ομάδας Campus Novel, με δραστηριότητα στην παραγωγή εικαστικού έργου, συμμετοχή σε προγράμματα φιλοξενίας, καθώς και στην οργάνωση, παραγωγή και επιμέλεια εκθέσεων, καλλιτεχνικών συνεργασιών και εργαστηρίων. ●

Fotini Palpana
Visual Arts

■ Foteini Palpana (b. 1984) is a visual artist and art educator living in Athens. She holds a BA in English Language and Literature from the University of Athens, as well as a BFA and an MFA from the Athens School of Fine Arts where she studied under a scholarship from the Onassis Foundation. In her art practice, she explores different kinds of relationships formed within various categories of the natural environment, such as the landscape and geological space, producing installations in which she combines sculpture, video, photographic archives, prints and drawing. This interest of hers gradually expands on the relationship between the producer's body and the sculptural object through videos and mediated performances. She also works as an art educator. Between 2011 and 2020, she was a member of the group Campus Novel, producing artworks and organizing/producing/curating various artistic and curatorial projects, workshops and collaborations as well as participating in residency programs. ●

Φωτεινή Παλπάνα,
«Stand», 2015,
εγκατάσταση, μεταβλητές διαστάσεις,
εκθεσιακός χώρος «Νίκος Κεσσανλής».
Φωτογραφία: Γιώργος Σγουρός

Foteini Palpana,
Stand, 2015,
installation, variable dimensions,
“Nikos Kessanlis” exhibition hall.
Photograph: George Sgouros

Μαλβίνα Παναγιωτίδη,
«Where the stream divides I», 2019,
γλυπτό, 220 x 124 x 115 εκ.
Φωτογραφία: Στάθης Μαμαλάκης

Malvina Panagiotidi,
Where the stream divides I, 2019,
sculpture, 220 x 124 x 115 cm.
Photograph: Stathis Mamalakis

Μαλβίνα Παναγιωτίδη Εικαστικές Τέχνες

■ Η Μαλβίνα Παναγιωτίδη (γεν. 1985) ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Σπούδασε αρχιτεκτονική στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και είναι κάτοχος του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών Art in Context από το Πανεπιστήμιο των Τεχνών του Βερολίνου. Έχει συμμετάσχει στο Πρόγραμμα Υποστήριξης Καλλιτεχνών Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) της ARTWORKS (2018) και βραβευτεί με το έπαθλο Σπυρόπουλου (2016). Η καλλιτεχνική πρακτική της εστιάζει στα σημεία τομής του αποκρυφιστικού μοντερνισμού, της λειτουργίας του φαντασικού και της ανοίκειας ανθρώπινης συμπεριφοράς σε διαφορετικές κοινωνικοπολιτικές συνθήκες. Επιλεγμένες εκθέσεις: «When you touch about me, I think myself», Signs, Κωνσταντινούπολη (2020)· «Gone today, here tomorrow», AnnexM – Μέγαρο Μουσικής, Αθήνα (2019)· «Ψυχοσάββατο – Μέρος II», Rodeo Gallery, Πειραιάς (2019)· «Αστερισμοί στο χώμα», Οργανισμός Πολιτισμού και Ανάπτυξης NEON & Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων, Κτίριο Αρχαιολογικής συλλογής Κουφονησίου (2018)· «It was evening all afternoon», χώρος τέχνης You Cannot Hide For More Than Seven Years, Αθήνα (2018)· «The Equilibrists», διοργάνωση Ίδρυμα ΔΕΣΤΕ & New Museum, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα (2016)· «Hypnos Project», Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση, Αθήνα (2016)· «The predictions of a one-night king», Chalet Society, Παρίσι (2015)· «A monument for the first homosexual emancipation movement», HKW, Βερολίνο (2015). Είναι, επίσης, ιδρυτικό μέλος της καλλιτεχνικής ερευνητικής ομάδας Σαπρόφυτα. ●

Malvina Panagiotidi Visual Arts

■ Malvina Panagiotidi (b. 1985, Athens) lives and works in Athens. She studied architecture at the University of Thessaly and is a graduate of the postgraduate program MA Art in Context, offered by the Berlin University of the Arts. She has been awarded the Stavros Niarchos Foundation (SNF) Artist Fellowship Program by ARTWORKS (2018) and the Spyropoulos Prize (2016). Her artistic practice focuses on the intersection between occult modernism, the function of the imaginary and instances of uncanny human behaviours observed in different sociopolitical contexts. Selected shows include: *When you touch about me, I think myself*, Signs, Istanbul (2020); *Gone today, here tomorrow*, AnnexM – Athens Concert Hall (2019); *All Souls Day – Part II*, Rodeo Gallery, Piraeus (2019); *Constellations in the dirt*, NEON Organization for Culture and Development & Ephorate of Antiquities of Cyclades, Koufonisi Archaeological Collection building (2018); *It was evening all afternoon*, You Cannot Hide for More Than Seven Years project space, Athens (2018); *The Equilibrists*, organized by DESTE Foundation & New Museum, New York and presented at the Benaki Museum, Athens (2016); *Hypnos Project*, Onassis Stegi, Athens (2016); *The predictions of a one-night king*, Chalet Society, Paris (2015); and *A monument for the first homosexual emancipation movement*, HKW, Berlin (2015). She is also a founding member of the artistic research group Saprophytes. ●

Βασίλης Παπαγεωργίου
Εικαστικές Τέχνες

■ Ο Βασίλης Παπαγεωργίου (γεν. 1991) είναι εικαστικός καλλιτέχνης που ζει και εργάζεται μεταξύ Αθήνας και Άμστερνταμ. Η πρακτική του ερευνά την εμπειρία και την έννοια της μοναχικότητας, της επικοινωνίας και της συνάντησης ανθρώπων και ιδεών, καθώς και την έκφραση του ανταγωνισμού στην καθημερινότητα. Το ενδιαφέρον του επικεντρώνεται σε ημι-ιδιωτικούς και ημι-δημόσιους χώρους (όπως είναι τα μπαρ, τα καζίνο μικρής κλίμακας και οι χαρτοπαιχτικές λέσχες, τα τοπικά γήπεδα ποδοσφαίρου και άλλα μέρη), όπου οι άνθρωποι διεκδικούν την ιδέα του ελεύθερου χρόνου καθώς και το δικαίωμα να είναι μόνοι ενώ βρίσκονται με άλλους. Ο Παπαγεωργίου ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας και στη Σχολή Καλών Τεχνών LUCA στις Βρυξέλλες. Έχει λάβει τα βραβεία Montani Tesei Under 35 (2020) στο πλαίσιο της διοργάνωσης ArtVerona και το βραβείο 3Package Deal από το Amsterdam Fund for the Arts (2019). Το 2016 υπήρξε φιλοξενούμενος καλλιτέχνης στο Rupert residency στη Λιθουανία. Έχει παρουσιάσει τη δουλειά του στο Μουσείο Μπενάκη, στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, στο Ίδρυμα ΔΕΣΤΕ, στο Εθνικό Μουσείο Τέχνης του 21ου αιώνα MAXXI (Ρώμη), στην 6η Μπιενάλε Νέων Καλλιτεχνών της Μόσχας, στο Κέντρο Καλών Τεχνών BOZAR (Βρυξέλλες), στην γκαλερί σύγχρονης τέχνης UNA Galleria (Πιατσέντσα, Ιταλία), στο Miart (Μιλάνο), στη διεθνή έκθεση Artissima (Τορίνο), στην ετήσια έκθεση Art-O-Rama (Γαλλία) κ.ά. Είναι συνιδρυτής του χώρου Enterprise Projects στην Αθήνα. ●

Vasilis Papageorgiou
Visual Arts

■ Vasilis Papageorgiou (b. 1991) is an artist living and working between Athens and Amsterdam. His practice investigates ideas of togetherness, communication and loneliness, as well as the expression of competition in everyday situations. He is particularly interested in semi-private/semi-public spaces such as bars, small-scale casinos and local football stadiums, where people reclaim the idea of free time and the right to be alone together with others. Papageorgiou studied at the Athens School of Fine Arts and at the LUCA School of Arts in Brussels. He received the Montani Tesei Under 35 award in the 2020 edition of ArtVerona, while in 2019 he was awarded the 3PackageDeal by the Amsterdam Fund for the Arts. In 2016, he was a resident at Rupert residency in Vilnius, Lithuania and participated in other artist residency programs. He has presented his work at the Benaki Museum, at the Stavros Niarchos Foundation Cultural Center, at the MAXXI National Museum of 21st century art in Rome, the 6th Moscow International Biennale for Young Art, the BOZAR Center for Fine Arts in Brussels, the contemporary art gallery UNA Galleria in Piacenza, the Art-O-Rama international art fair in France, the Torino international art fair Artissima, and the Miart fair in Milan, among others. Papageorgiou is also the co-founder of *Enterprise Projects* in Athens. ●

Βασίλης Παπαγεωργίου,
«It's 2:00 am. I am spilling it», 2019,
άποψη έκθεσης, UNA Galleria, Ιταλία.
Φωτογραφία: Marco Fava

Vasilis Papageorgiou,
It's 2:00 am. I am spilling it, 2019,
exhibition view, UNA Galleria, Italy.
Photograph: Marco Fava

Νεφέλη Παπαδημούλη,
«Confident (Bracelet for two)», 2019,
polaroid, ξύλο δρυός,
χαρτί από μπαμπού, πλαίσιο,
47 x 67 εκ.

Nefeli Papadimouli,
Confident (Bracelet for two), 2019,
polaroid photograph, oak wood,
bamboo paper, artist's frame,
47 x 67 cm

Νεφέλη Παπαδημούλη,
Στιγμιότυπο από την performance
«Espacentres (Objects to Connect)»
που τελέστηκε στο κλείσιμο της έκθεσης
«Possiblement Nous», 2019,
La Galerie du Crous, Παρίσι.
Φωτογραφία: Νεφέλη Παπαδημούλη

Nefeli Papadimouli,
Espacentres (Objects to Connect)
performance held during the closing
of the exhibition *Possiblement Nous*, 2019,
La Galerie du Crous, Paris.
Photograph: Nefeli Papadimouli

Νεφέλη Παπαδημούλη Εικαστικές Τέχνες

■ Η Νεφέλη Παπαδημούλη (γεν. 1988) είναι εικαστική καλλιτέχνης που ζει και εργάζεται μεταξύ Αθήνας και Παρισιού. Σπούδασε αρχιτεκτονική στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και Καλές Τέχνες στην École Nationale Supérieure des Beaux-Arts στο Παρίσι. Έχει βραβευτεί με το Prix Dauphine pour l'Art Contemporain (2019) και το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ISN) μέσω της ARTWORKS. Έχει λάβει μέρος στα προγράμματα φιλοξενίας καλλιτεχνών Villa Belleville-Paris (2018), RAVI-Liege (2019), ARCHIPEL – Frac Grand Large – Hauts-de-France (2019–2020) και Cité Internationale des Arts (2020–2021). Η Παπαδημούλη χρησιμοποιεί ποικιλία μέσων, όπως γλυπτική και εγκαταστάσεις, που στοχεύουν να προσκαλέσουν καλλιτέχνες και θεατές να συμμετάσχουν σε επιτελεστικές πράξεις, εξασφαλίζοντας, ταυτόχρονα, τη συναίνεσή τους να γίνουν μέρος του έργου τέχνης ως προϋπόθεση για την ύπαρξή του. Το έργο της έχει παρουσιαστεί σε διάφορα ιδρύματα και μουσεία, μεταξύ άλλων: Μουσείο του Λούβρου (2017), Palais de Tokyo (2017), χώρος τέχνης La Panacée στο Μονπελιέ (2018), 6η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης (2017), Festival de l'Histoire de l'Art – Château de Fontainebleau στη Γαλλία (2018), Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Κωνσταντινούπολης (2015), Palais des Beaux-Arts στο Παρίσι (2017), MOMus-Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης στη Θεσσαλονίκη (2018), Μουσείο Κυνηγιού και Φύσης στο Παρίσι (2016) και Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (2019). ●

Nefeli Papadimouli Visual Arts

■ Nefeli Papadimouli (b. 1988) is a visual artist living and working between Athens and Paris. She studied architecture at the National Technical University of Athens and Fine Arts at the École Nationale Supérieure des Beaux-Arts in Paris. She was awarded the Prix Dauphine pour l'Art Contemporain (2019) and the Stavros Niarchos Foundation (SNF) Artist Fellowship by ARTWORKS in 2018. She has been an artist-in residence in Villa Belleville-Paris (2018), RAVI-Liege (2019), ARCHIPEL – Frac Grand Large – Hauts-de-France (2019–2020) and Cité Internationale des Arts (2020–2021). Using mainly sculpture and installation, she invites artists and spectators to participate in performative actions, engaging their consent to “be” part of the work as a condition for its existence. She has presented work in various institutions and museums, including the following: Louvre Museum (2017), Palais de Tokyo (2017), La Panacée, Montpellier (2018), 6th Thessaloniki Biennale of Contemporary Art (2017), Festival de l'Histoire de l'Art at the Château de Fontainebleau in France (2018), Istanbul Museum of Modern Art (2015), Palais des Beaux-Arts in Paris (2017), MOMus-Museum of Contemporary Art in Thessaloniki (2018), Hunting and Nature Museum in Paris (2016), and the Stavros Niarchos Foundation Cultural Center (2019). ●

Ελένη Παπαναστασίου
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Ελένη Παπαναστασίου ζει και εργάζεται μεταξύ Αθήνας και Πάτρας. Η πρακτική της συνδυάζει την αρχιτεκτονική, τις εικαστικές εγκαταστάσεις, τη φωτογραφία, τη σκηνογραφία και την έρευνα. Η μέθοδος της είναι διεπιστημονική και περιλαμβάνει πειραματισμούς με τη φύση, τη γλώσσα, την εικόνα και τα υλικά, τα οποία αντιμετωπίζει ως πρώτη ύλη τόσο για την αρχιτεκτονική όσο και για τις εικαστικές τέχνες. Σπούδασε αρχιτεκτονική στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (2006). Ως υπότροφος του Ιδρύματος Fulbright (2008–2010), σπούδασε στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα Master of Science in Advanced Architectural Design του Πανεπιστημίου Κολούμπια στη Νέα Υόρκη (2010), όπου βραβεύτηκε με το βραβείο Lucille Smyse Lowenfish Memorial Prize (2009). Είναι κάτοχος του διδακτορικού τίτλου σπουδών «Αισθητική και Αρχιτεκτονική Ιστορία και Θεωρία» από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (2015). Για τη διδακτορική της έρευνα υπήρξε επισκέπτρια ερευνήτρια στη Σχολή Design του Πανεπιστημίου της Πενσυλβάνια στις ΗΠΑ (2013) και μελέτησε τα αρχεία που περιλαμβάνονται στο Louis I. Kahn Collection (Πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνιας) καθώς και στο Barnett Newman Foundation στη Νέα Υόρκη (2013). Εκπαιδεύτηκε στην φωτογραφία στο Διεθνές Κέντρο Φωτογραφίας της Νέας Υόρκης (2010) και στη ζωγραφική στο Cooper Union, επίσης στη Νέα Υόρκη. Έργα της έχουν δημοσιευτεί και εκτεθεί, αποσπώντας βραβεία. Από το 2017 είναι εντεταλμένη διδάσκουσα στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών. ●

Eleni Papanastasiou
Visual Arts

■ Eleni Papanastasiou lives and works between Athens and Patras. Her practice mixes architecture, visual arts photography, set design, installations and research. Her creative approach is interdisciplinary and involves experimenting with nature, language, image, and tactile structures, all of which she treats as raw material for architecture and visual arts. She studied architecture at the National Technical University of Athens (NTUA, 2006). Under the 2008–2010 Fulbright Scholarship, she earned a post-professional master's degree in Advanced Architectural Design from the Graduate School of Architecture, Planning and Preservation at Columbia University (2010), where she received the Lucille Smyse Lowenfish memorial Prize for design. She received her PhD in Architectural and Aesthetic Theory from the NTUA (2015). During her doctoral studies, she was a Visiting Scholar at the School of Design, University of Pennsylvania (2013) and a researcher at the Louis I. Kahn Collection (University of Pennsylvania) as well as at the Barnett Newman archive in New York (2013). She has trained in photography at the International Center of Photography in New York (2010), and in painting at the Cooper Union in New York (2010). Her work has been published, awarded and exhibited. She is currently Adjunct Faculty at the Department of Architecture, University of Patras. ●

Ελένη Παπαναστασίου,
Σκηνογραφία–εγκατάσταση
για την τελετή παράδοσης του ΚΠΙΣΝ
στην Ελληνική Πολιτεία, 2017,
8 x 12 x 15 μ.,
Αίθουσα Σταύρος Νιάρχος,
Εθνική Λυρική Σκηνή, ΚΠΙΣΝ.
Φωτογραφία: Γιώργης Γερόλυμπος

Eleni Papanastasiou,
Set design–installation
for the SNFCC handover
to the Greek State, 2017,
8 x 12 x 15 m,
Stavros Niarchos Hall,
Greek National Opera, SNFCC.
Photograph: Yiorgis Yerolymbos

Μαρία Παπανικολάου,
«The Ar(c)t of Escaping», 2013,
εγκατάσταση

Maria Papanikolaou,
The Ar(c)t of Escaping, 2013,
installation

Μαρία Παπανικολάου
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Μαρία Παπανικολάου είναι εικαστικός με έδρα την Αθήνα και δημιουργός του jailbreakart.gr. Σπούδασε στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και γλυπτική στη Βασιλική Ακαδημία Τεχνών στην Ολλανδία. Το 2011 αποφοίτησε από το Μεταπτυχιακό Εικαστικών Τεχνών της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ) στην Αθήνα και συνέχισε με τη διδακτορική της διατριβή στην ίδια σχολή. Επηρεασμένη από τις σπουδές της, μέσα από το έργο της επαναπροσεγγίζει ζητήματα σχετικά με τη φυλάκιση, τον εγκλεισμό, και κάθε είδους περιορισμό της ελευθερίας ή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κατασκευάζει μακέτες, γλυπτά, βίντεο και δρώμενα, που αποτυπώνουν χώρους δυνητικών αποδράσεων. Το 2015 έλαβε το βραβείο Open Call Prize στη Μπιενάλε Κινούμενης Εικόνας στη Φρανκφούρτη. Την καλλιτεχνική και ακαδημαϊκή πορεία της έχει ενισχύσει το Ίδρυμα Fulbright, το Ίδρυμα Παιδείας και Ευρωπαϊκού Πολιτισμού (ΙΠΕΠ), το Ίδρυμα Ωνάση, το Ίδρυμα Α.Γ Λεβέντη, το Huygens Scholarship Program, το Stavros Niarchos Foundation (SNF) by ARTWORKS. Έχει συμμετάσχει σε εκθέσεις σε Ελλάδα και εξωτερικό, μεταξύ άλλων: «Still Here Tomorrow», Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ) (Αθήνα, 2019)· «Athens Adhocracy», Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Ιδρύματος Ωνάση (Αθήνα, 2015)· «Expanded Senses», Μουσείο Εφαρμοσμένων Τεχνών Φρανκφούρτης (2015)· «Εκ Νέου: Μια νέα γενιά Ελλήνων Καλλιτεχνών», Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (Αθήνα, 2014)· «Art-ID», Kunstvlaai (Άμστερνταμ, 2008). Διδάσκει το μάθημα «Καλλιτεχνικές και Επιμελητικές Πρακτικές» στο Μεταπτυχιακό Εικαστικών Τεχνών, ΑΣΚΤ. ●

Maria Papanikolaou
Visual Arts

■ Maria Papanikolaou is a visual artist based in Athens and the creator of jailbreakart.gr. She studied law at the National and Kapodistrian University of Athens and sculpture at the Royal Academy of Arts in the Netherlands. In 2011, she earned a postgraduate degree from the Athens School of Fine Arts (ASFA), where she also began studying for a doctorate in 2012. Influenced by her studies, her work attempts to reapproach issues related to confinement and to all kinds of restrictions on freedom or human rights violations. She creates scale models, sculptures, videos and events which depict potential places of escape. In 2015, she received the Open Call Prize award at the Biennial of the Moving Image in Frankfurt. Her artistic and academic development have been supported by the Fulbright Foundation, the Foundation for Education and European Culture, the Onassis Foundation, the A.G. Leventis Foundation, the Huygens Scholarship Program, the State Scholarships Foundation and the Stavros Niarchos Foundation (SNF) by ARTWORKS. Her work has been presented in several exhibitions, among others: *Still Here Tomorrow*, Stavros Niarchos Foundation Cultural Center (SNFCC) (Athens, 2019); *Athens Adhocracy*, Onassis Stegi (2015); *Expanded Senses*, Frankfurt Museum of Applied Arts (2015); *Afresh, A New Generation of Greek Artists*, National Museum of Contemporary Art (Athens, 2014); *Art-ID*, Kunstvlaai (Amsterdam, 2008). She teaches 'Artistic and Curatorial Practices' at ASFA's postgraduate program. ●

Βάλια Παπαστάμου
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Βάλια Παπαστάμου (γεν. 1987) σπούδασε αρχιτεκτονική στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Συνέχισε με μεταπτυχιακές σπουδές στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών (Μεταπτυχιακό Πολιτιστικής Διαχείρισης) και στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών (Μεταπτυχιακό Εικαστικών Τεχνών). Έχει πραγματοποιήσει τρεις ατομικές εκθέσεις: «The writing trousers», στη Snehta Residency, Αθήνα (2020)· «Φωνολογικά ορυκτά», στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Ιλεάνα Τούντα, Αθήνα (2017)· και «Come back to the house where nobody lives», στο Two Elephants Project Space στο Ηράκλειο της Κρήτης (2016). Έχει συμμετάσχει σε ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Αυτήν την περίοδο εργάζεται ως ερευνήτρια στο Κέντρο Νέων Μέσων και Φεμινιστικών Πρακτικών στο Δημόσιο Χώρο, στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Στην εικαστική της πρακτική διερευνά, μέσα από τις ελαστικές δυνάμεις του συναισθήματος, στιγμιότυπα της γλώσσας, του σώματος και του χώρου στον οποίο ήδη αυτό κατοικεί. ●

Valia Papastamou
Visual Arts

■ Valia Papastamou (b. 1987) studied architecture at the Aristotle University of Thessaloniki. She continued her postgraduate studies with an MA in Cultural Administration at the Department of Communication, Media and Culture of the Panteion University of Social and Political Sciences and an MFA at the Athens School of Fine Arts. She has held three solo exhibitions: *The writing trousers*, at Snehta Residency in Athens (2020); *phonological minerals*, at the Contemporary Art Center Ileana Tounta, Athens (2017); and *Come back to the house where nobody lives*, at Two Elephants Project Space in Heraklion, Crete (2016). She has participated in group exhibitions in Greece and abroad. She currently works as an associate researcher at the Centre of New Media & Feminist Public Practices of the Department of Architecture, University of Thessaly. In her artistic practice, she takes the plasticity of affect as her point of departure in order to explore snapshots of the language, the body and the space in which the latter already resides. ●

Βάλια Παπαστάμου,
«If I sink in the slimy, I feel that I am going
to be lost in it» (λεπτομέρεια), 2018,
εξηλασμένη πολυστερίνη, σιλικόνη, πλαστικό,
συγκολλητική παραφίνη, μέταλλο, ξύλο,
μεταβλητές διαστάσεις

Valia Papastamou,
*If I sink in the slimy, I feel that I am going to
be lost in it (detail)*, 2018,
extruded polystyrene, silicone, plastic,
adhesive paraffin wax, metal, wood,
variable dimensions

Στρατής Χατζηελενούδας,
ντοκιμαντέρ, «Επιστροφή στην κορυφή»,
2017, 96’.
Παραγωγή: Ιωάννα Πετειναράκη

Stratis Chatzielenoudas,
documentary, *Back to the top*,
2017, 96’.
Producer: Ioanna Petinaraki

Ιωάννα Πετειναράκη
Κινούμενη Εικόνα

■ Η Ιωάννα Πετειναράκη είναι απόφοιτη του Τμήματος Κινηματογράφου του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και ειδικεύεται στην παραγωγή ταινιών. Ως παραγωγός, έχει στο ενεργητικό της έξι μικρού μήκους ταινίες και ένα ντοκιμαντέρ μεγάλου μήκους. Έχει συμμετάσχει σε φεστιβάλ κινηματογράφου στην Ελλάδα και το εξωτερικό, μεταξύ αυτών στο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Βαρκελώνης (Docs Barcelona), το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Σαραγεβο (Sarajevo Talents), το Cinemed και το Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ του Άμστερνταμ (IDFA). Επίσης, έχει λάβει χρηματοδότηση από το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, για το ντοκιμαντέρ «Επιστροφή στην κορυφή», το οποίο απέσπασε τα βραβεία Κοινού και ΕΡΤ στο 20ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης. Το 2017 άρχισε να εργάζεται και σε εξωτερικές παραγωγές για τηλεοπτικές εκπομπές («Βότανα Καρποί της Γης», Light Thickens Productions, ΕΡΤ3, οργάνωση παραγωγής· «Θρύλοι των γηπέδων», Prosenghisi, Cosmote TV, ως βοηθός διευθυντή παραγωγής· Corporate Video για την εταιρεία Γερμανός, Amuse Concept Events, ως βοηθός διευθυντή παραγωγής). Έχει εργαστεί σε επτά μικρού μήκους ως διευθύντρια παραγωγής. Το 2019 ανέλαβε την παραγωγή (service) ενός επεισοδίου της σειράς ντοκιμαντέρ «Food Markets – In the belly of the city», Ιταλικής παραγωγής, στη Θεσσαλονίκη. ●

Ioanna Petinaraki
Moving Image

■ Ioanna Petinaraki is a graduate of the Film Studies Department of the Aristotle University of Thessaloniki specializing in film production. She has produced six short films and a feature documentary. She has participated in film festivals in Greece and abroad, including the Barcelona International Documentary Festival (Docs Barcelona), the Thessaloniki Documentary Festival, the Sarajevo Talents Film Festival, Cinemed Film Festival and the International Documentary Film Festival Amsterdam (IDFA). She has also received funding from the Greek Film Center for the documentary *Back to the top*, which earned her the Audience and ERT awards at the 20th Thessaloniki International Documentary Festival. In 2017, she started working in the production of TV shows (*Herbs, Fruits of the Earth*, Light Thickens Productions, ΕΡΤ3, production manager; *Oi thryloi ton gipedon*, Prosenghisi, Cosmote TV, assistant production manager; Corporate Video for Germanos company, Amuse Concept Events, assistant production manager). She has worked as production manager in seven short films. In 2019, she worked as executive producer for an episode of the documentary series *Food Markets: In the belly of the city*, an Italian production shot in Thessaloniki. ●

«Μου αρέσει ο όρος “filmmaker”. Είναι ένας σεμνός όρος: μπορείς να “φτιάξεις” μια ταινία χρησιμοποιώντας μόνο τα χέρια σου, όπως ισχύει και για κάθε μορφή τέχνης. Μπορείς να ζωγραφίζεις πάνω στο φιλμ, να το γρατζουνίσεις, να φτιάξεις ένα καινούργιο κολλώντας μαζί άχρηστο υλικό. Εγώ δεν είμαι τόσο ακραία στην πρακτική μου, αν και αρκετές από τις ταινίες μου τις επεξεργάζομαι στο χέρι. Η συγκεκριμένη φιλοσοφία απορρέει από τις πειραματικές μου καταβολές. Το 1970, στη Γαλλία μιλούσαν για “ένα διαφορετικό σινεμά” που δεν θα μπορούσε να λάβει χώρα στο πλαίσιο της ευρύτερης βιομηχανίας. Είναι αλήθεια ότι νιώθω πολύ περισσότερο τεχνίτρια παρά εξάρτημα κάποιου μηχανήματος σε γραμμή παραγωγής».

“I like the term ‘filmmaker.’ It’s a modest term: you can ‘make’ a film using only your hands, as with any other art form. You can paint on film, put scratches on it, glue together a film from scraps. I’m not so extreme in my own practice—though I do process some of my films by hand. But this philosophy reflects the fact that I come from an experimental background. In the 1970s in France, they called it ‘a different cinema’: one that couldn’t take place in the larger industry. It’s true, I feel much more like an artisan than part of an industrial machine.”

Πάνος Προφήτης
Εικαστικές Τέχνες

Ο Πάνος Προφήτης (γεν. 1988) ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Είναι απόφοιτος της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών της Αθήνας (2013) και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος εικαστικών τεχνών (εξειδίκευση «site specific art/installation art») από τη Βασιλική Ακαδημία Τεχνών της Αμβέρσας, όπου σπούδασε με υποτροφία από τον Οργανισμό Πολιτισμού και Ανάπτυξης NEON (2016). Για την μεταπτυχιακή του διατριβή, του απονεμήθηκε το βραβείο Hugo Roelandt από τη Βασιλική Ακαδημία Τεχνών της Αμβέρσας, το Ίδρυμα Hugo Roelandt Estate και το κέντρο τεχνών Objectif Exhibitions της Αμβέρσας (2016). Το 2020 συμμετείχε στην πλατφόρμα τέχνης Hydra School Project σε επιμέλεια Δ. Αντωνίτη στην Ύδρα, ενώ το 2019 ήταν ο πρώτος συμμετέχων στη δράση «Kantharos Gatherings» της Ελένης Τρανούλη (Ξενοδοχείο Dexamenes, παραλία Κουρούτα, Αμαλιάδα). Συμμετείχε στο πρόγραμμα φιλοξενίας καλλιτεχνών «Initiator 2018» στην Ελευσίνα (Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα του 2021). Το 2013, εκπροσώπησε την Ελλάδα στην Μπιενάλε Νέων Καλλιτεχνών στην Ανκόνα της Ιταλίας. Κατά τη διάρκεια της documenta 14, εργάστηκε ως artist collaborator της Νιγηριανής εικαστικού Otobong Nkanga. Το 2017 πραγματοποίησε την πρώτη του ατομική έκθεση στην γκαλερί Annie Gentils στην Αμβέρσα, ενώ με την ίδια γκαλερί συμμετείχε σε διάφορες διοργανώσεις τέχνης (Art Rotterdam, YIA Maastricht, Art Brussels). Το έργο του έχει παρουσιαστεί σε ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό. ●

Panos Profitis
Visual Arts

Panos Profitis (b. 1988) lives and works in Athens. He holds a Bachelor degree from the Athens School of Fine Arts (2013); and a Master in Visuals Arts (2016) from the Royal Academy of Arts in Antwerp, where he studied under a scholarship from the NEON Organization for Culture and Development (specialization: site-specific arts/installation art). For his Master's thesis he was awarded the Hugo Roelandt Prize by the Royal Academy of Arts, Hugo Roelandt Estate and the arts center Objectif Exhibitions in Antwerp (2016). In 2020, he participated in the Hydra School Project, curated by D. Antonitsis; and in 2019 he was the first artist commissioned for the Kantharos Gatherings project, curated by Eleni Tranouli and held at the Dexamenes resort in the Peloponnese. He was a resident artist during Initiator 2018 in Eleusis (European Capital of Culture 2021). In 2013, he represented Greece at the Young Artists Biennial in Ancona, Italy. During documenta 14, Profitis worked as an artist collaborator for the Nigerian-born visual artist Otobong Nkanga. In 2017, he had his first solo show at the Annie Gentils Gallery in Antwerp. With the same gallery, he has participated in various art fairs (Art Rotterdam, YIA Maastricht, Art Brussels). His work has been presented in many solo and group shows in Greece and abroad. ●

Πάνος Προφήτης,
«Just do it», 2017,
ανάγλυφο,
γκαλερί Annie Gentils, Αμβέρσα

Panos Profitis,
Just do it, 2017,
relief,
Annie Gentils Gallery, Antwerp

Φώτης Σαγώνας,
«Χωρίς Τίτλο», 2020,
ακρυλικά χρώματα, σινική μελάνη,
υδατοδιαλυτά παστέλ σε λινό, 60 x 50 εκ.,
παραχώρηση του καλλιτέχνη και του
Donopoulos International Fine Arts,
Θεσσαλονίκη

Fotis Sagonas,
Untitled, 2020,
acrylic, indian ink, water-soluble
wax pastel on linen, 60 x 50 cm,
courtesy of the artist and
Donopoulos International Fine Arts,
Thessaloniki

Φώτης Σαγώνας
Εικαστικές Τέχνες

Ο Φώτης Σαγώνας (γεν. 1983, Θέρμο) ζει και εργάζεται στη Θεσσαλονίκη. Έργα του έχουν εκτεθεί στο Μουσείο της Πόλης της Νέας Υόρκης, στην Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής της Βενετίας, στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, στην Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, στο Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, στο MOMus-Πειραματικό Κέντρο Τεχνών, στο Kunstverein Herdecke κ.ά. Το έργο του έχει παρουσιαστεί, μεταξύ άλλων, στις ακόλουθες ατομικές εκθέσεις: «matter, ich bin dumm» και «Fotis Sagonas: Recent Works» (γκαλερί Donopoulos International Fine Arts, Θεσσαλονίκη, 2020 και 2016)· «Landscapes of Vanity» (χώρος τέχνης Blank Slate, Φρανκφούρτη, 2012)· «Ink & Blood/Volume 1» (Kalos & Klio showroom, Θεσσαλονίκη, 2010)· «Inside the Animal's Mind» (Dynamo project space, Θεσσαλονίκη, 2009). Το 2012 έλαβε την υποτροφία Fulbright για εικαστικό έργο στη Σχολή Εικαστικών Τεχνών της Νέας Υόρκης. Είναι υποψήφιος διδάκτωρ του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Από το 2018, διδάσκει στο τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Το έργο του αναπτύσσεται μέσα από τη σχέση χώρου, κατασκευής, φωτογραφίας και ζωγραφικής αναπαράστασης. Επιχειρεί τη δημιουργία αφηγήσεων, όπου η σχέση του παρατηρητή με το αναπαριστώμενο βρίσκονται σε διαρκή αποσταθεροποίηση. Εγείρει ερωτήματα για τη συμβιωτική σχέση υποκειμένου, ύλης και αναπαραστάσεων και τους μεταξύ τους συσχετισμούς στο πλαίσιο της δημιουργικής διαδικασίας, επιχειρώντας να καταδείξει τον πλουραλισμό των ερμηνειών της ουσίας και του νοήματος. ●

Fotis Sagonas
Visual Arts

Fotis Sagonas (b. 1983, Thermo) lives and works in Thessaloniki. His works have been presented, among others, at the Museum of the City of New York; Venice Biennale of Architecture; Stavros Niarchos Foundation Cultural Center; Thessaloniki Biennale of Contemporary Arts; State Museum of Contemporary Art; MOMus-Experimental Center for the Arts; Kunstverein Herdecke, etc. Solo exhibitions include: *matter, ich bin dumm* and *Fotis Sagonas: Recent Works* (Donopoulos International Fine Arts, Thessaloniki, 2020 and 2016); *Landscapes of Vanity* (Blank Slate, Frankfurt, 2012); *Ink & Blood / Volume 1* (Kalos & Klio showroom, Thessaloniki, 2010); and *Inside the Animal's Mind* (Dynamo project space, Thessaloniki, 2009). In 2012, he received a Fulbright scholarship to develop an art project at the School of Visual Arts in New York. He is a PhD candidate at the School of Architecture, Aristotle University of Thessaloniki. Since 2018, he has been teaching at the Department of Architectural Engineering, University of Ioannina. His work develops at the junction between space, construction, photography and painting. He attempts to create narratives in which the relationship of the observer with the depicted subject becomes destabilized. His practice also explores the symbiotic relationship between subject, matter and representation, as well as the correlations these give rise to during the creative process —thus demonstrating the pluralism of interpretations relating to substance and meaning. ●

Μαρία Σιδέρη
Εικαστικές Τέχνες

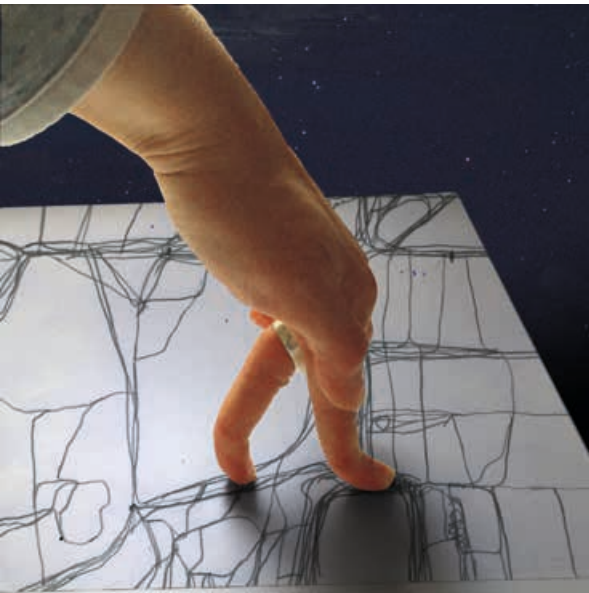
■ Η Μαρία Σιδέρη είναι καλλιτέχνης και ερευνήτρια που ασχολείται με την performance, τον ήχο και τη φωνή. Με επιρροές από τις σπουδές της στην ανθρωπολογία και μέσα από διαφορετικές ερευνητικές μεθοδολογίες, το έργο της εστιάζει στην έννοια του αρχείου και στις επιτελεστικές αναπαραστάσεις του φύλου και του σώματος στις πρακτικές της performance. Είναι απόφοιτος του τμήματος Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στην Ιστορία της Θρησκείας από το Πανεπιστήμιο της Γενεύης. Το 2012, αποφοίτησε με διάκριση από το μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Creative Practice» του Ωδείου Μουσικής και Χορού Laban στο Λονδίνο. Έχει λάβει υποτροφία από το Συμβούλιο Τεχνών της Αγγλίας για το έργο της «Vibrant Matter/La Métachorie». Με την υποστήριξη του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών, από τον Μάρτιο του 2018 είναι υποψήφια διδάκτωρ στο πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, στο τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών της Σχολής Καλών Τεχνών, με υποτροφία από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. ●

Μαρία Σιδέρη, «Assemblages», μέρος του «Act Project, Artistic Acupuncture Missions», 2019-2020, έρευνα και συμμετοχική performance σε συνεργασία με το Lieux Publics και την École Supérieure du Désigne de l'École Diderot DSAA, Μασσαλία. Φωτογραφία: Adrien Zammit

Maria Sideri, *Assemblages*, part of the *Act Project, Artistic Acupuncture Missions*, 2019–2020, research and participative project in collaboration with Lieux Publics and École Supérieure du Désigne de l'École Diderot, DSAA, Marseille. Photograph: Adrien Zammit

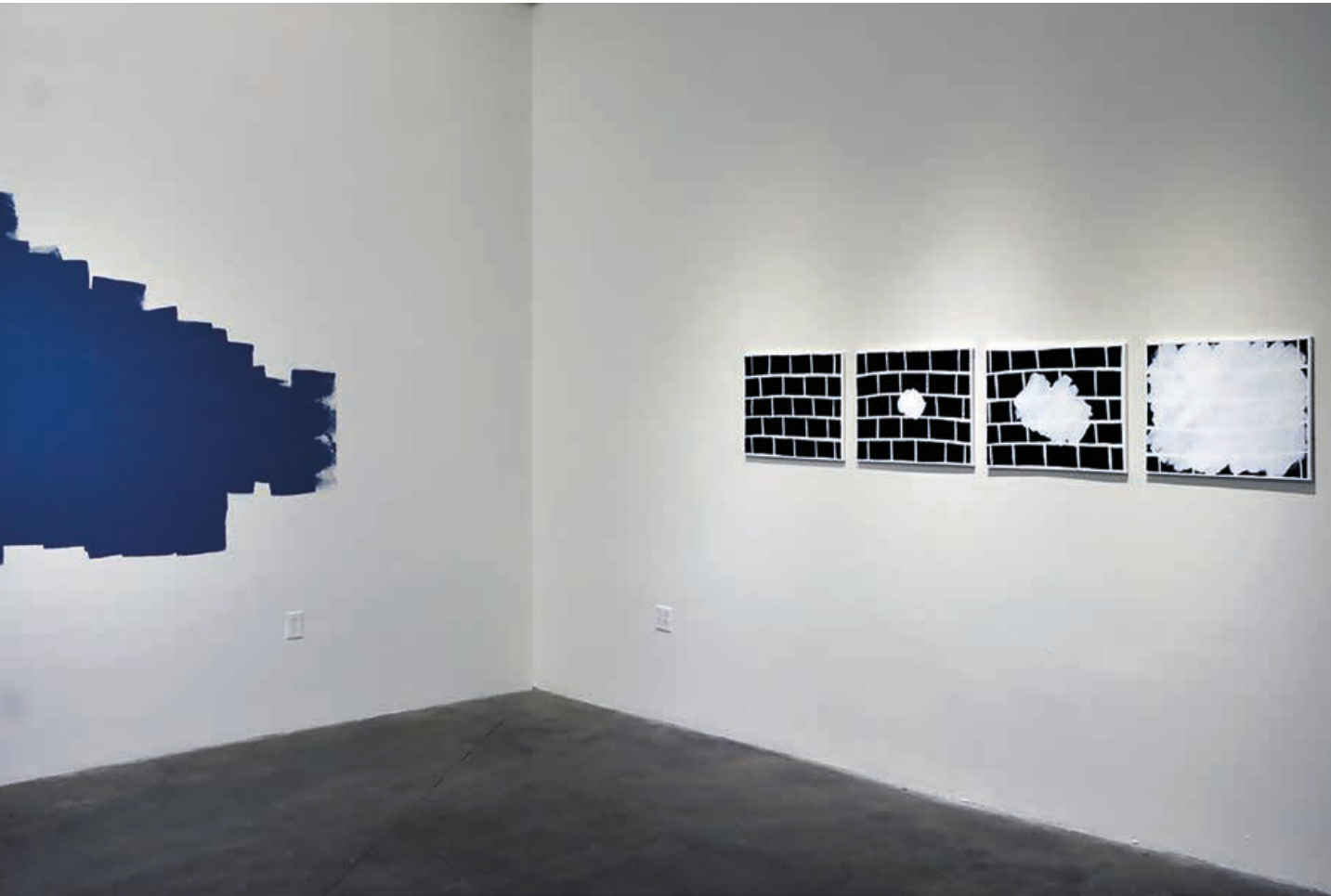
Maria Sideri
Visual Arts

■ Maria Sideri is an artist and researcher working with performance, sound and voice. Influenced by her studies in anthropology and through different research methods, her artistic and research work focuses on notions of the archive and the performative representations of gender and the body in the performing arts. Maria has graduated from the Faculty of Philology of the University of Ioannina and holds a postgraduate degree in the history of religions from the University of Geneva. In 2012, she graduated with distinction from the Creative Practice MFA offered by the Laban Conservatory of Music and Dance in London. She has received a sponsorship from the Arts Council of England for her project *Vibrant Matter/La Métachorie*. Since March 2018, she has been a PhD candidate at the Department of Applied & Visual Arts in the Faculty of Fine Arts, University of Western Macedonia, where she studies under a scholarship from the State Scholarship Foundation in Greece. ●

Μαρία Σιδέρη σε συνεργασία με τη RUNONART για το πρότζεκτ «Identity in Between», 2021, εγκατάσταση, MOMus-Πειραματικό Κέντρο Τεχνών, Θεσσαλονίκη. Φωτογραφία: Emma Louise Charalambous

Maria Sideri in collaboration with RUNONART for the project *Identity In Between*, 2021, installation, MOMus-Experimental Center for the Art, Thessaloniki. Photograph: Emma Louise Charalambous

Αλέξανδρος Σιμόπουλος,
«Boundary Drawing», 2019,
άποψη εγκατάστασης,
μεταβλητές διαστάσεις,
Santa Fe Art Institute, ΗΠΑ

Alexandros Simopoulos,
Boundary Drawing, 2019,
installation view,
variable dimensions,
Santa Fe Art Institute, USA

Αλέξανδρος Σιμόπουλος
Εικαστικές Τέχνες

Alexandros Simopoulos
Visual Arts

Ο Αλέξανδρος Σιμόπουλος (γεν. 1990) ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Σπούδασε διεθνείς και ευρωπαϊκές σπουδές στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, και εικαστικά και εικονογράφηση στο Camberwell College of Arts με υποτροφία του Πανεπιστημίου των Τεχνών του Λονδίνου. Στο έργο του χρησιμοποιεί την προφορική ιστορία, τη λαϊκή μυθολογία, τη λαϊκή τέχνη, το αφελές και το χιουμοριστικό ως βασικά στοιχεία για να συζητήσει την ανθρώπινη κατάσταση στο τρέχον κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο. Ξεκινώντας από μια πρακτική που έχει τις ρίζες της στο γκραφίτι, ενδιαφέρεται για τον δημόσιο και αστικό χώρο, καθώς και για τις συμμετοχικές μεθοδολογίες όταν πρόκειται για την παραγωγή site-specific έργων. Έργα του έχουν παρουσιαστεί σε ιδρύματα, μουσεία, διοργανώσεις και γκαλερί διεθνώς, μεταξύ άλλων: στο Ινστιτούτο Τεχνών στο Σάντα Φε, στο Μουσείο Σύγχρονου Design και Εφαρμοσμένων Τεχνών MUDAC στη Λωζάνη, στο Κέντρο Καινοτομίας και Design του Grand Hornu (Βέλγιο), στο μουσείο Urban Nation του Βερολίνου, στο μουσείο Nuuk στη Γροιλανδία, στο Διαδραστικό Κέντρο Επιστημών Esplora στη Μάλτα (στο πλαίσιο της Valletta 18 Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης), στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση, και στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Έχει δημιουργήσει δημόσιες τοιχογραφίες σε Ελλάδα, Ισπανία, Γερμανία, Ουγγαρία, Γροιλανδία, Ινδία, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο. Έχει λάβει βραβεία και υποτροφίες από το Ίδρυμα Fulbright (Fulbright Artist Residency Award/Fulbright Fellowship), το Ίδρυμα Berliner Leben, το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Ίδρυμα (Ολλανδία) κ.ά. ●

Alexandros Simopoulos (b. 1990) lives and works in Athens. He holds a BA in International and European Studies from Panteion University, and has studied visual arts and illustration at Camberwell College of Arts with a scholarship from the University of the Arts London. In his work, he uses oral history, folk mythology, folk art, the naive, and the humorous in order to discuss the human condition and reflect on the current social and political setting. Starting from a practice rooted in graffiti, he is also interested in the public and urban space, as well as in community engagement and participatory methodologies when it comes to producing site-specific work. His works have been presented in various institutions, events, museums, and galleries internationally, including: the Santa Fe Art Institute, the Museum of Contemporary Design and Applied Arts MUDAC in Lausanne, the Center for Innovation and Design at Grand Hornu (Belgium), the Urban Nation Museum in Berlin, the Nuuk Museum in Greenland, the Esplora Interactive Science Center in Malta (Valletta18 European Capital of Culture), Onassis Stegi, and the Stavros Niarchos Foundation Cultural Center. He has created public murals in Greece, Spain, Germany, Hungary, Greenland, India, Portugal, and the United Kingdom. He has received scholarships/fellowships from the Fulbright Foundation (Fulbright Artist Residency Award/Fulbright Fellowship), the Berliner Leben Foundation, the European Cultural Foundation (Netherlands), etc. ●

Αλίκη Σούμα
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Αλίκη Σούμα (γεν. 1989) σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας. Η δουλειά της περιλαμβάνει πειραματικές ταινίες, οι οποίες έχουν προβληθεί, μεταξύ άλλων, στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Αθήνας Νύχτες Πρεμιέρας, στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Cali (Κολομβία) και στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Concorso στην Ιταλία. Το έργο της διερευνά τη σύγκλιση των εικαστικών τεχνών με την κινηματογραφική αφήγηση, αναμειγνύοντας διαφορετικά εργαλεία και διαταράσσοντας τον αυστηρό διαχωρισμό τους. Συχνά ιδιοποιείται τη γλώσσα, τους κώδικες και τις συμβάσεις διαφόρων κινηματογραφικών ειδών, όπως είναι οι ταινίες εποχής, το neo-noir και οι ταινίες μυστηρίου, με στόχο να διερευνήσει τη σχέση μεταξύ κινηματογράφου, μνήμης και ονείρου. ●

Aliki Souma
Visual Arts

■ Aliki Souma (b. 1989) studied at the Athens School of Fine Arts. She creates experimental movies that have been screened in various festivals, including the Athens International Film Festival, the Cali International Film Festival (Colombia) and the Concorso Film Festival in Italy. Her work explores the points of convergence between visual arts and cinematic narrative, mixes together different tools and sets itself the goal to blur the boundaries between the above two media. In her practice, she often appropriates the language, codes and storytelling conventions of various cinematic genres, such as historical fiction, neo-noir and mystery, thus exploring the relationship between cinema, memory and dreams. ●

Αλίκη Σούμα,
«Opium Wars 97», 2020,
βίντεο HD με ήχο, 16’38’’

Aliki Souma,
Opium Wars 97, 2020,
HD video with sound, 16’38’’

Αναστάσης Στρατάκης,
«A state of a tsoureki as defined by the
observer Nicolaos Gyzis, as defined by
the observer Anastasis Stratakis», 2017,
γραφίτης και ακρυλική μελάνη σε χαρτί,
56.5 x 46 εκ.

Anastasis Stratakis,
*A state of a tsoureki as defined by the
observer Nicolaos Gyzis, as defined by the
observer Anastasis Stratakis*, 2017,
graphite and acrylic ink on paper,
56.5 x 46 cm

Αναστάσης Στρατάκης Εικαστικές Τέχνες

Ο Αναστάσης Στρατάκης (γεν. 1985) ζει και εργάζεται στη Θεσσαλονίκη. Η δουλειά του βασίζεται στην έρευνα καθώς και στην διαδικασία παραγωγής, εστιάζοντας συχνά στην υλικότητα μέσων όπως είναι το σχέδιο, η φωτογραφία, το video ή οι εγκαταστάσεις. Μέσω ιδιότυπων συστημάτων τα οποία αμφισβητούν τους μηχανισμούς αναπαραστήσης και αναπαραγωγής, διερευνά ζητήματα όπως οι πολιτικές της εικόνας ή η συγκρότηση ταυτοτήτων, εξερευνώντας διαρκώς τα όρια μεταξύ προσωπικού και πολιτικού. Η πρακτική του βασίζεται συχνά στην οικειοποίηση και παραποίηση προϋπάρχοντος αρχαικού υλικού, το οποίο και επαναπροσδιορίζει σε εναλλακτικά, ψευδοϊστορικά πλαίσια. Δουλειά του έχει παρουσιαστεί σε εκθέσεις όπως: «Θεωρήματα 2», Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Αθήνα (2020). «Still Here Tomorrow», Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, Αθήνα (2019). «Έν αρχή ἦν ὁ Λόγος», Εθνικό Μουσείο Τέχνης της Κίνας, Πεκίνο (2018). «Abracadabra», 6η Διεθνής Μπιενάλε Νέων Καλλιτεχνών Μόσχας (2018). «Epilogue», Kunstverein Herdecke, Γερμανία (2017). «The Equilibrists», σε διοργάνωση Νέου Μουσείου της Νέας Υόρκης και Ιδρύματος ΔΕΣΤΕ σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα (2016). 13η Μπιενάλε Μοντέρνας Τέχνης της Λυών (2015). 4η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης (2014). «Εκ Νέου: Μια νέα γενιά Ελλήνων καλλιτεχνών», Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Αθήνα (2013). Έργα του συμπεριλαμβάνονται σε σημαντικές συλλογές, όπως αυτή του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης στην Αθήνα, του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης στη Θεσσαλονίκη και του ιδρύματος Borusan Contemporary στην Κωνσταντινούπολη. ●

Anastasis Stratakis Visual Arts

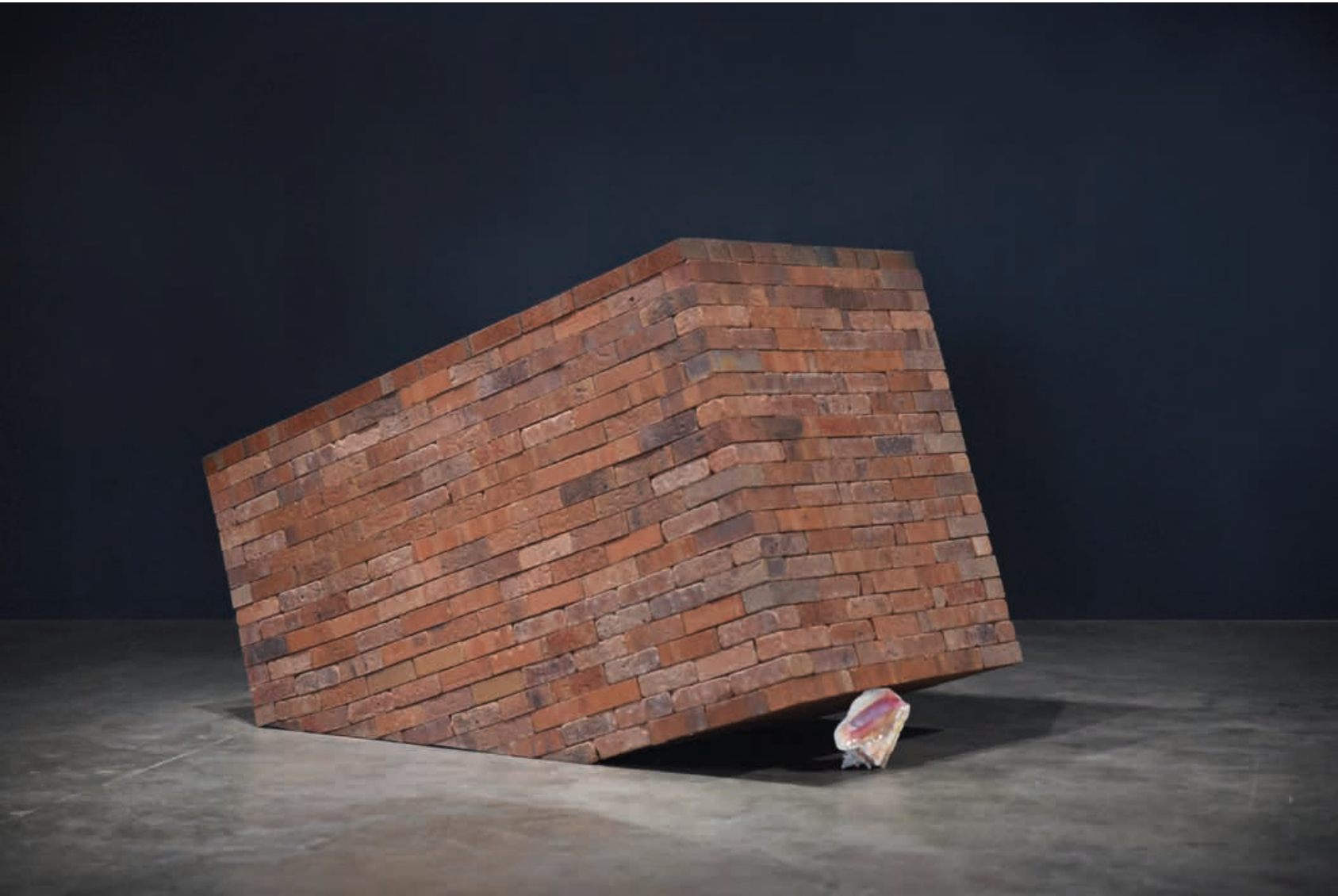
Anastasis Stratakis (b. 1985) lives and works in Thessaloniki. His work is research-based and process-related, often focusing on the materiality of media such as drawing, photography, video or installation. Employing unique systems that challenge the mechanics of representation and reproduction, Stratakis questions the politics of the image and of identity construction, perpetually exploring the boundaries between the personal and the political. His practice often relies on the appropriation and subtle manipulation of found objects, which he reconfigures in alternative, pseudo-historical contexts. Stratakis' work has been shown in international exhibitions, including: *Theorimata 2*, National Museum of Contemporary Art, Athens (2020); *Still Here Tomorrow*, Stavros Niarchos Foundation Cultural Center, Athens (2019); *At the Beginning Was the Word*, National Art Museum of China, Beijing (2018); *Abracadabra*, 6th Moscow International Biennale for Young Art (2018); *Epilogue*, Kunstverein Herdecke, Germany (2017); *The Equilibrists*, organized by New Museum, New York, and the Deste Foundation in cooperation with the Benaki Museum, Athens (2016); 13th Lyon Biennale of Contemporary Art (2015); 4th Thessaloniki Biennale of Contemporary Art (2014); *Afresh, A New Generation of Greek Artists*, National Museum of Contemporary Art, Athens (2013). His works are included in the collections of various prominent institutions, such as the National Museum of Contemporary Art in Athens, the State Museum of Contemporary Art in Thessaloniki, and Borusan Contemporary in Istanbul. ●

Στεφανία Στρούζα
Εικαστικές Τέχνες

■ Μέσα από το γλυπτικό της έργο, η Στεφανία Στρούζα διερευνά τους διαπολιτισμικούς συγκερασμούς και τις υβριδικές ταυτότητες που προκύπτουν από την ανταλλαγή υλικών αγαθών και νοημάτων ανά τους αιώνες. Η καλλιτέχνης υλοποιεί τις ιδέες αυτές μέσα από έργα που συνδέουν τον συμβολικό κόσμο των αντικειμένων με τις έννοιες της χρονικότητας, του σώματος και της γεωγραφίας. Το έργο της έχει παρουσιαστεί σε εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, μεταξύ άλλων: Pinta Miami 2018· 6η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης της Θεσσαλονίκης· γκαλερί a.antonomopoulou.art στην Αθήνα (ατομική)· ίδρυμα Wiener Art Foundation στην Αυστρία (ατομική)· Neue Galerie του Ίνσμπρουγκ στην Αυστρία (ατομική)· Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου 2014 (ατομική)· Κέντρο Καλών Τεχνών BOZAR στις Βρυξέλλες· Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στην Αθήνα. Έχει συμμετάσχει στα ακόλουθα προγράμματα φιλοξενίας καλλιτεχνών: του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών Seeger του Πανεπιστημίου του Πρίνστον (2016)· του Ιδρύματος Bauhaus στο Ντεσάου της Γερμανίας (2016)· Studio Residency στην Πόλη του Μεξικού (2018)· του κέντρου τέχνης MANA Contemporary στο Νιου Τζέρσεϊ των ΗΠΑ (2019)· και του κέντρου τέχνης CCA Andratx στη Μαγιόρκα (2020). Έχει λάβει την υποτροφία του Οργανισμού Πολιτισμού και Ανάπτυξης NEON για τη διδακτορική της έρευνα στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Το 2019 συμμετείχε στην έκθεση «The Palace at 4 a.m.» στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Μυκόνου, μετά από ανάθεση του Οργανισμού NEON, και το 2020 συμμετείχε στην 3η Μπιενάλε Βιομηχανικής Τέχνης στην Κροατία. ●

Stefania Strouza
Visual Arts

■ Stefania Strouza’s sculptural practice explores the way in which cultural narratives of diverse origins connect to produce new cross-cultural syncretisms and hybrid identities. The artist materializes these ideas through works that draw associations between the symbolic world of objects and notions of temporality, geography and the body. Her work has been featured in various exhibitions and events, including: Pinta Miami 2018; the 6th Thessaloniki Biennale of Contemporary Art; the Athenian art gallery a.antonomopoulou.art (solo); the Wiener Art Foundation (solo); Neue Galerie Innsbruck in Austria (solo); the Athens & Epidaurus Festival (solo); the BOZAR Center for Fine Arts in Brussels; and the National Museum of Contemporary Art in Athens. She has been an artist-in-residence at the Seeger Center for Hellenic Studies of Princeton University (2016); the Bauhaus Foundation Dessau (2016); the Mexico City Studio Residency (2018); at Mana Contemporary New Jersey (2019); and at CCA Andratx in Majorca (2020). Strouza is the recipient of the NEON Organization for Culture and Development scholarship for her PhD research at the department of Architecture, University of Thessaly. In 2019, she participated in the exhibition *The Palace at 4 a.m.* held at the Archaeological Museum of Mykonos with a work commissioned by NEON Organization, while in 2020 she presented a new installation at the 3rd Industrial Art Biennial in Croatia. ●

Στεφανία Στρούζα,
«Fundamentos Líquidos
(Liquid Foundations)», 2018,
τούβλα, ξύλο, κοχύλι,
120 x 200 x 100 εκ.,
MANA Wynwood, Pinta Miami.
Φωτογραφία: Mark Eerovich Niskanen

Stefania Strouza,
*Fundamentos Líquidos
(Liquid Foundations)*, 2018,
bricks, wood, queen conch shell,
120 x 200 x 100 cm,
MANA Wynwood, Pinta Miami.
Photograph: Mark Eerovich Niskanen

Γιάννης Συμβώνης,
«Νηπενθές», 2016,
13’

Jon Simvonis,
Nipenthes, 2016,
13’

Γιάννης Συμβώνης
Κινούμενη Εικόνα

■ Ο Γιάννης Συμβώνης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1984 και ξεκίνησε να ασχολείται με τη μουσική από μικρή ηλικία. Με το μουσικό του συγκρότημα, τους Descending, σημείωσε πωλήσεις σε Ευρώπη και Ιαπωνία, όπου και πραγματοποίησε περιοδείες. Το 2011 αποφοίτησε από το Τμήμα Μαθηματικών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και ξεκίνησε να ασχολείται με τη σκηνοθεσία και το μοντάζ μουσικών βίντεο. Το 2014 ολοκλήρωσε τις σπουδές του στο τμήμα Media Production (Film Directing) του Metropolitan College και σκηνοθέτησε την πτυχιακή του μικρού μήκους ταινία, «Νηπενθές», η οποία προβλήθηκε με επιτυχία σε διεθνή φεστιβάλ (Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Μόντρεαλ, της Ουέσκα κ.ά.), βραβεύτηκε με 4 βραβεία από το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους της Δράμας ενώ ήταν υποψήφια για το Βραβείο Καλύτερης Μικρού Μήκους Ταινίας από την Ελληνική Ακαδημία Κινηματογράφου (2016). Η παραγωγή της δεύτερης μικρού μήκους ταινίας του, «Μικρό Σώμα», χρηματοδοτείται μέσω του προγράμματος «Μικροφίλμ» της ΕΡΤ. ●

Jon Simvonis
Moving Image

■ Jon Simvonis was born in Athens in 1984 and began playing music at a very early age. With Descending, his music band, he released many albums in Europe and Japan, where he toured extensively. In 2011, he graduated from the Department of Mathematics, National and Kapodistrian University of Athens and started working as a music video director and editor. In 2014, he graduated from the Film Department of the Metropolitan College in Greece. His thesis short film, *Nipenthes* had a successful run at international film festivals (Montreal IFF, Huesca IFF, etc.). *Nipenthes* received 4 awards at the Drama International Short Film Festival and was nominated for Best Short Film Award by the Hellenic Film Academy. His second short film *Mikro Soma* is supported by the Hellenic Broadcasting Corporation’s *Microfilm* program. ●

Άγγελος Τζωρτζίνης
Εικαστικές Τέχνες

Ο Άγγελος Τζωρτζίνης είναι φωτορεπόρτερ. Γεννήθηκε στην Αθήνα, όπου ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην Ακαδημία Δημιουργικής Φωτογραφίας της Leica. Ως ανταποκριτής φωτογράφος έχει εργαστεί στη Γεωργία και έχει καλύψει τον σεισμό στην Αϊτή το 2010, την αραβική άνοιξη στο Κάιρο και τον πόλεμο στη Λιβύη. Τα τελευταία χρόνια η δουλειά του επικεντρώνεται στην κατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα. Φωτογραφίες του έχουν δημοσιευθεί στους «New York Times», «Herald Tribune», «Time» και «Newsweek». Η δουλειά του έχει χρηματοδοτηθεί από το ίδρυμα Magnum Foundation (2016) και αναγνωρίζεται με σημαντικά βραβεία, όπως: Best Wire Photographer από το Time Magazine (2015)· Photo of the Year της UNICEF (2020)· Pictures of the Year International (τρεις φορές)· το βραβείο της Sony, καθώς και το βραβείο του διεθνούς φεστιβάλ φωτορεπορτάζ Visa Pour l' Image, μεταξύ άλλων. Από το 2007 εργάζεται ως ελεύθερος επαγγελματίας στην Αθήνα. ●

Άγγελος Τζωρτζίνης,
από τη σειρά φωτογραφιών
«Ικανότητα προσαρμογής», 2020,
φωτογραφία, φιλμ μεσαίου φορμά,
Μουσείο Μπενάκη

Angelos Tzortzinis,
from the series
Adaptability, 2020,
medium format film photography,
Benaki Museum

Angelos Tzortzinis
Visual Arts

Angelos Tzortzinis is a documentary photographer. He was born in Athens, where he completed his studies at the Leica Akademie of Creative Photography. He reported from Georgia and on Haiti's earthquake in 2010, the Arab Spring in Cairo and the war in Libya. His latest work is focused on the refugee situation in Greece. His photos have been published in the *New York Times*, *Herald Tribune*, *Time Magazine* and *Newsweek*. Angelos' work has been supported by the Magnum Foundation and received several awards, including Best Wire Photographer by *Time Magazine* (2015); UNICEF Photo of the Year (2020); Pictures of the Year International (thrice awarded); Sony award; and Visa Pour l'Image 2021. Since 2007 he has been working as a freelance photographer in Athens. ●

Άγγελος Τζωρτζίνης,
από τη σειρά φωτογραφιών
«Ικανότητα προσαρμογής», Λέσβος, 2020,
φωτογραφία, φιλμ μεσαίου φορμά,
Μουσείο Μπενάκη

Angelos Tzortzinis,
from the series
Adaptability, Lesbos, 2020,
medium format film photography,
Benaki Museum

Πάυλος Τσάκωνας,
«Blueprint Virgin», 2019,
ακρυλικά χρώματα, μολύβι, χαρτί,
πλαστικό σε καμβά, 120 x 90 εκ.
Φωτογραφία: Studio Vaharidis

Pavlos Tsakonas,
Blueprint Virgin, 2019,
acrylic colours, pencil, paper,
plastic on canvas, 120 x 90 cm.
Photograph: Studio Vaharidis

Πάυλος Τσάκωνας Εικαστικές Τέχνες

Ο Πάυλος Τσάκωνας (γεν. 1983) είναι εικαστικός καλλιτέχνης που ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Φοίτησε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας (ΑΣΚΤ, 2003–2008). Στη δουλειά του χρησιμοποιεί πρωτίστως ζωγραφικά μέσα που αναπτύσσονται σε διάφορα μεγέθη και επιφάνειες, ενώ τα θέματά του κινούνται σε ένα ευρύ φάσμα αντικρουόμενων αναφορών και πηγών μέσω των οποίων ερευνά νέους τρόπους θέασης και μετάδοσης των δεδομένων. Έχει πραγματοποιήσει τρεις ατομικές εκθέσεις (γκαλερί CAN Gallery και GK art στην Αθήνα). Έχει παρουσιάσει έργα μεγάλων διαστάσεων στον δημόσιο χώρο σε συνεργασία με την ΑΣΚΤ (2011) και το Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου (2019). Το έργο του έχει παρουσιαστεί σε ποικίλες ομαδικές εκθέσεις και διοργανώσεις σε ιδρύματα, μουσεία, γκαλερί, και project spaces (Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, πλατφόρμα σύγχρονης τέχνης Remap KM στον Κεραμεικό, ART Athina, PARALLEL VIENNA, Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, έκθεση «Lustlands vol. III» σε επιμέλεια Νάντιας Αργυροπούλου στην Αργολίδα, Πινακοθήκη Γιώργου Ν. Βογιατζόγλου, αίθουσα τέχνης Kunstraum am Schauspiel στη Βιέννη, Dynamo project space στη Θεσσαλονίκη, καθώς και στις αθηναϊκές γκαλερί Allouche–Benias, Elika, a.antonopoulou art, Grace, Snehta, Openshowstudio, ArtWall, XYZ projects, Daily Lazy Projects κ.ά.). ●

Pavlos Tsakonas Visual Arts

Pavlos Tsakonas (b. 1983) is a visual artist living and working in Athens. He studied at the Athens School of Fine Arts (ASFA, 2003–2008). In his practice, he uses mainly painting media, which he develops on various different sizes and surfaces. His subjects move across a wide range of contradicting concepts, references and resources, through which he explores new ways of viewing and transmitting data. He has held three solo shows (CAN and GKart galleries in Athens) and has presented large-scale public art pieces in collaboration with ASFA (2011) and the Athens and Epidaurus Festival (2019). He has participated in various group exhibitions and events held in institutions, museums, galleries and project spaces (Stavros Niarchos Foundation Cultural Center, contemporary art platform Remap KM in Athens, Art Athina, PARALLEL VIENNA, Thessaloniki International Film Festival, the exhibition *Lustlands vol. III* in Argolida, Vogiatzoglou collection, Kunstraum am Schauspiel in Vienna, Dynamo project space in Thessaloniki, as well as the athenian galleries Allouche–Benias, Elika, a.antonopoulou art, Grace, Snehta, Openshowstudio, ArtWall, Daily Lazy Projects, XYZ Projects, etc.). ●

Αλέξης Φιδετζής
Εικαστικές Τέχνες

Ο Αλέξης Φιδετζής γεννήθηκε στην Αθήνα το 1987. Έχει κάνει σπουδές ζωγραφικής στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας (ΑΣΚΤ) και την Ακαδημία Καλών Τεχνών του Μονάχου (AdBK), ενώ ολοκλήρωσε το μεταπτυχιακό του στο Ινστιτούτο Pratt της Νέας Υόρκης, όπου εμβάθυνε σε ερευνητικές καλλιτεχνικές πρακτικές ως υπότροφος του ιδρύματος Ωνάση. Έκανε το δεύτερο μεταπτυχιακό του στη σύγχρονη ελληνική ιστορία στη Φιλοσοφική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Αυτήν την περίοδο είναι υποψήφιος διδάκτορας στην ΑΣΚΤ. Στη δουλειά του χρησιμοποιεί την ιστορική έρευνα ως πεδίο δημιουργίας εικαστικού λόγου, μέσα από τον οποίο μπορούν να διαγνωστούν σύγχρονα πολιτισμικά, κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα. Τον ενδιαφέρει η θεσμική διαχείριση του συλλογικού κοινωνικού τραύματος αλλά και οι μέθοδοι διαμόρφωσης του κοινού μας παρελθόντος από τις δομές εξουσίας. Για το εικαστικό του έργο έχει βραβευτεί από θεσμούς της Ελλάδας και του εξωτερικού, όπως το Ίδρυμα Ωνάση και το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) μέσω του Προγράμματος Υποστήριξης Καλλιτεχνών ΙΣΝ της ARTWORKS, ενώ η δουλειά του έχει παρουσιαστεί σε ομαδικές και ατομικές εκθέσεις στην Ελλάδα, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ελβετία και τις ΗΠΑ. ●

Alexis Fidetzis
Visual Arts

Alexis Fidetzis was born in Athens in 1987. He studied painting at the Athens School of Fine Arts (ASFA) and the Munich Academy of Fine Arts (AdBK). He received his MFA from the Pratt Institute in New York, where he studied under a scholarship from the Onassis Foundation focusing especially on research-based artistic practices. He holds a second master's degree on modern Greek history from the School of Philosophy, National and Kapodistrian University of Athens. He is currently a doctoral candidate at ASFA. In his practice, he uses historical research as a means of artistic creation in an effort to diagnose current social, cultural and political issues. He is interested in the institutional management of collective social trauma and in the ways in which power structures shape our common past. For his work he has been awarded the Stavros Niarchos Foundation (SNF) Artist Fellowship by ARTWORKS as well as a scholarship from the Onassis Foundation, while he has participated in group exhibitions and held solo shows in Greece, France, Germany, Switzerland and the USA. ●

Αλέξης Φιδετζής,
«Friedrich was a horseman», 2020,
μολύβι σε χαρτί, 55 x 40 εκ.

Alexis Fidetzis,
Friedrich was a horseman, 2020,
pencil on paper, 55 x 40 cm

Δέσποινα Φλέσσα,
«Liquid Bones», 2019,
εγκατάσταση, 150 x 180 εκ.,
Frontviews, Βερολίνο

Despina Flessa,
Liquid Bones, 2019,
installation, 150 x 180 cm,
Frontviews, Berlin

Δέσποινα Φλέσσα
Εικαστικές Τέχνες

■ Η Δέσποινα Φλέσσα (γεν. 1986, Αθήνα) είναι εικαστικός με έδρα την Αθήνα. Στη δουλειά της τα όρια των σχεδιαστικών και γλυπτικών μέσων δοκιμάζονται στο έπακρο. Η καλλιτέχνης εξερευνά τις έννοιες του εφήμερου, του φθαρτού και του άφθαρτου, ενώ η παρουσία ερειπίων και αποτυπωμάτων σφυρηλατείται ανεξίτηλα, μεταμορφώνοντας τα στοιχεία αυτά σε μια νέα, φωτεινή ύπαρξη. Είναι κάτοχος πτυχίου και Μεταπτυχιακού Εικαστικών Τεχνών από την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας. Το 2010 παρακολούθησε μαθήματα στο Κολέγιο Τέχνης του Εδιμβούργου, με την υποστήριξη του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών. Έχει παρουσιάσει τη δουλειά της σε ατομικές εκθέσεις στην Pop/off/art Gallery της Μόσχας και στην Γκαλερί Ζουμπουλάκη στην Αθήνα. Επίσης, έχει συμμετάσχει σε διεθνείς ομαδικές εκθέσεις, μεταξύ άλλων: «Frontviews», στο κέντρο τέχνης και πολιτισμού HAUNT του Βερολίνου (2020)· «The State of Emergency Has Become the Rule», CAN Gallery, Αθήνα (2019)· «Overview Effect: Encountering the Cosmos», MOMus-Πειραματικό Κέντρο Τεχνών, Θεσσαλονίκη (2019)· «Still Here Tomorrow», διοργάνωση ARTWORKS και Summer Nostos Festival στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ), Αθήνα (2019)· και στην έκθεση για την παγκόσμια μέρα της γυναίκας που διοργανώθηκε από την UNESCO στην αίθουσα Salle des Pas Perdus του δικαστικού μεγάρου του Παρισιού (2017). Είναι ενεργό μέλος της καλλιτεχνικής ομάδας Frontviews στο Βερολίνο από το 2020. ●

Despina Flessa
Visual Arts

■ Despina Flessa (b. 1986, Athens) is a visual artist based in Athens. In her work, the limits of drawing and sculpture are tested to their extremes. The artist explores notions of the ephemeral, the ruinable and the indestructible, while the presence of ruins and imprints is indelibly forged and transformed into a new, luminous existence. She has received a BFA and an MFA from the Athens School of Fine Arts. In 2010, she attended courses at the Edinburgh College of Art with the support of the State Scholarship Foundation in Greece. She has presented solo exhibitions in a number of galleries (Pop/off/art Gallery in Moscow, Zoumboulakis Galleries in Athens, etc.) and has participated in international group exhibitions held at various galleries and art spaces, including: *Frontviews*, at the HAUNT center for contemporary art and culture in Berlin (2020); *The State of Emergency Has Become the Rule*, at CAN Gallery in Athens (2019); *Overview Effect: Encountering the Cosmos*, at MOMus-Experimental Center for the Arts in Thessaloniki (2019); *Still Here Tomorrow*, organized by ARTWORKS and Summer Nostos Festival at the Stavros Niarchos Foundation Cultural Center (SNFCC) in Athens (2019); and *International Women's Day Exhibition*, organized by UNESCO, Salle des Pas Perdus, Palace of Justice, Paris (2017). Since 2020, she has been an active member of the art collective Frontviews in Berlin. ●

Γιώργος Φουρτούνης
Κινούμενη Εικόνα

Ο Γιώργος Φουρτούνης γεννήθηκε στη Ρόδο το 1984. Μεγάλωσε στην Αθήνα και παράλληλα με τις σπουδές του στο τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, σπούδασε σκηνοθεσία στο ΙΕΚ ΑΚΜΗ. Από το 2005 έχει εργαστεί ως μοντέρ, βοηθός σκηνοθέτη και βοηθός οπερατέρ σε ταινίες όπως «Το Αγόρι Τρώει το Φαγητό του Πουλιού» (σκην. Έκτορας Λυγίζος), «Αισθηματίες» (σκην. Νίκος Τριανταφυλλίδης), «Δε θέλω να γίνω δυσάρεστος αλλά πρέπει να μιλήσουμε για κάτι πολύ σοβαρό» (σκην. Γιώργος Γεωργόπουλος), «Η δύση» (σκην. Γρηγόρης Ρέντης). Έχει σκηνοθετήσει τρεις ταινίες μικρού μήκους. Το «Πίστομα», η δεύτερη μικρού μήκους ταινία του, προβλήθηκε, μεταξύ άλλων, στο Curta Cinema – Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους του Ρίο ντε Τζανέιρο, στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και στο φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Short Shorts στο Τόκιο. Στο 34ο Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους της Δράμας βραβεύτηκε με το 1ο Βραβείο Μυθοπλασίας ενώ ήταν υποψήφιος για το Βραβείο Καλύτερης Μικρού Μήκους Ταινίας από την Ελληνική Ακαδημία Κινηματογράφου. Ο «Ίκαρος» προβλήθηκε στο 21ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Αθήνας – Νύχτες Πρεμιέρας, στο διαγωνιστικό ελληνικών ταινιών μικρού μήκους, αποσπώντας το Βραβείο Σκηνοθεσίας. ●

Yiorgos Fourtounis
Moving Image

Yiorgos Fourtounis was born in 1984 and grew up in Athens. Parallel to his studies at the Department of Philosophy, Pedagogy and Psychology of the National and Kapodistrian University of Athens, he studied film directing at IEK AKMI. Since 2005, he has worked as an editor, assistant director, actor and camera assistant in films such as *Boy Eating the Bird's Food* (dir. Ektoras Lygizos), *The Sentimentalists* (dir. Nikos Triandafyllidis), *Not to Be unpleasant, But We Need to Have a Serious Talk* (dir. Giorgos Georgopoulos), *Sundown* (dir. Gregory Rentis). He directed three short films. *Face Down*, his second short, screened at the Rio de Janeiro International Short Film Festival – Curta Cinema; Thessaloniki International Film Festival and the Short Shorts Festival in Tokyo, among others. *Face Down* received the Best Fiction Film award at the 34th Drama International Short Film Festival and was nominated for Best Short Film by the Hellenic Film Academy. *Ikaros* screened at the 21st Athens International Film Festival (Greek short films competition section), winning the Best Director award. ●

Γιώργος Φουρτούνης,
«Ίκαρος», 2015,
38'

Yiorgos Fourtounis,
Ikaros, 2015,
38'

Δάφνη Χαιρετάκη,
«Αρχιπέλαγα, γυμνοί γρανίτες», 2014,
25'

Daphné Hérétakis,
Archipelagos, naked granites, 2014,
25'

Δάφνη Χαιρετάκη
Κινούμενη Εικόνα

■ Η Δάφνη Χαιρετάκη σπούδασε κινηματογράφο στο Πανεπιστήμιο Paris 8 Saint-Denis στο Παρίσι και στο Κρατικό Στούντιο Σύγχρονων Τεχνών Fresnoy στη βόρεια Γαλλία. Οι ταινίες της, στο μεταίχμιο μεταξύ πειραματικού ντοκιμαντέρ και μυθοπλασίας, εστιάζουν στη σχέση ανάμεσα στο οικείο και το συλλογικό, στον προσωπικό και τον δημόσιο χώρο. Έχει συμμετάσχει και βραβευθεί σε πολλά παγκόσμια φεστιβάλ όπως τα: Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Ρότερνταμ, Visions du réel (Νιόν Ελβετίας), Hors Pistes στο Κέντρο Georges Pompidou (Παρίσι), Entrevues de Belfort (Γαλλία), Ευρωπαϊκό Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους της Βρέστης (Γαλλία), European Media Art Festival (Γερμανία) και États généraux du film documentaire (Γαλλία). Ζει και εργάζεται μεταξύ Αθήνας και Παρισιού. ●

Daphné Hérétakis
Moving Image

■ Daphné Hérétakis studied cinema at the University Paris 8 (Saint-Denis) and at the Fresnoy, National Studio for Contemporary Arts in northern France). She makes films at the intersection between documentary and fiction and is interested in the relationship between the personal and the collective as well as that between private and public space. Her films have been presented and awarded in several international festivals, including: International Film Festival Rotterdam, Visions du réel (Nyon, Switzerland), Hors Pistes Pompidou (Paris, France), Entrevues de Belfort (France), Brest European Short Film Festival (France), European Media Art Festival (Osnabruck, Germany), and États généraux du film documentaire (Lussas, France). She shares her time between Athens and Paris. ●

Δάφνη Χαιρετάκη,
«Αυτό που ζητάμε από ένα άγαλμα είναι να μην κινείται», 2021,
έργο εν εξελίξει

Daphné Hérétakis,
Ce qu'on demande à une statue c'est qu'elle ne bouge pas, 2021,
work in progress

«Θα μας θυμούνται ως μια γενιά που παρήγαγε σπουδαίο έργο ή ως τη “γενιά της κρίσης”; Η τέχνη μας θα μπορέσει να σταθεί αυτόνομα ή θα είναι μονάχα μια καταγραφή των οικονομικών και κοινωνικοπολιτικών συνθηκών που την περιβάλλουν; Όλα αυτά θα φανούν στην πορεία».

Μαλβίνα Παναγιωτίδη
Εικαστικές Τέχνες

“Will we be a generation that produced great work or only a ‘generation of the crisis’? Will our art stand on its own or only be a recording of its economic context and socio-political surroundings? This remains to be seen.”

Malvina Panagiotidi
Visual Arts

A

Δάφνη
Δραγώνα

READINGS

ζεται από χαρακτηριστικά σχετικά με τον καλύτερες γεωγραφικές ζώνες και αναφο-
οποιούνται για να περιγράψουν τη δράση
οχρονικών ορίων. Αν και στα μεγάλα μη-
την τοπική εικαστική δραστηριότητα μπο-
περισσότερες άλλες πόλεις και περιοχές
ινότητας στρέφεται όταν συμβαίνουν εκεί
ολιτικές αλλαγές. Η σύγχρονη εικαστική
Αθήνας βρέθηκε, ως γνωστόν, στη θέση
φρεσης. Στη δεκαετία που ακόμη διανύου-
ικοί και επιμελητές θέλησαν να πλαισιώ-
εννης γενιάς Ελλήνων καλλιτεχνών, να το
ατικές, τα μέσα και τους προβληματισμούς
αποπειράθηκαν να χαρτογραφήσουν αυτό
πιξοότητες, είναι εν τη γενέσει του, και να
ύς τρόπους και αναφορές.

ών ή συγγενών σημείων έμοιαζε φυσική
ες όπως διαπιστώνει κανείς ανατρέχοντας
ατικών σχετικών εκθέσεων. Η έκθεση *Εκ*
πραγματοποιήθηκε το 2013¹ είχε στόχο
ηριστικών» και την «ιδιαιτέρη δυναμική»
ται παρά «τις συρρικνωμένες δυνατότη-
Πανδή 2013). Μέσα από την επιλογή των
«ο πλουραλισμός καλλιτεχνικών πρακτι-
νέου προσέγγιση, χρήση και αξιοποίηση»
ονικό και διακαλλιτεχνικό έργο αρκετών

δημιουργών όπως και ο έντονος προσανατολισμός της νέας αυτής γενιάς στην
«έρευνα, τη συνεργασία, την ανταλλαγή πληροφορίας και γνώσης». Η έκθεση
The Equilibrists του New Museum και του Ιδρύματος ΔΕΣΤΕ που έλαβε χώρα
τρία χρόνια αργότερα στο Μουσείο Μπενάκη² ανέδειξε μια ομάδα καλλιτεχνών
που αποτελούν μέρος μιας διεθνούς «νεανικής επισφάλειας», η οποία εντός
ενός «κλίματος πολιτικής και οικονομικής αστάθειας διακρίνεται για τη διάθεση
καινοτομίας και συνεργασίας» (Carrion-Murayari, Christoffersen, Gioni 2016). Ο
τίτλος επελέγη ώστε να αποδοθεί η αίσθηση ισορροπίας και σταθερότητας που
χαρακτηρίζει αυτή τη νέα γενιά που βιώνει ένα θυελλώδη κόσμο. Μελετώντας
τη σχέση των καλλιτεχνών με την υλικότητα, οι επιμελητές της έκθεσης έδωσαν
έμφαση στον πειραματισμό, στις μεταμορφώσεις και στην απουσία μιας ομοιο-
γένειας που ενδεχομένως θα μπορούσε να προκληθεί από την κοινή εμπειρία
της επισφάλειας και των αβέβαιων και συγκρουσιακών κοινωνικών και πολιτικών
θέσεων της περιόδου (ο.π.).

Η κοινή, βιωμένη εμπειρία μιας γενιάς και η αναζήτηση των γνωρισμάτων της
στα έργα των δημιουργών με στόχο να καταγραφεί ο παλμός της εποχής παρα-
πέμπει στη σκέψη του Raymond Williams. Οι «δομές συναισθήματος» ή «δομές
εμπειρίας» όπως τις είχε ονομάσει, που διαφέρουν από γενιά σε γενιά, αρχίζουν

2. Τη έκθεση *Equilibrists* που πραγματοποιήθηκε 6/6/2016 - 23/10/2016 επιμελήθηκαν οι Gary Carrion-Murayari και Helga Christoffersen με τον Massimiliano Gioni.

«Θα μας θυμούνται
που παρήγαγε στ
ή ως τη “γενιά τη
Η τέχνη μας θα μ
να σταθεί αυτόνο
είναι μονάχα μια
των οικονομικών
κοινωνικοπολιτικ
που την περιβάλ
αυτά θα φανούν

Μαλβίνα Παναγιωτίδη
Εικαστικές Τέχνες

“Will we be a generation that
produced great work or only a
‘generation of the crisis’? Will
our art stand on its own or only
be a recording of its economic
context and socio-political
surroundings? This remains to
be seen.”

Malvina Panagiotidi
Visual Arts

W

Οι πολλαπλές χρονικότητες
και τοπικότητες της νέας γενιάς
Ελλήνων καλλιτεχνών

Δάφνη
Δραγώνα

■ Μια εικαστική σκηνή προσδιορίζεται από χαρακτηριστικά σχετικά με τον τόπο και τον χρόνο. Μικρότερες ή μεγαλύτερες γεωγραφικές ζώνες και αναφορές σε δεκαετίες ή περιόδους χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν τη δράση εικαστικών εντός συγκεκριμένων χωροχρονικών ορίων. Αν και στα μεγάλα μητροπολιτικά κέντρα το ενδιαφέρον για την τοπική εικαστική δραστηριότητα μπορεί να είναι συνεχές και σταθερό, στις περισσότερες άλλες πόλεις και περιοχές η προσοχή της διεθνούς εικαστικής κοινότητας στρέφεται όταν συμβαίνουν εκεί έντονες κοινωνικές, οικονομικές ή πολιτικές αλλαγές. Η σύγχρονη εικαστική σκηνή της Ελλάδας και ειδικότερα της Αθήνας βρέθηκε, ως γνωστόν, στη θέση αυτή στην περίοδο της οικονομικής ύφεσης. Στη δεκαετία που ακόμη διανύουμε, εγχώριοι και διεθνείς φορείς, κριτικοί και επιμελητές θέλησαν να πλαισιώσουν θεωρητικά το έργο της ανερχόμενης γενιάς Ελλήνων καλλιτεχνών, να το αναδείξουν και να μελετήσουν τις θεματικές, τα μέσα και τους προβληματισμούς του. Με εκθέσεις, άρθρα και εκδόσεις αποπειράθηκαν να χαρτογραφήσουν αυτό που, παρά τις κοινωνικοοικονομικές αντιξοότητες, είναι εν τη γενέσει του, και να αναζητήσουν κοινά γνωρίσματα, κοινούς τόπους και αναφορές.

Η ανάγκη εντοπισμού αυτών των κοινών ή συγγενών σημείων έμοιαζε φυσική σε καθεμία από αυτές τις πρωτοβουλίες όπως διαπιστώνει κανείς ανατρέχοντας σε επιμελητικά κείμενα αντιπροσωπευτικών σχετικών εκθέσεων. Η έκθεση *Εκ Νέου* του ΕΜΣΤ, για παράδειγμα, που πραγματοποιήθηκε το 2013¹ είχε στόχο την ανάδειξη των «ειδοποιών χαρακτηριστικών» και την «ιδιαίτερη δυναμική» μιας νέας γενιάς που δραστηριοποιείται παρά «τις συρρικνωμένες δυνατότητες και ευκαιρίες» (Βιτάλη, Δραγώνα, Πανδή 2013). Μέσα από την επιλογή των έργων για την έκθεση έγινε διακριτός «ο πλουραλισμός καλλιτεχνικών πρακτικών και μέσων» και ειδικότερα η «εκ νέου προσέγγιση, χρήση και αξιοποίηση» αυτών (ο.π.). Τονίστηκε το διεπιστημονικό και διακαλλιτεχνικό έργο αρκετών δημιουργών όπως και ο έντονος προσανατολισμός της νέας αυτής γενιάς στην «έρευνα, τη συνεργασία, την ανταλλαγή πληροφορίας και γνώσης». Η έκθεση *The Equilibrists* του New Museum και του Ιδρύματος ΔΕΣΤΕ που έλαβε χώρα τρία χρόνια αργότερα στο Μουσείο Μπενάκη² ανέδειξε μια ομάδα καλλιτεχνών που αποτελούν μέρος μιας διεθνούς «νεανικής επισφάλειας», η οποία εντός ενός «κλίματος πολιτικής και οικονομικής αστάθειας διακρίνεται για τη διάθεση καινοτομίας και συνεργασίας» (Carrion-Murayari, Christoffersen, Gioni 2016). Ο τίτλος επελέγη ώστε να αποδοθεί η αίσθηση ισορροπίας και σταθερότητας που χαρακτηρίζει αυτή τη νέα γενιά που βιώνει ένα θυελλώδη κόσμο. Μελετώντας τη σχέση των καλλιτεχνών με την υλικότητα, οι επιμελητές της έκθεσης έδωσαν έμφαση στον πειραματισμό, στις μεταμορφώσεις και στην απουσία μιας ομοιογένειας που ενδεχομένως θα μπορούσε να προκληθεί από την κοινή εμπειρία της επισφάλειας και των αβέβαιων και συγκρουσιακών κοινωνικών και πολιτικών θέσεων της περιόδου (ο.π.).

Η κοινή, βιωμένη εμπειρία μιας γενιάς και η αναζήτηση των γνωρισμάτων της στα έργα των δημιουργών με στόχο να καταγραφεί ο παλμός της εποχής παραπέμπει στη σκέψη του Raymond Williams. Οι «δομές συναισθήματος» ή «δομές εμπειρίας» όπως τις είχε ονομάσει, που διαφέρουν από γενιά σε γενιά, αρχίζουν

1. Η έκθεση *Εκ Νέου* του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης πραγματοποιήθηκε 24/10/2013–23/4/2014 στο Ωδείο Αθηνών, σε επιμέλεια της Δάφνης Βιτάλη, Τίνας Πανδή και δικής μου. Η επιλογή των συμμετεχόντων/ουσών καλλιτεχνών έγινε μετά από ανοιχτή πρόσκληση και αξιολόγηση των προτάσεων.

2. Τη έκθεση *Equilibrists* που πραγματοποιήθηκε 6/6/2016 - 23/10/2016 επιμελήθηκαν οι Gary Carrion-Murayari και Helga Christoffersen με τον Massimiliano Gioni.

να διαφαίνονται πρώτα μέσα από τον χώρο της τέχνης και της δημιουργίας του ενεργού παρόντος (Williams 1977). Διαφεύγοντας κατηγοριών, ορίων και ιδεολογιών, πρόκειται κατά κάποιο τρόπο για ανερχόμενες συλλογικές διαθέσεις που, σε συνάρτηση με τοπικότητες και χρονικότητες (Anderson 2014), ενέχουν τη δυνατότητα να προκαλούν αλλαγές. Αυτή η προσέγγιση φαίνεται να συμφωνεί με το σκεπτικό της *Documenta* για τη διοργάνωσή της στην Αθήνα το 2017 όπου τονιζόταν ότι «ο τόπος και ο χρόνος έχουν σημασία» κι ότι η εμπειρία μιας πόλης που βρίσκεται ανάμεσα σε ηπείρους, πολιτισμούς και πλήθη μπορεί να είναι πολύτιμη για μια περίοδο μεγάλων κοινωνικών προκλήσεων και μεταμορφώσεων³ (Szymczyk 2017, 29). Άλλωστε, την *Documenta* ενδιέφερε άλλωστε, όπως διατυπώθηκε, η Αθήνα κυρίως, ως ζωντανός οργανισμός, σαν μια πόλη που μπορεί να εκπροσωπεί άλλες πόλεις και περιοχές.

Τι σημαίνει όμως ακολουθώντας τα παραπάνω ο προσδιορισμός μιας γενιάς με βάση τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά μιας περιόδου σε μια χώρα; Πόσο βοηθά ή περιορίζει τους καλλιτέχνες στους οποίους αναφέρεται; Τι σημαίνει η υπογράμμιση του «ανήκειν» σε μια συγκεκριμένη κοινότητα, περιοχή και περίοδο; Έχοντας διανύσει μια δεκαετία οικονομικής ύφεσης και βιώνοντας σήμερα παγκοσμίως όλο και εντονότερους κοινωνικούς, πολιτισμικούς και οικονομικούς διαχωρισμούς, η έμφαση στον καθορισμό των κοινών γνωρισμάτων μιας καλλιτεχνικής κοινότητας ή γενιάς μπορεί να επιτρέψει παρανοήσεις ή αμφίσημες προσεγγίσεις. Η *Documenta*, για παράδειγμα, δεν μπόρεσε να διαφύγει του κινδύνου να ορίσει την Αθήνα και τις κοινότητες της, εικαστικές και μη, σαν το «άλλο», το διαφορετικό, που διεκδικεί μια ευκαιρία ένταξης (Τραμπούλης 2017). Ταυτόχρονα, ωστόσο, όπως τονίζει για την εικαστική σκηνή της Αθήνας η Ε. Τσοκάντα (2019) κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί ότι πρόκειται για χώρο μεταίχμιακό που καθορίστηκε από οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες τις οποίες επιχειρεί να περιγράψει, να κρίνει και τελικά να επηρεάσει δομικά. Η κοινή γεωγραφία, η αίσθηση τοπικότητας δεν μπορεί, όπως αναφέρει, παρά να είναι καθοριστική.

Το Πρόγραμμα Υποστήριξης Καλλιτεχνών Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) της ARTWORKS που ξεκίνησε με τον πρώτο κύκλο χρηματικών βραβείων το 2018, προσφέρει τη δυνατότητα να εξεταστούν εκ νέου αυτά τα ζητήματα. Με ικανό αριθμό καλλιτεχνών που επιβραβεύονται για το έργο τους, η πρωτοβουλία αποσκοπεί στην ενίσχυση και ενδυνάμωση της εικαστικής και εν γένει δημιουργικής κοινότητας στην Ελλάδα και ειδικότερα στην Αθήνα μέσα από συναντήσεις, παρουσιάσεις και συζητήσεις μεταξύ των υποτρόφων καλλιτεχνών και επιμελητών, θεωρητικών και καλεσμένων του προγράμματος. Στο τμήμα που ακολουθεί, ο ρόλος της τοπικότητας, της χρονικής περιόδου και τα βασικά ερωτήματα αυτού του άρθρου συζητούνται μέσα από το έργο συμμετεχόντων στο πρόγραμμα καλλιτεχνών που θίγουν τα ζητήματα αυτά.⁴

Επιδιώκοντας μια επαναπλαισίωση συμβάντων που συνδέουν το παρελθόν και το παρόν, το παγκόσμιο και το τοπικό, ο Γιάννης Δελαγραμμάτικας αναζητά τους χώρους διαπραγμάτευσής τους. Χώροι όπως υπαίθρια παζάρια, διεθνείς εκθέσεις, περιοχές με αρχαία ευρήματα παρέχουν το έδαφος για να ειπωθούν και να συζητηθούν γεγονότα και ιστορίες. Επιλέγοντας και παρουσιάζοντας αρχειακό υλικό, κείμενα, εικόνες και αντικείμενα, ο καλλιτέχνης υποδεικνύει υπαρκτές ή πιθανές σχέσεις μεταξύ ατόμων, πραγμάτων, ιδεών και πολιτισμών. Με τη χρήση της υποψίας ως μεθοδολογικό εργαλείο, ο Δελαγραμμάτικας επιτρέπει μικρο-φανερώσεις της πραγματικότητας και μεταστροφές. Στην πρόσφατη δου-

3. Η *Documenta* για την 14η διοργάνωση της έλαβε χώρα στην Αθήνα και το Κάσελ (8.4.2017-17.09.2017) υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση του Adam Szymczyk.

4. Στο πρόγραμμα συμμετείχα ως μέλος της επιτροπής αξιολόγησης και ως σύμβουλος για 11 από τους/τις καλλιτέχνες/ίδες που επελέγησαν.

λειά του, το ενδιαφέρον του στρέφεται ειδικά στο ρόλο των συλλογικών και πολιτικών αφηγημάτων. Στο έργο *plot hole_ do what is fair!*, το γκολφ ως άθλημα γίνεται αφορμή για να συζητηθούν θέματα που αφορούν ανισότητες, αποκλεισμούς και διακρίσεις της σύγχρονης πραγματικότητας. Γεγονότα που εκ πρώτης απόψεως μοιάζουν ασύνδετα μεταξύ τους από τον ελληνικό –και διεθνή χώρο– αποκαλύπτουν σημεία αντιπαράθεσης, διακύβευσης και εκμετάλλευσης που επανέρχονται και μεταμορφώνονται ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της εποχής.

Η κοινωνικοπολιτική κατάσταση του τόπου στον οποίο θα παρουσιαστεί ή για τον οποίο θα παραχθεί ένα έργο απασχολεί την Πάκου Βλασσοπούλου. Το έργο της –που έχει γλυπτικό χαρακτήρα και εμπεριέχει στοιχεία περφόρμανς– καταπιάνεται τα τελευταία χρόνια με ζητήματα φροντίδας και φιλοξενίας στον σύγχρονο κόσμο. Αντικείμενα που αποτελούν τμήματα επιτελεστικών έργων γίνονται αφορμές για να συζητηθούν μορφές συγκινησιακής ή οικιακής εργασίας που είναι αφανείς αλλά απαραίτητες για τη λειτουργία των δομών και υποδομών μιας κοινωνίας. Η καλλιτέχνης τονίζει την αναγκαιότητα αναγνώρισής τους και υπογραμμίζει τις έμφυλες και ταξικές διαφοροποιήσεις με τις οποίες συχνά σχετίζονται. Στο πιο πρόσφατο έργο της *At your Service*, η Βλασσοπούλου ερευνά αυτά τα ζητήματα στον διαδικτυακό χώρο, όπου η επικοινωνία αυτοματοποιείται και αποσωματοποιείται. Ποιοι τρόποι, λοιπόν, μένει να αναδυθούν ή να ξαναβρεθούν για τη δημιουργία σχέσεων και την συνάντηση φωνών και σωμάτων; Το καλλιτεχνικό έργο και η θέση της θυμίζει τη σκέψη του Fisher και την επείγουσα ανάγκη για «ένα κίνημα που καταργεί την τρέχουσα κατάσταση των πραγμάτων, ένα κίνημα που προσφέρει φροντίδα άνευ όρων πέρα από τα όρια μιας κοινότητας»⁵ (Fisher 2015).

Ο χώρος και ο χρόνος του διαδικτύου και η συνύπαρξη ετερογενών πληροφοριών, συμβόλων και εικόνων διακρίνονται έντονα στο έργο του Παύλου Τσάκωνα της τρέχουσας περιόδου. Μέσα από απροσδόκητες συναντήσεις και συνθέσεις ο καλλιτέχνης αμφισβητεί τα δίπολα της θρησκείας και της επιστήμης, της λογικής και του συναισθήματος, της τέχνης και της φύσης, της τάξης και του χάους. Στο εν εξελίξει έργο του που έχει σαν αφορμή τα 12 ζώδια της δυτικής αστρολογίας, σχολιάζει τα συστήματα ταξινόμησης των ανθρώπινων χαρακτηριστικών. Στον καθένα από τους 12 ζωγραφικούς πίνακες –έναν για κάθε ζώδιο– περιλαμβάνει στοιχεία από διαφορετικές παραδόσεις, περιόδους και πολιτισμούς και οικειοποιείται την αισθητική της επικοινωνίας του διαδικτύου, καθώς και της γραφιστικής τέχνης και της διαφήμισης. Μπορούμε, άραγε, να αποφύγουμε τους περιορισμούς, τις κατηγοριοποιήσεις και τις γενικεύσεις που τείνουμε να χρησιμοποιούμε για να ερμηνεύουμε τον κόσμο; Μπορούμε να αποφορτίσουμε και να αποδυναμώσουμε σύμβολα και «κατασκευές»; Το έργο του Τσάκωνα θέτει ερωτήματα που μοιάζουν πιο καίρια από ποτέ. Η ανάγκη «ζωντανών ταξινομήσεων» (Bowker & Leigh Start 2000, 326) σε μια περίοδο πολώσεων και αντιπαραθέσεων είναι επιτακτική· πράγμα που σημαίνει την ανάγκη ρευστών κατηγοριών οι οποίες μπορούν συνεχώς να αλλάζουν διευκολύνοντας μετακινήσεις και μεταμορφώσεις.

Η Κυριακή Γονή εστιάζει στην εντοπιότητα ή στη διατοπικότητα και τη διαμόρφωση σχέσεων και κοινοτήτων που επιτρέπουν οι σύγχρονες τεχνολογίες. Αξιοποιώντας μεθόδους κριτικού ή υποθετικού σχεδιασμού, αφηγείται ιστορίες που αφορούν μελλοντικές τοπολογίες και υπάρχουσες τοπογραφίες. Τα τελευταία χρόνια η έρευνα της επικεντρώνεται, μεταξύ άλλων, στα δίκτυα του Αιγαίου Πελάγους. Στο πιο πρόσφατο έργο της, *Networks of Trust* –που παρουσιάζεται ως

εγκατάσταση αλλά αναπόσπαστο μέρος του είναι η έρευνα και η ενεργοποίηση σε νησιά– η προϊστορία του αρχιπελάγους του Αιγαίου γίνεται αφορμή για να συζητηθούν προϋπάρχουσες και αναγκαίες συνδέσεις και μορφές συνύπαρξης μεταξύ ανθρώπινων αλλά και μη ανθρώπινων στοιχείων, όπως και οι σχέσεις μέλλοντος και παρελθόντος, πολιτισμού και φύσης. Θυμίζοντας μας πως η Μεσόγειος θάλασσα είναι το μέσο που συνδέει αλλά και χωρίζει, η Γονή αναφέρεται στη θραυσματική πραγματικότητα των νησιών και στα δίκτυα που τα κράτησαν ζωντανά. Όπως σημειώνει αναφερόμενη στον Glissant (2010), σκεπτόμενοι με το αρχιπέλαγος αποκτάμε τη δυνατότητα να ξεπεράσουμε κλειστές και στεγανοποιημένες κατηγορίες και να στραφούμε σε ένα μέλλον πιο ανοιχτό στη διαφορετικότητα και πολλαπλότητα.

Η περιοχή της Μεσογείου και συγκεκριμένα το νησί της Μάλτας ήταν το επίκεντρο της έρευνας και προσέφερε το έδαφος για ένα από τα πρόσφατα έργα του Κοσμά Νικολάου. Το *Choir and Manoeuvre (a guided tour to imaginary gardens)* δημιουργήθηκε ειδικά για τους κήπους της Villa Bologna το 2018. Έχοντας μελετήσει τη γεωγραφία, την αρχαιολογία και την ιστορία ενός νησιού που βρίσκεται κυριολεκτικά στη μέση της Μεσογείου και έχει πολλάκις αποτελέσει αποικία, ο καλλιτέχνης –που με το έργο του ερευνά χωρικές ποιότητες, αρχιτεκτονικές δομές και καταγραφές μνήμης– θέλησε να αναφερθεί στην ταυτότητα της Μάλτας. Στη Villa Bologna ο Νικολάου έκανε μια σειρά από χωρικές παρεμβάσεις συνδεδεμένες μεταξύ τους με ξεναγήσεις που προετοίμασε και οι οποίες περιελάμβαναν μεμονωμένες αναφορές και ιστορίες και κινούνταν μεταξύ μύθου και πραγματικότητας. Έτσι, το έργο ενεργοποιούνταν για το κοινό μέσα από αυτές τις επιτελεστικές δράσεις των ξεναγών του, αφήνοντας χώρο για συνειρμούς, ερμηνείες και συσχετίσεις: αναφορές σε συγκεκριμένα πουλιά, για παράδειγμα, που εντοπίζονται στη Μάλτα και τη Μεσόγειο παραπέμπουν στην αποικιοκρατία, στα μεταναστευτικά κύματα αλλά και στη συνάντηση και διασταύρωση των πολιτισμών σήμερα.

Είναι, λοιπόν, ο τόπος –η Αθήνα και η Ελλάδα–, και ο χρόνος –η περίοδος της οικονομικής κρίσης–, καθοριστικά στοιχεία για τη νέα εικαστική σκηνή αν κανείς λάβει υπόψη παραδείγματα όπως τα παραπάνω; Βάσει αυτών, θα μπορούσαν να σημειωθούν τα ακόλουθα: Η τοπικότητα έχει πρωταρχικό ρόλο ως σημείο αναφοράς ή αφετηρία. Κοινωνικοπολιτικές συνθήκες, δυνατότητες και περιορισμοί συζητούνται στο πλαίσιο αυτών των έργων σε συνάρτηση με τον τόπο. Παρατηρούμε ωστόσο ότι η έμφαση δεν δίνεται ιδιαίτερα στην Αθήνα ή την Ελλάδα. Αντιθέτως, ο τόπος γίνεται αφορμή για συσχετίσεις και συνδέσεις μεταξύ περιοχών και πολιτισμών. Αντίστοιχα σε ό,τι αφορά τον χρόνο, διαπιστώνεται πως διαφορετικές περίοδοι και χρονικότητες συναντώνται για να ισορροπήσουν και τελικά να συνυπάρξουν. Παρελθόν, παρόν και μέλλον έρχονται κοντά και συχνά σκοπίμως συγχέονται για να επαναπροσδιοριστούν μέσα από τις σχέσεις και τις αναφορές τους. Η έμφαση φαίνεται, λοιπόν, να βρίσκεται πάντοτε στις συσχετίσεις και στις συναντήσεις. Τα έργα μοιάζουν να θέλουν να ξεφύγουν από ορισμούς και απόλυτες περιγραφές καθώς επιδιώκουν να δημιουργήσουν κοινούς ή ενδιάμεσους τόπους που συνδέουν ή συμπεριλαμβάνουν διαφορετικούς κόσμους. Σε μια εποχή αντιθέσεων, η νέα αυτή γενιά δημιουργών αναφέρεται σε ετερογενή και ανοιχτά σχήματα που δύνανται να φιλοξενήσουν συγκινησιακές διαφορές (Munoz 2000, 70) και να επιτρέψουν καινούργιες συνδέσεις και τρόπους συνύπαρξης. Έτσι, η έννοια του ανήκειν σε μια καλλιτεχνική κοινότητα αλλάζει καθώς στρέφεται σε τοπικότητες και χρονικότητες που μπορούν συνεχώς να πληθαίνουν και να αλλάζουν. ●

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Anderson, B. (2014). “Mediation and collective moods” στο *Encountering Affect: Capacities, Apparatuses, Conditions*. Farnham, Ashgate Publishing, 106-115.

Βιτάλη, Δ., Δραγώνα, Δ., Πανδής, Τ. (2013). «Εκ νέου, μια νέα γενιά Ελλήνων καλλιτεχνών», στο *Εκ Νέου, μια νέα γενιά Ελλήνων καλλιτεχνών*, Αθήνα, ΕΜΣΤ.

Bowker, G., Leigh-Star, S. (2000). *Sorting Things Out, Massachusetts*, MIT Press.

Carrion-Murayari, G. (2016). Foreword στο *The Equilibrists*, Athens, Deste Foundation for Contemporary Art.

Fisher, M. (2015). Abandon Hope (Summer is coming) <http://k-punk.org/abandon-hope-summer-is-coming/>

Glissant, E. (2010) *Poetics of Relation*. translated by B.Wing. Michigan, University of Michigan Press.

Muñoz, J. E. (2000). Feeling Brown: Ethnicity and Affect in Ricardo Brach’s “The Sweetest Hangover (And Other STDs)”. *Theatre Journal*, 52(1), 67-79.

Szymczyk, A. (2017). “Iterability and Otherness-Learning and Working from Athens” in Latimer, Q. Szymczyk, A. (eds) *The Documenta Reader. Munich, Prestel Publishing*.

Τραμπούλης, Θ. (2017) <https://www.tanea.gr/2017/07/28/lifearts/osa-pairnei-i-documenta/>

Τσοκάντα, Ε. (2019). «Μια διακήρυξη κοινής λογικής». EP Journal, 2. http://enterprise-projects.com/wp-content/uploads/2019/01/EP-J_02-ADOCS-GR.pdf

Williams, R. (1977). Structures of feeling. *Marxism and literature*, 128-135.

The multiple temporalities and spatialities of the new generation of Greek artists

Daphne Dragona

■ An art scene is determined by characteristics relating to place and time. Smaller or larger geographic zones and references to decades or eras are used to describe the activity of visual artists within specific spatial and temporal limits. Although the focus on the artistic activity of major metropolitan centres may be constant, most other cities and regions find themselves at the centre of attention at times of major social, economic or political change. As it is known, this was the case with Athens during the recession. Earlier in this decade, domestic and international organisations, scholars and curators wished to provide a theoretical framework to the work of an emerging generation of Greek artists, to showcase it and study its subject matter its media and its preoccupations. With exhibitions, articles and books they attempted to chart what is burgeoning in the face of socioeconomic adversity and to identify any common attributes and references.

The need to identify such commonalities or affinities seemed natural in each of these initiatives, as one finds by consulting the curatorial texts for events of this type. The 2013 exhibition *Afresh*¹ of the National Museum of Contemporary Art, for example, aimed at showcasing the “new differentiating elements” and the “unique artistic dynamics” of a young generation that works despite the fact that “possibilities and opportunities are shrinking” (Dragona, Pandi,Vitali, 2013). The selection of works reflected “a pluralism of artistic practices” and means» and in particular “it signals afresh” their approach and utilisation (*ibid.*), and stressed the interdisciplinary approach of several practitioners and this new generation’s strong focus on “research, cooperation and the exchange of information and knowledge”. Three years later, *The Equilibrists* exhibition of the New Museum and the Deste Foundation at the Benaki Museum² spoke of a group of artists» as part of an international ‘young precariat’» who, «amidst a climate of political and economic instability,» have «responded with a spirit of improvisation and cooperation» (Carrion-Murayari, Christoffersen, Gioni 2016). The title was chosen to convey the sense of balance and stability of a new generation that experiences a turbulent world. Examining the artists’ relation with materiality, the curators emphasised the experimentation, the metamorphoses and the absence of the homogeneity one might expect as a result of the commonly experienced precariousness as well as the uncertain and conflicting social and political views of the time (*ibid.*).

The common lived experience of a generation and the quest for its traits in the works of artists so as to convey the pulse of a period echoes Raymond Williams’s thinking. The «structures of feeling” or “structures of experience», as he names them, which differ from one generation to the next, are first traced in the field of art and the creation of the active present (Williams 1977). Defying classification, boundaries and ideologies, they are –in a way– emerging collective moods which, combined with spatialities and temporalities (Anderson 2014), have the potential to effect change. This approach seems to be reflected in the rationale of *Documenta* for its Athens event of

1. The exhibition *Afresh* of the National Museum of Contemporary Art was held from 24/10/2013 to 23/4/2014 at the Athens Conservatoire, curated by Daphne Vitali, Tina Pandi and myself. The participants were selected following an open call and evaluation of the submissions.

2. The exhibition *Equilibrists* (6/6/2016 - 23/10/2016) was curated by Gary Carrion-Murayari and Helga Christoffersen with Massimiliano Gioni.

2017, which asserted that «the place and the time matter» and that the experience of a city between continents, cultures and multitudes can be invaluable at a time of major social challenges and transformations³ (Szymczyk 2017, 29). Indeed, as it was explicitly stated, *Documenta* was interested in Athens mainly as a living organism, a city that could represent other cities and places.

Yet what does it mean to describe, on the basis of the above, a generation according to the specific characteristics of an era in one country? How does it help or confine the artists to whom it refers? Having lived through a decade of economic recession, and currently experiencing increasingly stronger social, cultural and economic divisions globally, the emphasis on identifying the common traits of an artistic community or generation may leave room for misapprehensions or ambiguous approaches. *Documenta*, for instance, did not escape the danger of defining Athens and its communities, artistic and other, as the «other», as something different that seeks an opportunity to fit in (Tramboulis 2017). At the same time, however, as E. Tsokanta (2019) points out about the Athenian art scene, no one can deny that Athens is a liminal space determined by economic, political and social conditions which art attempts to describe, evaluate and ultimately influence structurally. As she says, shared geography and a sense of locality cannot but be decisive.

The Stavros Niarchos Foundation (SNF) Artist Fellowship Program of ART-WORKS, which started with a first cycle of monetary prizes in 2018, provides an opportunity for revisiting these issues. With several artists being rewarded for their work, the initiative aims to support and empower the artistic and generally creative community in Greece and particularly in Athens through meetings, presentations and debates among the grantee artists and curators, scholars and guests of the programme. The remainder of this paper discusses the role of locality and temporality and the key questions raised herein through the work of those participants of the programme who touch upon such matters.⁴

Aiming to re-contextualise events that link the past and the present, the local and the global, Giannis Delagrammatikas seeks out the spaces where they occur. Places like open markets, international fairs or archaeological sites provide the setting for recounting and discussing stories and events. The artist presents selected archive material, texts, images and objects through which he demonstrates the actual or potential relations among individuals, objects, ideas and cultures. Delagrammatikas uses suspicion as a methodological tool to enable micro-revelations and turnarounds of reality. His recent work focuses specifically on the role of collective and political narratives. In *plot hole_ do what is fair!*, golf as a sport serves as the starting point for discussing issues of inequality, exclusion and discrimination in contemporary reality. Seemingly unconnected events from Greece and beyond end up revealing points of conflict, contention and exploitation that recur and get transformed depending on the characteristics of the time.

Paky Vlassopoulou is concerned about the socio-political situation of the place where an artwork is presented or for which it is produced. In recent years her work –which combines a sculptural character with elements of performance– has been examining issues of care and hospitality in today’s

3. The 14th version of *Documenta* took place in Athens and Kassel (8.4.2017-17.9.2017) with Adam Szymczyk as art director.

4. I participated in this programme as member of the selection committee and advisor to 11 of the selected artists.

world. Objects that form part of performative tasks are used to discuss forms of emotive or domestic labour that are invisible but essential for the smooth running of a society’s structures and infrastructures. The artist emphasises the need for them to be recognised, and points out the gender and class discriminations often associated with them. In her latest work, *At your Service*, Vlassopoulou explores these issues on the internet, where communication is automated and disembodied. What ways, then, remain to emerge or to be rediscovered to establish relationships and bring the voices and bodies together? Her artistic work and positioning brings to mind Fisher’s urgent call for «a movement that abolishes the present state of things, a movement that offers unconditional care without community»⁵ (Fisher 2015).

The space and time of the internet and the coexistence of heterogeneous information, symbols and images are clearly evident in the current work of Pavlos Tsakonas. Through unexpected encounters and syntheses, the artist questions the dipoles of religion and science, reason and emotion, art and nature, order and chaos. In a work-in-progress inspired by the twelve zodiac signs of Western astrology he comments on the classification systems of human traits. His 12 paintings, one for each zodiac sign, comprise elements from different traditions, eras and cultures and appropriate the aesthetics of online communication as well as those of graphic design and advertising. Can we really avoid the limitations, categorisations and generalisations we tend to use in order to interpret the world? Can we defuse and enervate symbols and «constructs»? The questions posed by the work of Tsakonas seem more crucial than ever. The need for «living classifications» (Bowker & Leigh Start 2000, 326) in times of polarisation and controversy is urgent — which means a need for fluid categories capable of changing to facilitate shifts and transformations.

Kyriaki Goni focuses on locality or interlocality and the relations and communities enabled by modern technologies. Using methods of critical or hypothetical design, she narrates stories about future topologies and existing topographies. In recent years her research has centred on the networks of the Aegean Sea, among other things. In her latest work, *Networks of Trust* – presented as an installation but with research and its activation on islands as an integral part of it– the prehistory of the Aegean archipelago becomes the springboard for discussing the pre-existing and necessary connections and forms of coexistence between both human and non-human elements such as the relations between future and past, civilisation and nature. Reminding us that the Mediterranean is a medium that both unites and divides, Goni points out the fragmented reality of the islands and the networks that kept them going. As she notes with reference to Glissant (2010), by thinking with the archipelago we have the ability to go beyond closed and rigid categories and turn to a future more open to difference and pluralism.

The region of the Mediterranean and specifically the island of Malta was the object of research and the venue for one of the recent projects of Kosmas Nikolaou. *Choir and Manoeuvre (a guided tour to imaginary gardens)* was created specifically for the gardens of Villa Bologna in 2018. Having studied the geography, the archaeology and the history of an oft-colonised island literally in the middle of the Mediterranean, the artist –whose work explores spatial qualities, architectural structures and traces of memory– wanted

to speak about Malta’s identity. A series of spatial interventions that Niko-laou designed at Villa Bologna were linked together with specially prepared guided tours which included various references and stories and hovered between myth and reality. The work was thus activated for the viewers through these performative actions of the guides, leaving room for mental associations, interpretations and correlations. For instance, specific birds which are endemic in Malta and the Mediterranean, are mentioned as a reference to colonialism, migration and the crossbreeding of civilisations.

So are place –Athens, and Greece– and time –the years of the economic crisis– decisive for the new art scene, in view of the aforementioned examples? On the basis of these, the following points can be made. Locality plays a key role as a point of reference or departure. The socio-political conditions, possibilities and limitations discussed with reference to place. It is observed, however, that the emphasis is not particularly on Athens or Greece; on the contrary, place becomes the basis for correlations and connections between regions and cultures. Similarly, as far as time is concerned we find that different periods and temporalities come together to balance out and ultimately coexist. Past, present and future are brought close and are often deliberately confused so as to be redefined through their references and relations. The emphasis thus seems in all cases to be on the correlations and encounters. The works seem to wish to evade definitions and concrete descriptions, attempting instead to establish common or intermediary places which connect or encompass different worlds. In a time of oppositions, this new generation of artists turns to heterogeneous, open patterns capable of accommodating affective differences (Munoz 2000, 70) and allowing new connections and ways of coexistence. The notion of belonging to an artistic community is thus changing as it turns to spatialities and temporalities that can keep multiplying and mutating. ●

REFERENCES

Anderson, B. (2014). “Mediation and collective moods”, in *Encountering Affect: Capacities, Apparatuses, Conditions*. Farnham, Ashgate Publishing, 106-115.

Vitali, D., Dragona, D., Pandi, T. (2013). *Afresh; A New Generation of Greek Artists, Athens*, EMST.

Bowker, G., Leigh-Star, S. (2000). *Sorting Things Out*, Massachusetts, MIT Press.

Carrion-Murayari, G. (2016). Foreword to *The Equilibrists*, Athens, DESTE Foundation for Contemporary Art.

Fisher, M. (2015). Abandon Hope (Summer is coming) <http://k-punk.org/abandon-hope-summer-is-coming/>

Glissant, E. (2010) *Poetics of Relation*. translated by B. Wing. Michigan, University of Michigan Press.

Muñoz, J. E. (2000). Feeling Brown: Ethnicity and Affect in Ricardo Brach’s “The Sweetest Hangover (And Other STDs)”. *Theatre Journal*, 52(1), 67-79.

Szymczyk, A. (2017). “Iterability and Otherness-Learning and Working from Athens” in Latimer, Q. Szymczyk, A. (eds) *The Documenta Reader*. Munich, Prestel Publishing.

Tramboulis, Th. (2017), <https://www.tanea.gr/2017/07/28/lifearts/osa-pairnei-i-documenta/>

Tsokanta, E. (2019). «Μια διακήρυξη κοινής λογικής». EP Journal, 2. http://enterprise-projects.com/wp-content/uploads/2019/01/EP-J_02-ADOCS-GR.pdf

Williams, R. (1977). Structures of feeling. *Marxism and literature*, 128-135.

Οι νέοι Έλληνες καλλιτέχνες: ένα διαχρονικό Παράδειγμα

Χριστόφορος Μαρίνος

■ Μπαίνω αμέσως στην ουσία του θέματος –επικεντρώνομαι στους νέους καλλιτέχνες ως κινητήρια δύναμη αλλαγής, στην έμφυτη δύναμη της νεότητας να αναδιαμορφώνει ριζικά το καλλιτεχνικό τοπίο– μέσα από ένα παράδειγμα του παρελθόντος, ένα λιγότερο γνωστό εικαστικό γεγονός που εδώ λειτουργεί σαν πρίσμα ή, μάλλον, σαν σφαίρα χιονιού. Ας ανακινήσουμε λοιπόν αυτή τη σφαίρα, κι ας μεταφερθούμε μαγικά πίσω στον χρόνο, στην Αθήνα του 1963. Μη σας ξεγελάνε οι νιφάδες χιονιού, το σκηνικό είναι η πολύβουη Πατησίων στην καρδιά του καλοκαιριού· η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, όπου, σε μια αίθουσα, το Ελληνικό Τμήμα της ΑΙCΑ διοργανώνει μια ομαδική έκθεση με τίτλο «Νέοι Έλληνες καλλιτέχνες». Δεν έχουμε εικόνα των εκτιθέμενων έργων, κρατάμε όμως στα χέρια μας το τρίπτυχο ενημερωτικό φυλλάδιο. Εκεί περιλαμβάνονται τα ονόματα των καλλιτεχνών, οι τίτλοι των έργων καθώς και ένα σύντομο κείμενο των «επιμελητών» (βάζουμε τη λέξη σε εισαγωγικά γιατί δεν είχε ακόμα επικρατήσει ο όρος επιμέλεια) στο οποίο αναπτύσσεται το εξής σκεπτικό:

Μαζί με τις επισκέψεις τόπων και έργων τέχνης της αρχαίας και της βυζαντινής Ελλάδος, θελήσαμε να προσφέρουμε στους συναδέλφους μας της Διεθνούς Ενώσεως Τεχνοκριτών, τη δυνατότητα να σχηματίσουν μian ιδέα της καλλιτεχνικής παραγωγής της εντελώς σύγχρονης Ελλάδος. Παρουσιάζουμε λοιπόν εδώ μια σύνοψη, περιληπτική αλλά όμως αντιπροσωπευτική της σημερινής εργασίας των νέων Ελλήνων ζωγράφων και γλυπτών όλων των τάσεων.

Εκτός από το όριο ηλικίας –όχι πάνω από 45 χρονών– η επιλογή μας έγινε με κριτήρια τη ζωντάνια έργων όσο γίνονταν πιο πρόσφατων, τις υποσχέσεις που κλείνουν μέσα τους ή εκείνες που έχουν κιάλας εκπληρώσει. Μερικοί από τους εκθέτες που καλέσαμε είναι γνωστοί κιάλας στους συναδέλφους μας, άλλοι δεν είναι ακόμα. Άλλοι, αν και τους επιλέξαμε, δε μπόρεσαν για διάφορους λόγους να υποβάλουν πρόσφατη εργασία τους. Υπάρχουν σίγουρα άλλοι ακόμα που περιμένουν να τους ανακαλύψουμε, ή που μένει να πείσουν για τη σημασία της σημερινής δουλειάς τους.

Η έκθεση αυτή αντιπροσωπεύει μian εκλογή, και κάθε εκλογή έχει ένα μερίδιο αυθαιρεσίας. Προσπαθήσαμε εδώ να το μειώσουμε στο ελάχιστο, αφήνοντας μαζί θέση για κάθε έργο που περικλείνει μια σπίθα δημιουργίας. Οι συνάδελφοί μας, ατενίζοντας τα έργα αυτά, θα μας πουν σε ποιο βαθμό επιτύχαμε.¹

Δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε τις εντυπώσεις των ξένων τεχνοκριτικών που είχαν την ευκαιρία να δουν την έκθεση η οποία διοργανώθηκε προς τέρψιν και ενημέρωσή τους.² Διαβάζοντας όμως τα ονόματα των νέων Ελλήνων καλλιτεχνών –συμμετείχαν είκοσι ζωγράφοι και οκτώ γλύπτες– είναι εντυπωσιακό το πόσο εύστοχη ήταν η εκλογή τους. Αν εξαιρέσουμε τέσσερις-πέντε που σήμερα είναι γνωστοί μόνο σε όσους έχουν εντρυφήσει στη σύγχρονη ελληνική τέχνη, οι περισσότεροι έμελλε να πρωταγωνιστήσουν στην καλλιτεχνική ζωή του τόπου.³ Ιδωμένη από σημερινή σκοπιά, κρίνοντας από τη μελλοντική πορεία και τη συνεισφορά των συμμετεχόντων καλλιτεχνών, θα ήταν μάλλον

1. Η έκθεση διήρκεσε μόνο δύο εβδομάδες, από τις 25 Ιουλίου έως τις 8 Αυγούστου.

2. Δεν σημαίνει πως κάτι τέτοιο είναι αδύνατο, θα απαιτούσε όμως μια εξειδικευμένη αρχειακή έρευνα και τη μελέτη της αλληλογραφίας των μελών της ΑΙCΑ.

3. Για του λόγου το αληθές, συμμετείχαν μεταξύ άλλων οι: Γιάννης Γαϊτης, Σίλεια Δασκοπούλου, Ηλίας Δεκουλάκος, Βλάσης Κανιάρης, Χρίστος Καράς, Νίκος Κεσσανλής, Δημοσθένης Κοκκινίδης, Μίμης Κοντός, Ιάσων Μολφέσης, Δημήτρης Μυταράς, Κοσμάς Ξενάκης, Χρύσα Ρωμανού, Παναγιώτης Τέσης, Κώστας Τσόκλης, Αλέκος Φασιανός, Θόδωρος, Κώστας Κουλεντιανός.

υποτίμηση το να χαρακτηρίσουμε αυτήν την έκθεση απλώς επιτυχημένη: κάλ-λιστα μπορούμε να πούμε ότι σηματοδοτεί –έστω σε συμβολικό επίπεδο– μια αλλαγή σελίδας στις εικαστικές τέχνες στη μεταπολεμική Ελλάδα. Ειρήσθω εν παρόδω, έναν χρόνο νωρίτερα, ο Thomas Kuhn είχε εισάγει τον όρο «αλλα-γή παραδείγματος» (paradigm shift) για να περιγράψει τη μετάβαση από ένα επιστημονικό παράδειγμα που βρίσκεται σε κρίση σε ένα άλλο νεότερο.⁴ Από αυτή την άποψη, η έκθεση του 1963 συνιστούσε, χωρίς αμφιβολία, ένα «νέο υποψήφιο Παράδειγμα».

Ως σημείο εκκίνησης και αναφοράς, το συγκεκριμένο εκθεσιακό Παράδειγμα, έτσι όπως αρθρώνεται μέσα από το σκεπτικό των διοργανωτών, μπορεί να φανεί χρήσιμο στην αξιολόγηση αντίστοιχων πρωτοβουλιών, εν προκειμένω της ARTWORKS,⁵ που επικεντρώνονται στην υποστήριξη και την προώθηση των νέων Ελλήνων καλλιτεχνών. Επίσης, διαλεκτικά σκεπτόμενοι, καλούμαστε να αναγνωρίσουμε ομοιότητες και διαφορές στην τέχνη, στη νοοτροπία και στις δεξιότητες των νέων του 1963 και των νέων που δρουν σήμερα, οι οποίοι βρίσκονται στην αρχή –ή στο πρόωρο τέλος– μιας πολλά υποσχόμενης δημι-ουργικής πορείας.

Είναι γεγονός ότι οι νέοι Έλληνες καλλιτέχνες εκπροσωπούσαν και εκπροσω-πούν, παρά τις απώλειες από τη μάστιγα του brain drain, την «εντελώς σύγχρο-νη Ελλάδα». Αληθεύει, επίσης, πως κάθε νέος δημιουργός που ζει στην Ελλάδα έχει έναν μόνιμο ανταγωνιστή που λέγεται «ένδοξο παρελθόν» ή «παράδοση» ή «αρχαιοελληνική και βυζαντινή κληρονομιά», με τα οποία αναπόφευκτα συ-γκρίνεται, για να μη μιλήσουμε για «έναν ήλιο που δεν αστειεύεται» και τον οποίο οφείλει να λάβει σοβαρά υπόψη του.⁶ Όσο και να ακούγεται οικείο, το ότι η Ελλάδα διαθέτει και αξιόλογη σύγχρονη τέχνη δεν ήταν ποτέ αυταπό-δεικτο: για να καθιερωθεί στη συνείδηση του κοινού απαιτείται ένα αδιάλειπτο οραματικό εγχείρημα – ιδανικά ένα ισχυρό πλέγμα ταυτόχρονων δράσεων που δημιουργούνται ή υποστηρίζονται από ιδιωτικούς και κρατικούς φορείς, συλ-λέκτες, επιμελητές, τεχνοκριτικούς, γκαλερίστες, εκδότες, αλλά και από τους ίδιους τους καλλιτέχνες.

Σήμερα, φυσικά, δεν υφίσταται ο παρωχημένος και περιοριστικός διαχωρισμός «ζωγράφοι-γλύπτες». Ο νέος Έλληνας καλλιτέχνης εκφράζεται πια με μια ποικιλία μέσων (ζωγραφική, γλυπτική, σχέδιο, εγκαταστάσεις, κολάζ, βίντεο, performance/live art, φωτογραφία, κείμενο, new media art) τα οποία μπορεί να ασκεί παράλληλα και συνδυαστικά (πρόκειται για τη λεγόμενη «μετα-μεσική συνθήκη»), χωρίς αυτό να σημαίνει πως και τώρα δεν συναντάμε αμύντορες της καθαρότητας, καλλιτέχνες προσηλωμένους αποκλειστικά σε ένα μέσο (medium) ή είδος (genre).

Όπως το 1963, έτσι και σήμερα υπάρχουν νέοι Έλληνες καλλιτέχνες που δρα-στηριοποιούνται στο εξωτερικό, έχοντας ήδη στο ενεργητικό τους εκθέσεις σε επιτυχημένες γκαλερί, ανεξάρτητους χώρους, μπιενάλε, αλλά και σε ιδρύματα υψηλού κύρους. Η διαφορά, βέβαια, είναι ότι οι σημερινοί νέοι διαθέτουν πο-λύπλευρες δεξιότητες. Ας πάρουμε για παράδειγμα τους 45 εικαστικούς καλ-λιτέχνες που υποστήριξε η ARTWORKS στο πρώτο Πρόγραμμα Υποστήριξης Καλλιτεχνών Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ): σχεδόν όλοι τους είναι σε θέση να γράψουν πολύ καλά (statements για τη δουλειά τους καθώς και θεωρητικά κείμενα), σε ορισμένες περιπτώσεις εξίσου καλά ή και καλύτερα σε σχέση με πολλούς νέους ιστορικούς και κριτικούς της τέχνης. Σχεδόν όλοι είναι κάτοχοι

4. Βλ. Thomas S. Kuhn, *Η δομή των επιστημονικών επαναστάσεων*, επιμ. Β. Κάλφας, Σύγχρονα Θέματα, Αθήνα 1997.

5. Δεν τίθεται, φυσικά, θέμα σύγκρισης των δύο εγχειρημάτων. Η «αντιστοιχία» εδώ αναφέρεται αποκλειστικά στο κοινό ενδιαφέρον για τους «νέους Έλληνες καλλιτέχνες».

6. «Καλώς ή κακώς, ζούμε σ' έναν τόπο, είχαμε τις πρώτες μας εντυπώσεις σ' έναν τόπο όπου ο ήλιος δεν αστειεύεται. Δημιουργεί ολόκληρες ιστορίες φωτοσκιάσεως, πάνω σ' επιφάνειες ελάχιστα ανώμαλες, ενώ συγχρόνως εξευτελίζει και την πιο πετυχημένη επίτευξη οπτικής απάτης». Πάννης Τσαρούχης, «Ο ζωγράφος Θεόφιλος», στο Θεόφιλος, Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα 1966, σ. 26.

μεταπτυχιακού διπλώματος, ορισμένοι εκπονούν διδακτορική διατριβή, ενώ δεν είναι λίγοι όσοι ασχολούνται παράλληλα και με την επιμέλεια εκθέσεων έχοντας κάνει σχετικές σπουδές. Επίσης, αρκετοί είναι εξοικειωμένοι με το web design και το self-publishing. Δεν αργούμε να αντιληφθούμε ότι οι νέοι Έλληνες καλλιτέχνες είναι πλέον απόλυτα συγχρονισμένοι με τους ξένους συ-ναδέλφους τους, τόσο σε επίπεδο ενδιαφερόντων όσο και σε επίπεδο δεξι-οτήτων.

Εκτός από τις διαμετρικά αντίθετες κοινωνικές συνθήκες, που αποκρυσταλ-λώνονται στο δίπολο ακμή-παρακμή,⁷ ριζικά διαφορετική είναι σήμερα και η νοοτροπία των νέων καλλιτεχνών Τα χρόνια της περιπλάνησης (Wanderjahre), άμεσα συνυφασμένα με τη μαθητεία ενός νέου καλλιτέχνη και απαραίτητη προϋπόθεση για τη διαμόρφωση της αισθητικής του παιδείας, έχουν πάψει προ πολλού να αποτελούν προτεραιότητα. Το ταξίδι στην Ιταλία, ιδιαίτερα δη-μοφιλές στην εποχή του Dürer αλλά sine qua non και για πολλούς καλλιτέχνες που εμφανίστηκαν στις δεκαετίες του 1950 και 1960,⁸ αντικατέστησε η περιή-γηση στον χώρο του διαδικτύου. Άλλωστε, δεν είναι τυχαίο ότι σε πολλές περι-πτώσεις τα χαρακτηριστικά και τα ίχνη που αφήνει πίσω της μια τέτοια εμπειρία συνθέτουν τη θεματολογία των έργων των νέων καλλιτεχνών. Το 2010, με αφορμή την πρώτη ατομική έκθεση του Πέτρου Μώρη, είχα επισημάνει τη σπουδαιότητα αυτής της περιήγησης στη δουλειά του: «Ναυσιπλώνοντας στον διαρκώς ευμετάβλητο, πληθωρικό και κατεξοχήν διασκορπισμένο άτλαντα του διαδικτύου –αντίστοιχος με τον “άτλαντα του αδυνάτου”, τον οποίο επιχείρησε να ξεδιπλώσει ο Michel Foucault στην ανατρεπτική του μελέτη Οι λέξεις και τα πράγματα– ο καλλιτέχνης χρησιμοποιεί διάφορες πλευρές της ανθρώπινης δραστηριότητας για να περιγράψει έναν νέο εξαϋλωμένο υλισμό». ⁹

Πράγματι, κανείς δεν αμφιβάλλει ότι οι παραδοσιακοί τρόποι απόκτησης της γνώσης, όπως το ταξίδι, η βιβλιοθήκη, το μουσείο, η εξωτερική πραγματικότη-τα, έχουν σε μεγάλο βαθμό αντικατασταθεί από αυτήν την αχανή και συνεχώς ανανεούμενη εγκυκλοπαίδεια με τα απέραντα αποθέματα αποθηκευμένης μνήμης που ονομάζεται διαδίκτυο. Για την ομάδα KERNEL, που απαρτίζεται από τον Θεόδωρο Γιαννάκη, την Πέγκυ Ζάλη και τον Πέτρο Μώρη (SNF ART-WORKS Fellows 2018), η θεωρία και εμπειρία της διαδικτυακής κουλτούρας συνιστούν σημαντικό πεδίο ενδιαφέροντος και εμπλοκής. Όπως χαρακτη-ριστικά σημειώνουν: «Βλέπουμε και αντιμετωπίζουμε το διαδίκτυο σαν ένα παραδειγματικό “χώρο”, όπου τα φαινόμενα πολιτιστικής και πολιτικής δράσης που μας απασχολούν αποκρυσταλλώνονται και τίθενται ως προς διερεύνηση με έναν περιεκτικό τρόπο. Έτσι, αν και το έργο μας δεν καταπιάνεται κατά κύριο λόγο με το διαδίκτυο ως μέσο, ή την παράδοση της αποκαλούμενης ως “διαδικτυακής τέχνης”, διαχειρίζεται συχνά διαδικτυακά εργαλεία και μορφώ-νεται σημαντικά από τη νέα συνείδηση που προτείνει η εποχή των δικτύων».¹⁰

Το 2010 οι KERNEL επιμελήθηκαν την έκθεση *Full//Operational//Toolbox*, στην οποία τους απασχόλησε «η ιδέα του καλλιτεχνικού έργου ως ένα υβριδικό “αντικείμενο”, ως ροή πολλαπλών εκφάνσεων και δυνατοτήτων».¹¹ Εκεί είχε παρουσιαστεί, μεταξύ άλλων, το πρότζεκτ *Index of Potential*, μια διαδικτυακή βιβλιοθήκη που η ομάδα είχε δημιουργήσει εκείνη τη χρονιά. Για τις ανάγκες μεταφοράς αυτής της συμμετοχικής βιβλιοθήκης από τον ψηφιακό στον πραγ-ματικό χώρο οι KERNEL κατασκεύασαν μια ραφιέρα ντέξιον που φιλοξενού-σε εκτυπωμένα κείμενα και δανεισμένα βιβλία τα οποία είχαν προηγουμένως αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του πρότζεκτ. Σε ένα ράφι ξεχώριζε μια αγγλική

7. Σύμφωνα με τον φιλόσοφο Στέλιο Ράμφο, σε αντίθεση με την «καπιούσα» που χαρακτηρίζει σήμερα την πνευματική και πολιτιστική ζωή του τόπου, η Ελλάδα της περιόδου 1963-67 ήταν «μια άλλη Ελλάδα, γεμάτη ελπίδα και δύναμη». Βλ. τη συνέντευξη του Ράμφου στην Εύη Κυριακοπούλου, εκπομπή *Επί τούτω*, EPT2, 13.02.2019.

8. Μεταξύ των καλλιτεχνών που ταξίδεψαν στην Ιταλία αμέσως μετά τις σπουδές τους ήταν οι Αμερικανοί Rauschenberg και Twombly, αλλά και πολλοί Έλληνες, όπως οι Κανιάρης, Κεσσανλής, Κοντός, Τσόκλης, Δασκοπούλου και Παπασπύρου.

9. Χριστόφορος Μαρίνος, «Ο καλλιτέχνης σημειοναύτης και η λευκή ιστοσελίδα», στο Πέτρος Μώρης, *The Instructional Capital Vol. II*, Kappatos Gallery, Αθήνα 2010.

10. «KERNEL: Το πολιτιστικό προϊόν ως πληροφορία και η πληροφορία ως πολιτιστικό προϊόν», CultureNow.gr, 30-01-2012. <https://www.culturenow.gr/kernel-to-politistiko-proion-ws-pliroforia-kai-i-pliroforia-ws-politistiko-proion/>

11. Η έκθεση πραγματοποιήθηκε στο M21, ένα προσωρινό project-space που χρησιμοποιούσε η ομάδα στην οδό Μιλτιάδου 21, στην Αθήνα. Τα «παραδείγματα» των ξένων καλλιτεχνών που συμμετείχαν στην έκθεση ήταν «έργα τα οποία διακινούνται ως ψηφιακά αρχεία pdf, αντικείμενα που κατασκευάζονται κατόπιν παραγγελίας από φτηνές διαδικτυακές υπηρεσίες, γλυπτά που εκτυπώνονται ή που δημιουργούνται μέσω γραπτών οδηγιών».

έκδοση (Penguin Classics) του *Μπουβάρ και Πεκυσέ* (μαζί με το *Dictionnaire des idées reçues*) του Gustave Flaubert. Κατά κάποιον περίεργο τρόπο, το θέμα της έκθεσης, που πρόκρινε την «ιδέα μιας εναλλακτικής *οικονομίας της δημιουργικότητας*», καθρεφτιζόταν στο περιεχόμενο αυτού του «τρελού βιβλίου», όσο και στην ιδιαίτερη κατεργασία του ύφους του συγγραφέα, που χαρακτηρίζεται από «το μανιώδες κυνηγητό της επανάληψης των λέξεων, και τις μεταβάσεις», όπως παρατηρεί ο Roland Barthes.¹²

Χωρίς αμφιβολία, το Μπουβάρ και Πεκυσέ προδιαγράφει πολλά εμμονικά ενδιαφέροντα των σύγχρονων καλλιτεχνών. Δεν είναι τυχαίο ότι στα προσωπικά statements των 45 νέων εικαστικών που επιβράβευσε η ARTWORKS, με τα οποία επεξηγούν το έργο τους, εντοπίζουμε λέξεις όπως «εμμονή», «μανία», «υπερβολή». Ούτε είναι τυχαίο ότι η πλειονότητα αυτών των καλλιτεχνών αντιλαμβάνεται την τέχνη ως «συνεχή έρευνα». Όπως δηλώνουν οι ίδιοι, ανάμεσα στα κύρια ενδιαφέροντά τους είναι «η οικειοποίηση προϋπάρχοντος αρχαιικού υλικού», «ο διεπιστημονικός τρόπος προσέγγισης», «η απόδοση μιας άχρονης πραγματικότητας», «η σύνθεση φαινομενικά ασύνδετων θεματικών», «ο δημόσιος χώρος ως πεδίο έρευνας και εξερεύνησης», «η έννοια της σωματικότητας», «η υλικότητα των μέσων», «η οικείωση του χώρου», «η πλαστότητα των μορφών», «η ατέρμονη διαδικασία απόκτησης γνώσης και πληροφόρησης», «η τοποθέτηση ψευδοεπιστημονικών διαδικασιών σε ένα καλλιτεχνικό πλαίσιο». Τα παραπάνω συνηγορούν πως η τέχνη των νέων καλλιτεχνών, Ελλήνων και μη, διαθέτει το χάρισμα του ξεδιαλέγματος και του αμαλάγματος (Marcel Schwob), επιδιώκει τον ερμητισμό (Stéphane Mallarmé) και εκτιμά την ποιητική της Παταφυσικής (Alfred Jarry). Εκτός των άλλων, τα έργα των νέων καλλιτεχνών διαθέτουν αξιοζήλευτη ωριμότητα και ως προς αυτό δεν διαφέρουν κατά πολύ από τα έργα των μεγαλύτερων σε ηλικία συναδέλφων τους. Εύλογα αναρωτιέται κανείς μήπως τελικά η νεότητα στην τέχνη έχει πλέον πάψει να υφίσταται ως διακριτή ηλικιακή κατηγορία.

Ας επιστρέψουμε στο παρόν κάπως βίαια, αν και κινηματογραφικά: η σφαίρα χιονιού γλιστράει από τα χέρια του ηλικιωμένου αφηγητή και σπάει, οι νιφάδες σχηματίζουν μια άμορφη λευκή μάζα, ένα άλλου τύπου τοπίο. Οι περισσότεροι από τους νέους Έλληνες καλλιτέχνες της έκθεσης του 1963 δεν είναι πια εν ζωή. Παρόλα αυτά, οι «υποσχέσεις» και «η ζωντάνια των έργων τους» (δίχως άλλο, αθώα κριτήρια μιας άλλης εποχής) έπιασαν τόπο, αφήνοντας στις νεότερες γενιές βαριά παρακαταθήκη. Θα έχουν άραγε και οι 45 ταλαντούχοι εικαστικοί μιαν αντίστοιχη, λαμπρή πορεία; Θα σημαδέψουν με το έργο και τη δράση τους την καλλιτεχνική ζωή αυτής της χώρας; Πιθανώς, το μυστικό της επιτυχίας κρύβεται στο στοιχείο της παρέκκλισης. Υπενθυμίζω μια ενδιαφέρουσα σκέψη που καταθέτει ο Marc Augé: οι καλλιτέχνες «που καινοτομούν και ενδεχομένως εκπλήσσουν ή παρεκκλίνουν είναι αυτοί που, αναδρομικά, θα εμφανισθούν ως οι κύριοι εκπρόσωποι του καιρού τους. Για να είναι κάποιος σύγχρονος έχει ανάγκη το παρελθόν και το μέλλον».¹³ Στο τελευταίο του βιβλίο ο γνωστός ανθρωπολόγος, ηλικιωμένος πια, καθώς στοχάζεται το τέλος που πλησιάζει, προχωρεί ένα βήμα παραπέρα δηλώνοντας αφοριστικά: Το γήρας δεν υφίσταται. Ο χρόνος είναι ένα παλίμψηστο. Όλοι πεθαίνουμε νέοι.¹⁴ ●

12. Βλ. «Η κρίση της αλήθειας. Συνέντευξη με τον Ρολάν Μπαρτ», στο *Γκυστάβ Φλωμπέρ, Μπουβάρ και Πεκυσέ*, μτφρ. Αντώνης Μοσχοβάκης, εκδ. Ηριδανός, Αθήνα 1982, σ. 405.

13. Marc Augé, *Πού χάθηκε το μέλλον*, μτφρ. Ξανθίππη Τσελέντη, εκδ. Πολύτροπον, Αθήνα 2008, σ. 53.

14. Marc Augé, *Everyone Dies Young: Time without Age*, Columbia University Press, Νέα Υόρκη 2016, σ. 85.

Young Greek artists: a timeless paradigm

Christoforos
Marinos

■ Let me go straight into the heart of the matter —the focusing on young artists as the motive power of change, on youth’s innate ability to reshape radically the artistic landscape— through an example from the past: a little-known artistic event which can function as a prism, or, better still, as a snow globe. Let’s shake the globe and travel magically across time to 1963 Athens. Don’t be fooled by the snowflakes — the setting is bustling Patisson Street in midsummer. In a room at the School of Fine Arts of Athens, AICA Hellas organises the group exhibition Young Greek Artists. We have no pictures of the works on show, but we do have the triptych brochure. It contains the artists’ names, the titles of their works and a brief text by the “curators” (in quotes: the term was not established at that time) which sets out the following rationale:

Alongside the visits to places and works of art from ancient and Byzantine Greece, we meant to give the opportunity to our colleagues from the International Art Critics’ Association to form an idea about the artistic production of an utterly contemporary Greece. Thus we have gathered here a brief yet representative panorama of the current work by young Greek painters and sculptors from all movements.

Aside from the participants’ age limit —up to 45 years—our choice was based on the vibrancy of works executed as recently as possible, on the promises they show or those they have already fulfilled. Some of the exhibitors we invited are already known to our colleagues, others not yet. Some others were invited but could not, for various reasons, submit recent work. There are certainly more out there who await to be discovered; there are also some who have to convince us of the import of their current work.

This exhibition represents a selection, and all selections involve some arbitrariness. Here we tried to keep it to the minimum, giving space to every work that betrayed a glimmer of creativity. Our colleagues, upon viewing these works, will tell us to what extent we have succeeded.¹

We do not know the impressions of the foreign art critics whom the exhibition meant to inform and entertain.² However, the names of those young Greek artists —twenty painters and eight sculptors— show a remarkable prescience. Apart from four or five who are known today only to those well-versed in contemporary Greek art, most of those artists were to play a leading role in the country’s art life.³ Seen from today’s viewpoint, with the hindsight of the participants’ subsequent course and contribution, describing the show as merely successful would be an understatement: we could say that it turned —at least on a symbolic level— a new leaf for the visual arts in post-war Greece. Incidentally, one year earlier Thomas Kuhn had coined the term “paradigm shift” to define the transition from a scientific model in crisis to a booming new one.⁴ In this sense, this 1963 exhibition certainly constituted a new “prospective paradigm”.

1. The exhibition ran for just two weeks, from July 25 to August 8.

2. This is not to say that we could not know about them, but it would entail special research of the archives and the correspondence of AICA members.

3. Indicatively, the participants included: Yannis Gaitis, Celia Daskopoulou, Elias Dekoulakos, Vlassis Caniaris, Christos Karas, Nikos Kessanlis, Demosthenis Kokkinidis, Dimitris Condos, Iason Molfessis, Dimitris Mytaras, Kosmas Xenakis, Chryssa Romanos, Panagiotis Tetsis, Costas Tsoclis, Alekos Fassianos, Thodoros, Costas Koulentianos.

4. See Thomas S. Kuhn, *The Structure of Scientific Revolutions*, Chicago: University of Chicago Press, 1962.

As a reference and starting point, this exhibition paradigm as it is expressed in the organisers’ rationale can be useful in evaluating similar ventures, in this instance ARTWORKS⁵ that supports and promotes the work of young Greek artists. Moreover, thinking dialectically, we are called upon to identify the similarities and differences in the art, the mentality and the skills between the youths of 1963 and those of today, who are beginning —or ending prematurely— a promising creative course.

It is true that young Greek artists represented and still represent, despite the losses from the scourge of brain drain, the “utterly contemporary Greece”. It is also true that all young artists who live in Greece face constant competition from the so-called “glorious past” or “tradition” or “ancient Greek and Byzantine legacy”, against which they are measured —not to mention “a sun that ain’t kidding” which one needs to take seriously into account.⁶ It is often said that Greece has some noteworthy contemporary art, but the statement has never been axiomatic: establishing the fact in the public’s conscience requires a consistent visionary drive —ideally, a strong set of concurrent activities organised or supported by private or public organisations, collectors, curators, art critics, gallerists, publishers as well as the artists themselves.

Today, to be sure, the restrictive division into “painters and sculptors” is obsolete. Young Greek artists now express themselves through a broad range of media (painting, sculpture, drawing, installations, collage, performance/ live art, video, photography, text, new media art) used in parallel or combined (in the “post-medium condition” so to speak), but this is not to say that there aren’t still some champions of purity —artists devoted exclusively to a single medium or genre.

As in 1963, several young Greek artists are active abroad, having already exhibited at major galleries, independent art spaces, biennials and prestigious institutions. The difference is that today’s youths are multi-skilled. Take for example the 45 visual artists supported by ARTWORKS in its first Program: almost all of them can write very well (statements on their work as well as texts on theory), sometimes equally well or even better than many young art historians and critics. Almost all hold a postgraduate degree, some continue to PhD level, and more than a few work also as curators, having studied the subject; also, many are knowledgeable in web design and self-publishing. It becomes evident that young Greek artists are now fully in tune with their foreign colleagues in terms of interests and skills.

Apart from the diametrically opposed social conditions which are crystallised in the progress/decline dipole,⁷ there is also a radically different mentality among today’s young artists. The years of wandering (*Wanderjahre*) as part of young artists’ training and a prerequisite for their aesthetic cultivation have long ceased to be a priority. The journey to Italy, highly popular in Dürer’s time but also a sine qua non for many artists who emerged in the 1950s and 1960s,⁸ has given way to browsing around the Internet. Indeed, in many cases the traits and traces of such an experience make up the subject matter of the work of young artists. In 2010, on the occasion of the first solo exhibition of Petros Moris, I had noted the importance of these virtual travels in his work: “Navigating this changeable, prolific and highly

5. There is, of course, no question of comparing the two ventures. “Similarity” refers here solely to the shared focus on young Greek artists.

6. “Rightly or wrongly we live in a country, we had our first impressions in a land where the sun is no joke. It creates whole stories in chiaroscuro, on surfaces very slightly uneven, while at the same time it ridicules the most successful optical illusions”. Yannis Tsarouchis, “Theophilos the Painter”, in Theophilos, Athens: Commercial Bank of Greece, 1966, p. 26.

7. According to philosopher Stelios Ramfos, unlike today’s downturn in the country’s intellectual and cultural life, Greece in 1963-67 was “another Greece, full of hope and power” (see interview of Ramfos to Evi Kyriakopoulou, *Epi touto* programme, ERT2 TV, 13.02.2019).

8. Among the artists who travelled to Italy upon completing their studies were the Americans Rauschenberg and Twombly, but also many Greeks: Caniaris, Kessanlis, Condos, Tsoclis, Daskopoulou, and Papaspyrou.

9. Christoforos Marinos, *The artist as a semionaut and the white webpage*, in Petros Moris, *The Instructional Capital* Vol. II, Kappatos Gallery, Athens, 2010.

10. *KERNEL: The cultural product as information and information as a cultural product*, CultureNow.gr, 30-01-2012. <https://www.culturenow.gr/kernel-to-politistiko-proion-ws-pliroforia-kai-i-pliroforia-ws-politistiko-proion/>

11. The show was held at M21, a temporary project-space at no. 21 Miltiadou St in Athens. Foreign artists participated with works shared around as digital pdf. files, objects made to order by cheap internet services, sculptures that are printed or created on the basis of written instructions”.

12. See “The Crisis of Truth” (1976), in Roland Barthes, *The Grain of the Voice. Interviews 1962-1980*, translated by Linda Coverdale, New York: Hill and Wang, 1985, p. 250.

scattered atlas of the internet —not unlike the ‘atlas of the impossible’ which Michel Foucault attempted to unfold in his groundbreaking essay *The Order of Things*— the artist uses diverse aspects of human activity to describe a new, dematerialised materialism”.⁹

Indeed, no one disputes the fact that the traditional ways of acquiring knowledge —travelling, libraries, museums, the external reality— have been largely replaced by this vast, constantly renewed encyclopaedia with the endless reserves of stored memory: the Web. In the case of KERNEL, a group comprising Theodoros Giannakis, Peggy Zali (SNF ARTWORKS Fellow 2018) and Petros Moris (SNF ARTWORKS Fellow 2018), the theory and the experience of Internet culture constitute a major field of interest and engagement. As they note, “We approach the Internet as a model ‘space’ where the phenomena of cultural and political action that concern us are crystallised and presented for exploration in a cohesive way. So although our work is not predominantly about the Internet as a medium or the tradition of ‘Internet art’, it often employs Internet tools and is considerably shaped by the new consciousness proposed by the age of networks”.¹⁰

In 2010, KERNEL curated the exhibition *Full/Operational/Toolbox*, in which they explored the idea of “the artwork as a hybrid object, as a flow of multiple manifestations and possibilities”.¹¹ The exhibition included the project Index of Potential, an Internet library the group had set up earlier that year. In order to bring this collaborative library from the digital to the real world, KERNEL erected Dexion-type shelves to store printouts and borrowed books which had been previously uploaded on the website of the project. Standing out on one shelf was the English edition (Penguin Classics) of Gustave Flaubert’s *Bouvard et Pécuchet* (together with the *Dictionnaire des idées reçues*). In some peculiar way the subject of the exhibition, which promoted the “idea of an alternative *economy of creativity*”, was reflected in the contents of this ‘crazy book’ as well as in the special processing of the author’s style, which stands out for “a maniacal obsession with transitions and with the repetition of words”, as Roland Barthes observes.¹²

Bouvard et Pécuchet undoubtedly foreshadows many of the obsessive interests of today’s artists. It is no accident that in the personal statements in which the 45 young artists supported by ARTWORKS comment on their work we find words like “obsession”, “mania”, “excess”, nor that most of them perceive art as “constant probing”. As they state themselves, their key interests include “the appropriation of existing archive material”, “interdisciplinary approaches”, “conveying a timeless reality”, “combining seemingly unconnected themes”, “public space as a field of research and exploration”, “the concept of physicality”, “the materiality of the media”, “appropriation of space”, “forms of fakeness“, “the endless process of acquiring knowledge and information”, “the introduction of pseudo-scientific processes in an artistic context”. All this explains how the art of young artists, Greek or otherwise, has the gift of sorting and amalgamating (Marcel Schwob), strives for hermetism (Stéphane Mallarmé) and values the poetics of Pataphysics (Alfred Jarry). Among other things, the works of young artists display an enviable maturity, and in this they differ little from their older colleagues. One may well wonder whether youth in art has ceased to exist as a distinct age group.

Let us come back to the present in a somewhat cinematically violent way: the snow globe falls off the old narrator’s hands and shatters; the snowflakes fall in a shapeless white mass, another type of landscape. Most of the young Greek artists in the 1963 exhibition are no longer around. Nevertheless, their “promise” and their “vibrant works” (indubitably such by the innocent criteria of a bygone age) bore fruit, leaving a weighty legacy for subsequent generations. Are these 45 talented artists to have a similarly brilliant trajectory? Will their work and actions leave their mark on the art life of this country? Chances are the secret of success lies in the element of deviance. I recall an interesting thought by Marc Augé: “It is those [artists] who innovate and possibly surprise or baffle, who, in retrospect, will fully emerge in their time. We need the past and the future to be contemporary”.¹³ In his latest book the eminent anthropologist, now at an advanced age and contemplating the approaching end, takes it one step further with this aphorism: *Old age does not exist. [...] Time is a palimpsest. [...] we all die young.*¹⁴ ●

13. Marc Augé, “Art, Contemporaneity, History”; in Maria Manuela Mendes et al (eds.), *Architecture and the Social Sciences: Inter- and Multidisciplinary Approaches between Society and Space*, New York: Springer, 2017, p. 14.

14. Marc Augé, *Everyone Dies Young: Time without Age*, New York: Columbia University Press, 2016, p. 85.

Παρατηρώντας πράγματα που ίσως δεν υπάρχουν

Βασίλης Οικονομόπουλος

■ Είναι μια σπουδαία εποχή για τη σύγχρονη τέχνη. Μια σπουδαία γενιά. Κανείς δεν πιστεύει πια πως μπορεί να αλλάξει τον κόσμο: ο κόσμος έχει ήδη αλλάξει. Για ορισμένους, μάλιστα, ο κόσμος όπως τον ξέρουμε δεν υπάρχει καν. Είτε τίποτε δεν είναι αληθινό είτε τα πάντα αδρανούν. Για μας οι συμφορές συμβαίνουν αλλού και ταυτοχρόνως σε γειτνίαση ποικίλων βαθμών. Πρόκειται για μια πραγματικά απίστευτη στιγμή, όπου οι καλλιτέχνες δεν επικρίνουν τη ρηχότητα της κοινωνίας τόσο επιθετικά όσο στις προηγούμενες δεκαετίες· ούτε κουνούν επιτιμητικά το δάχτυλο στους άλλους.

Σ’ αυτή την εποχή, τη δική μας εποχή, και σ’ αυτή τη γενιά, τη δική μας γενιά, οι καλλιτέχνες είναι πιο εύθραυστοι από κάθε άλλη φορά, πιο ενημερωμένοι και γεμάτοι περιέργεια· επεξεργάζονται πιο γρήγορα πιο περίπλοκες πληροφορίες— και όχι μόνο προσωπικές. Η ταυτότητα είναι παρωχημένη, το επόμενο στάδιο είναι πολύ πιο καίριο.

Καθώς η αναζήτηση νοήματος προχωρεί, αναγνωρίζοντας την πραγματικότητα στην επίγνωση των δεδομένων που μετρούν, στα λάθη, τα στραβοπατήματα και τις απίθανα πολλές αστοχίες μας, στην κατάσταση των μη ισορροπημένων χώρων που καταλαμβάνουμε η γενιά μου κι εγώ, μοιάζει ικανή να δώσει πιο εμπνευσμένα αποτελέσματα, διαισθητικά και με ελεύθερη ροή. Η δική μου γενιά καλλιτεχνών στο μετα-μετα-μετα σύμπαν των μεταδεδομένων νοιάζεται πολύ καθώς χαράζει πορεία ανάμεσα σε σεβάσμιες όσο και επικίνδυνες επιχειρήσεις εμπόρων, επιμελητών, θεσμών και συλλεκτών. Για τη γενιά μου—είμαι βέβαιος γι’ αυτό— άπαξ και νοιάζεσαι είσαι το μέλλον.

Νοιαζόμαστε γιατί ο κόσμος μας παραείναι προφανής. Βιώσαμε τις πιο σημαντικές πολιτικές αλλαγές των τελευταίων ετών με πλήρη απάθεια, χωρίς να στερηθούμε το δικαίωμά μας στην καθημερινή δόση ήλιου και θάλασσας κατά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης τον Αύγουστο του 1991, για παράδειγμα. Δεν είδαμε μεγάλες δυνάμεις να παρατάσσουν τεθωρακισμένα στους δρόμους μας, να χαιρετούν τους στρατηγούς μας ή να κλέβουν τις περιουσίες μας. Δεν μετείχαμε στην ανάδυση του παγκόσμιου κινήματος των θεμελιακών αλλαγών που κατέλυσε τα αόρατα σύνορα και έφερε μακρινές γεωγραφίες πιο κοντά μέσα σε δευτερόλεπτα. Οι αξίες των παιδικών μας χρόνων σμιλεύτηκαν από τον Super Mario και τις φανταστικές του δυνάμεις που απολαμβάναμε όταν επιχειρούσε να σώσει την Princess Peach. Αργότερα, επαναπροσδιορίστηκαν από τις κινηματογραφικές αξιολογήσεις του Rotten Tomatoes και την ισοπέδωση της επιθυμίας μέσω εφαρμογών γεω-κοινωνικής δικτύωσης που προωθούσαν ένα είδος ενηλικίωσης. Όταν πια μπορούσαμε να καταλάβουμε πλήρως τη μουσική της Λένας Πλάτωνος, για παράδειγμα, ήμασταν ήδη πολύ μεγάλοι για να αφεθούμε σε οτιδήποτε περισσότερο από την υπερκατανάλωση σε κάποιο απρόσωπο εμπορικό κέντρο.

Ωστόσο, διατηρήσαμε σθεναρά τις συνάφειές μας με ένα τοπίο που ίσως είχε περάσει όλα όσα θελήσαμε ποτέ, μαζί μας αλλά και χωρίς εμάς. Και νοιαζόμασταν πολύ γι’ αυτό. Η ιστορία μας, υλικά και εννοιολογικά, είναι πολύ πιο συναρπαστική για τους post-goth εραστές μας, όπως και η ευχέρειά μας στην ψηφι-

ακή μεταμόρφωση αντί των ιδεωδών μορφών που ύμνησαν οι ποιητές, όπως οι Ωραίες Ελένες και οι Μαντόνες. Αναγνωρίζοντας ότι είναι αιώνια απρόσιτες, νιώθουμε θλίψη και μεταμέλεια για τη σπατάλη επιθυμιών που είχε επιφέρει μια κατάσταση περιέργων μεταφορών, ταπεινωτικών όσο και εξυμνητικών.

Κατά τη γέννηση αυτής της γενιάς, καλλιτέχνες με εντελώς νέες προσεγγίσεις άρχισαν να δουλεύουν στην Αθήνα, μια πόλη που συχνά συνδέεται με μύθους. Οι καλλιτέχνες και η πόλη —μια ακόμα μυθική συγγένεια— αδιαφορούν εξοργιστικά προς αλλήλους. Ο πολιτισμός στην Αθήνα παραμένει ασύνδετος με οτιδήποτε άλλο, με κάθε λογής συστημική υποδομή. Η ανέφικτη και άσχετη προς την πραγματικότητα επίσημη καλλιτεχνική εκπαίδευση, το είδος των πρακτικών, των τεχνικών και της ρητορικής που διατηρούν ακόμη μια αίσθηση πρωτοκαθεδρίας, ένα είδος διαδικασίας που παπαγαλίζει χωρίς να μιλά για όσους έχουν οξυμένη ευαισθησία — όλα τούτα δημιουργούν ένα δέρμα που καλύπτει τους πάντες, χωρίς να γνωρίζουν ποιος το άφησε πίσω του. Σε αυτό το γήινο δίκτυο εμπλέκονται οι πάντες, χωρίς να έχουν ιδέα ποιος τους έδωσε τον κωδικό.

Τα ανύπαρκτα μουσεία δεν αντικατοπτρίζουν τις νέες τάσεις και τους τρόπους σκέψης. Το ατελιέ, ο δρόμος και το Instagram είναι πολύ πιο ευέλικτα και παρόντα, πολύ πιο ανοιχτά στις ιδέες που μπορούν να φέρουν την αλλαγή. Ως τώρα δεν υπήρξε ουσιαστική προσπάθεια ώστε αυτή τη γενιά να απολαύσει κάποια εμπιστοσύνη – μια γενιά που δεν αισθάνεται πια άνετα στη φαινομενολογία αυτής της πραγματικότητας ή άλλης παρόμοιας, μολονότι υπερέχει σε ό,τι αφορά την έκταση και την κινητικότητα των δεδομένων. Υιοθετώντας μια διαφορετική μορφή ρεαλισμού, οι καλλιτέχνες αυτοί, που στάθηκαν στους ώμους μικροσκοπικών γιγάντων, δεν προορίζονταν να παίξουν κεντρικό ρόλο. Αποκεντρωμένοι αλλά συνδεδεμένοι, κινητοποιήθηκαν έξωθεν προς ένα πρωτόγνωρο ρουά-ματ — και ξαφνικά «Ο Βασιλεύς απέθανε· ζήτω ο Βασιλεύς!» Σε αυτό το απλό αλλά όχι απλουστευτικό πλαίσιο, κλήθηκα να συλλογιστώ αυτό που κανείς δεν γνωρίζει και κατόπιν να το συσχετίσω με εκείνο που μπορεί κανείς να φανταστεί. Με άλλα λόγια, να συνεισφέρω μια ιδέα ζωτικότητας και φροντίδας στη δουλειά υπερπληροφορημένων καλλιτεχνών ώστε να υπερκεραστεί μια κατάσταση μηδενισμού με την αποδοχή της αλήθειας των πραγματικοτήτων τους. Αυτό στην περίπτωση αυτή είναι το *Fellowship*.

Η προσέγγιση —εξαρχής ρηξικέλευθη ως σύλληψη, μιας και βασίζεται στους διαβολικούς μηχανισμούς των διοικητικών συμβάσεων— δεν έχει να κάνει με την αγοραπωλησία κάποιου αντικειμένου. Η προσφορά προς τους καλλιτέχνες εδράζεται μόνο στην εμπιστοσύνη και στην φροντίδα, έννοιες από μόνες τους ρηξικέλευθες και υπό εξαφάνιση, στην τρέχουσα συγκυρία. Η ευρύτερη προσέγγιση στο Fellowship συνοψίζεται αναπόφευκτα σε μια επιλογή βασισμένη στη στήριξη και στη συνέχεια, όχι στη χαλιναγώγηση. Εντυπωσιακά συναρπαστική και απόκοσμη, φαντάζει τόσο εξωτική στη γεύση όσο ένα παγωτό French Vanilla και South African Pecan. Και ίσως φαίνεται σαν μια αλλόκοτη πρωτοπορία, αδιαπέραστη απέξω. Από τη σκοπιά μου, αντιπροσωπεύει μια μορφή αντίστασης και μια επιστροφή: επιστροφή στην εμπιστοσύνη και στην αφοσίωση· αντίσταση στην καχυποψία που διαπότηζε κάθε στοιχείο της κοινωνικής κουλτούρας στο παρελθόν.

Την προσέγγιση αυτή θα την ονόμαζα «εξέγερση των μανιταριών». Μου αρέσουν τα μανιτάρια, όχι μόνον ως μεταφορά αλλά και ως τρόπος επαναπροσέγγισης της προόδου και της εξέλιξης. Τα μανιτάρια είναι ένα σπουδαίο φυ-

τικό είδος που βρίσκονται σε λανθάνοντες φυσικούς σχηματισμούς. Ζώντας σε απρόβλεπτες συνθήκες, φροντίζουν να μπερδευτούν με άλλα φυτά για να εξασφαλίσουν την επιβίωσή τους και περιμένουν να εμφανιστούν μετά τη βροχή. Είναι τόσο επινοητικά ώστε μπορούν να ανατρέψουν την τάξη στο έδαφος του δάσους: ξεπηδούν μέσα από κατεστραμμένα τοπία ή βιομηχανικά ερείπια, δείχνοντας ότι αντί για μια αναμενόμενη πρόοδο όπου η ιδέα της προόδου έχει ήδη έλθει και παρέλθει, η αληθινή πρόοδος μπορεί να είναι μια πολύ πιο επισφαλής συνθήκη ευάλωτης απροσδιοριστίας, ενός καθημερινού απρόβλεπτου. Η επισφάλεια αυτή εξάπτει και ανταμείβει, σαν την καλή μαύρη τρούφα ή τα ιαπωνικά matsutake που είναι μοναδικές ποικιλίες μανιταριών, περιζήτητες, δυσεύρετες αλλά σημαντικές για το οικοσύστημα. Συμβιωτικά, ευεπηρέαστα από το περιβάλλον αλλά και ταχύτατα αναπτυσσόμενα στις κατάλληλες συνθήκες, μπορούν να παραμείνουν σε νάρκη επί μακρόν αλλά και να γίνουν πολύ παραγωγικά όταν γονιμοποιηθούν. Τα καλά μανιτάρια είναι δυσεύρετα. Κατ’ αρχάς, σπάνια βρίσκονται ακέραια· τα περισσότερα είτε τα έχουν πετάξει διάφορα ζώα είτε τα έχουν φάει τα σκουλήκια. Τα καλά μανιτάρια είναι θαμμένα. Εκεί που μεγαλώνουν, το χώμα μετακινείται και ραγίζει, όμως δύσκολα τα διακρίνεις. Θα νιώσεις την παρουσία τους από εκείνους που ξέρουν πώς να τα εντοπίσουν και να τα μαζέψουν. Θυμάστε τι λέγαμε για τον Super Mario;

Μέσα από τέτοιες μεταφορικές σκέψεις θέλω να παρουσιάσω το επιχείρημά μου και να υποστηρίξω τη θέση μου γι’ αυτό το είδος της αθόρυβης εξέγερσης και αντίστασης που δεν είχα φανταστεί. Διότι, με την ενεργό μου εμπλοκή στην αφοπλιστικά γοητευτική ακεραιότητα μιας δομής υποστήριξης, η αίσθηση της αμηχανίας που είχα για ένα άπονο, αδυσώπητο παρελθόν όχι μόνο αμφισβητήθηκε αλλά και δικαίως υποχώρησε. Ως fellow των Fellows ο ίδιος, βίωσα αυτή τη φροντίδα πέρα από τα εμπόδια, την περιέργεια πέρα από τα μεγάλα αφηγήματα — και μια ενέργεια που μόνο αυτή η ατίθαση γενιά μπορεί να προωθήσει. Αυτό είναι πρόοδος· και πάλι πρόοδος.

Συνεπώς δεν εξερεύνησα μόνον αλλά και διδάχτηκα. Από τους ίδιους τους καλλιτέχνες. Στις πολλές μου επαφές των τελευταίων μηνών γνώρισα έργα που παρήγαν τις δικές τους ιστορίες, ξεδιπλώνοντας συχνά μια ευρεία και άλλοτε μια πιο προσωπική ποικιλία από κώδικες και σύμβολα προς αξιολόγηση και ίσως προς ανατροπή. Με τράβηξε ό,τι ένιωσα πως εμπεριείχε πραγματική, αληθινή προσπάθεια στον παρόντα χρόνο· πρωτοβουλίες που δεν ξεκινούσαν από την απόρριψη των πάντων και δεν στόχευαν να αντικαταστήσουν την όποια εξουσία μέσω της άρνησης. Αντίθετα, οι ανησυχίες που με εντυπωσίασαν και με κέρδισαν ήταν εκείνες που κατόρθωσαν να αναδυθούν ως το ανεπτυγμένο κομμάτι πολλαπλών πραγματικοτήτων έτσι ώστε να μη μπορούμε να τις συνοψίσουμε σε οτιδήποτε άλλο πέραν του εαυτού τους.

Οι ιστορίες που κάνουν τη διαφορά δεν είναι ούτε ιστορίες εξουσίας ούτε περιορισμού του κόσμου σε αφηγήματα ιστορίας της τέχνης. Η δύναμή τους έγκειται στον συνδυασμό ενδεδέχειας και περιορισμών, στους φραγμούς των πειραματισμών που επιβάλλουν τα συστημικά εμπόδια και στο απροσδιόριστο πνεύμα της περιπέτειας που μπορούν να προσδώσουν οι συνθήκες του απρόβλεπτου. Εδώ ο ξενιστής μηχανισμός έχει ανοίξει νέους ορίζοντες. Έχει επανακαθορίσει το πώς αναδεικνύεται η σπουδαιότητα της πολιτιστικής παραγωγής σε ζωογόνο δύναμη κάθε δυνάμει τοπίου και σε απλή μεταφορά για τη ζωή· την όσμωση των σημερινών ιδεών, που αφήνουν το σημάδι τους ως επιβεβαίωση της ελάσσονος κλίμακας και των αισθήσεων.

Γιατί είναι αναγκαία η γονιμοποίηση, γιατί είναι ουσιώδες να δημιουργήσουμε φύσεις και να ξανασκεφτούμε τα οικοσυστήματά μας; Το βασικό και συναρπαστικό στοιχείο αυτής της προόδου, η οποία θεωρεί καίρια τη φιλοξενία, εισάγει μια τροποποίηση της νόρμας που μπορεί να θεωρηθεί κοσμογονική: την ικανότητα να κάνει εφαρμόσιμες διευθετήσεις, να επινοεί νέες κατηγορίες και να αναζωογονεί διεργασίες όπως η περιγραφή και η φαντασία αλλά επίσης η παραγωγή, η δημιουργία και η συζήτηση. Έτσι συντίθεται ένα γόνιμο τοπίο: σου επιτρέπει να παραμείνεις γεμάτος περιέργεια, να κάνεις ερωτήσεις και να προσπαθείς να εντοπίσεις αυτό που αναζητείς μέσω πραγμάτων που είχαν αγνοηθεί, ίσως επειδή δεν ταίριαζαν στο αφήγημα μιας διαφορετικής προόδου.

Οι νέες συναρμογές μπορούν να προκύψουν μόνο μέσα από την εμπιστοσύνη. Ένα χρηματοδοτικό σχήμα όπως το Πρόγραμμα Υποστήριξης Καλλιτεχνών Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) και οι fellows των Fellows—τόσο μοναδικό για τα τοπικά δεδομένα— ανοίγει νέους δρόμους μετά από μια νεκρή δεκαετία που άλλαξε τις δυνατότητες για ανάπτυξη, επώαση πολιτισμού. Ανάμεσα στα πολλά που είδα, το πιο εντυπωσιακό είναι η πολυφωνική συναρμογή στην όλη σύλληψη του εγχειρήματος. Συλλέγει ρυθμούς, εισπνέει τους διαφορετικούς χρόνους ωρίμανσης, πιστεύει στο ασύγχρονο μέστωμα και τρέφει όλα αυτά με την εύθραυστη ευαισθησία της ενάρετης επιθυμίας απλώς για να τα καταστήσει ορατά και να επιτρέψει μια διεργασία ανάπτυξης και να πιστέψει σε αυτήν, όποια κι αν είναι και ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της. Από τέρατα έως κύκνους, το μη δίλημμα της ολόψυχης παροχής των συνθηκών για θετικές αλληλεπιδράσεις και ένα αίσθημα συνέχειας «επιμολύνουν», αλλοιώνουν το τοπίο. Η αλλοίωση είναι ο νέος Βασιλιάς. Η αγνότητα, η καθαρότητα, δεν υπάρχει ως επιλογή.

Αυτή η μορφή οικολογίας του τοπικού πολιτιστικού τοπίου με εκτίναξε όχι μόνο πέρα από την ακαδημαϊκή γνώση αλλά και σε μέρη όπου οι ποικίλες γλώσσες, ιστορίες και παραδόσεις μου έδειξαν αμέτρητες δυνατότητες εν τω γεννάσθαι, σχήματα συντονισμού, συναρμογές μιας πολιτιστικής οικονομίας και τη διαφορετική πληρότητα της φροντίδας. Επιστρέφοντας συνεπώς στην αρχή, ζούμε πράγματι την πιο συναρπαστική εποχή για τη σύγχρονη τέχνη καθώς η Αθήνα βιώνει μια έντονη στιγμή αμοιβαίας «επιμόλυνσης». Μπορούμε λοιπόν να δούμε τις νέες γενιές καλλιτεχνών σαν μια μορφή συμβίωσης διαφορετικών ειδών; Και Μarios και μανιτάρια; Πιστεύω πως ναι.

Πρόσφατα, μετά την πιο δραστική αλλαγή κατεύθυνσης, η δυνατή βροχή έχει δημιουργήσει μια πληθώρα νέων ειδών που εξαπλώνονται σταδιακά στο έδαφος και δεσπόζουν ενός κόσμου που έχει γίνει τρομακτικός. Εδώ, σε αυτή την άκρη με τα πολλά «μέσα» και «έξω», υπάρχει χώρος για να φανταζόμαστε κόσμους. Τα θολά όρια που περιβάλλουν τον παρόντα χρόνο απαιτούν να τα βγάζουμε πέρα χωρίς τον ορίζοντα της προόδου αλλά με επιμονή, φροντίδα και αφοσίωση, λαχτάρα για το απρόβλεπτο, την έκπληξη και τη συνεχή εξέλιξη. Στο μετα-μετα-μετα σύμπαν των μεταδεδομένων, η αποκατάσταση της περιέργειας και η αγάπη για τη μάθηση, την προστασία και την κατανόηση πρέπει να είναι και να παραμείνει ένα εγχείρημα χωρίς τέλος. Μια φαντασική πλατφόρμα όπου οι καλλιτέχνες ως καλλιτέχνες θα μας δείχνουν διαρκώς τι σημαίνει να φαντάζεσαι καινούργιες περιπέτειες. ●

Noticing things that don't necessarily exist

Vassilis Oikonomopoulos

■ This is a great time for contemporary art. A great generation. No one thinks they can change the world anymore: the world has already changed. For some people, the world as we know it does not even exist. Either nothing is real, or everything is flatlining. For us, disasters are happening elsewhere, yet within a varied measure of proximity. It is a truly incredible moment when artists don't criticize the superficiality of society in the aggressive way they did in the previous decades. Neither are they wagging a finger at others.

In this era, our era, and in this generation, our generation, artists are more fragile than ever, more knowledgeable and more curious, processing faster more complex information and not solely personal at that. Identity is redundant, the next frontier is so much more relevant.

Going further onto the search for meaning, recognizing reality in the awareness of facts that count, our errors, missteps and the incredible volume of our failures, the state of unbalanced spaces we –my generation and I– occupy seem to be able to generate loftier, freely flowing and intuitive results. My generation of artists in the post-post-post universe of metadata, care a lot, as they navigate through venerable yet treacherous companies of dealers, curators, institutions and collectors. For my generation –I am certain about that– once you care you are the future.

We care because our world is too obvious. We experienced the most significant political changes of recent years in absolute apathy, deprived of our right to our daily dose of sea and sun during the collapse of the Soviet Union in August 1991, for example. No major powers paraded their armored vehicles down our streets, saluted our generals or stole our properties. We had no role in the emergence of the global movement or the fundamental changes that obliterated invisible borders and brought faraway geographies closer in seconds. Our values were chiseled during our formative years by Super Mario and the fantastical powers we savoured in the attempts to save Princess Peach. They were later redefined by film ratings on Rotten Tomatoes and the bulldozing of desire via geosocial networking mobile apps geared towards the possibilities of some sort of adulthood. By the time we could totally understand the work of Lena Platonos for example, we were probably too old to indulge in anything other than excessive consumption in a nondescript mall.

However, we rigorously hung onto our affinities with a landscape that had possibly gone through everything we ever wanted, with but also without us. And for this, we deeply cared. Our history, materially and conceptually, is significantly more fascinating for our post-goth boyfriends and girlfriends and our fluidity in digital metamorphosis rather than the ideal modalities mused by the poets, such as Helens of Troy or Madonnas. Recognizing their eternal unobtainability, we are sorrowfully sorry for the expenditure of desires that brought about a past condition of strange metaphors, both shameful and celebratory.

Over the course of generating this generation, artists with completely new approaches started working in Athens, a city often associated with myths. Artists and the city itself –a mythical relation of its own– have been ludicrously uninterested in each other. Culture in Athens is still disconnected from everything else, from any systemic infrastructure. The impossibility and irrelevance of mainstream education in the arts, the type of practices, techniques and rhetoric that maintain a certain sense of prominence, a kind of process that parrots without speaking for the highly sensible, create a skin under which we are all, without knowing who left it behind. In this terrestrial network everyone is involved, without having the slightest idea who gave them the code.

Non-existent museums evidently do not reflect new thinking or tendencies. The studio, the street and Instagram are far more flexible and present, far more open to ideas that can make a difference. Until now there hasn’t been any considerable effort to place trust in this generation that no longer felt at home in the phenomenology of this reality or any other similar to it, but was instead more privileged by the immensity and the mobility of data. Considering a different form of realism, these artists, who stood on the shoulders of miniature giants, were never destined to play a central role. Decentralized but connected, artists were extraneously galvanized in an unprecedented checkmate and boom! The King is gone – long live the King. Under this simple but not after all simplistic context, I was called upon to reflect on the unknowable and then relate it to the imaginable. That meant to help inject a chance of vitality and caring in the work of hyper-informed artists in order to transcend a state of nihilism by embracing the truth of their realities. This is called *Fellowship*.

This setup – from day one a radical inception since it is built on the many diabolic mechanisms of administrative agreements – was not the matter of buying and selling something. The offer to artists is founded on pure trust and caring, both things that are radical in themselves and, in the current conjuncture, an endangered species. The broad approach of each Fellowship inevitably boils down to a choice based on support and continuity rather than constraint. Strikingly exciting and otherworldly, this approach feels as exotic as French Vanilla and South African Pecan ice-cream in its flavour. Sick avant-garde harder than concrete. From where I am standing, it defines a form of resistance and a return. A return to trust and commitment and a resistance to suspicion, mistrust and lack of faith which permeated every and each cell of social culture in the past.

I would call this approach ‘resurgence of mushrooms’. I like mushrooms not only as a simile but also as a way of rethinking progress and evolution. Mushrooms are great species of plants, that come in elusive natural formations. Existing in conditions of unpredictability, mushrooms carefully entangle with other plants in order to survive, waiting to appear after the rain; they are so ingenuous that they can disrupt the normative comfort forest floor: they can spring up in damaged landscapes in industrial ruins, showing that Instead of an expected progress where the idea of progress has already come and gone, real progress can be a far more precarious condition, a vulnerable indeterminacy or a trivial unpredictability. This precariousness is

intriguing and rewarding: like a good black truffle or a Japanese matsutake, which are unique varieties of mushrooms, highly valued, quite elusive but also important in an ecosystem.

Symbiotic, easily influenced by their surroundings but also growing fast in the right conditions, they can remain dormant for long but they become highly productive once germinated. It is difficult to find good mushrooms. First of all, one rarely looks for whole mushrooms. Most of them are either discarded by other animals or eaten by worms. Good mushrooms lie under the ground. Where they grow the soil shifts and cracks but you cannot see them easily. You can feel their presence from those who know how to hunt for them. Remember what we said about Super Mario?

It is through such metaphorical thinking that I want to bring my argument forward and support my case for this sort of quiet resurgence and resilience I had not imagined before. For through an active involvement with the disarmingly charming integrity of a support structure, my sense of embarrassment and awkwardness of an uncaring, relentless past was not only challenged but justly retreated. As a fellow of Fellows myself, I experienced this sense of caring beyond the obstacles, curiosity outside the grand narratives; and an energy, which only the wildness of this generation can mediate. This is growth, and this is growth once again.

Therefore, I did not only explore but I was instructed. By the artists themselves. In my many exchanges in recent months, I encountered projects that generated their own histories, deploying often a broad and, at other times a more intimate diversity of codes and symbols, only to evaluate and perchance subvert them. I was attracted by what it was felt consisted by an actual, real endeavour in the present time. Efforts that did not arise from the negation of everything and did not aspire to replace any power through denial. Rather, the concerns that struck me and the ones that grew in me were those that managed to emerge as a developed part of multiple realities in a way that could not be reduced to anything but themselves.

The stories that make a difference are neither stories of power nor of enclosing the world in art-historical narratives. Their strength lies in the combination of rigour and constraints, the barriers of experimentation imposed by systemic obstacles and an indefinable spirit of adventure that circumstances of unpredictability can bring about. The host mechanism here has broken new ground. It has remoulded the role of facilitating the significance for cultural production as the bloodline of every potential landscape and as a simple metaphor for life; the osmosis of current ideas, whose significant mark entails an affirmation of the minor scale and senses.

Why is it necessary to pollinate, why is it essential to create natures and rethink our ecosystems? The key and fascinating aspect in this process, a process that regards hosting as vital, implies an alteration of the normative, which can be seen as world-making: the ability to make workable arrangements, invent new categories and revitalize processes such as description and imagination but also production, generation and discussion. A fruitful landscape, has been set up here: it allows one to remain curious, ask questions and try to identify what they are looking for through what has

been ignored because it possibly never fit in the narrative of a timeline of a different progress.

It is only through trust that new assemblages can develop. A funding scheme like the Stavros Niarchos Foundation (SNF) Artist Fellowship Program, and the Fellows of fellows –so unique in the local context– are groundbreaking, after a dead decade that has shifted the possibilities of breeding, of growing culture. Amongst many things I saw, the most deeply moving features the polyphonic assemblage of the project’s entire inception. Gathering rhythms, breathing in the varied temporalities of maturation, believing in the a-simultaneity of ripening and nourishing these with the sensitivity and the fragility of a virtuous desire to just make visible and only allow a growth process, and believe in it, whatever this might be and regardless the outcome. From monsters to swans, the non-dilemma of whole-heartedly providing the conditions for positive encounters and a sense of continuation is contaminating this landscape. Contamination is our new King. Purity is not an option.

This form of ecology in the local cultural landscape catapulted me not only beyond academic knowledge but also to places where varied languages, histories and traditions showed me innumerable possibilities in the making, patterns of coordination, assemblages of a cultural economy and the different fullness of caring. Returning therefore to the beginning. It is indeed the most exciting period for contemporary art as Athens is experiencing an intense moment of cross-contamination. Might we then dare think of the continuously new generations of artists as a form of symbiosis of different species? Both Marios and mushrooms? I think we can.

Recently, following the most forceful shift in direction, the heavy rain has produced an abundance of new species that slowly spread across the ground and loom large over a world that had become a terrifying place. Here, in that edge, of many insides and outsides there is room for imagining worlds. The kind of blurred boundaries that mark the current moment demands a getting by without the horizon of progress but through persistence, caring and commitment yearning for unpredictability, surprise and continuous growth. In the post-post-post universe of metadata, rebuilding curiosity and a renewed love for learning, protecting and understanding has to be and to always remain an inconclusive project. A fantasy platform where artists as artists can constantly show us what it is to imagine new adventures. ●

Χώρος για την ύπαρξη

Χρήστος Καρακέπελης

■ Από το 1987 μέχρι το 2018 έχουν περάσει 32 χρόνια. Στη μια άκρη της γραμμής, η συμμετοχή μου στην επιτροπή αξιολόγησης της ARTWORKS για τα χρηματικά βραβεία σε δημιουργούς κινούμενης εικόνας. Στην άλλη άκρη της, η αποφοίτησή μου από τη σχολή Σταυράκου ως «σκηνοθέτης». Ενδιάμεσα, μια λαβυρινθώδης διαδρομή ώστε αυτή η «καλλιτεχνική» ταυτότητα να βρει έναν τόπο όπου θα μπορούσε να επιβιώσει ως είδος ενδημικό ανάμεσα στις άλλες, αναγκαίο σε μια πολυδιάστατη τροφική κοινωνική αλυσίδα. Μιλώ καταρχήν για έναν τόπο δυνατότητας ύπαρξης, όχι για έναν τόπο υποδοχής ή ακόμα περισσότερο για έναν τόπο στήριξης και ενθάρρυνσης.

Έτσι όπως τον φαντασιωνόμουν, συνέβη εντέλει να βρω και να αναγνωρίσω αυτόν τον τόπο, όχι πάνω στην πορεία του νέου ανθρώπου που ήμουν και που κάποτε τον χρειαζόταν, αλλά πάνω στην πορεία εκείνου που πλέον εργάζεται για να τον διανοίξει για άλλους που τον χρειάζονται σήμερα. Είδα την ARTWORKS ως απόπειρα καθορισμού ενός τέτοιου τύπου, ως απόπειρα μιας νέας χωροταξίας, τη διάνοιξη μιας έκτασης εντός της πραγματικότητας, μέσα στην οποία μπορεί να κατοικήσει η καλλιτεχνική ταυτότητα. Και ήμουν χαρούμενος που στη διάνοιξη αυτού του χώρου συνέβη να συμβάλω κι εγώ.

Δεν ξέρω ποιας ακριβώς επιστήμης θα μπορούσε να είναι αντικείμενο η καλλιτεχνική ταυτότητα στην ελληνική κοινωνία· μιας και δεν είμαι επιστήμονας θα υποδεχόμουν με ενδιαφέρον μια εργασία πάνω σε ένα τέτοιο θέμα. Έως τότε, κι αν αρκεστά στη δική μου εμπειρία και σ’ εκείνη πολλών ανθρώπων της γενιάς μου, ο καλλιτέχνης στην Ελλάδα μοιάζει με τον «Κανένα» της *Οδύσσειας*, ένα αταξινόμητο πρόσωπο στο περιθώριο του κοινωνικού πάρε-δώσε, μια απροσδιοριστία μη μεταφράσιμη σε όρους κανονικής ζωής. Στην καλύτερη περίπτωση κάποιος ρομαντικός, στη χειρότερη κάποιος «παρίας», στο ενδιάμεσο κάποιος που οφείλει να ανανεώνει διαρκώς την άδεια παραμονής του εντός του συνόλου προσκομίζοντας τα απαραίτητα δικαιολογητικά· ειδαλλώς διαβιεί λάθρα μέσα του.

Η κουλτούρα ενίσχυσης του καλλιτέχνη ως καλλιτέχνη, της ενίσχυσης των ειδικών συνθηκών της ζωής του, σε αντίθεση με άλλες χώρες όπου σχετικά κρατικά επιδόματα δηλώνουν έστω και συμβολικά μια κάποια αναγνώριση στην αξία των καλλιτεχνικών διεργασιών, ήταν και είναι απύσχα στην Ελλάδα. Τα περισσότερα δημόσια χρήματα διοχετεύονται σε ιδρύματα τέχνης, όχι σε καλλιτέχνες άμεσα, και όταν, σπανίως, συμβαίνει αυτό συνδέονται κατά κανόνα με την παραγωγή συγκεκριμένου έργου. Η δυνατότητα για έναν καλλιτέχνη να χρηματοδοτηθεί μέσω ατομικής επιχορήγησης είναι κατά κανόνα ανύπαρκτη, μολονότι ανήκουμε σε μια κοινωνία η οποία απομυζά στο έπακρο, οικονομικά και ιδεολογικά την τέχνη που της κληροδότησε η Ιστορία. Ίσως να είναι αυτός ο πληθωρισμός αριστουργημάτων και ταυτόχρονα η ακοπίαστη οικειοποίησή τους που μας γαλούχησε έτσι ώστε να λησμονούμε την ανθρωπινή τους προ-ϋπόθεση.

Μέσα σε αυτή τη χρόνια παράλειψη, μετέφρασα το εγχείρημα της ARTWORKS ως την αναγκαία δομική χειρονομία που οφείλει να συντελείται σε μια κοινωνία,

ώστε να εκδηλώνεται κάποιο ενδιαφέρον γι’ αυτήν την ανθρώπινη προϋπόθεση της τέχνης. Μια χειρονομία που τοποθετεί την καλλιτεχνική δημιουργία στο κυτταρικό πλέγμα της πραγματικότητας, που συνδέει αυτό που λέμε «γενικά» τέχνη με τα συγκεκριμένα πρόσωπα, των συγκεκριμένων ανθρώπων, που σε συγκεκριμένες συνθήκες, παλεύοντας με συγκεκριμένες ανάγκες ζωής, δημιουργούν εντέλει. Το εξίσου σπουδαίο είναι πως η νέα αυτή χειρονομία αποτελείται σε νέους ανθρώπους, έτσι ώστε να μιλάμε για συν-διαμόρφωση των δύο πόλων σε μια συγχρονική εμπειρία, δηλαδή μια καινούργια κουλτούρα για την πολιτιστική πολιτική που μορφοποιείται ταυτόχρονα με τα υποκείμενά της, τους καλλιτέχνες.

Εδώ, αυτό που χρηματοδοτείται δεν είναι ένα συγκεκριμένο έργο, αλλά το έργο του εαυτού, το έργο του αυτοπροσδιορισμού. Υποστηρίζεται η αδιαπραγμάτευτη αναγκαιότητα να διαμορφώνονται και να επιβιώνουν ανάμεσά μας καλλιτέχνες, να συστήνονται ως καλλιτέχνες και να δικαιούνται να διαβιούν ως καλλιτέχνες. Μιλάμε με αυτούς και γι’ αυτούς, κινητοποιούμεστε γι’ αυτούς, παίρνουμε στα σοβαρά τα σχέδιά τους, αποφασίζουμε ότι θα τους βοηθήσουμε να «είναι», όχι να «κάνουν», πρώτα και κύρια να «είναι» προκειμένου να «κάνουν».

Χωρίς καθοδήγηση και προδιαγραφές για το πού θα διαθέσουν την οικονομική ενίσχυση την οποία τους παρέχει το βραβείο, ελεύθεροι να τη χρησιμοποιήσουν για τον βιοπορισμό τους ή για εκπαίδευση, έρευνα ή ανάπτυξη κάποιου σχεδίου, οι νέοι δημιουργοί πιστώνονται όχι μόνο με ένα χρηματικό ποσό, αλλά και με την εμπιστοσύνη που δικαιούται κάθε νέα γενιά. Διατρέχοντας τις υποψηφιότητες μπορώ να πω ότι είδα τον χάρτη αυτής της γενιάς, τους δικούς της προορισμούς, τα καινούργια μέσα που διαλέγει για το ταξίδι, όλα σε μια πλούσια ποικιλία, καθώς η έκταση της ηλικίας των υποψήφιων συμμετεχόντων στο εγχείρημα από τα 25 ως τα 40, με ό,τι αυτό συνεπάγεται (διαφορετικά επίπεδα εμπειριών ή σταδιοδρομίας), συνέθεσαν εντέλει ένα πολυφωνικό σύνολο, που θα έπρεπε να μπορούμε να βλέπουμε στις κινηματογραφικές αίθουσες, στους χώρους τέχνης, στον δημόσιο χώρο σαν μια ανάκλαση όλων όσων απασχολούν ή θα έπρεπε να απασχολούν τον κόσμο μας σήμερα.

Είναι ιστορικά αποδεδειγμένο πως η τέχνη μετατοπίζεται σε επίπεδο φόρμας και περιεχομένου με ρυθμούς ταχύτερους από τα πλαίσια (θεωρητικά, θεσμικά, οικονομικά) που δομούνται γύρω της και διαρρηγνύει η ίδια τους κώδικές της ξανά και ξανά. Μοιραία, κάθε νέος δημιουργός και κάθε νέο έργο πληρώνει το τίμημα αυτής της μετατόπισης, το τίμημα του νεωτερισμού, παλεύοντας για την ύπαρξη του έργου του και αυτομάτως για τη δική του. Αυτό κάνει την ανάγκη της υποστήριξης ακόμα πιο ζωτική για τον νέο καλλιτέχνη, τον κατ’εξοχήν εκφραστή της ρήξης και της μετάβασης, τον εγγυητή της ανανέωσης. Η σύνδεση τοπικών χαρακτηριστικών με το παγκόσμιο περιβάλλον, ο βιοπολιτικός χαρτακτήρας της οικογένειας, ζητήματα ταυτότητας, σεξουαλικότητας, επιθυμίας ή πολιτικής συμμετοχής, που αναδεικνύουν μια κοινωνία σε μετάβαση, αλλά και ποιητικές μορφές –μεγαλύτερη μορφολογική ελευθερία και αμβλυμένα πεδία έκφρασης– είναι καινούργια γνωρίσματα που διέκρινα στον τομέα της κινούμενης εικόνας με τον οποίο ειδικά ασχολήθηκα, γνωρίσματα πολύ διαφορετικά από εκείνα που κυριαρχούσαν στις ταινίες των προηγούμενων χρόνων – άρα, γλώσσες που θα χρειαστεί μόχθος για να συνομιλήσουν με την αγορά, να βρουν διαύλους, να συστηθούν στο κοινό. Ωστόσο, αν θέλουμε μια τέχνη συγχρονισμένη, οργανικά δεμένη με τη ζωή μας, δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να τη στηρίζουμε ακριβώς τη στιγμή που αρθρώνεται.

Ένας επιπλέον λόγος για τον οποίο θεωρώ εξαιρετικά σημαίνουσα αυτήν την οικονομική ενίσχυση τη συνδυασμένη με την ελευθερία οικονομικής διαχείρισής της, είναι το ότι εισάγεται σε καιρούς ισοπεδωτικού οικονομικού ορθολογισμού όπου ένα τέτοιο, σχεδόν απροϋπόθετο δώρο, κινδυνεύει να εξοριστεί στη σφαίρα του εξωπραγματικού ή πέραν των ορίων του κοινωνικού θράσους. Η ιστορική στιγμή παίζει κι αυτή τον ρόλο της και κάνει το statement ακόμα ισχυρότερο καθώς, σε μια κοινωνία φτωχοποιημένη, κάποιο υλικό κεφάλαιο διοχετεύεται σε κάτι φαινομενικά περιττό, στην καλλιτεχνική έκφραση. Δεν υποτιμώ φυσικά την πραγματική σημασία της ενίσχυσης. Ο βιοπορισμός ενός καλλιτέχνη ήταν ανέκαθεν μια πονεμένη ιστορία και οι περισσότεροι καλλιτέχνες διαβιούν μόνιμα και ανεξάρτητα ιστορικών συνθηκών σε συνθήκες κρίσης. Κάθε πόρος είναι πάντοτε ζωτικός και αναγκαίος για όσους δεν είναι στενά ή γερά προσδεμένοι στην παραγωγική αλυσίδα. Ωστόσο, έχει σημασία να διακρίνουμε τον συμβολισμό των κοινωνικών πράξεων και την υπεραξία που υπερβαίνει το αριθμητικό τους ανάλογο.

Για μένα, αν η κρίση έχει θέση σε αυτόν τον απολογισμό, αυτό που αξίζει περισσότερο να συζητηθεί είναι πώς το πρόγραμμα επιχειρεί να συγχρονίσει την κοινωνία και την εκκολαπτόμενη τέχνη της στη δεδομένη χρονική στιγμή: το γεγονός ότι θεωρεί αυτόν τον συγχρονισμό σημαντικό να επιδιωχθεί στην πιο καθαρή περιοχή του κοινωνικού σώματος, στην περιοχή που ανήκει αποκλειστικά στα νιάτα. Εντός μιας παραπαίουσας χώρας και παρά τη συλλογική σασπιμάρα, το πρωτόγνωρο μούδιασμα και την αβάσταχτη κοινωνική αμηχανία, η ορμή της νιότης και η άγνοια κινδύνου που την περιβάλλει προνομιακά, παράγει έργο. Θα μπορούσε όλο αυτό το υλικό να αφεθεί να παλέψει μοναχικά με την ενδεχομενικότητα, όπως συνέβη σε τόσες και τόσες παλιότερες γενιές, για να καταγράψει αργότερα ατομικά ρεκόρ, ρεκόρ μεμονωμένων καλλιτεχνών. Εδώ όμως μιλάμε για την προσπάθεια συσπείρωσης μιας γενιάς γύρω από έναν πυρήνα έκφρασης, για μια πρόσληψη του πολιτισμού και της δημιουργίας πέρα από την περιπτωσιολογία.

Από τη θέση μου, αναζήτησα αυτόν τον φρέσκο, τωρινό λόγο που μπορεί να αναθεωρηθεί στο μέλλον από τους ίδιους τους εκφραστές του. Αναζήτησα αυτή την αυθόρμητη επιθυμία που μπορεί αύριο να αξιολογηθεί ως η αδέξια χειρονομία ενός ώριμου μεσήλικα. Αναζήτησα τη γοητεία του πειραματισμού που ίσως ξεπεραστεί από άλλους επόμενους. Δεν αναζήτησα το παγιωμένο και το σταθερό, αλλά μια κίνηση προς τα κάπου, έναν ρωμαλέο ψίθυρο που δεν έχει ακουστεί ακόμα στο εδώ και το τώρα αν και παραδόξως το ενσαρκώνει. Νιώθω πολύ όμορφα που είδα έναν ολόκληρο μηχανισμό να κινητοποιείται και να εργάζεται για μια ωραία υπόσχεση, για κάτι καθόλου οριστικό. Ελπίζω αυτή η ενεργητικότητα να γίνει μία έξη, μια δεύτερη φύση όλων όσων συσπειρώνονται γύρω της.

Γιατί η ουσία αυτής της δουλειάς που ξεκίνησε, για εμένα ταυτίζεται με μια υγιή και διαυγή ιδέα για τον πολιτισμό και την κοινωνία στην οποία θέλουμε να ζούμε, μια ιδέα που εκτείνεται και πρέπει να εκτείνεται πέρα από το ιστορικό περιβάλλον της κρίσης στο οποίο γεννήθηκε. Ξέρουμε πως ακόμα και σε εποχές ευμάρειας, η τέχνη και ο καλλιτέχνης παραμένουν χαμένα στοιχεία για τις κοινωνίες μας. Διότι, θέτουν πάντοτε ένα ζήτημα «προτεραιοτήτων» στο οποίο οι άνθρωποι δυσκολευόμαστε διαχρονικά να απαντήσουμε, ένα ζήτημα φιλοσοφικό, τις περιπλοκές του οποίου πάντα θα αποφεύγουμε. Αυτή η κρίση και κάθε άλλη κρίση θα σχετίζεται εσαεί με αυτή την υπεκφυγή. Δεν θα τη

λύσουμε μια κι έξω, έχει όμως σημασία να φιλοδοξούμε να τη λύσουμε. Η φιλοδοξία είναι το δικαίωμα που δεν πρέπει να αποποιηθούμε ως κοινωνία, ιδιαίτερα σήμερα που όλα και όλοι προσπαθούν να μας πείσουν ότι δεν τη δικαιούμαστε. ●

Room to move

Christos Karakepelis

■ From 1987 to 2018 it’s 32 long years. At one end is my participation in the ARTWORKS selection committee that awards monetary prizes to artists working with moving images; at the other, my graduation from Stavrakos Film School as “film director”. Between the two ends, a labyrinthine course for this “artistic” identity to find room to survive as an endemic species among others — a necessity in this complex social food chain. I am talking primarily about room to exist, not room to be accepted, let alone be supported and encouraged.

Eventually, I was able to find and recognise this place not on the way of the young person I once was and needed it but on the way of the person who is now working to make it happen, to supply it to those who need it today. I saw ARTWORKS as an attempt at providing such room, as an attempt for a new layout, an opening up of an expanse within reality where the artistic identity can live. And I was glad to have been able to contribute to this.

I am not sure which science could undertake the examining of the artistic identity in Greek society; not being a scientist myself, I would welcome a paper on the subject. Until then, based on my experience and that of my coevals, I would compare an artist in Greece to *Odyssey’s* “Nobody”: an unclassified person on the fringe of social give-and-take, a vague entity which cannot be translated in terms of normal life. A romantic at best; at worst, a “pariah”; and in-between one who needs to keep renewing their residence permit in society by submitting the necessary documentation, or else hole up inside themselves and fade to nothingness.

The culture of supporting artists as artists, in view of their special life conditions, was and still is absent in Greece unlike other countries, where state subsidies mirror, if only symbolically, a certain recognition of the merit of artistic processes. Most public funds in Greece are channelled to art foundations and not directly to artists; even on the rare occasions this happens, it is usually linked to a specific project. An artist’s chance of securing a personal subsidy is almost nonexistent, although as a society we exploit to the utmost, financially and ideologically, the art bequeathed to us by History. It may be this abundance of masterpieces and their trouble-free appropriation that makes us forget the human endeavour behind them.

Amidst this chronic deficiency, I translated the ARTWORKS venture as the structural gesture a society must make in order to show interest in this human prerequisite of art. A gesture that puts artistic creation in the cellular matrix of reality, connecting what we call art “in general” with the specific individuals who toil in adversity, under specific circumstances, and yet they are creative in the end. Not less important about this new gesture is that its being addressed to young people, so that we get the two poles shaped in synchronicity: a new mindset about cultural policy taking shape at the same time as its subjects, the artists themselves.

What is funded here is not a specific project but the project of the self, of self-determination. What is supported is the artists’ non-negotiable need to be shaped and to survive among us as artists, to introduce themselves as artists and to be able to live as artists. We talk with them and about them, mobilise ourselves for them, take their plans seriously and decide to help them be, not do; be first and foremost, in order for them to go ahead and do. Without guidelines and specifications as to how they’ll use the money that comes with the prize, free to channel it towards their livelihood or invest it in their education, spend it on research or some project, the young practitioners are credited not just with funds but with the trust that each new generation deserves. Perusing the candidates’ files, I feel having seen the map of this generation, its own destinations and the new media it picks out for this journey — and all this in a rich variety: the range of the candidates’ ages, from 25 to 40, and everything it entails (different levels of experience, different stages in one’s career), ultimately make up a polyphony which we should be able to see in our cinemas, galleries and public spaces as a reflection of what preoccupies, or should preoccupy, our world today.

History shows that art shifts its forms and content at a pace that leaves behind the frameworks (theoretical, institutional, economic) structured around it, and keeps breaking its own codes time and again. Inevitably, all new artists and new works pay the price for this shift, the price of modernity, struggling for the survival of their work and hence for their own survival too. This makes the necessity for support even more crucial for young artists as the key agents of rupture and transition, as the guarantors of renewal. The connection of local elements to the global context, the biopolitical nature of the family, issues of identity, sexuality, desire or political engagement indicative of a society in transition, and new poetic forms (a freer morphology and broadened fields of expression): these are the new traits I saw in moving pictures, the field in which I was specifically involved, and these traits differ a lot from those in the films of earlier periods. It will take a strenuous effort for these languages to conquer the market, find channels to introduce themselves to the public. Yet, if we want an art in synchronicity, organically tied to our life, we have no choice but to support it at the very moment it is born.

Another reason why I think this funding, combined with the freedom to use it at will, is highly significant is the fact that it comes at a time of crushing economic rationalism, when such an almost unconditional gift risks being banished to the sphere of the unreal or beyond the limits of social impertinence. The historical conjuncture plays its own role and makes this statement even bolder as, amidst an impoverished society, it conveys funds to a seemingly unessential activity: artistic expression. I do not mean to downplay the real importance of the subsidy as a financial aid: an artist’s livelihood has always been a tale of woe, and most artists live in permanent crisis, regardless of the historical conditions. All resources are vital to those not closely or firmly attached to the chain of production. However, it is important to discern the symbolism of social acts and their surplus value beyond mere numbers.

I think that, if the crisis has any place at all in this assessment, what is most worth discussing is how the programme attempts to synchronize society with its emerging art at this specific moment in time: the fact that it regards as an important goal this synchronicity in the purest area of the social cor-

pus, the one occupied exclusively by young adults. Within a floundering country and despite the collective bemusement, the unprecedented numbness and the unbearable social inertia, the power of young people and the unawareness of the risks it enjoys as a privilege do produce results. All this material could be left to its solitary struggle against chance, as it happened with so many earlier generations, when eventually individuals achieved personal records and broke them too. Here, however, we are talking about the effort to gather a generation around a core of expression, about perceiving culture and creation beyond isolated cases.

From my post I sought out this fresh, current discourse which may be revised later by its own exponents. I looked for this spontaneous desire which tomorrow may be written down as the awkward gesture of a middle-aged practitioner. I searched for the fascination of experimenting which may be rendered obsolete by others in the future. I did not look for something fixed and established but for a move in some direction, for the robust whisper which has yet to be heard in the “here and now”, even though it encompasses it, strangely enough. I am glad to have witnessed an entire mechanism mobilising itself towards a beautiful promise, towards something far from definitive. I hope that this energy becomes an addiction, a second nature to those who gather around it.

Because, the essence of this emerging task is to me the reflection of a sound and clear idea of the culture and the society we wish to live in; an idea that extends, that must extend beyond the conjuncture of the recession in which it was born. We know that even in times of affluence, the arts and the artist remain “lost causes” for our societies. For they keep asking questions on “priorities” which people have always found hard to answer; a philosophical matter with ramifications that we will always be evading. This crisis, and every crisis, will be forever linked to this elusiveness. We won’t resolve it in one go, but it is crucial that we aspire to resolve it. Aspiration is the one right we must not relinquish as a society, especially today when everything and everyone is trying to convince us that we don’t deserve it. ●

ΔΑΦΝΗ ΔΡΑΓΩΝΑ

Η Δάφνη Δραγώνα είναι επιμελήτρια και θεωρητικός με βάση το Βερολίνο. Από το 2015 έως το 2019 ήταν μέλος της επιμελητικής ομάδας του φεστιβάλ transmediale. Άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε ακαδημαϊκές εκδόσεις, καταλόγους εκθέσεων και περιοδικά τέχνης. Έχει συνεργαστεί με μουσεία, κέντρα και φεστιβάλ για εκθέσεις, συνέδρια και εργαστήρια (Ίδρυμα Ωνάση, Aksioma - Ινστιτούτο Σύγχρονης Τέχνης, Ινστιτούτο Γκαίτε, Μουσείο Μπενάκη, ΕΜΣΤ, Laboral, Akademie Schloss Solitude). Είναι διδάκτωρ του Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΡΑΚΕΠΕΛΗΣ

Ο Χρήστος Καρακέπελης σπούδασε πολιτικές επιστήμες και σκηνοθεσία. Έχει σκηνοθετήσει σειρές ντοκιμαντέρ για την τηλεόραση καθώς και κινηματογραφικά ντοκιμαντέρ (Το Σπίτι του Κάιν, Πρώτη Ύλη). Οι ταινίες του έχουν τιμηθεί με βραβεία και διακρίσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό (1ο Βραβείο στο Φεστιβάλ της Νυόν, Βραβείο Fipresci, Βραβείο Κοινού στο Μόναχο) και έχουν προβληθεί σε φεστιβάλ (Berlinale, Κάρλοβι Βάρι, κ.ά). Διδάσκει ντοκιμαντέρ στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και στη Σχολή Σταυράκου και διαχειρίζεται το εργαστήριο δημιουργίας ντοκιμαντέρ στο Κέντρο Ελέγχου Τηλεοράσεων.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΑΡΙΝΟΣ

Ο Χριστόφορος Μαρίνος (γενν. 1975, Αθήνα) είναι ιστορικός της τέχνης και επιμελητής εκθέσεων. Έχει δημοσιεύσει πλήθος άρθρων και μελετών για τη σύγχρονη τέχνη. Έχει επιμεληθεί πολλές ομαδικές εκθέσεις, καθώς και αναδρομικές εκθέσεις σημαντικών Ελλήνων καλλιτεχνών. Ήταν συνιδρυτής και αρχισυντάκτης του διαδικτυακού περιοδικού τέχνης *kaput* (2008-13). Έχει επιμεληθεί πολλά βιβλία και καταλόγους εκθέσεων, μεταξύ των οποίων τα *Πιθανότητες: Συνεντεύξεις με νέους Έλληνες καλλιτέχνες* (2006) και *Το έργο της επιμέλειας* (2011). Είναι επιμελητής εικαστικών εκθέσεων και δράσεων του Οργανισμού Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας του Δήμου Αθηναίων (ΟΠΑΝΔΑ).

ΒΑΣΙΛΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Βασίλης Οικονομόπουλος είναι επικεφαλής επιμελητής στο LUMA Arles. Το έργο του επικεντρώνεται στη σύλληψη και την υλοποίηση του προγράμματος εκθέσεων σε στενή συνεργασία με την πρόεδρο του ιδρύματος, Maja Hoffmann, και την κύρια ομάδα καλλιτεχνικών συμβούλων. Έχει εργαστεί ως Βοηθός Επιμελητή στη Συλλογή Διεθνούς Τέχνης στο μουσείο σύγχρονης τέχνης Tate Modern στο Λονδίνο και ήταν μέλος της επιτροπής της Tate για την απόκτηση έργων τέχνης από τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική. Κατά τη διάρκεια της θητείας του στην Tate, ο Οικονομόπουλος συνεπιμελήθηκε μια σειρά από εκθέσεις και αναθέσεις και εργάστηκε στις εκθέσεις της μόνιμης συλλογής.

DAPHNE DRAGONA

Daphne Dragona is a Berlin-based theorist and curator. She was part of the curatorial team of the transmediale festival from 2015 until 2019. Articles of hers have been published in various books, journals, magazines and exhibition catalogs. She has worked with different institutions for exhibitions, conferences, workshops and other events (Onassis Cultural Center, Aksioma Institute of Contemporary Arts, Goethe Institut Athen, Benaki Museum, EMST, Laboral, Akademie Schloss Solitude). She holds a PhD from the Faculty of Communication & Media Studies of the University of Athens.

CHRISTOS KARAKEPELIS

Christos Karakapelis studied social sciences and film directing. He has directed several documentaries including The House of Cain and Raw Material. His films have received awards in Greece and abroad (1st Prize at Nyon's DocFest, Fipresci Prize, Audience Award at Munich, etc.) and have been part of various festivals (Berlinale and Karlovy Vary, among others). He teaches documentary film at the University of Athens and the Stavrakos Film School, and he is directing the annual documentary workshop at Polychoros KET.

CHRISTOFOROS MARINOS

Christoforos Marinos (Athens, 1975) is an art historian and curator. He has published extensively on contemporary art and curated group and retrospective exhibitions of acclaimed Greek artists. He was co-founder and editor-in-chief of the online art review *kaput.gr* (2008–2013). He is the editor of several books and exhibition catalogues, including *Possibilities: Interviews with Young Greek Artists* (2006) and *The Work of Curating* (2011). He is Curator of Art Exhibitions and Events of the Culture, Sports, and Youth Organisation of the Municipality of Athens (OPANDA).

VASSILIS OIKONOMOPOULOS

Vassilis Oikonomopoulos is a Senior Curator at LUMA Arles. His work focuses on the conceptualization and implementation of the institution's program of exhibitions in close collaboration with its president, Maja Hoffmann, and the Core Group of Artistic Consultants. Prior to LUMA, Vassilis worked in institutions internationally. He was the Assistant Curator, Collections of International Art at Tate Modern. He worked with Tate's Middle East and North Africa Acquisitions Committee on formulating Tate's strategy in the region. During his tenure at Tate, Oikonomopoulos co-curated a number of exhibitions and commissions and worked on Tate's collection displays.

PROGRAM

Workshops and lectures

Group visits

Studio visits

Exhibition and film screenings
Still Here Tomorrow

Artist residencies

Projects

χνών

διαλέξεις

έψεις

εργαστήρια

βολές ταινιών
orrow»

ιλοξενίας

ΔΑΦΝΗ ΔΡΑΓΩΝΑ

Η Δάφνη Δραγώνα είναι επιμελήτρια και θεωρητικός με βάση το Βερολίνο. Από το 2015 έως το 2019 ήταν μέλος της επιμελητικής ομάδας του φεστιβάλ transmediale. Άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε ακαδημαϊκές εκδόσεις, καταλόγους εκθέσεων και περιοδικά τέχνης. Έχει συνεργαστεί με μουσεία, κέντρα και φεστιβάλ για εκθέσεις, συνέδρια και εργαστήρια (Ίδρυμα Ωνάση, Aksioma - Ινστιτούτο Σύγχρονης Τέχνης, Ινστιτούτο Γκαίτε, Μουσείο Μπενάκη, ΕΜΣΤ, Laboral, Akademie Schloss Solitude). Είναι διδάκτωρ του Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΡΑΚΕΠΕΛΗΣ

Ο Χρήστος Καρακέπελης σπούδασε πολιτικές επιστήμες και σκηνοθεσία. Έχει σκηνοθετήσει σειρές ντοκιμαντέρ για την τηλεόραση καθώς και κινηματογραφικά ντοκιμαντέρ (Το Σπίτι του Κάιν, Πρώτη Ύλη). Οι ταινίες του έχουν τιμηθεί με βραβεία και διακρίσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό (1ο Βραβείο στο Φεστιβάλ της Νυόν, Βραβείο Fipresci, Βραβείο Κοινού στο Μόναχο) και έχουν προβληθεί σε φεστιβάλ (Berlinale, Κάρλοβι Βάρι, κ.ά). Διδάσκει ντοκιμαντέρ στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και στη Σχολή Σταυράκου και διαχειρίζεται το εργαστήριο δημιουργίας ντοκιμαντέρ στο Κέντρο Ελέγχου Τηλεοράσεων.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΑΡΙΝΟΣ

Ο Χριστόφορος Μαρίνος (γενν. 1975, Αθήνα) είναι ιστορικός της τέχνης και επιμελητής εκθέσεων. Έχει δημοσιεύσει πλήθος άρθρων και μελετών για τη σύγχρονη τέχνη. Έχει επιμεληθεί πολλές ομαδικές εκθέσεις, καθώς και αναδρομικές εκθέσεις σημαντικών Ελλήνων καλλιτεχνών. Ήταν συνιδρυτής και αρχισυντάκτης του διαδικτυακού περιοδικού τέχνης *karut* (2008-13). Έχει επιμεληθεί πολλά βιβλία και καταλόγους εκθέσεων, μεταξύ των οποίων τα *Πιθανότητες: Συνεντεύξεις με νέους Έλληνες καλλιτέχνες* (2006) και *Το έργο της επιμέλειας* (2011). Είναι επιμελητής εικαστικών εκθέσεων και δράσεων του Οργανισμού Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας του Δήμου Αθηναίων (ΟΠΑΝΔΑ).

ΒΑΣΙΛΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Βασίλης Οικονομόπουλος είναι επικεφαλής επιμελητής στο LUMA Arles. Το έργο του επικεντρώνεται στη σύλληψη και την υλοποίηση του προγράμματος εκθέσεων σε στενή συνεργασία με την πρόεδρο του ιδρύματος, Maja Hoffmann, και την κύρια ομάδα καλλιτεχνικών συμβούλων. Έχει εργαστεί ως Βοηθός Επιμελητή στη Συλλογή Διεθνούς Τέχνης στο μουσείο σύγχρονης τέχνης Tate Modern στο Λονδίνο και ήταν μέλος της επιτροπής της Tate για την απόκτηση έργων τέχνης από τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική. Κατά τη διάρκεια της θητείας του στην Tate, ο Οικονομόπουλος συνεπιμελήθηκε μια σειρά από εκθέσεις και αναθέσεις και εργάστηκε στις εκθέσεις της μόνιμης συλλογής.

the Culture, Sports, and Youth Organisation of the Municipality of Athens (OPANDA).

VASSILIS OIKONOMOPOULOS

Vassilis Oikonomopoulos is a Senior Curator at LUMA Arles. His work focuses on the conceptualization and implementation of the institution's program of exhibitions in close collaboration with its president, Maja Hoffmann, and the Core Group of Artistic Consultants. Prior to LUMA, Vassilis worked in institutions internationally. He was the Assistant Curator, Collections of International Art at Tate Modern. He worked with Tate's Middle East and North Africa Acquisitions Committee on formulating Tate's strategy in the region. During his tenure at Tate, Oikonomopoulos co-curated a number of exhibitions and commissions and worked on Tate's collection displays.

Ομιλίες καλλιτεχνών
και επιμελητών

Εργαστήρια και διαλέξεις

Ομαδικές επισκέψεις

Επισκέψεις σε εργαστήρια
καλλιτεχνών

Έκθεση και προβολές ταινιών
«Still Here Tomorrow»

Προγράμματα φιλοξενίας
καλλιτεχνών

Projects

Artists and curators talks

Workshops and lectures

Group visits

Studio visits

Exhibition and film screenings
Still Here Tomorrow

Artist residencies

Projects

Δράσεις

1

3

4

6

9

13

14

15

1. Μάιος 2018

Ομιλία-περφόρμανς της χορογράφου και περφόρμερ Αλεξάνδρας Μπαχτσετζή με τον Σωτήρη Βασιλείου, Ινστιτούτο Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης – iset
2. Μάιος 2018

Επίσκεψη στην περφόρμανς, περιπατητική έκθεση «Les Louvres and/or Kicking the Dead» και ομιλία του Walid Raad για τους SNF ARTWORKS Fellows, Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Ιδρύματος Ωνάση
3. Μάιος 2018

Ομιλία της επιμελήτριας Δάφνης Δραγώνα, Ινστιτούτο Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης – iset
4. Μάιος 2018

Διάλεξη φιλοσοφίας με τον καθηγητή Eduardo Cadava
5. Ιούνιος 2018

Συζήτηση της σκηνοθέτιδος και παραγωγού Αθηνάς Ραχήλ Τσαγγάρη με τον Τζώρτζη Γρηγοράκη, Ινστιτούτο Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης – iset
6. Ιούνιος 2018

Εργαστήριο για τα πνευματικά δικαιώματα με τη Δρ. Μαρίνα Μαρκέλλου, Ινστιτούτο Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης – iset
7. Ιούνιος 2018

Εργαστήριο σχεδιασμού ιστοσελίδας με τους Νικόλα Αναστασόπουλο και Γιώργο Μωραΐτη
8. Ιούλιος 2018

Επίσκεψη στην έκθεση «Odysseus and the Bathers» του Paul Chan και συζήτηση με τον επιμελητή της έκθεσης Sam Thorne, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, σε συνεργασία με τον οργανισμό NEON
9. Ιούλιος 2018

Επίσκεψη στην έκθεση «Snowlion» του Leidy Churchman και συζήτηση με τη Σύλβια Κούβαλη, ιδρύτρια και διευθύντρια της γκαλερί Rodeo
10. Αύγουστος 2018

Εργαστήριο συγγραφής σεναρίου για τους SNF ARTWORKS Fellows στο Φεστιβάλ SEANEMA, Κεφαλονιά
11. Σεπτέμβριος 2018

Παρακολούθηση της δημόσιας συζήτησης της Lilliane Lijn με τον Χριστόφορο Μαρίνο με αφορμή την έκθεση «Cosmic Dramas», γκαλερί Rodeo
12. Σεπτέμβριος 2018

Ομιλία της εικαστικού Λουκίας Αλαβάνου, Ινστιτούτο Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης – iset

13. Σεπτέμβριος 2018

Εργαστήριο συγγραφής προτάσεων χρηματοδότησης με τη Yona Backer, παραγωγό, επιμελήτρια και ιδρυτικό μέλος της Third Streaming, Ινστιτούτο Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης – iset
14. Σεπτέμβριος 2018

Ομιλία του επιμελητή Βασίλη Οικονομόπουλου, Ινστιτούτο Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης – iset
15. Οκτώβριος 2018

Δημόσιο πρόγραμμα προβολών ταινιών μικρού μήκους από τους SNF ARTWORKS Moving Image Fellows και συζήτηση με τον Μενέλαο Καραμαγκιώλη, Ταινιοθήκη της Ελλάδος
16. Νοέμβριος 2018

Παρακολούθηση ομιλίας των καλλιτεχνών Adam Broomberg & Oliver Chanarin, New York University in Athens
17. Δεκέμβριος 2018

Ομιλία της επιμελήτριας Κατερίνας Σταθοπούλου
18. Φεβρουάριος 2019

Επίσκεψη και ξενάγηση στην έκθεση «After Babel» με την επιμελήτρια και διευθύντρια του annexM Άννα Καφέτση, Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

Events

1. May 2018

Lecture-performance by choreographer and performer Alexandra Bachzetsis with Sotiris Vassiliou, Contemporary Greek Art Institute – iset
2. May 2018

SNF ARTWORKS Fellows visited the performative exhibition *Les Louvres and/or Kicking the Dead* followed by a discussion with the artist Walid Raad, Onassis Stegi
3. May 2018

Curator's talk by Daphne Dragona, Contemporary Greek Art Institute – iset
4. May 2018

Lecture by professor Eduardo Cadava
5. June 2018

Film director and producer Athina Rachel Tsangari in conversation with Georgis Grigorakis, Institute of Contemporary Greek Art – iset
6. June 2018

Intellectual property workshop with Dr Marina Markellou, Contemporary Greek Art Institute – iset

7. June 2018

Website design workshop with Nikolas Anastasopoulos and George Moraitis
8. July 2018

Exhibition visit at *Odysseus and the Bathers* by Paul Chan and discussion with Sam Thorne, the curator of the exhibition, Museum of Cycladic Art, in collaboration with NEON Foundation
9. July 2018

Walkthrough at Leidy Churchman's exhibition *Snowlion* followed by a discussion with the founder and director of Rodeo gallery, Sylvia Kouvali
10. August 2018

Screenwriting Workshop for SNF ARTWORKS Fellows at the SEANEMA Festival, Kefalonia
11. September 2018

The fellows attended the public discussion between Lilliane Lijn and Christoforos Marinos on the occasion of the exhibition *Cosmic Dramas*, Rodeo Gallery
12. September 2018

Artist talk by Loukia Alavanou, Contemporary Greek Art Institute – iset

13. September 2018

Grantwriting workshop with Yona Backer, producer, curator, consultant and founding partner of Third Streaming, Contemporary Greek Art Institute – iset
14. September 2018

Curator's talk by Vassilis Oikonomopoulos, Contemporary Greek Art Institute – iset
15. October 2018

Public film screening program at the Greek Film Archive featuring short films created by SNF ARTWORKS Moving Image Fellows, followed by a discussion by the filmmakers and Menelaos Karamaghiolis, Greek Film Archive
16. November 2018

The fellows attended a talk by artists Adam Broomberg & Oliver Chanarin, New York University in Athens
17. December 2018

Curator's talk by Katerina Stathopoulou, organized by ARTWORKS
18. February 2019

Guided tour at the exhibition *After Babel* with the curator Anna Kafetsi, director of annexM, Athens Concert Hall

Επισκέψεις σε εργαστήρια καλλιτεχνών

Studio visits

Ιούνιος/June 2018
Στην ατομική έκθεση του Αύγουστου Βεϊνόγλου, Elika Gallery
Augustus Veinoglou solo show visit at Elika Gallery

Ιούνιος/June 2018
Στο εργαστήριο της Φωτεινής Παλπάνα
Studio visit, Foiteini Palpana

Ιούνιος/June 2018
Στον ανεξάρτητο καλλιτεχνικό χώρο 3 137 (Πάκυ Βλασσοπούλου, Χρυσάνθη Κουμινάκη, Κοσμάς Νικολάου)
Visit at 3 137 artist run space (Chrysanthi Koumianaki, Kosmas Nikolaou, Paky Vlassopoulou)

Ιούνιος/June 2018
Στο εργαστήριο της Ράνιας Μπέλλου
Studio visit, Rania Bellou

Ιούνιος/June 2018
Στο εργαστήριο της Κατερίνας Κότσαλα
Studio visit, Katerina Kotsala

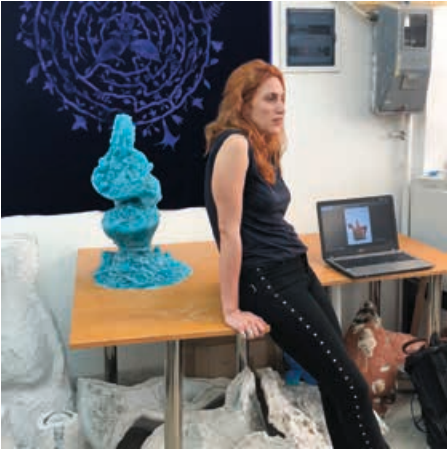
Ιούνιος/June 2018
Στο εργαστήριο του Βασίλη Παπαγεωργίου (Enterprise Projects)
Studio visit, Vasilis Papageorgiou (Enterprise Projects)

Ιούνιος/June 2018
Στο εργαστήριο της Μαρίας Παπανικολάου
Studio visit, Maria Papanikolaou

Ιούλιος/July 2018
Στο εργαστήριο του Παύλου Τσάκωνα
Studio visit, Pavlos Tsakonas

Ιούλιος/July 2018
Στο εργαστήριο της Μαλβίνας Παναγιωτίδη
Studio visit, Malvina Panagiotidi

Ιούλιος/July 2018
Στο εργαστήριο της Δέσποινας Φλέσσα
Studio visit, Despina Flessa

Διεθνή προγράμματα φιλοξενίας καλλιτεχνών

Πάκυ Βλασσοπούλου,
φιλοξενία στο ISCP
(Σεπτέμβριος-Δεκέμβριος 2019)

Paky Vlassopoulou,
resident at ISCP
(September-December 2019)

■ Από τον πρώτο χρόνο υλοποίησης του Προγράμματος Υποστήριξης Καλλιτεχνών Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ), μια από τις βασικές επιδιώξεις της ARTWORKS ήταν η σύναψη συνεργασιών με διεθνή προγράμματα φιλοξενίας, τα οποία υποστηρίζουν και διευκολύνουν την επαγγελματική εξέλιξη και πορεία των καλλιτεχνών. Τα προγράμματα αυτά δίνουν την ευκαιρία σε προσκεκλημένους καλλιτέχνες να εργαστούν σε ένα νέο περιβάλλον, διαφορετικό από εκείνο της καθημερινότητάς τους, ενώ παράλληλα τους παρέχουν τα μέσα και τον χρόνο για έρευνα και πειραματισμό. Σημαντική επίσης είναι η δυνατότητα που αποκτούν οι καλλιτέχνες να διευρύνουν τον κύκλο των επαφών τους και να συνδιαλλαγούν με συναδέλφους τους και άλλους επαγγελματίες από όλο τον κόσμο.

Προκειμένου να ενεργοποιήσει η ARTWORKS συνεργασίες κομβικής σημασίας χρειάστηκαν ταξίδια, συναντήσεις και συζητήσεις με τα μέλη των επιτροπών, ώστε τελικά να προταθούν κάποιοι από τους Fellows και στη συνέχεια οι συνεργαζόμενοι οργανισμοί υποδοχής να επιλέξουν εκείνους που θα φιλοξενήσουν. Το International

Studio & Curatorial Program (ISCP) με έδρα τη Νέα Υόρκη, επέλεξε για το διεθνές πρόγραμμά του την Πάκυ Βλασσοπούλου, ενώ το Delfina Foundation στο Λονδίνο προσκάλεσε την Κυριακή Γονή και τον Πέτρο Μώρη να συμμετάσχουν στο πρόγραμμά τους με θέμα την επιστήμη, την τεχνολογία και την κοινωνία.

Το Delfina Foundation ιδρύθηκε το 2007 και βρίσκεται στο κέντρο του Λονδίνου. Είναι ένας από τους σημαντικότερους θεσμούς που προσφέρει φιλοξενία σε επαγγελματίες της τέχνης μέσα από συνεργασίες με ιδρύματα από όλο τον κόσμο. Το Delfina Foundation δίνει ευκαιρίες σε εικαστικούς, επιμελητές και συγγραφείς να αναπτύξουν τη δουλειά τους και να αποκτήσουν χώρο και χρόνο για έρευνα σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες.

Το International Studio & Curatorial Program (ISCP) ιδρύθηκε το 1994 και στεγάζεται σε ένα παλιό εργοστάσιο στο Μπρούκλιν της Νέας Υόρκης. Με 35 studios για καλλιτέχνες και 2 εκθεσιακούς χώρους, έχει φιλοξενήσει μέχρι σήμερα 1350 καλλιτέχνες και επιμελητές από 80 χώρες.

Μέσα από αυτές τις συνεργασίες, η ARTWORKS προβλέπει στην ένταξη τόσο της ίδιας όσο και των καλλιτεχνών-Fellows από την Ελλάδα σε ένα διεθνές δίκτυο προγραμμάτων φιλοξενίας, όπου μέχρι πρότινος δεν είχαν εύκολα πρόσβαση. ●

■ From the very first cycle of the Stavros Niarchos Foundation (SNF) Artist Fellowship Program, one of ARTWORKS' main aspirations was to establish collaborations with international residency programs which can help support and facilitate the artist's professional path and development. Residency programs enable invited artists to work in an environment that is novel and entirely different from their usual surroundings, and at the same time provide them with the necessary means and time to pursue research and experimentation. Crucially, also, artists are given the chance to expand their network of contacts and converse with artists and professionals from all over the world.

It took several journeys, meetings and discussions with the selection committee members, for ARTWORKS to activate its network of collaborations in order for several Fellows to be nominated and for the hosting organizations to select the finalists. The New York-based International Studio & Curatorial Program (ISCP) chose Paky Vlassopoulou for its international program,

International artist residencies

Πέτρος Μώρης, φιλοξενία στο
Delfina Foundation (Μάρτιος 2020
και Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2022)

Petros Moris, resident at Delfina
Foundation (March 2020 and
January-February 2022)

while the Delfina Foundation in London invited Kyriaki Goni and Petros Moris to participate in its thematic program on science, technology and society.

The Delfina Foundation was founded in 2007 and is located in central London. It is one of the most important institutions hosting residency programs for art professionals through collaborations with other institutions across the globe. The Delfina Foundation seeks to give visual artists, curators and writers the opportunity to develop their work by providing them with the time and space required to pursue research on specific thematic areas.

The International Studio & Curatorial Program (ISCP) was founded in 1994 and is housed at an old factory in Brooklyn, New York. With 35 artist studios and 2 exhibition spaces, the ISPC has hosted 1350 artists and curators from more than 80 countries.

By developing these collaborations, ARTWORKS seeks to integrate itself and its Fellows to an international

residency program network to which Greek artists previously lacked access. ●

Κυριακή Γονή, φιλοξενία στο Delfina
Foundation (Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2019)

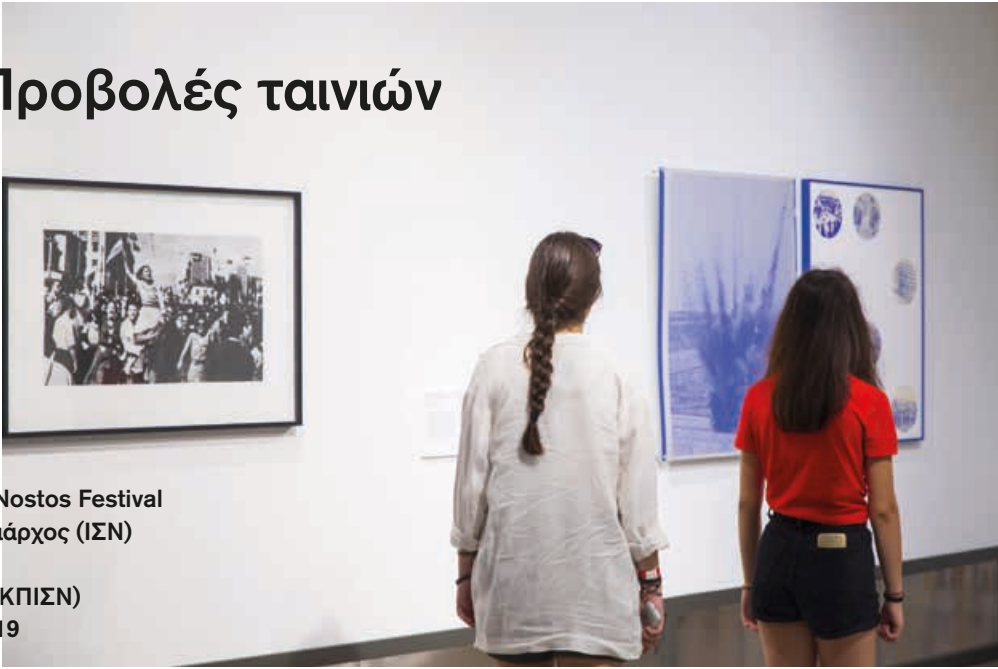
Kyriaki Goni, resident at Delfina Foundation
(October-December 2019)

Έκθεση / Προβολές ταινιών

Exhibition / Film screenings

Στο πλαίσιο του Summer Nostos Festival
του Ίδρυματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ)
Κέντρο Πολιτισμού
Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ)
23 Ιουνίου - 10 Ιουλίου 2019

Επιμέλεια έκθεσης:
ARTWORKS
(Μαρίλη Κωνσταντινοπούλου,
Δήμητρα Νικολού,
Πάνος Παννικόπουλος)

Φωτογραφία: Άγγελος Χριστοφιλόπουλος
Photograph: Angelos Christofilopoulos

Still Here Tomorrow

Φωτογραφία: Γιάννης Δρακούλης
Photograph: Giannis Drakoulidis

Φωτογραφία: Άγγελος Χριστοφιλόπουλος
Photograph: Angelos Christofilopoulos

Φωτογραφία: Αθανάσιος Γάτος
Photograph: Athanasios Gatos

As part of Summer Nostos Festival
by Stavros Niarchos Foundation (SNF)
Stavros Niarchos Foundation
Cultural Center (SNFCC)
23 June - 10 July 2019

Curated by:
ARTWORKS
(Marilyn Konstantinopoulou,
Dimitra Nikolou,
Panos Giannikopoulos)

Έκθεση / Προβολές ταινιών

Φωτογραφία: Άγγελος Χριστοφιλόπουλος
Photograph: Angelos Christofilopoulos

■ Οι 45 εικαστικοί και οι 15 κινηματογραφιστές που βραβεύτηκαν από την ARTWORKS το 2018 παρουσίασαν έργα τους —STILL HERE TOMORROW— στο Summer Nostos Festival (SNFestival 2019) του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ), προσκαλώντας μας να γνωρίσουμε τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία στην Ελλάδα. Παρακάτω απόσπασμα κειμένων που πλαισιώσαν τη δράση:

«Τι μοιραζόμαστε πραγματικά όταν συνυπάρχουμε στον χώρο; Πώς επεκτείνεται η ταυτότητά μας μέσα από τη σχέση μας με τους άλλους; Η έκθεση ξεκινά από την ιδέα της ποιητικής της σχέσης και αναπτύσσεται ως ριζωματικός χάρτης με πολλαπλά δίκτυα συνάψεων μεταξύ των έργων. Ο τίτλος λειτουργεί καταφατικά και συνιστά αναγκαία επιβεβαίωση απέναντι σε συνθήκες επισφάλειας. Η συνύπαρξη, η ανταλλαγή ιδεών και οι δημιουργικές εντάσεις τους γίνονται τα μέσα αντίστασης στην αβεβαιότητα. Οι 45 εικαστικοί που συμμετέχουν αμφισβητούν τις συνθήκες του παρόντος ανοίγοντας τον διάλογο προς το μέλλον. Ζωγραφική, γλυπτική, video, φωτογραφία, performance, εγκαταστάσεις, νέα μέσα και ηχητικά έργα

ενεργοποιούν χώρους του κτιρίου της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος (ΕΒΕ) και τα Νότια Μονοπάτια του Πάρκου Σταύρος Νιάρχος. Οι χώροι της έκθεσης γίνονται αντιληπτοί ως ένα ανοιχτό αρχείο επιχειρημάτων. Τα έργα προτείνουν ξεχωριστές αφηγήσεις, συνομιλούν μεταξύ τους και με τον χώρο, συμβιώνουν χωρίς να χάνουν την αυτονομία τους, ενώ κάποιες φορές αμφισβητούν την οργάνωσή τους.

Οι καλλιτέχνες στρέφονται στην έρευνα και στον πειραματισμό, ενώ τις θεωρητικές αναζητήσεις τους συνοδεύουν επίμονες επαναδιαπραγματεύσεις της φόρμας και των υλικών τους. Τα αφηγήματα/κατασκευές της ιστορίας και της φύσης —που συνδέονται συμβολικά με τους χώρους της ΕΒΕ και του Πάρκου Σταύρος Νιάρχος όπου αναπτύσσεται η έκθεση— αντιμετωπίζονται με κριτική διάθεση, σε μια προσπάθεια να σκιαγραφηθεί η βιωμένη κοινωνική συνθήκη. Μέσα από τα έργα τους, οι δημιουργοί ανιχνεύουν τις δυνατότητες των προσωπικών αφηγήσεων και στοχάζονται πάνω στον ρόλο του ψηφιακού και φυσικού αρχείου, στις προσδοκίες και τις προκλήσεις της τεχνολογικής εξέλιξης, στον άνθρωπο και τη σχέση του

με άλλες μορφές ύπαρξης, στο άτομο σε σχέση με το σύνολο. Χρησιμοποιούν στοιχεία από την καθημερινότητα για να προσεγγίσουν το ανοίκειο και επιστρέφουν σε μυθολογίες του παρελθόντος για να δημιουργήσουν διαφορετικές για το μέλλον. Σκέφτονται ξανά την έννοια της ιδιοκτησίας, τον αυτοματισμό, την εργασία, την παραγωγή, την ταυτότητα, εντοπίζουν τους αποκλεισμούς και τις οριοθετήσεις τους και φαντάζονται εργαλεία διατήρησης και απόδρασης.

Αντίστοιχα, μέσα από ταινίες μυθοπλασίας, ντοκιμαντέρ και animation, οι 15 κινηματογραφιστές ανταποκρίνονται σε καίρια ζητήματα και προτείνουν ιδιαίτερες αφηγήσεις. Από την καλοκαιρινή Αθήνα μεταφερόμαστε στο χειμώνατικο νησιωτικό σκηνικό της Ικαρίας, στα όρια του Ισημερινού και τον Αμαζόνιο, καθώς και σε τοπία φαντασιακά. Οι αναφορές συμπλέκονται πέρα από τους γεωγραφικούς προσδιορισμούς τους. Οι θεματικές τους περιλαμβάνουν την οικογένεια, το φύλο, τη σεξουαλικότητα, την ταυτότητα, τις κοινωνικές ζυμώσεις, το ατομικό και συλλογικό τραύμα, την αντίσταση και την πολιτική συγκρότηση.» ●

Exhibition / Film screenings

Φωτογραφία: Αθανάσιος Γάτος
Photograph: Athanasios Gatos

■ The first cohort of awardees, 45 visual artists and 15 filmmakers presented their work —STILL HERE TOMORROW— at the Summer Nostos Festival (SNFestival) supported by the Stavros Niarchos Foundation (SNF), inviting visitors to become acquainted with the contemporary art scene in Greece through a widely varied collection of artworks. Below excerpts from the texts that accompanied the exhibition and film screenings:

“What do we really share when we co-exist in the same space? How is our identity extended through our relations with others? The exhibition begins with the idea of the poetics of relations and unfolds as a rhizomatic map with multiple connections among the works. The title functions affirmatively and constitutes a necessary assertion against the conditions of precariousness. Coexistence, exchange of ideas and creative tensions become means of resistance to uncertainty. The 45 visual artists in the exhibition propose narratives that challenge the conditions of the present as they open up the debate to the future.

Painting, sculpture, video, photography, performance, installation, new media and sound works activate spaces in the building of the National Library of Greece and the Southern Walks of the Stavros Niarchos Park. The exhibition spaces are seen as an open archive of arguments. The works put forward distinct narratives, converse with one another and with the venue itself, coexist without losing their autonomy, and at times question the very structures in which they have been placed.

The artists focus on research and experimentation, while their theoretical explorations are accompanied by persistent renegotiations of both the forms and the materials they use. The construction of history and nature, which is symbolically linked with the spaces where the exhibition unfolds—in the Library and the Park respectively—challenge the social conditions of the present. With these works, the artists explore the potential of personal narratives and reflect on the role of digital and physical archives, the expectations and the challenges of technological evolution, while questioning humans' relationship with other forms of ex-

istence and the individual's relations to the community. They employ elements from everyday life in order to approach “the uncanny”, and return to past mythologies in order to create different ones for the future. They rethink the concepts of ownership, automation, work, production and identity, discerning their exclusions and delineations, thereby imagining tools enabling them to both disrupt and break free.

Accordingly, the 15 filmmakers, through works of fiction, documentary and animation, respond to universal issues in their own ways and with fresh perspectives. Familiar landscapes become places for analysis, focal points in which unexpected relationships and interactions unfold. From summertime Athens, we are brought to a wintry setting in Ikaria, to the borders of Ecuador and the Amazon, as well as imagined, fictitious worlds. Indeed, many of these cinematic visions take place beyond geographic limitations. The films' themes include family, gender, sexuality, identity, tackling social issues, political unrest and individual as well as collective memories.” ●

Τοιχογραφίες στη Βαμβακού

Ιάσοντας Μέγκουλας
(Cacao Rocks),
«Η Ισχύς Εν τη Ενώσει», 2020

Yassonas Megoulas
(Cacao Rocks),
United We Stand, 2020

■ Η Vamvakou Revival σε συνεργασία με την ARTWORKS, οργανισμοί που υποστηρίζει το ΙΣΝ, συνεργάστηκαν και προσκάλεσαν τρεις εικαστικούς – Fellows του 1ου Προγράμματος Υποστήριξης Καλλιτεχνών Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) για να υλοποιήσουν στον δημόσιο χώρο μια σειρά από τοιχογραφίες στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας αναβίωσης του χωριού (13-19 Ιουλίου 2020). Οι Ιάσοντας Μέγκουλας (Cacao Rocks), Αλέξανδρος Σιμόπουλος και Παύλος Τσάκωνας, μελέτησαν την ιστορία του χωριού και ήρθαν σε επαφή με τους κατοίκους, με περαστικούς και επισκέπτες, προκειμένου να επιλέξουν τις επιφάνειες εργασίας τους και να εμπνευστούν από τον χώρο. Μια παλιά αποθήκη και αχρησιμοποίητοι τοίχοι μετατράπηκαν έτσι σε τοπόσημα του χωριού, δίνοντας τροφή για σκέψη σχετικά με την αισθητική και τη χρήση του δημόσιου χώρου.

Ιάσοντας Μέγκουλας (Cacao Rocks), «Η Ισχύς Εν τη Ενώσει»
Η Ισότημη Χειραψία αποτελεί σύμβολο της Επιτροπής Πληρεξουσίων Βαμβακούς (1898) με σύνθημα «Η ισχύς εν τη ενώσει». Πρώτη οργανωμένη και αναγνωρισμένη κοινοτική

διοίκηση στην ιστορία του ελληνικού κράτους. Ο Νόμος ΔΝΖ περί Δήμων και Κοινοτήτων του Ελευθέρου Βενιζέλου (1912) βασίστηκε στο καταστατικό της.

Αλέξανδρος Σιμόπουλος, «Ακόμα μια ατραξιόν στον δρόμο (Φαρσέρ)»

Τρία αγριολούλουδα χορεύουν πάνω στις πέτρες. Το έργο δανείζεται τον τίτλο του από το πρώτο και ομώνυμο μυθιστόρημα του Τομ Ρόμπινς και ταυτόχρονα ανακαλεί ένα σύνθημα μοτίβο λαϊκής τέχνης. Σε πρώτη ανάγνωση αποτελεί μια μεταφορική εικονογράφηση: αγριολούλουδα που ξεπετάγονται μέσα από την ασφάλτο και τις πέτρες, σαν «φαρσέρ» που «βγάζουν γλώσσα», προκαλώντας τον επισκέπτη να τα παρατηρήσει λίγο πιο προσεκτικά. Παράλληλα, επιδιώκει να λειτουργήσει σαν κάποιου είδους μνημείο αφιερωμένο στην ευαισθησία, στην ελαστικότητα, στην αντοχή, στην ελαφρότητα, στο μπανάλ, στη γοητεία, στη «γραφική ομορφιά», στο αρχέτυπο της κατεργαριάς.

Παύλος Τσάκωνας, «Γεράκι εράκι ράκι άκι κι ι»
Μια απλή, δίχρωμη τοιχογραφία, με-

ταγραφή ενός θέματος δανεισμένου από την αρχαία παράδοση, υπογραμμίζει μεταξύ άλλων τη ρευστότητα της ιστορίας και του πολιτισμού. Το σύμβολο-σήμα του γερακιού των βουνών της Λακωνίας εντάσσεται ήπια, σαν σχέδιο ιθαγενών στο φυσικό τοπίο του πέτρινου ορεινού χωριού. Ο διακριτικός χρωματισμός του σχεδίου υποδηλώνει μάλλον τη σκιά ή την ηχώ του πτηνού παρά την ίδια του την παρουσία. Με τους συμβολισμούς του μεταφέρει μηνύματα νίκης, ελπίδας και πνευματικής ανύψωσης.

Η Vamvakou Revival συστάθηκε τον Αύγουστο του 2018 με την ηθική και οικονομική υποστήριξη του Ίδρυματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ), με στόχο την πλήρη αναζωογόνηση του τόπου και με εφόδια την ιστορία, το ανθρώπινο κεφάλαιο και τον φυσικό πλούτο της περιοχής. Ο οργανισμός αποτελείται από μια ομάδα νέων, με καταγωγή και ισχυρούς δεσμούς με το χωριό και με όραμα τη δημιουργία ενός χωριού «προτύπου» βασισμένο στη βιώσιμη ανάπτυξη του τόπου με πρωτεύοντα στόχο την επιστροφή μόνιμων κατοίκων. ●

Αλέξανδρος Σιμόπουλος,
«Ακόμα μια ατραξιόν στον δρόμο (Φαρσέρ)», 2020

Alexandros Simopoulos,
Another Roadside Attraction (Tricksters), 2020

■ Vamvakou Revival in collaboration with ARTWORKS, invited three visual artists and SNF ARTWORKS Fellows 2018 to create public works; specifically murals. Between 13 and 19 July 2020, Yassonas Megoulas (Cacao Rocks), Alexandros Simopoulos and Pavlos Tsakonas studied the history of Vamvakou and met with locals, visitors and passersby in order to draw inspiration and choose the surfaces they would work on. An old warehouse and a couple of disused walls were thus converted into village landmarks and helped the artists negotiate the question of the aesthetics and potential uses of a public space.

Yassonas Megoulas (Cacao Rocks), *United We Stand*

The Egalitarian Handshake is the symbol of the Vamvakou Representative Committee (1898), which came together under the motto “United We Stand” and was the first community administration ever established within, and officially sanctioned by, the Greek State. Eleftherios Venizelos’ Law on Municipalities and Communities (1912) was based on the Committee’s charter.
Alexandros Simopoulos,

Vamvakou murals

Παύλος Τσάκωνας,
«Γεράκι εράκι ράκι άκι κι ι», 2020

Pavlos Tsakonas,
Falcon alcon Icon con on n, 2020

bird’s shadow or echo than of its actual presence. The symbolism of the work brings messages of victory, hope and spiritual empowerment.

Vamvakou Revival was launched in August 2018 under the moral and financial support of the Stavros Niarchos Foundation (SNF), with a view to regenerating the Vamvakou village by mobilising its local history, human capital and natural wealth. A group of young people whose families originate from Vamvakou and maintain strong ties to the area are behind the initiative, which envisions a model village built according to the principles of sustainable development and capable of luring back permanent residents. ●

Another Roadside Attraction (Tricksters)

Three wildflowers dancing on cobblestones. The work borrows its title from Tom Robbins’ first novel of the same title and at the same time recalls a popular folk-art motif. To begin with, the work functions as a visual metaphor: wildflowers emerging out of the asphalt and cobblestones, like tricksters pulling out their tongue and inviting the visitor to take notice. On another level, it seeks to serve as a kind of monument paying tribute to sensibility, elasticity, resilience, lightness, the banal, charm, “picturesque beauty” and the archetype of the ras-

Pavlos Tsakonas, *Falcon alcon Icon con on n*

A simple, two-color mural taking on a theme deeply rooted in the ancient local tradition highlights the fluid nature of history and culture. Like an indigenous drawing, the falcon, emblematic symbol of the Laconian mountains, gently blends in with the village’s natural environment dominated by cobblestone streets and stone houses. The pattern’s discrete colors are more reminiscent of the

Μια μέρα στην οικία Leigh Fermor

Νίκη Γκουλέμα,
«Notes on a notebook», 2019

Niki Gulema,
Notes on a notebook, 2019

Στις 23 Σεπτεμβρίου 2019, δέκα Fellows επισκέφθηκαν την οικία των Patrick και Joan Leigh Fermor στην Καρδαμύλη της Μάνης μετά από πρόσκληση του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) και σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη.

Με αφορμή την πρόσφατη ανακαίνιση της οικίας που πραγματοποιήθηκε χάρη στην υποστήριξη του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) και λίγο πριν από την επίσημη έναρξη λειτουργίας της ως κέντρο εκπαιδευτικού χαρακτήρα, οι καλλιτέχνες πέρασαν μια μέρα στο ιδιαίτερο αυτό μέρος. Φωτογραφίες, σκέψεις, σκαριφήματα, σχέδια και βίντεο ήταν μερικοί από τους καρπούς της περιήγησης, που δημιούργησαν οι καλλιτέχνες αντλώντας στοιχεία από τα όσα είδαν.

Ο Νεριτάν Ζιντζιρία εμπνεύστηκε από τα ταξίδια και τη βιβλιοφιλία του Fermor και μέσα από ένα βίντεο μας μύησε στα αναγνώσματά του, ενώ η Στεφανία Στρούζα παρατηρώντας πολλές γκραβούρες με φίδια στο σπίτι, έκανε μία σειρά από κολάζ. Ο Γιάννης Δελαγραμμάτικας εντόπισε έναν τόμο από τις «Ωδές» του Οράτιου στην βιβλιοθήκη της οικίας, ο οποίος και

συνόδευσε τον Φέρμορ στο ταξίδι του στην Κωνσταντινούπολη και έφτιαξε ένα σύντομο βίντεο εκκινώντας από αυτό. Την ίδια στιγμή, ο Παύλος Τσάκωνας κατέγραψε λεπτομέρειες από δομικά στοιχεία του ακινήτου και έπειτα τα επεξεργάστηκε χρωματικά. Ο Κοσμάς Νικολάου επικεντρώθηκε σε αυτά που διαφεύγουν της προσοχής μας: χαραμάδες, πρίζες και αεραγωγούς, μικρές λεπτομέρειες που προσδίδουν την διακριτική ανακαίνιση και αθόρυβα μαρτυρούν τη νέα λειτουργία του σπιτιού και τελικά τους νέους ιδιοκτήτες. Ο Ιάσωνας Μέγκουλας και ο Αλέξανδρος Σιμόπουλος τράβηξαν φωτογραφίες Polaroid τις οποίες και επιζωγράφισαν μεταγενέστερα διερωτώμενοι για την απόσταση που μπορεί να υπάρχει μεταξύ αφήγησης και γεγονότος. Η Νίκη Γκουλέμα γέμισε με σκίτσα το σημειωματάριό της, καταγράφοντας όλα εκείνα στα οποία στάθηκε το βλέμμα της και η Κατερίνα Κότσαλα μέσα από ακουαρέλες και ένα αποτύπωμα μετέφερε το βοτσαλωτό δάπεδο της αυλής της οικίας αλλά και τα χρώματά του που παραπέμπουν στο ηλιοβασίλεμα της Μάνης. Τέλος, ο Ορέστης Μαυρουδής, πιστός στις μικρές χειρονομίες, με ένα γλωσσικό πείραγμα και παιγνιώδη διάθεση

άφησε ένα «φωτεινό ίχνος» του Φέρμορ, το οποίο εξακολουθεί να υπάρχει κάπου μέσα στους κήπους της οικίας.

Συμμετέχοντες καλλιτέχνες:
Νίκη Γκουλέμα, Γιάννη Δελαγραμμάτικας, Νεριτάν Ζιντζιρία, Κατερίνα Κότσαλα, Ορέστης Μαυρουδής, Ιάσωνας Μέγκουλας (Cacao Rocks), Κοσμάς Νικολάου, Αλέξανδρος Σιμόπουλος, Στεφανία Στρούζα, Παύλος Τσάκωνας ●

Ιάσωνας Μέγκουλας (Cacao Rocks) σε συνεργασία με τον Αλέξανδρο Σιμόπουλο, κόμιξ, μελάνι και ακρυλικό σε φωτογραφίες Polaroid, 2019

Yassonas Megoulas (Cacao Rocks) in collaboration with Alexandros Simopoulos, comics, ink and acrylic on Polaroid photographs, 2019

A day at the Leigh Fermor house

1

2

3

On 23 September 2019, ten SNF ARTWORKS Fellows 2018 were invited by the Stavros Niarchos Foundation (SNF) and the Benaki Museum to spend a day at the house of Patrick and Joan Leigh Fermor in Kardamyli, Mani.

With the recent renovation of the residence, made possible thanks to the support of the Stavros Niarchos Foundation (SNF), and shortly before its official opening as an educational center, the artists spent a day in this unique place.

Fermor's travels and bibliophilia inspired Neritan Zinxhiria to create a video guiding us through the readings of the House's former occupier, while Stefania Strouza created a series of collages in response to several snake-themed etchings she discovered in the House. Giannis Delagrammatikas noticed a volume from Horace's *Odes*, which had reportedly accompanied Fermor to Istanbul, and used it as a point of departure to create a short video. Pavlos Tsakonas captured details from the building's structural elements and subsequently developed

the pictures using color processing. Kosmas Nikolaou focused on what normally escapes the visitor's attention: cracks, plugs, air vents, and other similar details betraying the discrete renovation work the House has undergone and revealing the building's new function as well as, ultimately, its new "owners". Yassonas Megoulas and Alexandros Simopoulos took Polaroid pictures which they then drew over, in an effort to ask questions about the distance that may creep in separating the event from its narration. Niki Gulema filled her notebook with drawings recording every image she had laid eyes on; while Katerina Kotsala depicted the courtyard's pebble stone flooring as well as the chromatic palette of the Mani sunset on aquarelles and on an imprint. Orestis Mavroudis, finally, faithful to his commitment to small gestures, conducted a playful language experiment and created a "bright trace" of Fermor, which the visitor may still catch sight of in the House's gardens.

Participating artists: Niki Gulema, Giannis Delagrammatikas, Neritan Zinxhiria, Katerina Kotsala, Orestis

Mavroudis, Yassonas Megoulas (Cacao Rocks), Kosmas Nikolaou, Alexandros Simopoulos, Stefania Strouza, Pavlos Tsakonas ●

1. Παύλος Τσάκωνας, «Portals», 2019, σειρά ψηφιακά επεξεργασμένων φωτογραφιών

Pavlos Tsakonas, *Portals*, 2019, series of digitally processed pictures

2. Κατερίνα Κότσαλα, «Walk on Me», 2019, βαμβακερό χαρτί, αποτύπωμα βοτσαλωτού δαπέδου

Katerina Kotsala, *Walk on Me*, 2019, cotton paper, pebble stone floor imprint

3. Στεφανία Στρούζα, «The dark ones», 2019, ψηφιακά κολάζ

Stefania Strouza, *The dark ones*, 2019, digital collages

INDEX

60 Fellows
180.000 euros in awards
35 studio visits
120 mentoring sessions
18 talks and workshops
45 artworks and
15 films featured at the
Summer Nostos Festival

ε βραβεία
σε
λιτεχνών
Σ
Σ
ργαστήρια
γα και
Summer

A day at the Leigh

1

On 23 September 2019, ten SNF ARTWORKS Fellows 2018 were invited by the Stavros Niarchos Foundation (SNF) and the Benaki Museum to spend a day at the house of Patrick and Joan Leigh Fermor in Kardamyli, Mani.

With the recent renovation of the residence, made possible thanks to the support of the Stavros Niarchos Foundation (SNF), and shortly before its official opening as an educational center, the artists spent a day in this unique place.

Fermor's travels and bibliophilia inspired Neritan Zinxhiria to create a video guiding us through the readings of the House's former occupier, while Stefania Strouza created a series of collages in response to several snake-themed etchings she discovered in the House. Giannis Delagrammatikas noticed a volume from Horace's *Odes*, which had reportedly accompanied Fermor to Istanbul, and used it as a point of departure to create a short video. Pavlos Tsakonas captured details from the building's structural elements and subsequently developed

from its narration. Niki Gulema filled her notebook with drawings recording every image she had laid eyes on; while Katerina Kotsala depicted the courtyard's pebble stone flooring as well as the chromatic palette of the Mani sunset on aquarelles and on an imprint. Orestis Mavroudis, finally, faithful to his commitment to small gestures, conducted a playful language experiment and created a "bright trace" of Fermor, which the visitor may still catch sight of in the House's gardens.

Participating artists: Niki Gulema, Giannis Delagrammatikas, Neritan Zinxhiria, Katerina Kotsala, Orestis

Pavlos Tsakonas,
Portals, 2019,
series of digitally processed pictures

2. Κατερίνα Κότσαλα,
«Walk on Me», 2019,
βαμβακερό χαρτί,
αποτύπωμα βοτσαλωτού δαπέδου

Katerina Kotsala,
Walk on Me, 2019,
cotton paper, pebble stone floor imprint

3. Στεφάνια Στρούζα,
«The dark ones», 2019,
ψηφιακά κολάζ

Stefania Strouza,
The dark ones, 2019,
digital collages

60 Fellows
180.000 ευρώ σε βραβεία
35 επισκέψεις σε
εργαστήρια καλλιτεχνών
120 συναντήσεις
συμβουλευτικής
18 ομιλίες και εργαστήρια
45 εικαστικά έργα και
15 ταινίες στο Summer
Nostos Festival

60 Fellows
180.000 euros in awards
35 studio visits
120 mentoring sessions
18 talks and workshops
45 artworks and
15 films featured at the
Summer Nostos Festival

18	Χρήστος Βαγιάτας Christos Vagiatas Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	34	Τζώρτζης Γρηγοράκης Georgis Grigorakis Κινούμενη Εικόνα / Moving Image	52	Ιωάννης Κολιόπουλος Ioannis Koliopoulos Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	68	Μανώλης Μαυρής Manolis Mavris Κινούμενη Εικόνα / Moving Image		
20	Φίλιππος Βασιλείου Filippos Vasileiou Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	36	Μανώλης Δασκαλάκης Λεμός Manolis Daskalakis Lemos Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	54	Πάνος Κομπής Panos Kompis Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	70	Ορέστης Μαυρουδής Orestis Mavroudis Εικαστικές τέχνες / Visual Arts		
22	Αύγουστος Βεϊνόγλου Augustus Veinoglou Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	38	Γιάννης Δελαγραμμάτικας Giannis Delagrammatikas Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	56	Κωνσταντίνα Κοτζαμάνη Konstantina Kotzamani Κινούμενη Εικόνα / Moving Image	72	Ιάσοντας Μέγκουλας Yassonas Megoulas (Cacao Rocks) Εικαστικές τέχνες / Visual Arts		
24	Ειρήνη Βιανέλλη Eirini Vianeli Κινούμενη Εικόνα / Moving Image	40	Δήμητρα Δημοπούλου Dimitra Dimoroulou Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	58	Κατερίνα Κότσαλα Katerina Kotsala Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	74	Λουκιανός Μοσχονάς Loukianos Moshonas Κινούμενη Εικόνα / Moving Image		
26	Πάκυ Βλασσοπούλου Paky Vlassoroulou Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	42	Νατάσα Ευσταθιάδη Natasa Efstathiadi Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	60	Χρυσάνθη Κουμινάκη Chrysanthi Koumianaki Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	76	Ράνια Μπέλλου Rania Bellou Εικαστικές τέχνες / Visual Arts		
28	Ζωή Γιαμπουλντάκη Zoe Giabouldaki Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	44	Πέγκυ Ζάλη Pegy Zali Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	62	Δέσποινα Κούρτη Despina Kourti Κινούμενη Εικόνα / Moving Image	78	Γιώργος Μωραϊτης George Moraitis Εικαστικές τέχνες / Visual Arts		
30	Νίκη Γκουλέμα Niki Gulema Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	46	Νεριτάν Ζιντζιρία Neritan Zinxhiria Κινούμενη Εικόνα / Moving Image	64	Μαρία Κριαρά Maria Kriara Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	80	Πέτρος Μώρης Petros Moris Εικαστικές τέχνες / Visual Arts		
32	Κυριακή Γονή Kyriaki Goni Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	48	Αλέξανδρος Κακλαμάνος Alexandros Kaklamanos Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	194	195	66	Ζακλίν Λέντζου Jacqueline Lentzou Κινούμενη Εικόνα / Moving Image	84	Δανάη Νικολαΐδη Κωτσάκη Danae Nikolaidi Kotsaki Εικαστικές τέχνες / Visual Arts

86	Κοσμάς Νικολάου Kosmas Nikolaou Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	102	Βασίλης Παπαγεωργίου Vasilis Papageorgiou Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	120	Μαρία Σιδέρη Maria Sideri Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	136	Αλέξης Φιδετζής Alexis Fidetzis Εικαστικές τέχνες / Visual Arts
88	Γιώργος Νικόπουλος Giorgos Nikopoulos Κινούμενη Εικόνα / Moving Image	104	Νεφέλη Παπαδημούλη Nefeli Paradimouli Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	122	Αλέξανδρος Σιμόπουλος Alexandros Simopoulos Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	138	Δέσποινα Φλέσσα Despina Flessa Εικαστικές τέχνες / Visual Arts
90	Σμαράγδα Νιτσοπούλου Smaragda Nitsopoulou Κινούμενη Εικόνα / Moving Image	106	Ελένη Παπαναστασίου Eleni Papanastasiou Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	124	Αλίκη Σούμα Aliki Souma Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	140	Γιώργος Φουρτούνης Yiorgos Fourtounis Κινούμενη Εικόνα / Moving Image
92	Δέσποινα Οικονομοπούλου Despina Economidou Κινούμενη Εικόνα / Moving Image	108	Μαρία Παπανικολάου Maria Papanikolaou Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	126	Αναστάσης Στρατάκης Anastasis Stratakis Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	142	Δάφνη Χαιρετάκη Daphné Hérétakis Κινούμενη Εικόνα / Moving Image
94	Πάολα Παλαβίδα Raola Palavidi Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	110	Βάλια Παπαστάμου Valia Papastamou Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	128	Στεφανία Στρούζα Stefania Strouza Εικαστικές τέχνες / Visual Arts		
96	Γιώργος Παλαμάρης Giorgos Palamaris Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	112	Ιωάννα Πετειναράκη Ioanna Petinaraki Κινούμενη Εικόνα / Moving Image	130	Γιάννης Συμβώνης Jon Simvonis Κινούμενη Εικόνα / Moving Image		
98	Φωτεινή Παλπάνα Fotini Palpana Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	116	Πάνος Προφήτης Panos Profitis Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	132	Άγγελος Τζωρτζίνης Angelos Tzortzinis Εικαστικές τέχνες / Visual Arts		
100	Μαλβίνα Παναγιωτίδη Malvina Panagiotidi Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	118	Φώτης Σαγώνας Fotis Sagonas Εικαστικές τέχνες / Visual Arts	134	Παύλος Τσάκωνας Pavlos Tsakonas Εικαστικές τέχνες / Visual Arts		

ΕΚΔΟΣΗ
ARTWORKS

ΙΔΡΥΤΙΚΟΣ ΔΩΡΗΤΗΣ
Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
Πάνος Γιαννικόπουλος
Μαρίλη Κωνσταντινοπούλου
Δήμητρα Νικολού

ΚΕΙΜΕΝΑ
Δάφνη Δραγώνα
Χρήστος Καρακέπελης
Χριστόφορος Μαρίνος
Βασίλης Οικονομόπουλος

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
Στάθης Μητρόπουλος

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ
Τόνυ Μόζερ (Readings)
Νατάσα Σίδερη

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Νατάσα Σίδερη
Σώτη Τριανταφύλλου (Readings)

ΕΚΤΥΠΩΣΗ
Πλέτσας Κ., Καρδάρη Ζ. Ο.Ε

ΟΜΑΔΑ ARTWORKS

ΣΥΝΙΔΡΥΤΡΙΕΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Μαρίλη Κωνσταντινοπούλου
Δήμητρα Νικολού

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Πάνος Γιαννικόπουλος

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Ξαβιέρα Κουβαρά

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
Δάφνη Δραγώνα
Χριστόφορος Μαρίνος
Βασίλης Οικονομόπουλος
Κατερίνα Σταθοπούλου
Παντελής Χανδρής

ΚΙΝΟΥΜΕΝΗ ΕΙΚΟΝΑ
Γιώργος Ζώης
Χρήστος Καρακέπελης
Τίμων Κουλμάσης

PUBLICATION
ARTWORKS

FOUNDING DONOR
Stavros Niarchos Foundation (SNF)

EDITORS
Panos Giannikopoulos
Marily Konstantinopoulou
Dimitra Nikolou

TEXTS
Daphne Dragona
Christos Karakepelis
Christoforos Marinos
Vassilis Oikonomopoulos

PUBLICATION DESIGN
Stathis Mitropoulos

TRANSLATIONS
Tony Moser (Readings)
Natassa Sideri

COPY EDITING
Natassa Sideri
Soti Triantafyllou (Readings)

PRINTING
Pletsas K., Kardari Z. OE

ARTWORKS TEAM

CO-FOUNDERS
PROGRAM DIRECTORS
Marily Konstantinopoulou
Dimitra Nikolou

PROGRAM COORDINATOR
Panos Giannikopoulos

COMMUNICATIONS OFFICER
Xaviera Kouvara

SELECTION COMMITTEES

VISUAL ARTS
Pantelis Chandris
Daphne Dragona
Christoforos Marinos
Vassilis Oikonomopoulos
Katerina Stathopoulou

MOVING IMAGE
Christos Karakepelis
Timon Koulmasis
Yorgos Zois

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ /
RESIDENCY PARTNERS

iscp international studio &
curatorial program

DELFINA
FOUNDATION

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ /
AFFILIATE ORGANIZATIONS

& The New
Centre For
Research&Practice

SNF THE STAVROS
NIARCHOS
FOUNDATION
PUBLIC
PROGRAMMES
INITIATIVE

ΧΟΡΗΓΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ /
AIR CARRIER SPONSOR

AEGEAN
A STAR ALLIANCE MEMBER

Το αρχικό περιεχόμενο των βιογραφικών σημειωμάτων δόθηκε από τους καλλιτέχνες στην επιμελητική ομάδα της έκδοσης και αντιστοιχεί στη χρονική στιγμή υλοποίησης του 1ου κύκλου του Προγράμματος.

The initial content of the artists' bios was provided by the artists to the editorial team and corresponds to the time framework of the 1st cycle.

Η παρούσα έκδοση τυπώθηκε στην Αθήνα το 2023.

This publication was printed in Athens in 2023.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλουμε στο Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ). Είμαστε ευγνώμονες για τη γενναιοδωρία και τη στήριξή του. Ευχαριστούμε από καρδιάς τον Πρόεδρο του ΙΣΝ Ανδρέα Δρακόπουλο και τον πρώην Διευθυντή Προγραμμάτων και Στρατηγικής Στέλιο Βασιλάκη που μας εμπιστεύτηκαν αυτό το φιλόδοξο εγχείρημα. Ένα μεγάλο ευχαριστώ στην Άννα Μαρία Κοσμόγλου, Υπεύθυνη Δωρεάς της ARTWORKS έως τον Αύγουστο του 2023, που στήριξε και ενθάρρυνε αδιάκοπα την προσπάθειά μας, καθώς και στην Αλέξια Βασιλικού από τη Διεύθυνση Επικοινωνίας για την πολύτιμη ανατροφοδότησή της. Δεν μπορούμε να παραλείψουμε τις ευχαριστίες μας στη Sarah Needham, που μας βοήθησε να θέσουμε τα θεμέλια του οργανισμού στον πιλοτικό μας χρόνο.

We would like to extend a special thanks and express our deepest gratitude to the Stavros Niarchos Foundation (SNF) for their generosity and support. A heartfelt thank you to SNF Co-President Andreas Dracopoulos and to former SNF Director of Programs and Strategic Initiatives Stelios Vassilakis, for entrusting us with this ambitious project. A big thank you to former SNF Program Officer Anna Maria Kosmoglou, who supported and tirelessly encouraged our efforts through August 2023; and to SNF Communications Officer Alexia Vasilikou for her inspiring input. Last but not least, we would like to thank former SNF Program Officer Sarah Needham for helping us lay the foundations of ARTWORKS during our pilot year.

Ευχαριστίες και στην ομάδα του Κέντρου Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ) και την ομάδα του Summer Nostos Festival (SNFestival) του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) που συνεργάστηκαν άψογα μαζί μας στη διοργάνωση της έκθεσης και των προβολών.

Θερμές ευχαριστίες στους συνεργάτες μας για τη σημαντική συνεισφορά τους στην υλοποίηση του Προγράμματος Υποστήριξης Καλλιτεχνών Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ). Ευχαριστούμε τους συνεργάτες μας Θάνο Ελευθεράκο, για τον προγραμματισμό και τη δημιουργία της ψηφιακής πλατφόρμας και της ιστοσελίδας μας, και τον Στάθη Μητρόπουλο για τη συνολική γραφιστική επιμέλεια. Επίσης, τη Δανάη Τσουλούφα για τον σχεδιασμό του λογοτύπου μας, τη Μαργαρίτα

Many thanks to the team from the Stavros Niarchos Foundation Cultural Center (SNFCC) and the 2019 Summer Nostos Festival (SNFestival), for working seamlessly with us while preparing the exhibition and film screening program.

We are also grateful to all our close collaborators who helped us implement the SNF Artist Fellowship Program: Thanos Eleftherakos for developing ARTWORKS' digital platform and website; Stathis Mitropoulos, who is in charge of graphic design; Danai Tsouloufa for designing our logo; Margarita Gourgourini and Constantinos Melitas for helping us develop our communication strategy; and Alexander Strecker for the interviews he conducted and the texts he

Γουργουρίνη και τον Κωνσταντίνο Μελιτά που δούλεψαν μαζί μας στη στρατηγική επικοινωνίας, καθώς και τον Alexander Strecker για τις συνεντεύξεις και τα κείμενα που έγραψε για καλλιτέχνες που συμμετείχαν στο πρώτο Πρόγραμμα, αποσπάσματα των οποίων έχουμε συμπεριλάβει στην παρούσα έκδοση.

Ευχαριστίες σε όλους τους συνεργάτες μας που στελέχωσαν τις επιτροπές και σε όλους τους ομιλητές που μοιράστηκαν γνώσεις, εμπειρία και ιδέες με τους Fellows αλλά και εμάς. Τέλος, εκφράζουμε τις μεγαλύτερες ευχαριστίες μας στους καλλιτέχνες του Προγράμματος, από τους οποίους μαθαίνουμε καθημερινά. ●

produced about some of the participating artists in the pilot Program, excerpts of which we have included in this publication.

Special thanks to everyone who sat on our selection committees and to all our speakers for sharing with us and our Fellows their knowledge, experience and ideas. Finally, we express our deepest gratitude to all our Fellows, who are a continuous source of learning for us. ●

Ιδρυτικός Δωρητής
Founding Donor

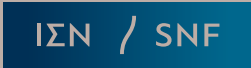

ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
STAVROS NIARCHOS FOUNDATION

επίκεντρο ο άνθρωπος | empowering humanity

Rania Bellou, Manolis Daskalakis Lemos, Giannis Delagrammatikas, Dimitra Dimopoulou, Despina Economopoulou, Natasa Efstathiadi, Alexis Fidetzis, Despina Flessa, Giorgos Fourtounis, Zoe Giabouldaki, Kyriaki Goni, Georgis Grigorakis, Niki Gulema, Daphné Hérétakis, Alexandros Kaklamanos, Ioannis Koliopoulos, Panos Kompis, Katerina Kotsala, Konstantina Kotzamani, Chrysanthi Koumianaki, Despina Kourti, Maria Kriara, Jacqueline Lentzou, Manolis Mavris, Orestis Mavroudis, Yassonas Megoulas (Cacao Rocks), Loukianos Moshonas, George Moraitis, Petros Moris, Danae Nikolaidi Kotsaki, Kosmas Nikolaou, Giorgos Nikopoulos, Smaragda Nitsopoulou, Paola Palavidi, Giorgos Palamaris, Fotini Palpana, Malvina Panagiotidi, Vasilis Papageorgiou, Nefeli Papadimouli, Eleni Papanastasiou, Maria Papanikolaou, Valia Papastamou, Ioanna Petinaraki, Panos Profitis, Fotis Sagonas, Maria Sideri, Alexandros Simopoulos, Alikí Souma, Anastasis Stratakis, Stefania Strouza, Jon Simvonis, Angelos Tzortzinis, Pavlos Tsakonas, Christos Vagiatas, Filippos Vasileiou, Augustus Veinoglou, Eirini Vianeli, Paky Vlassopoulou, Peggy Zali, Neritan Zinxhiria

Ιδρυτικός Δωρητής - Founding Donor

ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
STAVROS NIARCHOS FOUNDATION

ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ
empowering humanity

Rania Bellou, Maria
Delagrammatika
Economopoulou
Fidetzis, Despina
Giabouldaki, Kyr
Niki Gulema, Dap
Kaklamanos, Ioan
Katerina Kotsala
Chrysanthi Koun
Kriara, Jacqueline
Mavroudis, Yasse
Petros Moris, Lou
Kotsaki, Kosmas
Smaragda Nitso
Palavidi, Fotini P
Nefeli Papadimo
Eleni Papanastas

—
Πρόγραμμα
Υποστήριξης
Καλλιτεχνών
Ίδρυμα
Σταύρος
Νιάρχος
(ISN)

—
Stavros
Niarchos
Foundation
(SNF)
Artist
Fellowship
Program

ISBN 978-618-86921-0-7

Valia Papastamou, Ioanna Petinaraki, Panos
Profitis, Fotis Sagonas, Maria Sideri, Alexandros
Simopoulos, Jon Simvonis, Alikì Souma, Anastasis
Stratakis, Stefania Strouza, Pavlos Tsakonas,
Angelos Tzortzinis, Christos Vagiatas, Filippas
Vasileiou, Augustus Veinoglou, Eirini Vianeli, Paky
Vlassopoulou, Peggy Zali, Neritan Zinxhiria

Ιδρυτικός Δωρητής - Founding Donor

ISN / SNF

ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
STAVROS NIARCHOS FOUNDATION

ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ
empowering humanity